

სკლხან-საბა ოჩბელოანი

საქართველოს

საბჭოთაო

სულხან-საბა ორბელიანი

იოჲანე იოჲანე

* * *

იყო ხელმწიფე ერთი, რომლისა საქმენი არავისგან მოიგონებინა, რომელსა სიკეთისა და სიქველისაგან ეგოდენი მონყალეხანი შეეკრიბნა გულსა თვისსა, თავად არ აღირაცხოდა; სიფიცხლე და უწყალოება ჭავრისანი გულისაგან ღვთის შიშისა ნიავეთ გაექარვებინა. სიუხვე მისის ნოტიოს ღრუბლისაგან უძრავლესად გაეგრილა და ყოველთა კაცთა ზედა საბოძვარი ცათა წვიმისათვის გარდაემატებინა.

მისი შიში და ზარი ესრეთ განფენილ იყო პირსა ყოვლისა ქვეყანისასა, მცხის ცეხის უსაზარლესად მიაჩნდათ. მისი სიგვბო და ალერსი ესრეთ შეეგვბოთ, ჩჩვილთა წულთაებრ, სძისა და ძუძუთა უსაყვარლესად მიეზიდათ.

და იყო სახელი დიდისა მის და მალლისა მეფისა თინებ.

და ჰყვა ვაზირი ეგეთი, რომე სიბრძნითა მისითა ცათა აღწევილ იყო, ჭკუითა ხმელთა სიგრძე და განი სრულად განებომა, მეცნიერებითა ზღვათა უფსკრულთა მინევილ იყო, ჰაერთა და ვარსკვლავთა საქმენი გულის ფიცართა გამოეწერა; ესეთი სიგვეის სიგვბო ჰქონდა, მხეცთა კაცთა მსგავსად მოაქცევდის, ტინთა ცვილებრ დაადნობდის და მფრინველთა კაცებრ აუბნებდის.

და იყო სახელი ვაზირისა მის სედრაქ.

დიდად უყვარდა მეფესა ვაზირი იგი. და არა იყო გულსა მეფისასა ზრუნვა, გინა შეჭირვება უძეობისა კიდე, რომე შვილი არა ესვა.

დღესა ერთსა გახსნა და გასცა განძი ურიცხვი გლახაკთა ზედა, რათა ევედრონ ღმერთსა ძისა ბოძებისა მისისათვის.

და იყო საჭურისი მეფისა კაცი გულჩქარი და ფიცხელი. სეფეთ-უხუცესი იყო და გულითადი მეფისა, რომელსა ერქვა რუქა; და თქვა: რომელსა მეფეთაგანსა გარდაუგია სალარო ესე ოდენი?

თქვა სედრაქ არაკი:

მეფე ხორასანისა

იყო ერთი მეფე ხორასანსა დიდებული, კეთილ-გონიერი, უხვი და მონყალე. დღესა ერთსა გახსნა სამნი სალარონი და უხმო ყოველსა საბრძანებელსა, რათა ყოველმან დიდმან და მცირემან, დიდებულმან, გინა გლახაკმან ათორმეტსა ჟამსა, რაცა ეძლოს, წარიღონ. და წარიღეს ყოველთა და ვერა დაასრულეს სამნი იგი სალარონი.

მას დღესა ნადიმი გარდაიხადა, აფუცა ვაზირთა მისთა, თუცა რომელთა ასმოდეს, ანუ იცოდეს მისი მსგავსი მდიდარი და უუხვესი მეფე. ექვსთა ვაზირთა ფუცეს უსმენელობისათვის მსგავსისა მისისა. და უმცროსსა ვაზირსა გაეცინა.

ჰკითხა მეფემან:

რის მიზეზისათვის იცინიო?

მან ფიცი სთხოვა მოუკვლელობისათვის და მეფემან თავისი თავი ფუცა.

მას ვაზირსა რა გული შეუტერდა, მოახსენა: ჩინეთის ქვეყანას ერთი ურია არის, მალქობ ჰქვიან და მისი მოყმე არის დიდებული ვინმე. მისებრივე უხვი არც უწინარეს ყოფილა და არც დღეს წაღმართ იქმნებოსო.

ენყინა მეფესა, მაგრამ ვაზირი იგი ფიცისად ველარ მოკლა და პატიმარ ჰყო. და თვით სამეფო სამოსელი განიძარცვა, სხვა შეიმოსა და წარვიდა მის კაცისა ნახვად. მუნ მივიდა, სადა იგი ესახლა. თურმე წესი იყო კაცისა მის: სადაცა ვის უცხოსა ნახევდის, თვისსა მოიყვანის, აბანის, შემოსის, გაასვენის, საბოძვარი მისცის და განუტევის.

დღე ერთ ვლიდა ქალაქთა მათ გარემოს. და ნახა მეფე ესე სახითა გლახაკისათა: წარიყვანა და რომელი სხვათათვის წესი იყო, იგი მას უქმნა. რა შემოსა, ნახა, დიდად საპატიო იყო, ჰკითხა სადაურობა და ვინაობა და ყოველივე აამბობინა. ოდეს სცნა მეუობა მისი, დავარდა მინასა უღირსად და დადვა თავი თვისი და ევედრებოდა უცნობობისათვის.

ანვია და შეიყვანა სახლსა ერთსა ეგეთსა, რომე მას მეფესა მის სახლის მსგავსი არ ედგა უცხო და უცხოდ მორთული: ანუ საფენი, ანუ ფარდაგი ყოველივე სტავრა იყო. ნადიმი გარდაიხადა. ჭურჭელი ყოველივე შეწყობილი თვალი იყო. ყოველივე უძღვნა.

ცხრა დღე განუსვენა, დღე ყოველ უძობესსა სახლსა დასმიდის. მჯობი და უძვირფასესი ჭურჭელი მოიღის, უმხიარულე ნადიმი დაუდვის და ყოველივე უძღვნის. უკვირდა მეფესა დიდება და უხვობა მის კაცისა.

მეცხრესა დღესა ერთსა ასეთსა სახლსა ანვია, რომე დიდად უცხო იყო, და არცა მისი ქმნულება ითქმის. საფენი და ფარდაგი - საფერი, და ჭურჭელი მთელი თვალი იყო. გამოთლილი ყვავილნი იყვნეს და ხენი თვალისანი, შეფერებულნი მსგავსად, შვენიერნი. და ყოველივე უძღვნა. სამნი ესეთნი მგოსანნი ქალნი უძღვნნა, ვერც თვალი უკვლუცესსა ნახევდა

და ვერც ყური უამესსა ისმენდა.

წამოვიდა მეფე. არა წამოილო რა განძთაგან: ერთი აღმასის თასი, და ერთი იაგუნდის საწლე, და ერთი ყვაული თვალისა და სამნი მგოსანნი ქალნი. მადლი უბრძანა მასპინძელსა: ღვთის მონყალებით მეც შემოგზლო.

წამოვიდა და მოვიდა მისსა ქალაქსა. ვაზირი იგი პატიმარი პატიოსან ჰყო და ილხენდა.

მის კაცისა პატრონი იგი ურია მისანი იყო. სცნა ყოველი იგი ყოფილი, განყრა კაცსა მას ზედა, შეიპყრა, აიალაფა, მესრლმეთ მისცა სიკვდილად.

წაიყვანეს მათ სიკვდილად. ევედრა მკვლელთა მათ მოუკლველობისათვის. და სამხრესა შინა ჰქონდა თვალი ძვირფასი; მით იყიდა სისხლი თვისი.

მათ კაცთა ეგრე არქვეს: პატრონი ჩვენი, თვითვე იცი, მოგვია, და თუცა ხმელთა ვლიდე, სამისნოთა სცნობს და შენ წილ ჩვენ დაგვხოცს. ანე ამას გიბამთ: კიდობანსა ჩაგსვამთ და მკვდრის აკლდამათა შთაგდებთო. და ჩადვეს.

ნახა ურიამან სამისნო მისი: ხმელთა ზედა აღარ იყო. დაიჭერა მოკლვა მისი.

მას აჟამსა მპარაფნი აღდგეს, რომე აღარ დაუტევეს სახლი, გინა სათლავი დაუთხრელი. მოინივნეს სადაც იყო სათლავი და კიდობანი იგი, დათხარეს, პოვეს და გამოიღეს. ნახეს მუნ - შიგ კაცი ჯდა და განუტევეს.

წავიდა კაცი იგი, მოვლო მრავალი ქვეყანა და უცნაურად მოვიდა ქალაქსა მას მეფისასა. მეფე მაღალთა ღერეფანთა ზედა ჯდა ნადიმად და მგოსანნი იგი იმღერდეს. ერთმან მათგანმან იცნა პატრონი მისი ქვე გავლილი, ატირდა და ჩანგი ხელთაგან განვარდა.

ჰკითხა მეფემან: რა დაგემთხვიაო?

მან მოახსენა ნახული მისი. მონახეს კაცი იგი და პოვეს. აბანეს, შემოსეს, გამოასვენეს. მეორესა კვირასა შექდა მეფე, მიუხდა, ურია იგი მოსრა და საბაგონო მისი მას მისცა. მას კაცს ესრეთ შეჰზლო.

- ეს არაკი ამისთვის მოგახსენე: ვერც ასეთს გასაცემს იქმს კაცი, რომ სხვას არ ექმნას, და არც კარგსა საქმესა ღმერთი დაუკარგავს. რუქავ, შენგან მიკვირს ეგეთი საუბარი!

გამოხდეს ხანი და აჟამი რაოდენიმე. შეინყალა ღმერთმან და მისცა მეფესა ძე ესეთი, რომე სინათლითა მზე მოშურნეობდა, ათხუთმეტისა დღისა მთვარე ნათელსა მისგან ითხოვდა, ვარსკვლავნი მისსა კამკამებასა გაეცვიფრებინა, შაენი მერცხლისა მხარნი ბროლთა ზედან განპყრობით დაეშვენებინა, მელნის გუბენი გიშრის ლერწმით შემოესარა, ვარდი და ზამბახი ერთმანერთში აყვავებინა. სახელად ჯუმბერ უწოდეს.

რა მოიზარდა, გამოიყვანა მეფემან, ვაზირსა თვისსა სედრაქს და საპატრონოთა თვისთა აჩვენა. აიყვანა ვაზირმან, დალოცა და მოახსენა:

- მეფეო, ღმერთმან გიცოცხლოს და, ბედნიერმცა არს ძე შენი ესე და კურთხეულ ამიერთგან უკუნისამდე, და მიეცეს ამას გულისხმიერობა ვირისა, ერთგულობა ძაღლისა და ძალი ჭინჭვლისა.

ესმა რა ესე რუქა საჭურისსა, აღშფოთდა და უთხრა ვაზირსა:

- რად მიიღე წყევა ძესა ზედა მეფისასა? ვაზირი გონიერი, წყნარი და სიგყვამარტვე ხამს, ამაღ რომე ხელმწიფესთან მყოფს ხუთნი საქმენი უნდა სჭირდეს:

ერთი: სიგყვა ტკბილი უნდა ჰქონდეს;

მეორე: გამწყრალი დაანყნაროს, არა თუ მხიარული გაანყნაროს; მესამე: პირიდამ ავი სიგყვა არ წაიცოუნოს;

მეოთხე: სიგყვის თქმის ჟამი იცოდეს; მეხუთე: რაც თქვას, ყოველს კაცს მოაწონოს. შეხედა სედრაქ და რქვა:

- შენ ყოველსა მართალსა იგყვი, მაგრამ ოდეს მამაკაცსა სამამაკაცო დაეკვეთოს, დიაცის ბუნება მიეცემის. ამით სცან, რომე ულვაშნი და წვერნი მისნი თან აღმოიფხვრას. საჭურისსა სამნი საქმენი მართებან:

პირველად: მხეველებრივ მორცხვობა; მეორედ: ავთა ენათა შენახვა;

მესამედ: პატრონის ხვაშიადის დაკრძალვა;

თვარემ მე ძე მეფისა არ დამინყევლია. თუცა გინებს, ადრე სცნობ.

ვირი ერთსა უყვება ცალახსა შიგან გაატარე, რათა დაეფლას მერმე გზა იგი გაახმე. თუცა შენ ვირი გზასა მას ზედა გაატარო, უგუნურმცა არს.

ძალლი კაცისა გლახაკისა, მჭლე და დიდად უსუქარი, მიიყვანე და მდიდარსა კაცსა მიაბარე, რათა გაასუქოს. მერმე ორთავე უხმონ. თუცა პირველი, დამამჭლობელი, დაუტეოს და რომელმან გაასუქა, მას გაჰყვეს, ორგულ არს.

ჭინჭველი შეიპყარ და ერთსა ჭიქასა ათორმეცნი ღღენი დააყოფინე მშიერსა და მერმე გამოუტყვე. თუცა თვისისა ზომისაგან ოთხი წილი მეტი არ აიღოს წაღებად, უსუსურმცა არს და მე სიგყვამცდარიო, თვარა რად გამკიცხეო!

მოასხეს სამნივე და ჰყვეს ეგრეთ და ყოველივე თქმულებრ იყო. იხარებდა მეფე დიდად ვაზირისა სიგყვასა და ძისა მისისა სიკეთესა ზედა.

ღამესა ერთსა ეჩვენა მეფესა ჭაბუკი ვინმე შვენიერი, მსგავსი ლომისა, მხნე, ახოვანი, პირმწყაზარი, განსარო. ახლად სუმბული ამოსვლოდა და მცირედ ქუთრი მოჰხვეოდა საყვარლად სახილველი.

უთხრა მეფესა: ღმერთმან გიდღეგრძელოს ძე ეგე შენი და თუცა მე არა მომაბარებ, ნება შენდა, ვერვინ გასწვართოს; თუ მეძებო, მპოვო, თუ არა, შენვე ინანდო.

სახე თვისი, ეტრაგსა ზედა გამონწერილი, ხელთა მისცა და უთხრა: მეძებე, თავმან შენმანო და თვით ნავიდა.

გაელვიდა მეფესა და ნახა, ხელთა ეტრატი ჰქონდა, სხვა არავინ იყო მისთანა. რა იგი ჭაბუკი ველარა ნახა, ეგრე დაჭმუნდა, ვითა ძე იგი მოკლომოდა და დიდი ურვა შეექმნა.

შევიდა სედრაქ, ნახა მეფე საგებელსა ზედა ძნოლი და დიდად დაღრეკილი. მოახსენა:

- მეფეო, მრავალნი ჟამნი არიან მე ჩრდილთა ქვეშე თქვენთა ვიმყოფები, ესრეთ შეჭირვებულნი არ მინახავნარ, სწეულება ღმერთმან მიგრიდოს.

უბრძანა მეფემან: არა სწეული ვარ. სიზმარი მეზმანა და მით დაძილრეკიაო. ჯერეთ ვაზირმან ზმანება არა ჰკითხა და მოახსენა არაკი:

სარზი ბღანუაჟი

გლახაკი ვინმე იყო უპოვარი ყოვლისაგან ნივთისა. ეზმანა მას: სამეოცი ცხოვარი ჰყვა და ენება განსყიდვა. მოვიდა კაცი ერთი და მოსცა თითოსათვის ხუთ-ხუთი კირმანეული. ცხოვარისა პატრონმან ექვს-ექვსი სთხოვა. შეცილებასა ზედა გაელვიდა კაცსა მას და სინანული იწყო. თვალნი ეგრეთვე დაიხუჭნა და ხელი მიუღო ვაჭარსა: ოროლი კირმანეული მომეც.

მოგცემო! ანუ ვინდა მისცემდა ვეცხლსა, ანუ ვისდა მიჰყიდდა?

ესრეთ არს ყოველივე ზმანება, მეფეო! რად შეიჭირვებ ეშმაურსა საქმესა ზედაო? უბრძანა მეფემან:

- არა ეგრეთ არს სიზმარი ჩემი.

უთხრა ყოველივე და ეტრატი ხელთა მისცა.

გაუკვირდა ვაზირსა სიკეთე სახისა მისისა და ეგრე მოახსენა:

- თუცა თვით არ მოვიდეს კაცი იგი, პოვნა მისი საჭირო არს, ამაღ რომე თემი მისი არა ვიცით, სახელი მისი არა უთქვამს. რით უნდა ვპოვოთ? ქარი ხელითა არ დაიჭირვის და თვალს ზარმაცი ვერ მიენევის. რაც ბედი აქვს კაცსა ღვთისაგან, ის დაემართების.

თქვა ვაზირმან არაკი:

ქუმნი ვაჭარი

ერთი დიდუჭარი იყო. ეგზომი განძი შეყარა, სალაროთა რიცხვი არ იცოდა. სიბერემდე არა სვა, არა ჭამა, არცა რა შეიმოსა. მერმე თქვა: ეგოდენი შემიკრებიან, ან ღაფუდები, ვილხენ, ვიხარებ, ხარჯვას დაუნყებო!

მოვიდა ერთსა სალაროსა, დაკლეტილი ვერ გაალო; მეორესა და მესამესა - და ყოველივე ნახა და ვერა რომელი გაალო.

განყრა და გინება დაიწყო.

სალაროდამე ხმა გამოვიდა: რომელი ალებ კარსა, რა საქმე გიცსო? მან მდიდარმან სახელი თვისი უთხრა: ჩემია, დახარჯვა მნებავსო.

მუნით ესრე ესმა: თუცა შენი იყო, დღეისამდე არცა შენ იხმარე და არცა ცოლსა და შვილსა ახმარე. ესე ყოველივე ხურო ნაზარისა არისო.

იწყინა მან კაცმან და ეგრე თქვა: «ესეთსა საქმესა ვიქმ, ჩემთვისა და მისთვის სწორად დაგვარგო».

აილო ვალი, მოაღებინა მრავალი ძელი, გამოახვერეცინა, ყოველი საუნჯე შიგ ჩაყარა და პირი გარდაუჭედა და შადის მდინარესა ჩაყარა. იგი ხურო თურე ბაღდადეგი იყო, შადი სადაც ჩადის.

დილას განთიად ხურო იგი მდინარის კიდესა განვიდა: ნუთუ გივი მოაქვნიდეს ვისმეო? ნახა, უამრავი ძელი მდინარესა მოაქვს უკაცურად. მისცა ფასი მცურავთა, შეგზავნა და გამოაზიდვინა. ყველა კარსა ზედა ხუროსასა დაახორავეს.

კაცი იგი ნამდიდრევი შეუდგა კვალსა ძელისასა: ვისი ბედი იყოს, ვიცნაო. მოვიდა, ნახა კარსა ზედა ხუროსასა. ჰკითხა: ვინ ხარო?

მან უთხრა: მე ნაზარი ხურო ვარო.

უთხრა ხუროს: აილე ერთი ძელი და შინა სახლსა შეიღეო. რა შეიღეს, უთხრა: ეჩო ჰკარ ხესა ამას, რა ძესო!

რა ძელსა შეხეთქა, თვალი პატიოსანი და მარგალიტი გამოსცვივდა.

შესწრაფა ხუროსა და მან კაცმან ეგრე უთხრა: ესე რომელსა ჰხედავ, ყოველივე ძელი ესრეთ არს, ღმერთმან მე ნამართო და შენ მოგცაო.

რქვა ხურომან: ღმერთმან შენვე მოგცეს, ეგრევე წარიღეო. ნამდიდრევემან არ ინება არც ნახევარი და არც ნაოთხალი. ერთი და ორი ეუბნა, და არც ერთი ფული არ წამოიღო.

მერმე ხურომ უთხრა: ორიოდ-სამი პურიც არის, წაიღეო! ნება დართო. შევიდა, ცოლს უთხრა:

- სამი დიდი პური გამოაცხევ და შიგ კარგი და პატიოსანი თვლები ჩაღვე. ეგება იმ კაცმან ნაილოს, ცოლ-შვილი შშიერი არ დაეხოცოს.

ადრე უსმინა ცოლმან, პურნი არდაგსა გაუხვიენა, მოსცა და წარილო კაცმან მან და წაიდა.

მიმაგალმან ნახა, უდაბნოსა ხარგა ერთი ღვა თხისა ბაღნისა. მივიდა, გლახაკი

არაბთაგანი იყო. ცოლი ყრმასა ზედა დასწოლოდა. სხვა მეზობლები აგარაკთა ადგილთა წარსრულიყვნეს და იგი ვერ გაყოლოდა. არა რა აქენდათ, არცა ქვეშაგებელი, არცა ყრმისა შესახვეველი.

მან კაცმან სიგლახაკისათვის შეინყალნა და პურნი იგი მისცნა და უთხრა: წარვედ ბაღდადად ხურო ნაზარისასა, ეს უძღვენ, იგი კაცი ღვთის მოშიში არის და აკვანსა და სახვეველს მოგცემსო.

წამდიდრევი იგი წარვიდა, და არაბმან პურნი ხუროსავე მიუტანა. მან ყოველივე სათხოვარი მისცა და მოვიდა ხურო ცოლთან და მოართვნა პურნი იგი.

უთხრა ცოლსა არაკი:

ცხრილიანი კაცი

კაცი ერთი მდინარისა კიდესა ჯდა და ცხრილი ხელთა ჰქონდა. ჩაჰყვის ცხრილი წყალთა და რა აივსის, თქვის: ვისაც ღმერთი მისცემს, ესრეთ მისცემსო. ამოიღის ცხრილი, და რა წყალი გაედინის, თქვის: ვისაც წაართმევს, ესრეთ წაართმევსო.

- ღმერთმან ბედი კარზედ გვისვიანაო.

- მეფეო, თუცა ღმერთსა კაცი იგი შენთვის უნდა, კართავე შენთა მოიყვანს, თვარემ პოვნა ძნელი არის.

თქვა რუქამ: «წვიმა არ არის და თოვლი, კართა ჩვენთა მოვიდეს. თუცა ჩვენ არა ვიცით ადგილი მისი, მან რა იცის თემი ჩვენი? კაცი გავგზავნოთ, პოვნას ვეცადნეთ. რომელსა კაცსა ჩასდებია საჭმელი უხელოდ, რომელსა შეჰპოსია სამოსელი გაურჯელად?»

თქვა რუქამ არაკი:

უზუნური მცურავი

მცურავი ერთი მოჰქონდა წყალსა. თქვა: ღმერთო მიშველეო! მეორე ამხანაგმა უთხრა: ხელი გაიქნიე, გახვალ და ნაშველები იქმნებიო.

- მოვნახოთ და ვპოვოთ. ვაზირმან უთხრა საჭურისსა:

- ღია კეთილგონიერი ხარ. თუცა უღთოთ ცდით საქმე იქმნება, რად არ ეცდები სამამაკაცოთ ასოთა გამობმასა, ცოლთან და შვილთან სიხარულსა და შევებასა?

თქვა ვაზირმან არაკი:

უხადური ენევაჭარი

იყო დიდვაჭარი ერთი, რომელი ღმერთსა არა ესვიდა. გასცა ყოველი თვისი მონაგები და პური იყიდა: მომავალსა წელსა უკეთუ დამცირდეს, ერთსა სამ-ოთხად გავეყიდიო.

მომავალსა წელსა უძრავლესი მოვიდა. კვალად იყიდა იაფად, გონებდა, სხვას წელს გავეყიდი უკეთაო. ყოველთა წელთა უძრავლესი და უძრავლესი მოვიდა. და დაულპა ყოველი პური მისი და განქარდა ყოველი მონაგები მისი. აღარა დარჩა რა.

გამოულო ცოლსა თვისსა სამკაული, რაცა აქვნიდა, და წარვიდა საფრანგეთს, განყიდა, ივაჭრა, ეგოდენი ქონება შეყარა, რიცხვი არ ეგებოდა. შინ აღარ მიიქცა სიხარბით. ჩაჯდა ხომალდსა, გონებდა უფროსსა სარგებელსა. აუღელდა ზღვა, დაემსხვრა ნაფი და ქონება დაენთქა. თვითონ ერთს ფიცარზედ შერჩა და ღადომ ნაპირს გაავლო.

დიდად შეწუხებული ერთს ქალაქში მივიდა, პოვა პატრონი მის ადგილისა და ესე ყოველი გარდასავალი თვისი უამბო.

მან მეპატრონემან ესრე უთხრა: რადგან მდიდარი ესრეთ დაგარდნილხარ, აქ იყავ ერთსა წელსა; მამულისა ჩემისა მოურაობას მოვცემო და მეტი ქონებისა შენისა შეიკრიბეო.

დადგა მოურავად. პირველადვე პური და ბრინჯი მოიპარა, არამც ცოცა მერგოსო. გასრულებასა წლისასა მრავალი ქონება ხვდა. თქვა: «ავად მიქნია». თავის ბელლიდამ ამოღება იწყო და პატრონისა ბელელსა ჩაყრა, რომელი ნაპარევი ჰქონდა.

ნახეს კაცთა კაცი იგი ღამე პატრონის ბელელსა მავალი, პარვა ეგონათ. აუნყეს

პატრონსა. განყრა, გამოულო ყოველივე მონაგები და განაძო.

წარვიდა მცირალი, მივიდა ზღვის პირსა, ნახა ნაფი მომავალი, ათნი ვაჭარნი მსხდომნი. მათაც აუნყა საქმენი მისნი და მათ თითომან თითო ძვირფასი თვალი მისცეს და განუტყვეს. ხუთი თვალი ბარკალთა დაიკრა ძონძსა და ხუთი პირსა ჩაიდვა.

სვლასა შინა მეკობრენი შეხვდენ, სამნი, გაეუხნეს და მან ხმა არ გასცა. პირთა აყაფი ეღვა. მეკობრეთა უტყვი ეგონათ.

ერთმან თქვა: გაუძარცოთო. მეორემ თქვა: რა წაუღოთო?

მესამემ თქვა: არაკად თქმულა, თორმეგნი შიშველს ნიფხავსა ხდიდნენ და ვერ გახადესო.

ამ სიტყვასა ზედა მას კაცსა გაეცინა და ორი თვალი პირით გამოავლო. ყია შეუპყრეს და სამი იგი თვალიცა ამოუღეს და ხუთი იგი ვერ პოვეს, რომელი ძონძთა გამოეკრა.

ნავიდნენ მეკობრენი ქალაქად, განსყიდვა ენებათ თვალთა მათ. დახვდნენ მეფისა ვაჭარნი, ცნეს მათი მპარაობა. თვალნი ნაუხვნეს სამეფოდ და კაცნი სიკვდილსა შეაბეს. ან ესეცა მივიდა მას ქალაქსა, თვალნი გამოიღო განსყიდვად. პოვეს ესეცა მათვე კაცთა, თვალნი ნაუხვნეს, მოსაკლავად წარიყვანეს. ძოღან რომელთა ვაჭართა მოეცათ, იგინი მუნ დახვდეს. შეეხვენა ვაჭართა მათ:

- რომელნი თვალნი თქვენ მომეცით ათნი, ხუთნი მეკობრეთა წამიხვნეს და ხუთნი ამათ, ან მოკვლაცა ჩემი უნებთ.

მათ ვაჭართა ფიცი უთხრეს მათგან მიცემულობისათვის, აღარა მოაკვლევინეს და მეფესა ყოველივე აუწყეს.

ბრძანა მეფემან: რადგან ეგოდენი ჭირი უნახავს, ან ჩემთა სალაროთა უხუცესად დავადგენ, უმრავლესსა შეიკრებსო.

მიაბარეს სალარო.

დღესა ერთსა კლიგე გაელმდა, ორი ფული არ გაიმეცა, რათა მჭედელსა გაეკეთა. თითონ ქვა აიღო, კედელზედანი მიადვა, ქვა დაჰკრა, თურმე კედელი ცალპირი აგური იყო, გარდაიქცა და მეფის ჯალაბთა სახლი გამოჩნდა. მოვიდნენ საჭურისნი და მოახსენეს მეფესა, შეიპყრეს კაცი იგი და ორნივე თვალნი აღმოხადეს.

- ესე არაკი მისთვის მოგახსენე, თუ ღმერთი კაცს არ მისცემს, თვისისა ცდითა არა ღონე არ დაიდების და ცუდი შრომა შერჩების, ღმერთსა უნდა სთხოვოს კაცმან.

უბრძანა მეფემან ვაზირს:

□ ყოველსა კეთილად იტყვი ბრძნისა გონებისა თქვენისა მსგავსსა, შენ და რუქსა საუბარი არ დაგეღევათ. ანე უბრძანე სპათა ამხედრება და მეცა აღუჯდე ტაიჭსა. მივიდეთ ადგილსა კეთილსა და ამოსა, ვინადიროთ, და მსგეფსი ერთი მუნ დავეყოთ!

- ოდეს სცნეს ჭაბუკთა ნადირობად გასვლა მეფისა, ეგოდენი ჯარი შეიყარა, მინასა ემძიმებოდა. და მოხუცებულნი ყრმათაებრ ხლდებოდნენ: გვემცალირსაო სიახლესა მეფისასა სლვა. და ყრმანი ხანდაზმულებრ იქცეოდნენ: თუცა მეფისა ბრძანება გვენიოსო. ესრეთ შეფრთხინვა იყო.

დაყვეს რვანი დღენი. ნადირი ურიცხვი მოსწყვიდეს. შემოიქცა და მოვიდა ადგილსა ერთსა. კვიპარობი იდგა შვენიერი, ძირს წყარონი დინდეს და კორდნი ყვაფილითა შემკულნი. მნახავსა სევდანი გაექცოდეს.

ხის ჩრდილსა ჭაბუკი მძინარე იყო, თან აკაზმული ცხენი ება. მოუნოდეს ჭაბუკსა მას.

მოვიდა და ნახა მეფემან. ფუცა: მსგავსი მის ეგრატისა სახისა არისო! ყოველს კაცსა უკვირდა სიკეთე მისი.

წარმოდგა ყრმა იგი, მეფე დალოცა, დიდი ქება შეასხა, ხელს აკოცა. მეფემან აღსვა

ცხენსა და წაიგანა თანა. ჰკითხა სადაურობა, ვინაობა და სადა მიმავალობა. მან მოახსენა:

- მე არა ვიცი სადაური ვარ, მეფობისა წინაშე რა ვიკადრო? ეს ვიცი: მე ლეონ მქვიან, მამაჩემი დედის ჩემისა ჩემზედ ორსულობასა მომკვდარა და დედაჩემი ჩემსა შობასა და მე აქა-იქ სვლითა გავზრდილვარ.

რქვა რუქამ ლეონს:

- თავმან მეფისამან, დიდად ბედუკეთური თურე ხარ! შემოხედა ლეონ და სცნა საჭურისობა მისი, უთხრა:

- მართალსა იცევი. თუცა ბედუკეთილი ვყოფილვიყავ, დღეს შენ არა გნახევდიო. ეჰა, შენი ბედსვიანობა ღირს? თუცა მამაკაცი ხარ, წვერი და უღვაში სადა არს? თუცა ღიაცი ხარ, სადა არს თმანი ნათხზენი? თუცა ჭაბუკი ხარ, სადა არს ძლიერება მაჯათა? და თუცა ქალი ხარ, შევნიერთა ძუძუთა შემხვიე; თუცა კაცი ხარ, არა გაქვს სიმხნე ასოთა, თუცა დედათაგანი ხარ, არა ძალ-ვიც შობა შვილისა. ავბედო! შენი წესია, თვით არა ძალვიც და თუცა ღიაცი დაინებო, სხვათა მიაყოლებ. შავბედო! მამაცისა საქმე არა გაც და ღმერთმან ნურც როსკიპი ღიაცი გადაროს! სადაცა სიგყვა საჭურისისა გავიდეს, მუნცა ცოლი არა იყოს ცოლი ქმრისა თვისისა.

თქვა ლეონ არაკი:

საჭურისი ალაბილა

იყო დიდებული ქალაქსა ალაბისასა და ყვა საჭურისი ერთი. დიდად გულითადი იყო. და ერთი სხვა მონა იყო მის კაცისა, სახითადა ზროთი მსგავსი მის საჭურისისა. დიდად მოყვარენი იყვნენ ორთავე. შეკრეს პირი. საჭურისი შეადგა ცოლსა თავის პატრონისასა და ეგყოდა:

- მე ვიცი, უფალსა ჩემსა ნებავს განტევება შენი და შერთვა სხვისა!

თავს ეწიე ცნობასუსტი ღიაცი აცთუნა და გამოუცვალა სიყვარული სიძულვილად. უთხრა ქალმან მან:

- რადგან ჩემი ეგრე კეთილის მდომე ხარ, თუცა ქმარი მიტევებს, მითხარ, რა მიჯობს, რა ვყო?

- რქვა საჭურისმან:

- მე ესეთი წამალი მოგცე, ფერხთა შესცხო, წამსავე მოკვდეს, და ესე მოყვასი ჩემი, შევნიერი და კეთილი კაცი, და იგი შეირთე და იყოს ნებისა შენისა!

სცთა ქალი იგი, მოკლა ქმარი თვისი და იგი კაცი მის წილ შეირთო და ყოველი მონაგები მისი მას მისცა.

- ესე არაკი ამისთვის მოგახსენე, ყოველი მსგავსი შენი უარესა იქმს ამისთვის, რომე არა ეშინის ღვთისა და არცა სცხვენის კაცთა.

უთხრა ვაზირმან ლეონს:

- ღია მიხარის სიცყვაცუბილობა შენი და მომწონს ზრდილობანი და ქცევანი შენნი. ან მოვედ, მეფესა ემსახურე და იყო თავი ვაზირთა და უხუცესი ჩემი, და მეფემან ძმურად პატივ გცეს.

რქვა ლეონ სედრაქ ვაზირსა.

- ვითა მამა საყვარელსა შეილსა მასწავლი, ეგრეცა ვყო. და შენ მისმინე სიცყვა ესე!

თქვა ლეონ არაკი:

ინდოთ მეფე და ვაზირნი

მამისა მამა ჩემი, მასშია, ინდოთ მეფისა ხუთთა ვაზირთა უხუცესი ყოფილა. იგი უხუცესი ვაზირი მეფესა დიდად უყვარდა, თავსაცა თვისსა ერჩივნა. იგი ოთხნი აუშტერდენ, თქვეს:

- რამცა ვუყოთ მას, რომე მეფე მისსა სიცყვასა ზედა დგას და მორჩილი რჩევისა მისისა

არს და ჩვენ არარა გვეკითხვის?

შეკრეს პირი. მოვიდა განთიად ერთი მეფესთანა და მოახსენა: წუხელის მეზმანა მე დიდი მეფე, ინდოთა მპყრობელი, მამათქვენი, მიბრძანა მოხსენება თქვენი. დიდი ვაზირი იხმო: ცოცა საქმე მიც, დავასრულო და მალე გარემცავაქცევო.

მოვიდა მეორე და მოახსენა მანცა იგივე ზმანება და უცხოცა და შეენიერსა ადგილსა ნახვა მამისა მისისა, დათხოვა ვაზირისა და ეგრეთვე გამოძვება.

მესამემან და მეოთხემან იგივე ზმანება თქვეს, ვითა დაედვათ პირი. გაუკვირდა მეფესა და სიციშპე მათი ვერ აგრძნა. თქვა: «თუცა ერთსა ეთქვა, ცყუვილიმცა იყო. ან ყოველთა ერთი ჩვენება უნახავთ, მართალ არს უცილოდ».

უხმო ბერი ვაზირი და ყოველივე უთხრა. შეიგნა ვაზირმან, ყოველივე ამხანაგთა ხრიკი იყო, მაგრამ რას იცყოდა? თქმა უარესი იყო. ესე მოახსენა:

- მეფობასა თქვენსა ამას ვევედრები, ჩემსა დასანვაგად სხვათა ხარი, ანუ მუშა არ დაშვრეს. ბედნიერს მეფესა ცოდვილი არ შევეყარო. ორმოცი დღე მაცადე, შეშა და ნივთები მოვამზადო, ფასი ჩემი მივსცე და სიხარულით დიდს მეფესთან წავიდე!

აცადეს ორმოცი დღე. გაანდო ოთხს გულითაღს მონათა. მოასხნეს ორნი მთხრელნი მიწისანი. ვაზირის სახლიდამ გარეთ ასპარეზამდინ გახვრიტეს ქალაქი. და ასპარეზში ხვრელი რომ გაიღეს, ზედ შუშა დადგეს მრავალი, მსგავსი ბორცვისა. ბანი ზეჩასაძრომელი უქმნეს.

რა გასრულდა ორმოცი დღე, მოვიდა ვაზირი მეფესთან, მოახსენა:

- მობრძანდეს მეფე, იხილოს დანვა მონისა თვისისა, რომელი მამასა შენსა თანა მივა! გავიდა მეფე და ყოველი ერი ჭვრეტად მისა. აღვიდა ვაზირი ზედა შუშასა. შემოაყარეს

ნაძენძი, დაასხეს ნავთი და აღუდგეს ცეცხლი.

რა კვამლი ამაღლდა, ვაზირი ხვრელსა ჩაძვრა, ნახვრეტი გაიარა ქვეშე ქალაქისა და მივიდა სახლსა თვისსა. შუშა იგი დაიწვა. ნაცარი დაანიავეს და ველარც ძვალი პოვეს. ხვრელი ნაცარმან ამოაგსო.

ვაზირმან ოცი დღე შინ დაყო მალვით და მერმე შეიმოსა თეთრი სამოსელი, არგანი ხელში აიღო და განთიად მეფისა კარსა მივიდა. აცნობეს მეფესა მოსლვა მის ვაზირისა. ზე აიჭრა მეფე, გარ გამოვიდა. ყელს მოეჭდო, აკოცებდა და მუნით მოსლვასა გონებდა.

კითხა ამბავი მამისა მისისა, მისვლა და მოსლვა მისი. ვაზირმან სამოთხის ამბავი მოახსენა და მრავალი გყუვილი შემოშქევრა, მართლ მართალსა ამჯობინა და მერმე ეს მოახსენა:

- რაც ჩემთან ესაქმებოდა, ყველა აღვასრულე. ან ეს ოთხნი ვაზირნი იხმო და მაგათაც უფრო მალე გაახლებს, ცოცხა საქმე აქვს.

სიზმარს დაუჯერეს, ცხადად მოსულს ვინ არ დაუჯერებდა? მოასხეს ვაზირნი. უბრძანა წასვლა მეფემან. იგი ხრიკი მათ კი არ იცოდეს. ჩაყარეს ცეცხლში და დაიწვენენ. თავიანთ ნაქმარი მათვე გარდახდა.

- ესე არაკი მისთვის მოგახსენე, მამაო სედრაქ, ყოველი კაცი ხარბია, უკანის არამც გამომტერდენ და მიხრიკონ რამე.

იამა მეფესა ესრეთ სიგყვარებლობა მისი და უხაროდა. უბრძანა: თუცა დამემორჩილო და წამომყვე, მეფობისა ჩემისა კიდე, რომელიცა მთხოვო, მოგცეო!

თქვა რუქამ არაკი:

ჯოჯოხეთში დაუცავანი

კაცი ვინმე იყო ყოვლისა ბოროტისა მოქმედი და დიდად მლოცავი. რა ბოროტისაგან მოიცალის, დაიწყის ლოცვა და ტირილი.

მოვიდა ანგელოზი და უთხრა კაცსა მას: ავნაქმართა შენათვის სამოთხე არ მოგცა უფალმან და, რადგან ესრეთ მლოცავი ხარ, სამოთხისა კიდე, რაცა ითხოვო, მოგცესო.

მან კაცმან ესრე უთხრა:

- თუცა სამოთხე არ მომეცემის და სხვას სათხოვარს აღმისრულებს, ესრეთ დიდი შემქნას, ჩემგან მეტი ჯოჯობეთში ვერვინ დაეციოს!

ეს ველარ უყო ღმერთმან და ისრევ სამოთხე მისცა მას კაცსა.

ეგე ესეთის გრძნებისა მოქმედია, ესრეთს რასმეს გვითხრობს, მისი ქმნა არ ეგებოდეს და მეფობავე შენი მიიღოს.

გაიცინა ლეონ და თქვა არაკი:

ბერი და ყრმა

ერთი ბერი უკბილო კაცი და ერთი ცოტა ყრმა ერთად სხდეს და საჭმელსა სჭამდეს. ორთავე ტირილი იწყეს.

ჰკითხეს ბერსა: რად სტირიო?

თქვა ბერმან: მე კბილი არა მაქვს და ცოხნა არ ძალმიც. ამ ყრმამან სულ შეჭამა და მე მშიერი დავრჩიო .

ყრმას ჰკითხეს: შენ რაღას სტირიო!

მან ეგრე თქვა: მე ვირემ გამოვცოხნიდე, ეს მთლივ შენთქამს, და მე მშიერი დავრჩიო. მათი რომელი უმართლე იყო ყველაყამ იცოდენ, მაგრამ ერთმანერთს აბრალებდენ.

- ან მის მსგავსად ჩვენც ყველანი გვხედვენ, ვინ ავი ვართ და ვინ კარგი, და მეფეცა სცნობს ღვთითა.

უბრძანა მეფემან:

- რასათვის ძნიად გიჩნს ყოთა ჩემთანა? მოახსენა ლეონ:

- მეფისა თანა მყოფი კაცი და ზამთარ დიდ ცეცხლთან მჯდომი სწორია. თუ ახლოს ზის, სიცხე დასწავს და თუცა შორს წავა, ყინვა დაჰზრავს. მეფისა თანა მყოფსა კაცსა ხუთნი ძნელნი საქმენი უნდა სჭირდეს:

ერთი: რომე ორის თვალისაგან ერთი ასეთი მხედველი უნდა იყოს, რომე ასის თვალისაგან უმეტესს ხედვიდეს და მეორის თვალით ბრძმისაგან უბრძმესი იყოს.

მეორე: აგრევ ცალი ყური ასმინოს და ერთი დაიყრუვოს.

მესამე: გული თუნდუკისაგან უდიდესი ჰქონდეს, რაც ყურიდამ შევიდეს, დაიგროვოს და

შეინახოს.

მეოთხე: რომელიც არ ვარგიყოს, გავონილი არა თქვას და რომელიც კარგი და ჭკუათ საფერი იყოს, იგი გამოიღოს და თქვას. მეხუთე: ასეთი ენა ჰქონდეს, თათლი და სამსალა ორივე სდიოდეს.

თქმა ლეონ არაკი:

უხკახანი და უმნარესი

ერთმან მეფემან უბრძანა თვისსა ვაზირსა: ნადი, ასეთი საჭმელი მომიტანეო, რომე ხმელზე მის უტკებესი არა იყოსო და არცა ზღვათა შინა იპოვებოდესო!

ნავიდა ვაზირი, ენა უყიდა, მოუგანა, შეწვა, აჭამა და მოეწონა. უბრძანა კიდევ: ნადი, ასეთი რამ მომიტანე. ქვეყანაზე მისი უმნარესი არ იპოვებოდესო!

ნავიდა, კიდევ ენა უყიდა და მოუგანა.

უბრძანა მეფემან: მნარე ვითხოვე, ენა მომიტანე და ცხილი ვითხოვე და ენა მომიტანეო!

მოახსენა ვაზირმან: თავმან შენმან, არცარა ენის უტკებოსი იქნების და არცარა ენის უმნარესი პირსა ყოვლისა ქვეყნისასაო.

- ან მეფეო, ხელმწიფეთა წინა მდგომი კაცი სანთელია: თავსა თვისსა დასწვავს და სხვათ გაუნათლებს; მეფისა საყვარელსა კაცსა სხვანი სძულობენ და ხრიკითა მასცა შეაძულებენ.

თქმა ლეონ არაკი:

ღუკა და აზნაური

კაცი ვინმე იყო აზნაური ქვეყანასა ბეჩისასა. ჰყვა ვაჟიშვილი ერთი, შემკული ყოვლითა სიკეთითა და დიდად შეწიერი იყო. უთხრა მამასა თვისსა:

- მნებაგს მსახურ-ყოფა ღუკასი, წარმიყვანე და შემავედრე! უთხრა მამამან:

- ორსა მცნებასა გასწავლი, მეფუცე დაიმარხო და ნებასა აღვისრულებ! ჰფიცა ძემან მისმან:

- ყოველი მცნება შენი ვყო. ამცნო:

- პაგრონისა შენისა სახლსა შინა ნუ ისიძავ და მეორე, თუცა რევა გესმას, გაძრად მივედ, დიდიცა საშური საქმე გედვას, ვირე ლოცვისა დასრულებადმდე ნუ წახვალ!

და იმცნო ესე. წარიყვანა და მიართვა ღუკასა, პაგრონსა ბეჩისასა. ესრე კეთილ-მსახურ

ექმნა და შეაყვარა თავი, ძეთა თვისთა იგი ერჩივა და ყოველი საქმე მისი ხელთა მისთა მისცა. შეგზავნა შინა საქმესა რასმე ზედა. თვალაგნა ცოლმან მისმან და ევედრა მასთანა დანოლას. მან არა ჰყო პაგრონისა ორგულება და მამის მცნების გატეხა.

სხვა იყო შვილი აზნაურთა იგიცა, ორნივე ამხანაგად მსახურებდენ. იგი მეორე შეიხვია და მას ყრმასა ერისხებოდა. მეორედ შევიდა საქმესა რასამე ზედა, ნახა ორნივე იგინი ერთად. გამოვიდა და არა თქვა რა.

შევიდა ღუკა ცოლთანა. დიდად გარისხებული დახვდა. უთხრა:

- თუცა კაცი იყო, მონა შენი მე არა ხელსა მყოფდა.

შეასმინა ყრმა იგი, რომელმან ნება მისი არა ჰყო. გამოვიდა ღუკა გარისხებული. დილასა უბრძანა მებრძლესა:

- დღეს პირველად რომელი გამოვგზავნო შენტანა და ვითხრას: რა ჰქენი ბრძანებულიო? მას თავი მოკვეთე და მეორედ რომელი მოვიდეს, მას მიეც თავი მისი და გამომიგზავნე!

უბრძანა ყრმასა მას უბრალოსა:

- ნადი, კაცსა მას უთხარ რა უყო ბრძანებული?

ნავიდა ყრმა იგი და მიმავალსა ესმა რეკა, მოაგონდა მცნება მამისა, მიექცა, ლოცვის დასრულებადმდე დაეყოვნა. მერმე გაგზავნა ყრმა იგი შემცლოდ. მივიდა პირველად იგი, უთხრა კაცსა მას: რა უყავ ბრძანებულიო? შეიპყრა და თავი მოჰკვეთა და დადვა მუნ. დასრულებასა ლოცვისასა წარვიდა ესეცა. მივიდა კაცსა მასთანა. მოსცა მან კაცმან თავი იგი და მოართვა ღუკასა.

რა ნახა ღუკამ, დიდად გაკვირდა და უთხრა: აქამომდე სად დაიყოვნეო?

მოახსენა მან ყრმამან მამას ვით ემცნო და ანუ ვით თუცი მიეცა და ცაძრად დაყოვნება. მერმედ ათიცა ღუკამან და ყოველივე ნახული ათქმევინა. რა უბრალობა შეიგყო, სწორ თავისა ჰყო.

- მეფეო, პაგრონსა თუცა მონა უყვარს, ადრე არ უნდა შეიბეზლოს. მეფისა კართა მდგომნი კაცნი მრავალს ოცნებას იქმონენ და ხერხსა და ხრიკსა ცდილობენ, რათა შეაძაგონ იგი.

უბრძანა მეფემან:

- რა გინდ ბევრი იუბნა, ღმერთს თავი შენი ჩემთვის მოუცია. აჰა ნიშანი შენი, რომელი შენვე მომეც ძილსა შინა!

ნახა სახე თვისი, თავყანი სცა მეფესა და დამორჩილდა, წამოყვა, წამოვიდნენ. მოვიდნენ ქალაქსა მეფისასა, დაიდვეს ნადიმი, განისვენეს.

ოდეს გათენდა და შავთა უფსკრულთა ფარდაგი ცეცხლისა აღისა მსგავსისა მზის

შუქითა დაიხივა, მისნი ელვარე მოციქულნი ხმელეთსა გამოუგზავნა, წავიდა მეფესთან ლეონ.

მეფემან მოიყვანა ძე თვისი საყვარელი ჯუმბერ, მოსცა ხელთა და უთხრა: ეგე ორნივე ღვთისათვის და ეგ შენდა შემოგივედრებიაო!

მოახსენა ლეონ:

- დღეს ვნახე ნიშანი ნახდენისა ჩემისა. მე მონა ვარ შენი და დაგემონო. ძისა შენისა განვრთნა არ ძალმიც. მე ვითაც ველოდი მტერთაგან ჩემსა ნახდენასა და შესმენასა წინაშე მეფობისა თქვენისა, ან ამით უდიდე შემცოდე ვიპოვები.

თქვა ლეონ არაკი:

მეფე და მხატვარი

მეფე ლავდიკიისა იყო ბრმა ცალის თვალითა. ჰყვა მხატვარი ხელოვანი და მიზეზსა ეძებდა მის მხატვრისასა. უბრძანა:

- მინდა მსგავსი ჩემი სახე დამიხატო!

თქვა გულისა შინა მხატვარმან: აჰა, მოვიდა დღე აღსასრულისა ჩემისაო, თუ ბრმა დაფხატო, მომკლავს. ვით მკადრეო, და თუცა ორთვალი, მომკლავს: ოდეს არს მსგავსი ჩემიო?

მოიპოვა ესე ღონე: დახატა ირემი და მეფესა ხელთ თოფი მისცა, ბრმა თვალი დაუხუჭა და მიართვა მეფესა. ამ საქმეს მიზეზი ვერა ჰპოვა, და მორჩა მხატვარი იგი.

- ან ვხედავ, მიზეზი ჩემი ეს არის, ანვე მომკლა, ვინ გიშლის, ანუ ვინ დაგემობს? უბრძანა მეფემან: არა ნდომითა ჩემითა არის, ბედისაგან მოცემული ხარო.

მოახსენა ლეონ: ხელითწერილი მომეც ფიცისა, ვირემ ჩემი სიგყვა არ მოისმინო, სხვათა ენით არ მომაკვდინო, და ეგრე ვიქმო.

მისცა მეფემან ხელითწერილი ფიცისა. წაიღო ლეონ სათესარი იგი, მოჭედა ოქროთა და დაირჭო თავსა ზედა. აღაშენა სახლი სამეთო და ჯდა მუნ. დაუნყო ჯუმბერს წვრთნა და ასწავლიდა დღივ და ღამ. და მეფის წინაშე აღარ მიიყვანის ხშირად.

ნადიმაღ დაჯდა ლეონ. სამი დღე და ღამე წართვით სვა. ჯუმბერ მნდედ დაიყენა, არც დასვა და არც არა აჭამა. ფეხზე დგომითა და შიმშილითა ესრეთ უღონო იქმნა, ქვე დაეცა და შეწუხდა. მერმე უბრძანა დაჯდომა და ჭამა პურისა. რუქა დიდად მტერი იყო ლეონისა. მან სცნა ესე.

და თქვა რუქამ არაკი:

ქური მკარვანი

ერთი მკერვალი იყო ღია ქურდი. რაც ნაქსოვი გამოსჭრის, ბევრი მოიპარის. ღამესა ერთსა ნახა სიზმარი: პირთა ხე ამოსლოდა და ყოველი ნაპარევი ნაჭერი ზედ ეკიდა რტოთა. რა გაეღვიძა, შეშინდა. შეიღს უთხრა: როდესაც შემაგყო მაკრაგელთა ხმარებასა შიგან პარვა, ხე მომაგონეო!

ერთმან დიდებულმან ერთი უცხო ოქროქსოვილი გამოაჭრევინა. რა პარვა დაინყო, შეიღმან ხე მოაგონა. ეწყინა მკერვალსა და მაკრაგელი პირში ჩასცა, ეგრე უთხრა: ამისთანა ნაქსოვი როდის ეკიდა მას ხეზედანო?

- ამისთანა მეფის ძის ზრდა ვის უნახავს და ან ვის ასმია? შიმშილითა დაბნედილა და ზეზე დგომით ტერფი დახეთქია.

მეფის შესმენას ცდილობდა. სედრაქ ვაზირმან რქვა:

- რუქა, დიდად მიყვარხარ და თავსა ჩემსა მირჩვენხარ, მაგრამ საქმენი შენნი მიკვირან.

თქვა ვაზირმან არაკი:

ორი მოლა

ორი მოლა იყო ერთსა ქალაქსა შიგან. ესრეთ მტერნი იყვნენ, ერთად ვერ მოთავსდინან, არცარა ერთად სვიან და სჭამიან. ამას ცდილობდენ, ერთი მეორესა წაეხდინა.

დღესა ერთსა ერთი მოლა ნახეს სხვისა დიაცისა თანამწოლი. კაცთა მათ იგი მოლა და დიაცი ორნივე შეიპყრეს და ერთს ორმოსა შიგან ჩაყარეს. ენებათ მეორეს დღეს მოასხან ყადი და მონამენი და ორნივე დახოცონ.

სცნა მეორემან მოლამან, მტერმან მის მოლისამან. ირბინა, მის მოლის სახლში მივიდა, მისი ცოლი მოიყვანა, მას მოლას ღამე ჩაუსვა ორმოსა შიგან და ეგრე უთხრა: მაგ დიაცის სამოსელი მაგას შემოსეო და მაგისი მაგასო, და ეგ ამოუშეო!

ეგრე ჰყო ყოველივე, რომელი მტერმან უთხრა.

განთიად მოვიდა ყადი და მონამენი და იგი მტერი მოლადა მივიდეს. ამოიყვანეს იგი მოლადა და დიაციცა, ნახეს. მან მტერმან მოლამან თქვა: მე ხომ ყოველნი მიცნობთ, მაგისი მტერი ვარ, მაგრამ რას ემართლებით უბრალოს, თავისი ცოლი ყოფილაო?! გაუშვეს.

მერმე მან მოლამ ასე უთხრა: შენც იცი, როგორი მტერი ვარ შენი, მაგრამ ეს ამისთვის გიყავ.

მეც ავის მქმნელი არ ვეგონო ვისმე, რომე ჩემის სახის მსგავსება გაქვს, მისთვის მოგარჩინე. შენც მოლა ხარ და მეცაო!

- ძმაო, რუქავ, შენ რად იტყვი, თუ ამის კაცის სახე არა გაქვს, პატრონისა შენისა უმჯობესსა და სანყენსა რად არ არჩევ?

უთხრა რუქამ:

- ვეზირო, პატრონისა ჩემისა უმჯობესი ვით არ მინდა, მაგრამ კაცი ეგე მას ჰგავს.

თქვა რუქამ არაკი:

მოძღვარი მძღი

ერთი მელი დაცანცარებდა. ძველთაგან თურე ნასოფლარი ყოფილიყო. სამღებროს ქვევრი, ლილით სავსე, პირღია დარჩომილიყო. სლვასა იქი-აქა შიგ თურე ჩავარდა, ამობორცყდა, ამოვიდა. მელი შავად შეღებული შეიქმნა. დაიწყო სიარული.

ერთი მამალი შემოეყარა. ჰკითხა მელსა: რა დაგმართებიაო?

მელმან უთხრა: ჩემნი ღღენი ცოდვის ქმნით დავალამე, ახლა ჭკუა მოვიხმარე. ეს სოფელი გავუშვი, ბერად შევდეგე. იერუსალიმს მინდა წავიდეთ.

მამალმან უთხრა: რადგან ცოდვისაგან ხელი ავიღია და ქველის საქმეს იმრავლებ, მეც წამიგანე, მაღლი მოგხედებაო!

მელმან წაიგანა და წავიდნენ.

შემოეყარა ძერა. უთხრა მამალსა: რას მოუცთუნებხარ, ვის მისდევო? მან უთხრა: მელი ბერად შემდგარა, იერუსალიმს მივა და მივსდევო. მოეწონა ძერასა და იგიც გაჰყვა. შემოეყარა ოფოფი, იგიც გაჰყვა.

შეიყარნენ ოთხნი ამხანაგნი. მელი სოროსაკენ გაუძღვა, თავისი ხერხიანი ენა გვბილად აუბნა და ეგრე უთხრა: შვილებო, იერუსალიმს უმოძღვრო კაცს არ მიესვლება. ცოდვის აღსარება უნდა გამანდოთ და მონანული წავიდეთო.

იგინი დამორჩილდნენ. სოროში შეასხა, სამოძღვრო სახლიაო და თვით კარისაკენ დაუჯდა. უთხრა: ოროლის ცოდვის შენდობა შემოძლიაო და მესამისა კი ველარაო.

მათ მაღლი მოახსენეს: თუცა ორს ცოდვას შეგვინდობ, მესამის შენდობას ვინდა ითხოვსო?

მათ თავნი უბრალონი ეგონათ და მელი მიზმს ეძებდა.

უბრძანა პირველსა მონათეს მამალსა: ღმერთმან ქათმის ყვილი გათენებისას ბრძანაო და შენ ვახშამთ უკან რად ნაიცდენ ხოლმეო? მისი შენდობა მოითხოვა და აღარ-ქმნის აღთქმა დადვა. მანც შეუნდო.

მერმე ეს უბრძანა: ყოველს კაცს თითო ცოლი ჰყავს და შენ ათს არ დასჯერდები. ვისაც იბრიყვებ შენს ამხანაგს, მასცა ნაჰგვრიო. მისიც აღთქმა დადვა და მან შეუნდო.

მესამე უთხრა: მხედარი არა ხარ და მშვილდოსანი, დეზები რად გაკრავს, შენ ხომ მის ჟამში ცხენს არ მკდარხარო? მამალი მესამეს ცოდვაზედ რალას იტყოდა? მოსწყვიტა თავი და

ნინ დაიდვა.

უბრძანა ძერას: ის რომ ავი მგალობელი ხარ, არც სტვინვა გივარვა და არც ძახილი, მუდამ რად ყვიო? ძერამ აღთქმა დადვა, და მან შეუნდო.

მეორე უთხრა: ღმერთმან შენ საბრძოდ ხელივი და თავვი მოგცაო. ერთს ქვრივს სარჩოდ ერთი ქათამი ეგულეხის, დასვამს, ამაგსა იქმს და შენ მიხვალ და წინილს რისთვის მოსტაცებო? ესეც შეუნდო.

მესამე უთხრა: ექვს თვეს მამლობ და ექვს თვეს დედლობ, გიდი ამიტომ დაგირქვამსო? მოსწყვიტა თავი და დაიდვა წინა.

სანამდისინ მელი ამ ორისაგან მოიცლიდა, მანამდინ ოფოტმან ასეთი ხერხები არჩივა, მელს ოსტატობით გარდაამეცა.

ჰკითხა მელმან ოფოტსა: სამეფო თომარ-ჯილა ვინ მოგცაო? ოფოტმან უთხრა: სოლომონ ბრძენმან თავისის ხელით დამხურაო. მელმან უთხრა: მონამე ვინა გყავსო?

ოფოტმან უთხრა: ერთი მსუქანი ბაგი და ერთი მსუქანი იხვიო.

მელს სიხარბით და მსუნავობით ჭკუა და მცნება დაეფანტა; ასე თქვა გულში: ეს ოფოტი ერთს ლუკმად არ მეყოფის და ერთი ბაგი და იხვი ერთს კვირასაც მეყოფაო.

ბევრის ნდომა კაცს ასე ნაახდენს. მამალიცა და ძერაც იქივ შეუჭმელი დარჩა და თან

გაჰყვა.

ოფოტმან მელი ერთს ხევში დააწვინა, მონადირე ვინმე დახვდა ქორითა და მწვერითა

და ძაღლებითა.

ოფოტი წინ დაუჭდა. სეფქა უნდა ესროლა. აფრინდა. მელს ახლო დაუჭდა. მიჰყვნენ მონადირენი. მანამდინ ქმნა, იმ ხევში მიიყვანა. მეძებრებმა კვალი ნახეს, მელი გაიხტუნეს, მწვერებმან ასე გახადეს, ძვალი და რბილი გაუერთეს. ძლივ დაჩქქვილმან სული გარდაჰხვენა.

ოფოტმან დაუძახა: მელო, მონამე ვერ გიშოვნეო!

მელმან უთხრა: რასაც მოძღვარს აღსარება სამონმოდ გაუხდია, უარესიმც დაემართებაო!

ოფოტმან ჭავრი კი ამოიყარა, მაგრამ მამალსა და ძერას კი აღარა ეშველა რა.

- ეგ კაცი ის მელი არის და ბევრგან ნავალი. ასეთს საქმესა იქმს, შენვე თავსა შემოიკრა და აღარა გეშველოს რა!

ლენონ ნადირობდა და ლხინობდა, არას ზრუნევდა. დღესა ერთსა ნავიდა ნადირობად. თვით თოხარიკსა ცხენსა შეჭდა. ჭუმბერს ხელთ ქორი შეუსვა, უცხენოდ წინ ნაიმძღვანა, საღამომდინ არბენინა, ქორსა და ქორის ნაბუღს აღევნა.

მორეს დღეს მწვერები მისცა ხელთა. მათა და გორათა არბენინა. ფერხთსაცმელი გასცვივდა და ფეხები დაუსქდა, სისხლმან დენა დაუნყო.

მესამეს დღეს წინ შიკრიკად გამოიმძღვანა. მეტად დაშვრა, მალ-მალ დაეცემოდის, და არ მოეშვა. მანამდინ არბენინა, სადგომს მიიყვანა. ესმა ესეცა რუქას და შეასმინა მეფესა.

თქვა რუქამ არაკი:

ოთხი ყრუ

ერთი ყრუ კაცი იყო და ხარი დაკარგა. საძებნელად ნავიდა ერთი კაცი შემოეყარა. კითხვა დაუნყო. თურე ის კაცი უფრო ყრუ იყო და ვირი თურე ეპოვნა. მან ხარისა ვერა შეიგყო. ასე უთხრა. ვირი თუ შენია, საპოვნელა მაინც მომეცო! ერთმანერთსა ვერა შეაგყობინეს რა.

ერთი ცხენოსანი კაცი მოვიდოდა და ქალი ვინმე გავას უჭდა. მივიდენ მასთან. ამან ამისი ხარისა უთხრა, მან მისი ვირისა. თურე ის უფრო ყრუ იყო; ეგონა: დიაცს მართმევენო. ფიცი თქვა: ცოლი მომიკვდა და ეს მისი მოახლე არისო, სხვისას ნუ ჰკონებთო! ვერც ერთმა

ვერა გაიგეს რა.

ყადთან ნავიდნენ, ყველამ თავისი საჩივარი თქვეს. ყადი თურე სიბერით დაყრუებულიყო. რამაზანი იყო. ეს მოჩივარნი მთვარის გამოჩენის მოამბენი ეგონა. თქვა: რადგან მთვარე უნახავნ, ნაღარას კართო! ვერც ერთმან ვერა გაიგეს რა.

- ანე, ჩვენ, დიდნი და პატარანი, ყველანი დაყრუებულვართ, თვარემ რატომ არ გვესმის, ლამის იგი ყრმა მოკლასო?!

უშლიდა ვაზირი, არათქმასა ეგყოდა.

თქვა ვაზირმან არაკი:

მთიული და კაკლის ხა

კაცი ვინმე იყო, ზეგანთა ალაგთა მყოფი, რომელსა წალკოტი არა ენახა.

ჩამოვიდა ბართა ადგილთა, წალკოტი ნახა. შევიდა შიგან. ყოველივე ნახა: ხეხილი, მწვანეფილი. ღია მოწონა და ღმერთს მაღლი მისცა: ყველა კარგად გაგირიგებია და ეს ავადო; ცოტას ბალახისათვის ნესვი მოგიბამს და დიდის ხისათვის ნიგობიო!

მიიარ-მოიარა და ნიგობთა ძირსა დაეძინა. მოვიდა ყვაუვი, გე შემოტდა, კაკალი ჩამოაგდო. მას კაცსა შუბლს დაეცა და გაუტეხა. აღდგა კაცი იგი და თქვა: ღმერთო, შენ უკეთ გაგირიგებიაო. თუ იქ ამისგან უდიდესი ბმოდა, თავს გამოიჭყლეტდაო!

- ეგება, ის კაცი უკეთ იქმოდეს და ისრე სჯობდეს, და შენ მეფის წინ სრულ მის აუგს იტყვი.

თქვა რუქამ არაკი:

სოფლის მაშენებელი

ერთი ძალლი და ერთი მამალი დაძმობილდენ: სოფელი ავაშენოთო! ძალლმან უთხრა: როგორ ავაშენოთო?

მამალმან უთხრა: შენ იყეფე, მე ვიყივლებ და აშენდებაო.

წავიდენ ცყეში. ძალლმან ყეფა დაიწყო და დაეძინა. მამალი ხეზე შეტდა, ყივილი დაიწყო. მელს ხმა ესმა, მოვიდა, მამალს ჰკითხა: მანდ რასა იქმო?

მამალმან უთხრა: სოფელს ვაშენებთო.

მელმან უთხრა: ჩამოდი, სახლის ალაგი მომიზომეო!

მამალმან უთხრა: მამასახლისი მანდა წევს, გააღვიძე, ეგ მოგიზომსო!

მელი მამლის წდომითა სცდა და ველარა გაიგო რა. ძალლთან მივიდა, მამასახლისობით უხმო: ადე, სახლის ალაგი მინდაო.

წამოდგა ძალლი, მელს გამოუდგა, დაჩეჩევა და კუდი მოსწყვიტა. დაკოდილი წავიდა. გაგლეჯილი, ნათრევი გორაზე წამოდგა და დაუძახა: მე ხომ ჩემი ჭკუისა დამემართაო და, თუ თქვენ მაგ საქმით სოფელი ააშენოთ, თქვენც შეიტყობთო!

- შენ და მას პირი შეგიკრავსთ, მე წაუხდენელს, ვიცი, არ გამოშვებთ; თუ მეფის ძე კარგად გაზარდოთ, მე თურე არა ვიცი რაო.

მეფეს ყური მიეგლო და იცინოდა. იცოდა, რომე სედრაქ და რუქა ერთს სიცივეზე არ იდგნენ და ლეონს ვაზირის სიცივეა შეეწოდა.

დღესა ერთსა ლეონ განყრა ცუდად. შეიპყრა ჯუმბერ უბრალოდ და ერგასი ჯობი ჰკრა და დიდად ჰგვემა. სცნა რუქამან, მოვიდა ვარისხეხული, არაკობა აღარ დაიწყო. მეფეს ეგრე უთხრა:

- ღმერთს მრავლის ღონისძიებით ძე სთხოვე, მან წყალობა მოგივლინა. შენ მიეც ერთსა ღვთის წყრომით აღვსებულსა ვაცსა. შეუპყრია, ასი არგანი უკრაფს, რა ბრალი ჰქონდა? ეგრე ავად არის, ღამემდინ სულს ვერ მიაგანს და ლეონ შენ ძედ ისვი და ჩვენად ჰატრონად.

მრავალი ეგვეითარი საუბარი წართქვა, ვითა მტერთა წესია: რა დროს დაიციემს, მაშინ ეცლება მტრობასა.

მეფე ერთობ შეაჭირვა და დიდად განარისხა, რომე ცეცხლისა ალი მისის ჯავრის

კვამლსა მიჰრიდებდა, მეგის გამშაგებისაგან ძრწოდა. რუქა ცეცხლის გზებას უმატებდა და მრისხანემ მეფემ ვაზირი თვისი გააძო. ლეონს ვაცი გაუძახა და თრევით მოიღეს. მოკვლას ლამოდა. ეგრე კადრა ლეონ:

- ვერ მომკლავ, მეფეო, ვერა! აჰა საფიცარი შენი, ამ დღისათვის გამოგართვი, ამას ველოდი და ვიცოდი. მე ეს წინ მეღვა. ვერ მომკლავ უსამართლოდ!

მოეხსენა მეფესა ფიცი და უთხრა რისხვით:

- მოვედ და ვისამართლოთ! ლეონ მოახსენა: არა, ჯერეთ მონყალებისა ქართა მრისხანებისა ღველთი განახნივე და სიკვობსა წყლითა მისი ალი დაშრიტე, და მერმე მეგყოდე!

სიცივეასა მასა ზედა მოვიდა მეფე ცნობასა, დანყნარდა და დამშვიდდა.

ლეონ მყოვარ-ჟამ დადუმებითა იდგა. მერმე აუბნა თავისი ბუღბუღის უტკბესი ენა. ყოველსა ვაცსა ასე ეკონა, პირსა იადონი უბუღბუღსო, ან მერცხალი ჭიკჭიკებსო. თუ რამ იცოდა, რაღას დღისთვის დაეჭირებოდა? მოახსენა:

- მეფეო, დიდად ვმადლობ გულისა შენისა სიმდლოვრესა და შენსა ეგზომსა სულგრძელობასა. რაზომ აღვაშეთოთა ვაცობისა მარცხვენელმან და გაუკითხავად არ მაძკალ! ან ესე ბრძანოს მეფობამან თქვენმან: ძე შენი სამეფოდ გინდა, თუცა მწყემსად? მრავალნი მწყემსნი უმჯობეს არიან უგვანთა მეფეთა. მწყემსი ხამს ცხოვართათვის იჭირვოდეს, კეთილთა ბალახთა აძლოს, ამოდ ატაროს, დაკოდელი შეუხვიოს და მპარავს არიდოს. ესე თუცა ვერა ყოს, სამწყსო შეუძვირდეს. ეგრევე მეფე ესეთი ხამს: გლახაკთა, მონათა, გლეხთა, მსახურთა, აზნაურთა, თავადთა, დიდებულთა, მეფეთა და ხელმწიფეთა წესი, რიგი, შრომა, ჭირი, მუშაკობა, საქმე, ვაჭრობა, სმა-ჭამა და მიცემა იცოდეს. თუცა ეგოდენ ხანს ფეხზე არა მდგარიყო, რამცა იცოდა მონათა, მსახურთა და მნდეთა ჭირი, თუ ზედგომასა რა გარჯა აქვს? თვით მეფე ზის, უნებს აღდგება, უნებს დაჯდება. მათი სამსახური ვითა სცნას, რას მიიჭირებენ მისთვის? დღე ყოველ ზე დგანან და დაითმენენ. თუცა შიშშილით არ მომყმარიყო, რამცა იცის, გლახაკთა და უღონოთა

შიან, ანუ სხვათა ვისმე საჭმელი აკლს? იგი ყველას კეთილსა სჭამს და სვამს, არ მოიმშვეს. არაკად თქმულა: მაძლარი კაცი მომყმარს პურს ნვრილად უფშენეცდა და ზედ დაჰყვედრიდა: რად ღორულად სჭამო! თუცა უცხენოდ სლვა და თუცაშიშელობა არ გამოეცადა, ბაზიერთა, შიკრიკთა და ყოველთა მკვირცხლთა ჭირნი რითა სცნას, რომლითა სიბრალულითა შეიბრალეებდა? იგი მერანთა ანუ თოხარიკთა ცხენთა ჯდეს, გინა ეცლითა ვიდოდეს. არგნისა სიმნარე არ ენახა, რა გამწყრალიყო მონათა ზედა, ებძანა ასისა და ორასისა არგნისა კვრა, სხვათათვის მეტი და სხვათათვის ნაკლები, თვით მცირე საგანჯველი ეგონებოდა. ან ყოველთა გლახაკთა, უღონოთა და მდაბალთა ჭირნი მისნავებია და ამისა შემდგომად ნახეთ თქვენცა, რა არის სასწავლოდ მისსა?

ნახა მეფემან და მოისმინა სიგყვა საქმიანი და საქმე სიგყვიანი. დიდად მოეწონა და შეინანა, რაცა ლეონისათვის ავი ექმნა, მოეხვია ყელსა:

- რა ვყო, შვილო, მიძიმს, ავთა კაცთა ენამან და შვილისა სიმნარემან აღმაშეთთა.

თქვა ლეონ არაკი:

უსამართლო შირვან-შაჰი

შირვანს შაჰ იჯდა, ერთი უსამართლო, კაცთა უწყალო და მათხარი ქვეყანათა. სადაცა მოჩივარი, ანუ გლახაკი ნახის, ნამსვე მოჰკლის. ახორდა ყოველი სამეფო მისი.

დღესა ერთსა ნახა მოჩივარი ვინმე. მოკლვა მისი ბრძანა. მან კაცმან თქვა: მე მოსაკლავი კაცი არა ვარ, ამაღ რომე ყოველთა მფრინველთა და მხეცთა ენა ვიცო.

იამა მეფესა და აღარ მოკლა, მართალი ეგონა, ვაზირსა მიაბარა, ეგრე უბრძანა: ამისგან შენ ისწავლე და შენ მე მასწავლე!

ნაიყვანა ვაზირმან. იცოდა, რომე სიცოცხლისათვის მოიგონა ენათა ცოდნა. კაცი იგი განუტევა.

გამოხდა დღენი მრავალნი და ღამესა ერთსა სმად ჯდა შირვან-შაჰ და გაღმართ ორნი წოცნი იძახდენ. მოეგონა კაცი იგი მოენე მეფესა და ჰკითხა ვაზირსა: ისწავლე მფრინველთ ენა მის კაცისაგანაო?

მან მოახსენა: ვისწავლეო.

უბრძანა: იგი წოცნი რას უბნობენო?

ვაზირმან მოახსენა: ერთსა ქალი ჰყავს და მეორე ვაჟისთვის სთხოვს. ქალის პატრონი ეუბნება: თუცა ჩემს ქალს შეიდას ნასოფლარს არ მოართმევ პირის სანახავად, არ მოგცემო. ვაჟის მამა ასე ეუბნება: შენს ქალს რომ შეიდასი ნასოფლარი მოვართვა, ექვსი შვილი სხვა მყავსო, მათ საცოლეებს რაღა ვუყო? ქალის მამამ ეგრე უთხრა: რას ზარობ და დაღონებულხარ? თუ შირვან-შაჰს დღე გაუგრძელდა, ბევრს სხვას ააოხრებსო!

ენყინა შაის და თქვა: მე აგრე უსამართლო ვარო? ვაზირმან მოახსენა: ნოტნი ეგრე იტყვიანო.

მას სიტყვის უკან ის შაი მონყალე შეიქმნა.

- მათ მსგავსად, თუ ეგ თქვენი საჭურისი ცოცხალია, ბევრი ამისთანა დღე გარდამხდება.

ბრძანა მეფემან: საჭურისისა და დიაცის გული უსუსურია და ნუ დაიხსოვნებო!

თქვა ლეონ არაკი:

ენით დაჰოილი

ერთი კაცი და ერთი დათვი დაძმობილდენ. აწვია კაცმან მან დათვი იგი, ლხინი აჩვენა. დათვი დაეთხოვა, გამოესალმა, მან კაცმან აკოცა და ცოლსაც აკოცინა დათვისათვის.

მას დიაცსა რა დათვის სიმყრალე ეცა, განერწყვა და თქვა: პირმყრალს სტუმარს ვერ ვენყობიო!

წავიდა დათვი. და მერმე ეს კაცი ეწვია და თან ცული წაიღო: მოის შეშას დაგოდ და წამოვიღებო!

მოვიდა დათვი და, რაც მათ ეფერებოდა, იმგვარად იალერსეს. მერმე დათვმან დაუჟინა: თავზე ერთი ცული დამკარ და დამკოდეო!

მან კაცმან უარი თქვა. დათვი არ მოეშვა. დაჰკრა ცული და თავი გაუტეხა. დათვი ტყეში წავიდა და კაცი შინ წამოვიდა.

მეორეს თვეს შეიყარნენ. დათვს თავი გამთელეობოდა. დათვმან უთხრა: ძმაო, შენის ცულით დაკოდილი თავი გამიმთელდა და შენის ცოლის ენით დაკოდილი გული არაო.

- ეჰა, მეფეო, ენით მოკვდება კაცი, სხვით არა. უდღეოდ ენით მკვდარი ენამ ველარ აღადგინოს და აღარც ენით წელულს ელხინოს. არაკად თქმულა: შენს იქით კაცის ისარის კვრა ბუხუას ცემას დაადარეო! ჩემი ვის რა სტკივა, თუ რა იყო?

უბრძანა მეფემან: შეცდენით ერთი საქმე იქმნა, ნულარ გახსოვსო!

თქვა მეფემ არაკი:

მეფე და ავსიტყვა კაცი

მეფე ვინმე იყო და ჰყვა კაცი ერთი ავსიტყვა, რომე მისის პირით კარგი სიტყვა არ აღმოვიდის.

მეფე ხუთის წლის სავალს ლაშქრად მივიდოდა და ავსიტყვას უთხრა: ერთი კარგი

სიტყვა სთქვი და მუნით მოვალ, კაბას მოგცემო!

ავსიტყვამ უთხრა: რომ ვეღარ მოხვიდე, ვინლა მომცემს და კარგი სიტყვაც დაგვარგო? წავიდა მეფე. ორი წელი გამობდა. ავსიტყვამ მეფის უნახაობა ვეღარ გასძლო და წავიდა

მათად ნახვად.

რა მივიდა, მეფემ უწინარეს ნახა და ვაზირს უბრძანა: აჰა, ყიამყრალი მოვა და ნურას ამბავს ჰკითხავთ, ავს იტყვის. შენ ჩემი გოშის ამბავი ჰკითხეო!

მოვიდა და მეფის წინ მიწას აკოცა.

ვაზირმან ჰკითხა: კაცთმანყინარო, მეფის გოშია რასა იქმსო? მან უთხრა: მოკვდაო.

ვაზირმან ჰკითხა: რა სჭირდაო?

მან უთხრა: მეფის თეთრი აქლემი მოკვდა, მისი ძმორი ჭამა და მით მოკვდაო.

- აქლემი რამ მოკლაო?

მან უთხრა: მეფის დედა ამ სოფლით გარდაიცვალა და იგი აგვიდეთ საფლავამდის და მან მოკლაო.

მეფეს გულთა ცეცხლი მოედვა და ჰკითხა: იგი რამ მოკლაო, რა დაესენაო?

მან მოახსენა ცირილით: პირმზე დედოფალმან სანუთრო დასცალაო და მისმა ნაღველმან მოკლაო.

მეფემ წვერგლეჯით ჰკითხა: მას რა დაესენაო? მან მოახსენა:

- თქვენი ძენი და ასულნი ყვავილმან განყვიგნა და სიმწარეს ვეღარ გაუძლო. მეფემ ჰკითხა თავში ცემით: მაშ, შენობა აღარა დარჩებოდა რაო?

მოახსენა: მე რა იქ ვიყავ, თქვენს სასახლეში ბზესა ჰყრიდნო და აწ აღარა ვიცო. თურე მისი სიტყვა ყველა გყუვილი იყო და კაცთა სანყენად მოიგონის.

- აწე, ჩემო ლეონ, ამ გვარის კაცის სიტყვა ვერას იქმს, თუცა ბედმან არ უყოს კაცსა. არაკად თქმულა: ბედი მომც და ნებეთა დამთვალაო.

თქვა ლეონ არაკი:

ხალიფა და არაბი

ბაღდადის ხალიფამ ინადირა და ცხენის ჭენებაში დიდებულთა მოსცილდა. ერთი ოდენ ვაზირი იახლა. ღია მოშივდა.

ნახა უღაბნოში ერთი შავი კარავი. მივიდეს, ნახეს. არაბი იყო. სამი თხა ჰყვანდა, სხვა არა ებადა რა. მუნ გარდახდენ და საჭმელი მონდომეს. არაბმან ერთი თხა დაკლა, მოხარშა და მოიტანა, მოართვა. ხალიფამ გვინის მეტი არა სჭამა რა.

არაბმან ვაზირს ჰკითხა: ხალიფამ რად არა სჭამა რაო?

ვაზირმან უთხრა: ჩვეულება აქვს, თუ არ გვინსა, სხვას არასა ჭამსო.

აღდგა არაბი იგი, ორი თხაც დაკლა, გვინი შემზადა და ხალიფას მოართვა.

მოახსენა ვაზირმან: ხედავს მაღალი ცახტი თქვენი მდაბალსა და უპოვარსა ამას არაბსა, რა ქმნა? მდიდარმან და უხვმან ვერ შეიძლოს ესრეთი ქმნა. თავმან შენმან, მდიდარი რასაც დახარჯავს, ათასი სხვა დარჩეს, ამას მის მეტი არარა ჰყვანდა და ყოველივე დახოცა და შენ გიმზადაო.

ხალიფამ თავისი ხელთსაჭერი არგანი მისცა და უბრძანა: მოდი, შენ კარსა ვერაგინ დაგებშავს, მე მრავალს წყალობას გიზამო!

მას ღღესა ხალიფა ნავიდა. და მეორეს ღღეს არაბმან კვერთხი აიღო და მივიდა. კარი შევლო, შევიდა, ხალიფა ლოცვად იდგა, ზურგი კარისაკენ ჰქონდა, არაბი ვერა ნახა.

იკითხა არაბმან: ხალიფა რასა იქმსო: ხან მინას დაემხოება და ხან ზე აღდგებო? მსახურთ უთხრეს: ილოცავსო.

მას არაბს თურე არც ღვთის სახელი ასმოდა, არამც თუ ლოცვა სცოდნოდა. ჰკითხა: რას ილოცავსო?

უთხრეს: ღმერთს საქონელსა სთხოვსო?

არაბმან ეგრე უთხრა: ეგ სხვასა სთხოვს, მე მაგას რაღა ვსთხოვო? და ნავიდა: ვისაც ეგ სთხოვს, მეც მასა ვსთხოვ, მომცემსო.

ხალიფამ მისი ვერც მოსვლა სცნა და ვერც ნასვლა.

მივიდა არაბი თავის კარავში და მანცა ეგრე ქმნა იწყო, ვითა ხალიფასი ენახა. ამას იგყოდა: ვისაც ხალიფა საქონელსა სთხოვს მეც მომეც, გლახაკი ვარო!

გამოხდა მცირე დღენი. კარავი იგი აიღო და სხვაგან აღმართა. რა კერის აღგილი გასჭრა,

დიდი ორმო გამოჩნდა, ოქროთა და ვერცხლითა საფსე. ეგრევე თავს დაჰბურა. წავიდა არაბი, ჭობი ხელთ ჰქონდა. შევიდა ხალიფასთან და თავყვანი სცა.

უბრძანა ხალიფამ: აქამდის რად არ მოხვედო?

მან ყოველივე ყოფილი მოახსენა: ვისცა შენ სთხოვდი, მეც იმას ვსთხოვე და ერთი ორმო საფსე ოქრო და ვერცხლი მომცაო. ან მწერალი მიბოძე, თქვენთვის წამოაღებინეო.

ბრძანა ხალიფამ წასვლა მწერლისა და აღწერა. შეჰხედა ვაზირმან და მოახსენა: ერთს გლახაკს არაბს სამიოდენ თხა ჰყვანდა და შენ დაგიკლა, ბოძება უბრძანე და არა გთხოვა. ღმერთს მაგისტვის მიუცია და მასაც შენ ართმევეო?

- ჰე მეფეო, ეს არაკი ამისთვის მოგახსენე, ბედი ყოველსა კაცსა აქვს, თუცა პატრონი არა რისხავს; თუცა მოგეკალა, ჩემი სვე-ბედი ცუდად იყო.

უბრძანა მეფემან:

- ნალველი შემომეჭიდა და მან მიყო. ნეტამც უნაღვლო ვიყო, ღმერთს ვევედრები.

თქვა ლეონ არაკი:

უნაღვლოთა მძახანი

მეფე ვინმე იყო დიდებული, მოლხინე, უხვი და ყოველთა ურჩთა მისთა შემადრწუნებელი. და ჰყვა ვაზირი ბრძენი და საუბარ-კეთილი ჰკითხა ვაზირსა:

- ურვანი შემაჭირებენ დიდნი. მინებს ესრეთი კაცი, რითაც ღონისძიებით იყოს, მარგოს.

მან ვაზირმან მოახსენა:

- უნაღვლო და უბრუნველი კაცი არა არს პირსა ყოვლისა ქვეყანისასაო. შენ მეფე ხარ, ყოველნი სალხინონი ხელთა შენთა არიან, რაცა გინდეს უკუიყარეო!

ენყინა მეფესა ესე საუბარი, უბრძანა: ვით არ არის შეუჭირვებელი კაციო? მან მოახსენა: არა, მეფობამან შენმანო.

მეფემან აღარ ისმინა. დაუტევა მეფობა, შეიმოსა სხვა, შეტდა ცხენსა ერთსა, მცირედი ოქრო წარიღო და წავიდა: არც მონა და არც შიკრიკი, არც დიდებული, არაფინ წაიყვანა.

მოვლო პირი ყოვლისა ქვეყანისა. მივიდა ნალკოცსა ერთსა, დიდად შევნიერსა. მრავალი კარგი ინახებოდა, ზღუდე თეთრის მარმარილოსი ედგა. შევიდა, ნახა კორდი ზურმუხგისა მსგავსი, ზედან ყვავილნი სურნელნი, ბულბულთა ყეფა, იადონთა სტვენა, შამფთა მღერა, მერცხალთა ჭიკჭიკი. ყურთა უამესი არა ისმოდა რა, არცა თვალთაგან სახილველი ინახებოდა. შუა თალარი შემკობილი იდგა. წყალნი და წყარონი ამონი დიოდეს.

ათნი კაცნი სხდეს, ზოგნი ჭაბუკნი, ზოგნი მხცოვანნი. წინა ცაბლა შემკობილი. ღიდად იხარებდენ. ყვავილთა ფშვანი, ხილთა ფხვრანი, მფრინველთა ხმანი, ღვინოთა სმანი შეიწყობოდეს. მათში შეჭირვებისა ნიშანი არა იპოვებოდა.

რა მივიდა მეფე, მოეგებნეს, დასვეს. სამი ღლე ესეთი ლხინი აჩვენეს, უკეთესი არ ეგებოდა.

უთხრა მათ მეფემან: უნაღვლოთა კაცთა ვეძებდი და აჰა თქვენ გპოვეთ.

მათ მოახსენეს: ჩვენ უნაღვლონი არა ვართ, ყოველთა მწუხარეთა უსაწყლესი გიპოვნივართო, ამაღ ღონე ამის მეტი არა გვაქვსო. ცუდად დაგიშვრია მაგ საქმეზედ თავი შენიო.

უამბეს მათ კაცთა მათი შეჭირვების ამბავი.

თქვა ერთმან:

მეფე არაბეთისა

მე მეფე ვიყავ არაბეთისა, დიდისა დიდებისა პატრონი. გავილაშქრე და მზარეულთუხუცესმან მითხრა: ცხრაასი აქლემი მყავს, სამზარეულოს ვერ კმა ეყოფის საზიდრად, სხვაც გვიბოძეო. სხვას გარდა ეს დიდება მჭირდა.

მეორეს ღლეს შევიბენით. მგერმა მძლო, ამიკლო, სპანი ჩემნი ამოსწყვიტნა და მე შემიპყრეს, მეფედ ვერ მიცნეს და საჭინბოში დამაბეს. მოვიდა მეჭინბე, მცირეს ქვაბში ხორცი მოხარშა და კარი გავლო. შემოიჭრა ერთი ძაღლი, ქვაბში ჭამა დაიწყო და მე შევსძახე გაგდებად. ქვაბისა ლამბი ყელს გარდაეცვა. ძაღლმან ქვაბი აიტაცა და წაიღო. მე ღიდად გამეცინა. შემოვიდა მეჭინბე და მკითხა მიზეზი სიცილისა. მე ეგრევე ვუთხარი: გუშინ ცხრაასმან აქლემმან ვერა ზიდა ჩემი სამზარეულო და ღლეს ერთს ძაღლსა ესუბუქა და მისთვის ვიციანი-მეთქი.

რა ჩემი მეფობა სცნეს, გამიშვეს, შინ სირცხვილით ველარ მიველ, აქ ეს ბაღი ვპოვე. აწ თუ უნაღვლო ვიყო, შენ გასინჯე!

თქვა მეორემან:

ქობულეთის მეფისა

მე ქობულეთის მეფის ძე ვიყავ, ყოველის კეთილის მქონებელი.

მგერი მყვა უძლიერესი ჩემსა. ჭაბუკად მე ვჯობდი და დიდებითა იგი.

ცოლი მყვა ერთი. მისთანა მთიები ცას ვერ განათებდა; ყორნის ფრთე მისის წარბისაგან გრემა ქმნილიყო. მისის ღანვის მეშურნეობითა მაისის ვარდი აღარ იშლებოდა. მისის პირის ფერის ბაძითა, ვეცხლსა ახალი ჩაღხი მოევლო. მისის განადობის უსულობასა კვიპაროზი გაეკვირვებინა. მყვა და მიხაროდა.

მე ნადირობას ვიყავ. მოსულიყო იგი მტერი ჩემი, ძე მეთვისა, წაეყვანა. ჩემთან ჭაბუკობამ ველარა მიშველა რა. ან დავეკარგე სამეფო ჩემი, სირცხვილისაგან აღარა ვნახე და აქ მოველ. ან თუ უნაღვლო ვიყო, შენ გასინჯე!

თქვა მესამემან:

რომაელი კაცი

მე ვიყავ კაცი რომაელი, დიდებული ფრიად, მამულისა და ქალაქებისა პატრონი. არას დღეს არა მენაღვლებოდა რა ნადირობისა და ნადიმობისა, სძისა და ჭამისა, შემოსისა და გაცემისა კიდე.

ოდეს ქორწილს ვაპირობდი, შეველ აბანოსა. განწმენდასა ჩემსა თანა, შემიცთა ხელი, საპარსვლითა ასონი წარვიკვეთენ. სირცხვილისაგან შინ აღარ მივიქეც, მოველ აქა. ან თუ უნაღვლო ვიყო, შენ გასინჯე!

თქვა მეოთხემან:

ბრანდუკას შვილი

მე თუ დამიჯერებ, შინ შეიქეც. შენი საქმე იურვე, თვარე ჩვენ უარესნი ჭირნი გვჭირან, რომე კაცთაგან არ ითქმის და ვერც ჩვენი ენა იცყვისო.

აფიცა მეფემან და მასცა ათქმევინა.

და თქვა: მე შვილი ვიყავ დიდებულისა გრანდუკისა. ესრეთ ვუყვარდი მამასა ჩემსა, სულსა თვისსა ჭირსა ჩემსა ანაცვალებდა. და მომგვარა ცოლი, ქალი დიდებულისა კაცისა, შეწიერი, რომელსა გაბადრული მთვარე ვერ ესწორებოდა. დიდად მიყვარდა.

დღესა ერთსა მათდა უცნაურად შეველ. ვნახე, მონა ჩემი, მასთან მჯდომი, ემღეროდა. რა მნახეს, ივლტოდენ ჩემგან. ვუხმე მონასა მას, ქალი იგი ხელთა მივეც და ქალს ეგრე ვუთხარ: არა ღირს იყავ დიდებასა და ნუმცა გაქვს-მეთქი. მე სირცხვილმან მამა ვითლა ვნახე. მოველ აქა და ან თუ უნაღვლო ვიყო, შენ გასინჯე!

თქვა მეხუთემან:

კინსრის სპასპეცი

მე სპასპეცი კეისრისა ვიყავ. ლაშქარს გამგზავნა მეფემან. შევიბენით. ჩემს ჯარს დამარცხებოდა. მე მარტო გამოვიქეც. მოველ. მეფემან განრისხებულმან სასიკვდილოდ მიძცა. წაუგველ კაცთა მათ. რბენაში ცხენი დამივარდა. უცხენო მაშვრალი შინ მიველ. ცოლი დუხჭირი, ყბედი და ავენა მყვა. მან ბევრი მაგინა, აღარც მუნ დავდეგ, აქ მოველ, და ან თუ უნაღვლო ვიყო, შენ გასინჯე!

თქვა შეეცდებიან:

ჰვის მთელი

მე ქვეს მთელი ვიყავ და ყოველთა დღეთა თითოს ასპანურს მომცემდენ ხელფასად. მით სასმელ-საჭმელს ვიყიდდი და მის ქალაქის გლახაკთ ვანვევდი, მეცა ვჭამი და მათცა ვაჭამი და ნამუსრევი ძალთა ვაჭამი. ხვალისად არა შევიხახი რა. ეგრევე დღე ყოველ ვიყავი.

მოვიდა ერთი ღვთის კაცი, მენვია, ჩემი ცხოვრება და მუშაკობა ნახა, ევედრა ღმერთსა: ერთი შენი მონა რად გლახაკად გყავსო, ესეც განამდიდრეო!

ანგელოზმან რქვა მას კაცსა:

- ჩვენ მაგ კაცის ბუნება ვიცით. სიმდიდრე თუცა მივეციო, ვერ თავს იღებს.

იგი ღვთისა კაცი თავდები თურე შეიქმნა. მე არცერთი ვიცოდი ჩემისა სიმდიდრისათვის და კეთილმოქმედებისათვის.

დღესა ერთსა კლდესა ვკვეთდი. ხვრელი გამოჩნდა. გამოვკვეთე. ვნახე განძი აუარებელი, ოქრო ფრიადი. იდუმალ გავზიდე. სხვას ქვეყანას ნაველ. ესრეთ დიდი კაცი შევიქმენ, რომე მის თემის მეფის თავი-ვაზირობა მომცეს. ასი კაცი ოქროს არგანოსანი კარსა ზედა მიდგა. აღარც გლახაკი მომაგონდა და აღარც ღმერთი. ესრეთ სიხარბეს გავყევი. უთხრა ანგელოზმან თავსმდებსა ჩემსა. გამოგზავნა ჩემთან. მოვიდა კართა ზედა ჩემთა. ენება ხილვა ჩემი და შეგონება. ვინ მოუშვებდა მას ჩემთანა? დიდად გვემეს და განაძეს. რქვა ანგელოზმან თავსმდებსა ჩემსა:

- რას იცევი შენის თავსმდებობისასა?

უთხრა მან: რა ვყო, ჩემი ბრალია და, რაც გენებოს, მიყავითო!

ანგელოზმან ეგრე უთხრა: თუცა შენ არ გენყინება, თავისავ წერაქვს ვაძებნიებთო; კაცი იგი უარესსა იქმსო. თურე ყოველი კაცი სიმდიდრეს და პატივს ვერ შეიფერებს, ისევე სიგლახაკე უტობსო.

აღარც იმას დაესჯერდი. ვინებე მეფის მოკვლა და ჩემი გამეფება. შეიგყო მეფემან. სხვა ყოველი კაცი ჩემი დახოცა. მე გარდმოვხვენიე. ჩემი წერაქვის დაჯერებას ვეცადე. შიშით ველარც მუნ დავდევი, აქ მოველ. ან თუ უნაღვლო ვიყო, შენ გასინჯე!

თქვა მეშვიდემან:

ლივიაჯარისპარსი

მე ვიყავ დიდვაჭარი სპარსი. ესეთი ცოლი მევა, ცისკარსა მისი სიბრწყინვალე არა ჰქონდა: თმანი საგდებელს უგვანდა, ტანი ლერწამსა. ესრეთსა სახლსა შინა მიჯდა, მისსა საკადრისსა.

მისი ქება თურე ესმა ედესის მეფის ძესა. მოეკაზმა დიდვაჭრად, მოვიდა ჩემთანა, მეცყოდა:

- შენი ძმათეცი ვიყო, სავაჭროსა ჩემსა სარგებელი მიჩვენე, კარგად გამიყიდე და ეგრე მადლიერი გამიტყვე.

მე მართალი მეგონა. დიდითა პატივითა ვინახევიდი. ახლო სახლში დაუყენე. მოძებნა ბებერი გრძნეული, დაუნყო გზავნა სახლსა ჩემსა. ღიაცის გული ლბილია, მოამლოვრა. მეფობა ირჩია, ვაჭრისა პირი აიღო.

მისის სადგომიდან ჩემის სადგომის ძირი გამოუხვრიტა. გამოართვა საყური, მომიტანა. მე მითხრა: ახლა ვიყიდე და ვით ღირსო?

მე მაშინვე ვიცან და ჯერედ არ ვიჩემე. ვუთხარ: კარგად გიყიდია-მეთქი.

შინ წაველ საყურის სანახავად. ვირემდის გზას მოვლიდი, მან საყური ხვრელითავე მისცა. მიველ, საყური ვსთხოვე. მომიტანა და გამიკვირდა. ვუთხარ ქალსა მას საყურის ნახვა. მას თურე გულში ეშმაკის ბადე ედვა, ეგრე მითხრა: სამკაული სამკაულს ემსგავსების და კაცი კაცსაო.

მეორეს დღეს ყელსაბამი მომიტანა, იგიცა ვცან, ეგრევე მოველ და შინა ვნახე. დიაცმან იგივე სიცივეა მითხრა, და მე მეგონა სხვის სყიდვა და მსგავსება. სხვასა და სხვასა ეგრევე ჩემსა მიჩვენებდა და ვერა ვსცან.

დღესა ერთსა მითხრა: ქალი ვიყიდე და მინდა ცოლად ვიყოლიო. მოდი, ნახე, თუცა მოგეწონება, შევირთავო.

მიველ, ვნახე, თავბარი დამეცა. გულსა ვთქვი: სხვისა მსგავსება მიჩვენა-მეთქი. თუ ვთქვა, არამც ესეც გვანდეს და შინ დამხვდეს, შემრცხვება-მეთქი.

მოვუნონე და შინ წაველ. სანამდის მივიდოდი, იგი ქალი ხვრელსა გამოძვრა. თურე ხვრელისა პირსა საგებელი ენყო, რა ვიცოდი გზისა მისისა? შეველ, შინ დამხვდა. გამიკვირდა და ვუთხარ მსგავსება მისი. მინყინა და ეგრე მითხრა: ჩემი მსგავსი ცისკარი არ არის, შენ ბოზს დიაცზე თვალი გაგირყენია და მე მადარებო.

გამოველ და დამეთხოვა კაცი იგი და მითხრა: მაყარი შენვე იყავ და წამომყევო! ავეკაზმე, შინ, სახლსა ჩემსა, სახარჯო დაფუგდე, ქალი გამოიყვანა. მაყრად გამიტანა.

წავედით. სანამდის არ მოვბრუნდი, შინ არ მოველ, ვერა ვსცან. მოველ: რაღა მეშველებოდა. იქ რაღას პირით დაგმდგარიყავ? მოველ აქა. ან თუ უნაღვლო ვიყო, შენ გასინჯე!

თქვა მერვემან:

ვინაბთის მავის კი

მე ვიყავ ძე მეფისა ვლახეთისა. ვითა მეფეთა წესია, ეგრე მზრდიდენ.

ითხოვა მამამან ჩემმან ჩემთვის ცოლად ქალი ღიდებულისა კაცისა და თხოვნასავე თანა მოკვდა.

მეორე ითხოვა და, რა ნიშანი დასდევს, იგიცა მოკვდა.

მესამე ითხოვა ასული მეფეთა. რა მანვიეს წვეულებასა ჩემსა, იგიცა მოკვდა.

მეოთხე ითხოვა და მეფისა, მოიყვანა. შენებით კრონოსსა ჰგვანდა და ღანწნი მისნი გათლილსა იაგუნდს სჯობდა, თვალნი შაგარდენს უგვანდეს. ქორწილი მიყვეს, იგიცა მოკვდა.

მეხუთე უმჯობესი მისი მომეგარა. დაორსულდა, ყრმა ჰშვა. იგი და ყრმა ორნივე დაიხოცნენ. მამამან ჩემმან ეგრე მითხრა:

- შეილო. რა ვყო, სამეფოდ მინდოდი, მაგრამ ბედი უკუღმა დაგვრეხია და დაცარვა ვის ძალუცს, სვესა შენსა ვინ განმარტებს? წარვედ ჩემგან!

წამოველ და მოველ აქა. ან თუ უნაღვლო ვიყო, შენ გასინჯე!

თქვა მეცხრემან:

ბულანადი ელიაბული

მე ვიყავ ღიდებული ბულანით. ცხრა ძე მყვანდა და ღიდებისა ჩემისა რიცხვი არ ეგებოდა. ერთი ციხე მედგა შეუვალი. ღვთის გარდა არას კაცს არ ვეპუებოდი. ვისგან მეგონებოდა შეძერა ჩემი? რვანი ჩემნი ძენი მორჩილნი იყვნეს, ერთი ღია ურჩი და ავი იყო.

შემომიდგა სნეულება. ცოლი, ასული და რვანი ძენი მორჩილნი დამიხოცნა და იგი ურჩი და წყეული ძე დამრჩა. შეილი იყო, არ მოიკვლოდა ჩემგან. სალარო ჩემი მისცა სხვათა, მოიმხრო და გამომადო. მუნ ველარ დავდეგ. მოველ აქა. ან თუ უნაღვლო ვიყო, შენ გასინჯე!

თქვა მეათემან ავბირად:

- თუ მეფე ხარ, რასათვის დაგიტყვევებია მეფობა და ცუდად რბი? თუცა სირცხვილი იცი, რად არ იმყოფინებ ესოდენსა აუგსა და აუგიახსა სიცყვასა? რა სამეფო სასმენელნი არიან?!

წარვედ, მე არას გეცევი ამბავსა ჩემსა, ვირემ ცოცხალ ვარ და ვერცა ვინ მათქმევინოს. გიჭობს, სამეფო შენი განაგო!

ერთმან უთხრა: მეფობას იჩემებ და რად დაგიტევებია სამეფოლო? მეფემ უთხრა: უნაღვლოს კაცს ვეძებო.

მეორემან უთხრა:

- თუცა მეფე ხარ, რად ესრეთ უმეცარ ხარ, უნაღვლო კაცი დედისაგან არ იშობების! მეფემ უბრძანა:

- ვაზირმან ჩემმან ბევრი მითხრა და არ ვუსმინე. მესამემან უთხრა:

- თუცა ყმანი ჭკუათ მყოფნი გვეყვანან, ივინი ამეფე და შენ მათ დაემონე! მეოთხემან უთხრა:

- მით გივლია კეთილსა და სამეფოსა საქმესა ზედა, ვაზირთა არა უსმენდი! მეხუთემან უთხრა:

- რადგან ეგრე უბაღოს საქმესა მავალ იყავ, მამამან შენმან რად შიკრიკად არ დაგადგინა?

მეექვსემან უთხრა:

- გლახაკი თუცა იყო, სლვასა და ცუდსა ტარებასა იკადრებ. მეშვიდემან თქვა:

- თუცა მეფე იყო, კაციმცა გაეგზავნა პოვნად და თვითმცა დამყარებით ყოფილიყო. მერვემან თქვა:

- რას აბრალებთ, ანუ რას შეაწუხებთ? უსაქმოდ ყოფილა და წამოსულა. არაკად თქმულა: ცუდად ჯდომას ცუდად შრომა უმჯობეაო.

მეცხრემან თქვა:

- ამისთანა მასპინძელიმც თქვენ დაგიხვდებათ, როგორც თქვენ ამას დახვდით! მეფე გენვიათ და თქვენ გაკიცხეთ.

მეათემან თქვა: თრევასაც ვემართლებოდით და კიცხვასა აჯერებთო?

წამოვიდა მეფე მუნით და მოვიდა სამეფოსა თვისსა. ვაზირსა თვისსა დიდი ჰატივი მიჰმადლა და ყოველივე ყოფილი უთხრა.

მოახსენა ლეონ მეფესა:

- მეფეო, უნაღვლო ხომ არავინ არის! შენ რამდენჯერ ნაღველი მოგერიოს, კაცი არ გაიკითხო, ვით იქმნების, ანუ მერმე რას იტყვის.

მეფეთაგან სამნი უყვარან ღმერთსა: სიმშვიდე, სიმდაბლე და სულგრძელობა. მეფეთაგან სამს დაიმაღლებს უფალი: სამართალსა უქრთამოსა, მონყალებასა და

დიდსა სიყვარულსა ყოველთასა.

მეფეთაგან სამს ინაგრიან ქვეყანანი: ზავთსა მართებულსა, სიმართლესა უზაკველსა და სიუხვესა მოუკლებელსა.

მეფეთაგან სამს იქნებენ დიდებულნი: სიგებოსა წესიერსა, ნადიმსა ამოსა და ჭირში - ჭირსა და ლხინში - ლხინსა.

მეფეთაგან სამს ნდომობენ მხედარნი: ცხენსა მალსა, საჭურველსა მაგარსა და დანახვასა ნამსახურისასა.

მეფეთაგან სამს იღვნიან გლახაკნი: კარსა ღიასა, თხოვისა ბოძებასა და სიხარულით წარვლენასა.

მეფეთაგან სამს ითხოვენ მონანი: საესესა ცაბლასა, ჭამაგიერთა მოუკლებლობასა და მალე შეუბებლობასა.

მეფეთაგან სამს ინდომებენ ვაზირნი: ყურის მიპყრობასა, სიგყვის გავონებასა და რჩევის დაჯერებასა.

მეფეთაგან სამს ინებებენ მოჩივარნი: საჩივრის სმენასა, აუჩქარებლობასა და დაუფერებლობასა.

მეფეთაგან სამს ინაგრებენ ვაჭარნი: თვალთა და ლალთა ცნობასა, ღირებულის მიცემასა და უფასურად ვაჭრობასა.

მეფეთაგან სამს ევედრებიან მოგზაურნი: მეკობრეთაგან მორჩენასა, ზვერის წესად

აღებასა, ფუნდუკთა უშულართა დგომასა.

მეფეთაგან სამს იხვეწებიან შესმენილნი: მობეზღრისა წაყენებასა, ურისხველად ბრძანებასა და მართლებასა თავისასა.

მეფეთაგან სამს ითხოვენ პატიმარნი: შეცოდებისა შენდობასა, რისხვის წყალობად შეცვლასა და ხილვასა პირისა მისისასა.

ესე არს წესი მეფეთა, ესე არს საბოძვარი თემთა, ესე არს გოდლოლი სპათა, ესე არს ბლუდე ქალაქთა! რომელმან ჰყოს, იგი და ქვეყანა მისი დაემყაროს. რქვა რუქამ საჭურისმან ლეონს:

- თუცა ეგოდენი კეთილი იცოდი და სამეფონი ქცევანი, გვემასა და შიმშილსა ეგ უმჯობე არ იყო, ჭუმბერისათვის გესწავებინა?

თქვა ლეონ არაკი:

ქოსა და ყანი

ერთი ქოსა იყო ერთსა სოფელსა შინა დიად გლახაკი და ერთი უსხი ჰყვა მსუქანი. უთხრა ცოლსა: უსხსა ამას გავყიდი, ეგების შენთვის და ჩემთვის სამოსელი ვიყიდლო.

ნაიყვანა უსხი ქალაქად. სხვა ქოსა შემოეყარა, ევაჭრა და სამი მარჩილი აძლივა. ამან ოთხად დაუთვასა. ვერ შერიგდენ.

ნავიდა იგი მოქალაქე ქოსა, ბაზრები დაირბინა, ყოველსა ყასაბს უთხრა: ერთს ქოსას უსხი ჭამებული მოჰყავს გასასყიდად და ყველამ უთხარით: თხა არის და თხის თასად ვიყიდითო.

მივიდა, ყადიც გაანდო და ტყავი ყადს უქადა.

რა ეს ზროხის პატრონი ქოსა მომავალი ნახეს, ყოველმან ყასაბმან ნახევარი მარჩილი აძლივეს: ეგ თხა მომყიდეო!

ინყინა ქოსამ და უთხრა: აქლემის ოდენს უსხსა თხის თასად ვაჭრობთო? მათ თქვეს: თხა არისო.

შეცილებამე ნავიდენ ყადთან კითხვად. ყადმაც თხოვა ბრძანა. მასცა საქალამნე რგებოდა და ქოსას ვინლა რას აუბნებდა?

ნახევარი მარჩილი მისცეს და ქოსას უსხი წაართვეს, დაკლეს. გულმტკივნეულმან ქოსამ თქვა: არაკად თქმულა: თხის პატრონს აღარც თხის კუდიო? მაგისი კუდი აგრემც მომეცითო!

კუდი გამოართვა და ნავიდა.

გამოხდა ცოცხა ხანი, ყადს ცოლი მოუკვდა. ესმა ქოსას. გამოართვა ცოლს ლეჩაქი და ცანთ საცვამი, დედობრივ მოეკაზმა და ზროხის კუდი შიგნით შემოირგვა და მოვიდა ყადის კარზე.

გამოვიდა ყადი, ღიაცი ნახა, მოჩივარი ეგონა, მან ეგრე მოახსენა: მე მოჩივარი არა ვარ, ქვრივი და უპატრონო დავრჩი, და ვინც შემინახავს, ვემსახურებო.

ყადს დიდად იამა, დედაკაცი აღარ ჰყვანდა. შეიყვანა, მონათ უთხრა: ამალამ წადით, თავთავისად მოისვენეთო!

მასთან დანოლა ენება.

ღიაცმან რა თავი დაიხელთა, ყადს აგრე უთხრა: თუცა სრულად არ გამოშვლდები, ჩემთან ვერ დაგანვენ, ეგრე ჩვეულ ვარო.

მოცყუვდა ყადი, გამოშვლდა. მან ზროხის კუდი მოიხსნა, უთხრა ყადს: ეს რის კუდი არისო?

ყაღმან უთხრა: ზროხისა არისო.

ქოსამ უთხრა: მაშ, თხად რად გამასყიდებინო?

ღასცა ქვე ყადი, ეგოღენი სცა კუდიოთა, მკვდარსა დაამსგავსა. მსახურნი შორს იყვნენ და მეშველი დაუძვირდა.

ქოსამ კარი გამოიარა და წავიდა.

მსახურთ იდროეს, გათენდა და მოვიდნენ. ყადი არ გამოვიდა. შევიდნენ, ნახეს, ყადი გასივებული იღვა, დიაცი აღარ ახლდა. ყადი ძლივ სულობას მოაბრუნეს, ყოველი ყოფილი შეიტყეს.

რა მოკეთდა, ახანოში შესვლა მოინება და ზეთებით სამკურნალოდ ნაცემთა დაბელა. შეიტყო ქოსამ, მეაბანოვესთან მივიდა და უთხრა: დიად, ხელმარჯვე დალაქი ვარ და აქ

მიმსახურეო.

იამა მეაბანოვეს და ეგრე უთხრა: თურე ბედნიერი ხარ, დღეს ყადიც აქ მობრძანდებო. არდაგს შიგნით ზროხის კუდი შემოირგცა, მუნ დადვა.

ყადი მივიდა, დია კარგად სამსახური დაუნყო. იამა ყადსა და დაბელა უბრძანა. დალაქმან ქოსამ მსახურთ ეგრე უთხრა: რა ზელას დავუნყებ, ტანმტკივანია, კვნესას და ზახილს ინყებს და ნურავინ შემოხვალთ. თუ უნებს რამე, მე გამოვალ და გეტყვიო.

მონანი გაიტყუა, წაკეცა კარი და ქოსამ კუდი გამოიძრო, ყადს ჰკითხა: რისა არისო? ეხვენებოდა ყადი და ეფიცებოდა მრავლის მიცემასა, მაგრამ ქოსა არ მოეშვა: ამღენი

სცა, სიკვდილზე მიაყენა.

გამოვიდა, მონათ უთხრა: სძინავს, ნუ შეხვალთ, ძილი არ გაუკრთოთ! მე კიდევ წამლის მოსატანად მივალო.

ჩაიცვა ტანსა და წავიდა ქოსა.

რა მონანი შევიდნენ, ნახეს ყადი ავად დანაყილი და გასივებული დაბელის ნაცვლად. აიღეს, ხირაულით შინ წაიღეს და მუნ დაანწინეს. რა სულობას მოვიდა თქვა: მე ამ ქოსას აქ ველარ დაუდგები, ფათერაკს კიდევ გამაბამსო, აქლემები იქირავეთ, ქაბას წავალო.

რა აქლემების თხოვნა დაიწყეს, ქოსამ მეაქლემეს თასი მისცა სამის დღისა და აქლემები ყადის კარს ჩაატარა. იკითხეს აქლემები და მან უთხრა: ვინც იმიზღებს, კაცს ვეძებო.

იამათ, ყადს მოახსენეს, იმიზღეს. ყადი კუბოში ჩასვეს, აქლემს აჰკიდეს. ყადი ჩაჭდა და წავიდა. რაც ქონება ჰქონდა, იგიც ყველა თან წაიღო.

მეაქლემე ქოსა გზა-გზა კარგს ზღაპარს ეცყოდა და ყადს იამებოდა. მონათუბრძანა ყადმან: წინ წადით, სოფლად სადგომი, ქერი, ბზე და ნუზლი მოამზადეთ და მე და მეაქლემე წელიად წამოვალთო!

რა ივინი გამოვრდენ, ქოსა ზღაპრად მას მოჰყვა, რაც მას და ყადს გარდახდომოდათ. ყადმან უთხრა: ეგ ბევრჯერ მასმია, სხვა მიაძებო

ქოსამ თქვა: მე ეს მწვავს გულსა, ამას ვიგყვიო, სხვა რას ჰქვიანო. ჩამოავდო აქლემიდან, ამდენი სცა ბროხის კუდით, რომ სული ამოხადა. გამობრუნდა, აქლემები ჰატრონს მოუსხა და ქონება თავისთვის წაიღო. ცოლმან ჰკითხა: ვინ მოგცაო?

და ქოსამ უთხრა: ჩემი უსხის ფასიაო.

ცოლმან უთხრა: ვეჭობ, შენის უსხის ფასი კი ავიღია ათას წილადაო.

- ვიცი, მეფეო, ეგ შენი რუქა იმის მსგავსს მიპირებს და ბარემ აწვე მომარჩინე და გარდამხვეწეო.

ბრძანა მეფემან არაკი:

ქალაქართოზისა

მეფე ვინმე იყო დიდებული. ოცდაათი ვაჟი ჰყვა. რა მოინა დრო სიკვდილისა მისისა, მოუწოდა ძეთა თვისთა, მოაღებინა ოცდაათი ისარი, შეკრა მაგრა ერთად და მოზიდა, რათა გატეხოს და ვერ გატეხა. მერმე თითო-თითო მოზიდა და ყოველივე დალენა. უთხრა შვილთა თვისთა:

- თუცა ერთად ხართ და ერთსა პირსა ზედა სდგებართ, მტერი ეგრე ვერ გაგტეხსთ, ვითა მე წელან შეკრული ისარი ვერ გაგტეხე; თუ გაიყრებით, ესრეთ თითო-თითოდ

დაგლენოსთ მტერმან. თავიცა მოსთხაროთ და მოყვარეცა.

- აწე, თქვენი საქმე მას ჰგავს. თქვენი სიცივა თუცა ერთი იყოს, დაემყაროს მეუღლა ჩემი. და რადგან მტერნი ხართ, ჩემს საქმეს წაუხდენელს არ გაუშვებთ.

ვაზირთ წესია, რამდენიც იყვნენ, პირი ერთი ჰქონდესთ. ერთის ჭკუა და რჩევა უამხანაგოდ სწორედ არ წავა, არ იქმნების, რაგინდ ბრძენი იყოს, ერთიც არის საქმე არ დაიცდინოს და ერთის საქმის დაცდენითა ბევრი წახდება. ამისთვის ორისა და სამის კაცის რჩევა სჯობს.

ვაზირნი ერთმანერთის მოყვარულნი ხამს.

ვაზირობა სიქიშპითა და კაცის მტერობით არ კარგა იქმნება.

თუ ვაზირი ბატონის ერთგულია, მგერი უნდა დაიმოყვროს, თავისი აუცილ აპატიოს, გული გაიერთონ და დაემტკიცოს მეფობა პატრონისა მათისა.

ვაზირი ხვაშიადის შემნახავი ხამს. თუცა ერთმანერთში შუღლი მოხდა, ხვაშიადი გამჟღავნდების და მათგან ერთმანერთის მგერობით გაიციემა, სიცივას და ბრალობას დაუნყებენ: მან თქვა, არა მას უთქვამსო.

ვაზირი, პატრონისა და ქვეყნის სამჯობინაროს მდომი უნდა იყოს. რა მეფე ერთს წყალობას უბამს, მეორე მისი ქიშპი გაორგულდების.

ვაზირი ღვთის მავედრებელი და ჭკუის და სიბრძნის მხრეკელი ხამს და, რა კაცმა თავისი მგერი დაინახოს, გული აუღუღდეს და ჭკუა და მცნება დაეფანტოს.

ვაზირთ სიცივა უნდა შეამონმონ და, რომელი ამჯობინონ, იგი დაასკვნან. მგერნი ხომ არას ღონით სიცივას არ შეამონმებენ და, თუ შეამონმებენ, კიდევ დამოყვრდებიან!

ვაზირთა მეფისა და ქვეყანისა დაყენებაც შეუძლიათ და წახდენაცა. ლეონ მოახსენა:

- მართალს მიბრძანებს მეფობა თქვენი, მაგრამ მე მაგ ყვერულმან დამანანა შენი ხლება.

თქვა ლეონ არაკი:

ნაღბანი მბალი

ერთი მგელი მოუხდა ვირსა, შეჭმას ლამოდა. ვირმა უთხრა: ვიცი, შემჭამ, ეს ანდერძი ამისრულე: ქაჩაჩში ლურსმნის ნაგეხი დამრჩა და იგი ამოიღეო!

მგელმან პირი მიჰყო, უნდა ამოეღო. ვირმა წიხლი ჰკრა, კბილები ჩაამტვრია მგელსა. ვირი ველარ შეჭამა.

მგელმან თქვა: მამაჩემი ხარაზი იყო, მე ნაღბანდობას რა მრჯიდაო?

თქვა რუქამ არაკი:

ქურდის მამკვირო

თავრიზის ქვეყანას იყო ერთი ქურდი. რომ სხვა ველარა დაეხელებინა რა, მკვდარს მოსთხრიდის, სუდარს გაჰხდიდის, შეღებავდის და გაყიდდის.

შენუხდა თემი იგი კაცისა მისგან. ნატრობდის სიკვდილსა მისსა.

მოკვდა კაცი იგი და დარჩა შვილი, ერთი ვაჟი. ესრეთი ქურდობა დაიწყო, რომ არა ეგებოდა: მკვდარი მოსთხარის, სუდარი გახადის და მკვდარი ანძაზე ჩამოაცვის.

მის ქვეყნისა კაცთა მამასა მისსა ლოცვა დაუწყეს: იგი სუდარს გაჰხდიდის, გაყიდის, მკვდარს ანძაზე მაინც არ ააგებდაო!

- თავმან მეფისამან შენისამან, მას კაცსავით შენ მამაშენს დაგვალოცვინებ და კიდეცა სჯობხარ სიავითა.

თქვა ლეონ არაკი:

მაოხრებული მკვდარი

კლარჯეთის თემსა, სოფელსა ერთსა იყო ერთი გბირი, ანხლი და მტერი სოფლისა მის. შეაწუხა იგი სოფელი და სრულიად ააოხრა. მოიგონის მიზეზი, უთხრის თათართა და მრავალი ვეცხლი წაართმევენის.

მოვიდა დღე გბირის სიკვდილისა. მოიხმო სოფლის კაცნი და ეგრე უთხრა:

- მე თქვენთვის ბევრი შემოცოდებია, და რათგან ცოცხალს ვერა მანყინეთ რა, გაფიცებთ ღმერთსა, რა მოგვედუ, თოკი ყელს მომაბით, გამათრიეთ და ხეზედ ჩამომკიდეთ!

რა მოკვდა, სტონენ კაცნი იგი და, რაც უთხრა, ყველა ჰყვეს.

ნახა ვინმე თათარმან გბირი ხეზედ კიდებული, წავიდა, ყადს უთხრა: ჩვენი გბირი დაურჩვიათო.

გამოუსივეს კაცი სოფელსა მას. ათასი მარჩილი წაართვეს. დაუწყეს გინება გბირსა: ცოცხალმან მოგვთხარა და მკვდარმან აგვაოხრაო!

- მასავით შენ ცოცხალიც წახდენას მიპირობ და მკვდარი უარესს მიზამ. ვიცი, ვერ გარდაგიჩეხიო.

რუქამ უთხრა:

- ლეონ, მე შენს სიკვდილს და გაგდებას არა ვდევ. მე მეფისა ჩემისა უმჯობესისა პოვნა მინდა და შენ თუ ამასთან იყოფვი, დიდი დასაკლისია.

თქვა რუქამ არაკი:

სადაფი და კირჩხიბი

ზღვასა შინა რა სადაფი ვალს, პირაშუქმული არის. ოდეს კირჩხიბს ნახავს, პირს შეიკრავს. კირჩხიბი რა ახლოს მივა, პირთან ფერხს მიადგამს. რა პირს ცოცხასაც არის გააღებს, ფერხს შეუყოფს, ნელ-ნელა შევა შიგ, რაც სიცოცხლე ძევს, შესჭამს.

- შენც ისე გნებავს, ჯერეთ სადაფის პირი ღია ვერ გიპოვნია, მით ეგრე სიცყვარბილობ.

თქვა ლეონ არაკი:

მანილა და მწყემსი

ბაღდადის ქალაქსა წესი იყო, რა მცხილესთან კაცი მივიდის და ორი ფული მისცის, რაც ენების, ეგოდენი ხურმა შეჭამის. ერთი გარეთმყოფი მწყემსი მივიდა, განწესებული მისცა, დაჯდა და ნახევარ მარჩილისა ხურმა შესჭამა. მცხილემ უთხრა: ძმაო, ბევრს ნუ სჭამ, გულს დაგწვავსო.

მწყემსმან უთხრა: შენ ნუ იურვი, ვისცა გული დაენვის, მე ვიციო!

- ან ჩემი აქ ყოფნა ვისიც ან ზიანია, ან სარგებელი, ან სანყენი და ან სასიამოვნო, მე კარგად ვიციო.

უბრძანა მეფემან ლეონს:

- ვიცი სიცყვავრძელი და ლაპარაკგვბილი ხართ და შეექცევიტ სიამესა. ესოდენი ხანია, ძე ჩემი, არ ვიცი, ვითარის სწავლის პატრონია, მაჩვენეო!

მოახსენა ლეონ:

- მეფეო, კაცი უბოძე, მოიყვანე და მისგან კითხვით სცანო!

გაგზავნა ხელარგნოსანი, აწვია ძე თვისი ჯუმბერ და არა მოვიდა მით. გაგზავნა დარბაზთუხუცესი და არა მოვიდა მით.

გაგზავნა მესტუმრეთუხუცესი და არც მით მოვიდა. გაგზავნა ვაზირი და არც მით მოვიდა.

მერმე მოლარე გაგზავნა, დაჯდა სპილოსა ზედა და მოვიდა. ჩამოხდა სპილოდამ, სარტყელი შემოიხსნა, სპილოსა ზედა დააგდო და ცალის ხელით მიწა აიღო და ცალის ხელით ქვა და მამას მოართვა, თაყვანი სცა და ხელს აკოცა.

უბრძანა მეფემან შვილსა:

- სიცოცხლეო გულისა ჩემისაო და ნათელი თვალთა ჩემთაო, ხელარგნოსანი გაახელ, რად არ მოხველ?

ჯუმბერ მოახსენა:

- შეცოდება არა მქონდა. რქვა მეფემან:

- დარბაზთუხუცესი გამოვიგზავნე, რად არ მოხველ? ჯუმბერ მოახსენა:

- არა მონათაგანი ვიყავ, ჩემზე ხელი არა უცს. რქვა მეფემან:
- მესტუმრეთუხუცესს რად არ მოჰყევ? ჩემი უდიდესი თავადი არის. ჯუმბერ მოახსენა:
- მასპინძელი ვინლა იყო, თუცა მე მესტუმრეს შევდგომოდი? რქვა მეფემან:
- ჩემს ვაზირს რად აღარ მოჰყევ? ჯუმბერ მოახსენა:
- ნუთუ მეფობასა ვსცდილობდე?! ღმერთმან ნუ ჰყოს! ვაზირი მეფესთან ხამს. რქვა მეფემან:
- მოლარეს რაღად მოჰყევ, უგვანსა მოხელესა და ცუდსა ჭაბუკსა? ჯუმბერ მოახსენა:
  - სხვათა თანა ეგე უგვანია და არც მიივლინება, თვარამ ჩემთან მოლარის მოგზავნა ხამს: მე ვარ შენი საუნჯე, შენი განძი, შენი ღარი.

მოენონა მეფესა სიგყვა ესე. ჰკითხა ვაზირმან ჯუმბერს:

- რად შესჯეგ სპილოსა ზედა და მოხვედ მით? ჯუმბერ უთხრა:
- დიდებისათვის, რომე მეფეთა გვარი და დიდი კაცი დიდსა რასამე ზედა უნდა ჯდეს. უთხრა ვაზირმან:
- სარგყელი რად შემოიხსენ და სპილოსა ზედა მიაგდე? ჯუმბერ თქვა:
  - რაჟამს მეფე, ანუ დიდი ვინმე საჯდომით თვისით სიჩქარით აღდგეს, ესრეთ ხამს, თვისი ძლიერება თვისსავე საჯდომსა დაუტევოს და თვითან თავი იცნას, რომე იგი საჯდომი არს დადი ჰუბუტი, თვარამ უმისოდ ყოველივე გარე შემოეძარცვება. არაკად თქმულა: ლოდი მაშინ მძიმეა, რა ადგილას იდვას, და რა ადგილით დაიძვრის, გასუბუქდესო.

რქვა მამამან:

- ქვა და მინა რად მიძღვენ? მოახსენა ძემან:
  - მინა ეს არის: რა გინდ დიდებული და ძლიერი მეფე იყო. სცან ესე: მინა ხარ და მინად მიიქცევი. ღვთის სათნო გიჯობს კაცთა სათნოსა. და ქვა ეს არის: რაც საღარო გაქვს, თუ არ იხმარებ, ქვა და ოქრო სწორია კაცთათვის.

თქვა ჯუმბერ არაკი:

ქვენი და ოქრო

ერთმან კაცმან დიდძალი ოქრო მინასა დათულა. დღე ყოველ მივიდის და ადგილი იგი ნახის. შეამცნივა ერთმან სხვა კაცმან და თქვა: მივიდე, ადგილი იგი მოვთხარო, რომელსა კაცი იგი ხშირად ნახავს, და ვნახო: რა უცანო? მივიდა და ღამე მოთხარა ოქრო იგი, ნაილო, მის წილ

ლოდი დამარხა.

მოუნდა კაცსა მას ნახვა ოქროსი. მოთხარა, ნახა: ოქროსა ნაცვლად ლოდი იდვა. დაიწყო გირილი და ვაება. მივიდა კაცი იგი მომპარავეი, ჰკითხა: რას სტირიო?

მან უთხრა: ოქრო დავფალ, დახარჯვა არ მენება, იგი მოუპარავეთ და მის ნილ ლოდი დაუფლავთო.

უთხრა მან კაცმან: ვაი შენ! რად სტირი? მაგ მიწაში თუნდა ოქრო იდვას, თუნდა ქვაო, თუცა არ დახარჯევდიო!

- მეფეო, სალაროცა ეგრეა, რაც უნდა იდვას, თუცა არ იხმარებ კეთილად, ანუ არ დახარჯავო!

მამამან უბრძანა:

- მაშა, შენ რომ იცევი, სრულობით არ ვარგა ქონების შენახვა? ჯუმბერ მოახსენა:

- არქონება არ ვარგა და ავად ქონება უარესია.

თქვა ჯუმბერ არაკვი:

ლივანჯარი და მისი ძე

იყო ღიდვაჭარი და ჰყვა შვილი ერთი. რა კვდებოდა, შვილს მართებული ასწავლა. სამასი ლიგრა გყვია ერთს მონას მიაბარა და ამცნო შენახვა და შვილისა არა თქმა, ვირემ არ დაეჭიროსო.

მოკვდა კაცი იგი და შვილი მისი მემფრალე იყო და ღვინის მსმელთა თანა ილხენდა. ყოველი მამის მონაგები სრულეებით გარდაავო, რომე ცოლის სამკაულიც გაჰყიდა და დარჩა გლახაკი.

რა მისთა მსახურთ ნახეს, აღარა ჰქონდა რა, მისი სიყვარული გაცვიოთეს. მოაგონდა გყვია და ჰკითხა მას მონას: რა უყავ, მამამან ჩემმან სამასი ლიგრა გყვია რომ მოგაბარაო? იგი მომიტანეო!

ნავიდა კაცი იგი და გირილით მოვიდა. ეგრე უთხრა: მიწაშიგან დავფალ და თავეს შეუჭამიაო!

მან ყრმამან არ დაუჯერა და მათ ღვინის მსმელთ უმონძეს: მართალი იქნებაო.

ღია დაგლახაკდა და მოუნდა მას თავის ამხანაგებთან სმა და არარა აქენდა მისულიყო და მიეგანა. ნავიდა, ცოლსა ლეჩაქი მოჰხადა, გაყიდა. ერთი პური და ცოცა ყველი იყიდა, წაიღო და ნავიდა.

მისნი ამხანაგნი წალკოტში ისხდნენ და სმიდნენ. რა კართან მივიდა, შარდი მოუნდა. პური და ყველი დადგა, და თვით მიდგა. მივიდა ერთი ძალი. პური და ყველი შეუჭამა.

შევიდა ყრმა იგი ამხანაგთა თანა. მათ მისი დიდი ხარჭი და მასპინძლობა დაგინწყობდათ, აღარც მაგიერი უყვეს და დატუქსეს: უძღვნოდ რად მოხველო!

შერცხვა და ეგრე უთხრა: ყველი და პური მომქონდა და ძალიმან შემეჭამაო.

მონა იგი მისი მათ თანა სმიდა, გასცინა და ეგრე უთხრა: ცყუის, ძალი როგორ შეუჭამდაო.

აეგირა კაცსა მას და ეგრე უთხრა: ღმერთიმც გრისხავს! თუ სამასი ლიგრა ცყვია ერთმან თავგემან შეჭამა, ერთ პურსა და ცოტას ყველს დიდი ქოთავი როგორ ვერ მოერეოდა, რომ შეეჭამაო!

და ნამგირალევი გამოვიდა.

ადგა იგი მონა, მოენია უკან და უთხრა:

- ვერა სცან ჭკუა შენიო! ევოდენი ქონება რად გარდააგე? ვინ არის მადლიერი? ახლა ჩემი ისმინე და ნულარ მემთვრალეობ. თავი იცან. მე იგი ცყვია ისევ მაქვს. ეს დღე ვიცოდი და, თუ უნინა მომეცა, მასცა დაჰკარგევი. აჰა, ახლა შენი ქონება ღმერთმან მოგახმაროს!

მერე კარგად იხმარა, ისევ დიდებული ვაჭარი შეიქმნა, რა აღებ-მიცემა შეიგყო.

- საქონელი ბევრი სჯობს, თუ კაცი კარგა იხმარებს, თვარა გლახაკი ავს მდიდარს სჯობს. ძველად თქმულა: ერთმან გლახაკმან თქვა: მეფეთა ვგობვარო ამად, რომ მე რაც მაქვს, მეყოფის და კიდევ ვჯერვარო; და მათ ხმელეთი იშოვონ, არ იმყოფინებენ და არც გაძლებიანო!

ჰკითხა მეფემან:

- რადგან სიბრძნის სწავლას სჩემობ, რა უფრო საამოა კაცის და რა სანყენი და დასამძიმებელი?

მოახსენა ჯუმბერ არაკი:

მეფე და სამი მისი ძე

ერთი მეფე იყო დიდებული და სამი ძე ესვა. თქვა მეფემან:

- გამოვსცადო შეილნი ჩემნი, რომელსა აქვს სამეფო ჭკუა?

ჰკითხა სამთავე: რა უფრო კველუცია, რა უფრო მსუქანია და რა უფრო მალიაო? უხუცესმან ძემან მოახსენა:

- ცოლი ჩემი კეკლეუც არს, ცხენი ჩემი მსუქან და ქორი ჩემი მალ. მათი მჭობი არსად იპოვების.

მამამან უთხრა: მეფობამან ვერ გიხილოს შენაო!

საშუალმან თქვა ფერობა მამისა და მოახსენა: დედოფლის ულამაზესი, მეფის ცხენის უმსუქნესი და მეფის შევარდნის უმაღლესი არა იქნებისო.

მასცა უბრძანა მეფემან: სამეფო წილი არა გხვდესო! ჰკითხა უმცროსსა, და თქვა:

გაზაფხულის უკეკლეუცესი, შემოდგომისაგან უფრო უმსუქნესი და თვალთაგან უფრო უმაღლესი არა რა იქმნების პირსა ყოვლისა ქვეყანისასაო.

მოეწონა მამასა და სამეფოდ იგი შეინახა.

- ვიცი გამოძედი და, მე რომ კიდევ არ ვარგვიყო, ვინ გივის შვილი სხვა, ანუ ძმა იგი იყოს მკვიდრიო.

რქვა მეფემან:

- კეთილსა იტყვი სიტყვასა და მაშინც ხამს პოვნა მისიო. მოახსენა ჯუმბერ

- ცოდვის უამესი ცოცა ხანს არა არის რა, და ბოლოს სამსალა არის და სანყენი, პირველ უხაროდეს და ბოლოს ინანდეს. მადლისაგან და კარგის საქმისაგან უფრო ძნელად შესამართავი არა არის რა და რა ხელთა აილოს, ადვილად ქმნას, პირველ ზარობდეს და ბოლოს უხაროდეს, დიდად სიამე შეექმნას. ავსა და ცუდსა საქმესა ბოლო მოკლე და სანყენი აქვს და კარგსა და სამადლოსა - დაუღუენელი საუკუნომდის.

თქვა ჯუმბერ არაკი:

ორნი ძმანი

ორნი ძმანი იყვნენ. უხუცესს ცოლ-შვილი ჰყვა და მრწემი უცოლო იყო. გაიყარნენ ძმობისაგან და ერთად ვეღარ დადგნენ. ყოველივე განიყვეს, რაც ჰქონდათ. რა პური გაიყვეს, ერთის ორმო კალოს აქათ იყო და მეორისა იქით.

უხუცესი მოიპარევედის თავის ორმოდამა პურსა და ძმისაში ჩაყრიდის და იტყოდის: მე ღმერთმან ცოლი და შვილი მიბოძა, მომგებელნი მყვანან. მას ძმას არარა ჰყავს. ესე მისი იყოს და მან ჭამოს.

და იგი უმრწემესი ძმა მოიპარევედის თავისის ორმოდამ და უხუცესისაში ჩაჰყრიდის: მე მარტო ვარ და ჩემი სარჩო, სადაც მივალ, ადვილ არს; იგი, ძმა წვრილშვილ არს და მას უფროსი უნდება და მისი იყოს.

ეგრე დაჰყვეს ყოველნი ღღენი და ღმერთმან ორთავ განუმრავლა ყოველი და არა მოაკლდა საზრდო მათ.

- მადლისა და კეთილის საქმე ღვთისაგან განმრავლდებისო.

უბრძანა მეფემან: მალვით არ მოეპარათ და ორმოში არ ჩაეყარათ, ცხადად მიეცათ, ვინ დაუშლიდაო?

გაეცინა ჯუმბერსა და ეგრე მოახსენა:

- კაცის გული ვინროა და განაყოფი განაყოფის ქიშპი იქმნება და ცხადად სიკეთეს არ უზამს. მერე სამადლო საქმე მალვითა სჯობს და ღმერთიც უფროსად შეუწირავს: კაცმან შენზე სამსახური ქმნას, იკვებდეს და ზვაობდეს - გენყინება!

თქვა ჯუმბერ არაკი:

ორმოში ჩაბეჭული მეფე

ორნი მეფენი შეიბნენ. ერთმან მეფემან მეორესა სძლო, შეიპყრა და ორმოში ჩააგდო. გამოხდა ხანი. მოვიდა ერთი მეცნიერი კაცი და ენება აღმოცვანება და გაპარება მისი.

ჩასძახა ორმოსა შიგან და უთხრა: კარგად არა ვიქმ, რომ გაგაპარო? მან მეფემან მადლი უბრძანა.

თოკით ამოზიდნა და ამოიყვანა.

კიდევ უთხრა: კარგად არა ვქმენ, რომ ამოგიყვანეო? მეფემან კიდევ მადლი უბრძანა.

მესამედ კიდევ უთხრა: კარგად ვქმენო?

ენყინა მეფესა და დაიძახა: ვინა ხართ, ამ კაცმან გამაპარაო! მოვიდნენ მცველნი, შეიპყრნეს ორნივე.

ჰკითხეს მეფესა: რად გაამუღაუნე და რად არ გაიპარეო?

მან თქვა: ვირემ ამომიყვანდა, საყვედურით ამავესო, თუ შინ მიმენია, კიდევ დამარჩობდა, აქავ ყოფნა ვირჩივეო.

- ანე კარგი საქმე ასე უნდა ქმნას, ან ღმერთმან დაუმაღლოს, და ან კაცმან მოუწონოს. უბრძანა მეფემან:

- მომწონან ეგრე შენი სიკეთე. რად იცი ესოდენი მარტვილმანო? მოახსენა ჯუმბერ:

- ყოველივე ღვთისაგან არს და მას გარდა სამის საქმით მჭირიან. პირველად: კარგის ნერვის ხილი ვარ, მეორედ: ხელოვანის მებაღის შეწვრთილი, მესამედ: ფრთხილის შემნახავის ბარებული.

უბრძანა მეფემან:

- ეგენი ვინ არიან? შვილმან მოახსენა:

- ნერგი - თქვენა, რომელმან მშვეით: მებალე - სედრაქ ვაზირი, რომელმან აღმზარდა, და შემნახავი - ლეონ, რომელი მასწავლის.

წარმოდგა რუქა და უთხრა ჯუმბერს:

- ორი ეგე მართალი სთქვი და მესამე იმცყუნე. ჰკითხა ჯუმბერ:

- რომელი? უთხრა რუქამ:

- ნერგი და მებალე - მართალია და კარგი: მბარებელი ავი და ცყუვილი. უთხრა ჯუმბერ:

- თუცა მე სამში ერთი ცყუვილი ვთქვი, შენ სამში ორი მართალი გჭირს: მამაცობაში - დიაცურობა და დიაცობაში - ვერც მართლა დიაცურობა.

უთხრა რუქამ:

- ლეონს უწვრთნია ეგე შენთვის.

თქვა რუქამ არაკი:

აქლემი და ვირი

ერთი აქლემი და ერთი ვირი, დიად დაღლეტილნი, დაძმობილდენ და თავის პატრონს გაეპარნენ. წავიდნენ აგარათა ადგილთა. დიდად გასუქდენ მთასა მას ზედა. დააუინყდათ სიმკლე და ზურგის სიმპლე მათი.

ვირმან უთხრა აქლემს: ძმაო, სიმღერა მინდა ვთქვაო.

აქლემმან დაუშალა: ნუ ძმაო! აღარ გახსოვს, რას ჭირში ვიყავითო? არამც ახლოს კაცნი იყვნეს, ხმა ესმათ, წაგვიყვანონ და უარესი გვიყონო.

არ დაიჯერა ვირმან და დაიყოყნა. მეგად მაღალი სიმღერა მოუვიდა. თურე ახლოს მოგზაურნი იდგნენ. აქლემები და კარაულები დასცვივნოდენ. ესმათ მათ ხმა ესე. გაეხარდათ

დიდად და თქვეს:

- მივიდეთ და ვნახოთ, ანუ შენობა იქმნება, ანუ ქარავანი, ეგების ულაცი გვიმიზდონ. მივიდნენ, ნახეს ერთი აქლემი და ერთი ვირი მსუქნები და უპატრონონი იყვნენ.

წაიყვანეს და ორსავე მძიმედ აჰკიდეს.

რა გზა გაგრძელდა, ვირი დამძიმდა და დადგა. კაცთა მათ აიღეს ვირი და მისი ტვირთი, ორივე მას აქლემს დაადვეს.

ნაიარეს. ერთი ვინრო გზა დახვდათ, დიდი კლდე გადასაგარდნელი იყო. აქლემმან უთხრა ვირსა: ძმაო, მინდა დაგროკდე და სამაია და ცეკო ვქმნაო.

ვირმან უთხრა: - რას ალაგის სამაია და ცეკო არისო?

აქლემმან უთხრა: - იმისთანა სიმღერას ამისთანა ადგილის სამაია და ცეკო უნდაო! ჭავრით აემართა აქლემი, ვირი კლდეს გარდაავლო და დაჩეხა.

- მის მსგავსად, მაგ შენს სიტყვას ამისთანა პასუხი უნდა, თვარა ყველამ იცის, ჩემი ცოდნა სრულ ლეონის ნასწავლები მაქვს.

თქვა რუქამ:

- ვაიძე! ლეონ მარტო იყო და რას ლამოდა, ანე მეფის ძეც მოყენებია და მის ნებად გაუბრდია, რაღა მექმნებაო?!

თქვა რუქამ არაკი:

მეფე და სიკვდილი

ერთი მეფე იყო, ფიცგვდა: მე სიკვდილი ეგრე ვერ მომკლავს, მეც ის არ მოგვლათ! მოიძადა აბჯარი და ხრმალ-დარაკა. მზა უდგა სიკვდილსა.

რა დღე მოუვიდა, დასნეულდა, საჭურველი ახლოს დაინყო. რა შენუხდა, ხელი ხრმალს მიჰყო, ველარ ამოიღო. ავინა სიკვდილსა და უთხრა: ეგ რა მამაცობა არისო? კაცს პირველ ღონეს წაართმევ და მერმე მოჰკლავო. თუ გულოვანი ხარ, პირისპირ შემეხიო!

- მის მსგავსად, თვით ის იყო და ან პატრონის ჩემის შვილი წაგიგვრია და ვითღა ვეუბნათო?

თქვა ჭუმბერ არაკი:

ღვინის ქადა

სულთან სალიმ ჰკითხა ვაზირსა მისსა: ვინცავინ კაცნი ღვინოს რად სმენ, რომე ყოველი ავი სიმთვრალეს მოაქვსო?

ვაზირმან მოახსენა: ღვინოს ავისაგან კარგიც უმრავლესი შეუძლიან. ღვინო ბრმას თვალს აღუხილვებს, საპყარს ავლენს და გლახაკს განამდიდრებსო.

მოასხმევენა სამნივე ხეიბარნი ფადიშაჰმან და პირისპირ დასხნა და ასვეს ღვინო. რა დაითრო, თქვა ბრძამან: ღმერთო, ადიდე ხელმწიფე, რა კარგსა და წითელს ღვინოს გვასძევსო! საპყარმან უწყინა და უთხრა: ვისთან უხნობ? ხელმწიფის მზემან, ესრეთს ნიხლს

ჩაგაბელ, გვერდი მოგტეხო!

გლახაკმან უთხრა უპოვარმან: მოჰკალ და სისხლს მე გარდვიხდიო! ვაზირმან მოახსენა:

- აჰა, ბედნიერო ხელმწიფეო, ღვინოს ესე ყოველი შეუძლია. ან მან რით ნახა, ან იგი რით გლახევედა, ან ეს სისხლს რით მისცემდა?

- ჰე, შენ, რუქავ! შენც ხომ მათსაებრ ხეიბარი ხარ და ღვინოც, ვეჭვობ, გესვას, თვარა ეგრევეარსა რა გამბობინებს?

თქვა რუქამ არაკი:

უნახლიე მკითხავი

ერთი საბრალო კაცი იყო, ერთი ანჩხლი რძალი ჰყვა. აგინებდა რძალი იგი და ეცყოდა: ნადი იქურდე, იშოვნე და მომიტანეო!

ესვენებოდა იგი კაცი და დიაცი არ მოეშვა.

დღესა ერთსა ნამტირაღევი, რძლისაგან ნაცემი, ვლიდა. ნახა შვიდი აქლეში, აბრეშუმი და დატვირთული. უბგრონონი იყვნეს, წაასხა და ერთს ცყეში დამალა და მოვიდა მუნვე.

მის აქლემების მძებარი კაცი შემოეყარა, ჰკითხა:

- შვიდი აქლეში დაგუარგე, და თუცა რამ მისი გამიგო, ერთსა რაც ეკიდოს, მოგცე!

მან კაცმან ეგრე უთხრა: მე არ მინახავნ, მაგრამ ასეთი მეცნიერი ვარ, რომე ჩემისთანა მოგვი არ იქნებაო.

თურე ერთი ცული წიგნი ეპოვნა და უბეთა შიგან ეპყრა, გამოიღო და ჩახედა, ეგრე უთხრა: შევიგენ და სხვის გზით წარუძღვა და ეცყოდა: აჰა, კაცთა მიჰყვანანო.

ზოგჯერ რა უთხრა და ზოგჯერ რა. რა მას ადვილს მიახლოვდა, უთხრა:

- მათ კაცთა აღლო აგვიღეს და აქლემნი დაუტევეს და თვით გაიქცენენ: ჩემმან სამისნომ ეს მამცნო.

მიიყვანა, აქლემები აჩვენა და ერთი ტვირთი აბრეშუმი მისცეს. მოიგანა შინ. რძალმან ღია დაუძაღლა და ეგრე უთხრა: კეთილი მამლი ხარ, ეგრე ჰყოფდიო!

მას ჟამსა თურე მეფეს ერთი უსასყიდლო თვალი დაჰკარგოდა და იყო დიდი გამოძიება და ძებნა-კითხვა. მივიდა მასთანა იგი მეაქლემე და მოახსენა:

- ძოღან თქვენი აქლემები დაგვარგე და ერთი მისანია, მან მიპოვნა.

გაგზავნეს კაცი და მსწრაფლად მოიყვანეს. დიდსა სეფესა შიგან მრავალი მისანი სხდა და ბოლოს კერძ იგი უნიგნო ახალი მისანიც დასვეს.

ერთსა მონასა ოქროს კროჭითა რაღაც დაქონდა და იცოდა: რომელიც ამას გამოიცნობს, ამასა შიგან რა ძეს, იგი პოვეს თვალსა მასო?

შიექმნა თქმულობა: ზოგმან თვალი თქვა, ზოგმან მარგალიტი, ზოგმან სხვა რამე. რა მას ახალს მისანთან მივიდა, მან სანყალმან არა იცოდა რა, ამოიხსრა და თქვა: ვაი, ჩემო რძალო, რა უბრალოდ მომკალიო.

მან გულის მართლით თქვა და მეფეს გაეცინა: იგავით თქვაო! შიგ თურე მკალი იჭდა და ზმად ჩამოართვეს კაცსა მას.

გაიყვანეს და სამეფო სამოსელი შეჰმოსეს, მეფის სანოლს დაანვინეს და მეფისავე ცხედარი დაუგეს და გარს სეფენულნი მოუყენნეს, ესრეთ დიდი პატივი დასდევს. იგი მისანი ამას სცდილობდა, თუცა სეფენულთ დაეძინოსთ და მე გავიპაროო.

თურე იგი თვალი ერთს სეფენულთაგანსა მოეპარა და, რა სხვათ დაეძინათ, იგი მომპარავი თერხს მოეხვია: მე მოვიპარე და ნუ გამამხელთო!

მას კაცს ღია იამა და აგრე უთხრა:

მე დილასავე ვცან, მარა ჭაბუკობა შენი შემბრაღდა და არა ვთქვიო. ან წადი, მეფის საბაგესა შიგან ერთსა ღერღეგსა ჩაანთქი და მხარი მოსცეხე, და შენ შენდა განისვენეო!

რა გათენდა, ახალი მისანი მხიარულად ასპარეგსა შიგან დადგა. გამოვიდა მეფე და ჯარი. ჰკითხეს თვალისა. გამოიღო წიგნი, ნახა და თქვა: რაც მეფის ღერღეგნი იყენეს, მოასხითო!

რა მოასხეს, ნახა, იგი ნიშანი არ იყო, თურე მუნვე გაეშვათ. უთხრა მათ მომყვანთა კაცთა: ერთი მხარმოგეხილი აკლიაო.

გაუკვირდათ ყოველთა და იცოდენ მისთვის ქებასა. მოიყვანეს იგიცა. უთხრა: გაუპეთ უპე, მაგას ჩაუნთქავსო. გაუპეს და თვალი გამოუღეს.

იამა მეფესა და მრავალი საბოძვარი მიანიჭა და ერთი თავისი სახედარი ცხენი, ოქროთ აკაბმული, მისცა.

ეს კაცი თავის გაზრდაში ცხენს არა მჯდარიყო და იგი ცხენი ჩვეული იყო, რა მოედნის აქათ გამოვიდის, მეფე იქითვე თურე გაარბევდის. რა შეტდა და გამოვიდა ამ თავსა, გაბრუნდა

ცხენი იგი და გაჭენდა. მან კაცმან თავი ველარ დაუჭირა, შეშინდა და შექმნა ძახილი: მიშველეთ, მიშველეთ!

რა საჭინბოსთან მივიდა, საჭინბო დაიქცა და მეფის ცხენები სრულიად დახოცა, და ეს ცხენიც დადგა.

მერე მან ახალმან მისანმან თქვა: მოედანს იქით რა გაველ, ეს საქმე ვცან და ვიძახდი მიშველებასა და არავინ მიეშველენითო.

იგი ცხენი მეფესავე მიართვა და მეფემან სხვა ურიცხვი საქონელი უბოძა. რა შინ მივიდა, აიყარა და გარდაიხვეწა. იცოდა ბოლოს მისი სიმცყუნე საატონოდ შეიქმნებოდა და მით მორჩა.

- ანუ, ძეო მეფისაო, შენი ლეონ ანვე გაიპაროს, იგი უჯობს, თვარა მაგის სიცრუვესა სცნობთ და არ უჯობს.

თქვა ჯუმბერ არაკი:

ცრუ და უმისარი

იყვნენ ორნი ძმანი. ერთი მეფეს ახლდა და ერთი შინ იჭირვოდა. მეფეს რომელი ახლდა, ცრუ იყო და მრავალს აძლევდა. შინ რომელი იყო, უცოდინარი იყო და ძმას ეგყოდის:

- მე შენის ცყუვილის თქმით დარჩომას არა ვჯერვარ; თუცა შენ გაძლევს მეფე, განა მე ცყუვილს ვერ მოვიგონებ - მეფესთან ვთქვა და მეც მომცეს წყალობა?

ცრუ ძმა ეგყოდა: მე რასაც ვიგყვი, იამება და შენ ბევრს გიზიდავ და არას განაღვლებ და არა გყვედრი, შენდა იყავო!

მან არ დაისულა, მივიდა მეფესთან და მოახსენა:

- ჰაერთა შიგან ძაღლთა ყეფა მესმის!

ენება მეფესა მოკვლა მისი: ესეთი ცყუვილი ვით მკადრავო! მოვიდა ძმა მისი მცყუვარი და მოახსენა:

- ეგე, ძმა ჩემი, მწყემსია და ბრიყვი, თვარა ცყუვილი არ იქმნება, ამაღ რომე არნივი ძაღლის ლევეს აიტაცებდა ჰაერთა სიმაღლეთა შინა და მისი წკაუნკავი შემოესმოდა. სიბრიყვითა მას ვერ გაუსინჯავს და ძაღლის ყეფად მოგახსენა.

იამა მეფესა, აღარ მოკვლა და კაბა ჩააცვა.

მოვიდა, ძმამ უთხრა: სიკვდილს მოგარჩინე, ან შინ წადი, სამეფო სიგყვა არ იციო! მან რა კაბა ჩაიცვა, უდიდესი ცყუვილი მოინდომა. მოვიდა მეფესთან და მოახსენა:

- ერთს ირემს ისარი შეესტყორცე, ყური და თერხი წარგვეთე, დაეცა, მჟავით გარაოდ შეინვა და ვჭამე.

ბრძანა კიდევ მოკვლა მისი მეფემან, დიდად იწყინა ცყუვილი იგი. შეენყალა ძმასა, წარსდგა და მოახსენა:

- ძოღანვე მეფობასა თქვენსა ვკადრე, უცოდნელი და ავმთქმელია-მეთქი. ისარი კარგად იცის. ირემი ყურს თურე იფხანდა, ისარი ესროლა და ორივე წარგვეთა. ირემი დაეცა. ისრის პირი ბასრისა იყო. თურე მუნ ტალი დებულა, ისრის პირი სცემია, ცეცხლი დაუკვესებია, ჩაღას მოსდებია, ირემი გაურუჯავს; მუნ მსხმოიარე მოცხრის ხე მდგარა, ის ზედ დასჭყლეტია, იგი უჭამია, მჟავვ გარაო ჰვონებია.

მოარჩინა ძმა და განუტევა.

- ეს ლეონ ცრუა თუ არა, ამისი სიგყვა მეფეს იამების და შენ რას ჰქმლი? არაკად თქმულა: პატრონსა შენსა უყვარდეს გველი, შენგან უბესა ჩასმას ველიო.

მეფეთა თანა მყოფთა სამნი საქმენი უნდა სჭირდეთ:

პირველად: რომელიც კაცი უყვარდეს, იგი არ შეასმინოს, თვარა სიყვარულით არ შეისმენს და შენ დაზიანდები;

მორედ: ვისიც სიგყვა იამება, შენც უქო, თვარა თუ უძაგო, არ ეძაგება და შენ გასცრუვდე;

მესამედ: ამას სცდილობდე, რომელიც მისი გულითადია, იგი გაიერთო, თვარა დღე დაგიმოკლდება.

თქვა რუქამ არაკი:

სამნი ამხანაგნი

სამნი ამხანაგნი შეიყარნენ: ერთი ისპანელი, ერთი გილანელი და ერთი განჯელი. ერთმანერთს თავიანთი თემი უქეს.

ისპანელმან კაცმან თქვა:

- ჩემი თემი ისეთია: ძველი და ახალი ნესვი ერთად დასდვა, ვერა სცნობ, რომელი წლეულია და რომელი შარშანდელი.

გილანელმან თქვა:

- ჩემი თემი ესეთია: ცოცხალი კაცი და მკვდარი ერთს საგებელში დაანვინო, თუ ცოცხალსა ძინავს, ვერა სცნობ, რომელი მკვდარია და რომელი ცოცხალი.

განჯელმან თქვა:

- ჩემი თემი ესეთია, რა კაცი მოკვდება, ექვს თვე ფეხზე ვაღს და მეშვიდეს თვეს სამარედ ჩავაღს, გაზაფხულ ცხელებას დაუნყებს და შემოდგომაზე მოკვდება.

არც ერთის თემი ვარგიყო, მაგრამ მათ მოსწონდათ.

- ეგ შენი ლეონც დია ავი კაცია, მაგრამ მისი ავი და კარგი, ორივე კარგა გიჩნს, რასათვის მას არ მაუბნებ და შენ მეუბნები?

ჯუმბერ უთხრა:

- შენ რომ ასონი დაგვეთქვს, რასათვის უღვაში და წვერი გავცვივდა და მის გარშემო

არა?

უთხრა რუქამ:

- ლეონ მხიბლაგია და შეუგრძნებია.

თქვა ჯუმბერ არაკი:

თვალხილულია უსინათლო

თვალხილული კაცი ვინმე მოვიდოდა გზასა და ოცი მარჩილი თან აქვდა. გზასა ზედა

ერთი უსინათლო და უნინამძღვრო გლახაკი შემოეყარა, რომე არგნის ცეცებითა ჰპოვებდა გზასა.

თქვა თვალხილულმან: გამოვსცადო ბრმა ესე, ვითარი კაციაო? წავიდა მის პირისპირ და ზედ შეეგაკა და დაიძახა: ვინ მეძვერე ბრმასა ამას, რომელსა წინამძღვარიც არა მყავს და დამარეგიაზე, ღვთისა არა გეშინოდა, რომ ესე მიყავო?

მან ბრმამან უთხრა: მეც ბრმა ვარ და ჯობით ვალ, უცნაურად გეტაკე, ნუ მახრალეობ! დასხდენ და საუბარი რამე დაიწყეს და ალერსობდენ. უთხრა თვალხილულმან: მე ნათხოვნი ოციოდე მარჩილი მაქვს და არ ვიცი, რომელი წმინდა ვეცხლია და რომელი შერყვნილი?

ბრმამან უთხრა: მე ვიდრე თვალი მედგა, ვეცხლის მუშა ვიყავ და მე ვჭრიდი. მომეც, განვიხილავე, ყველას ხელით ვიცნობ და მე გაუნყებო!

მისცა ყოველი და მან ბრმამან სარცყელსა გაიხვია, გაეპარა და ხნულში ჩანვა, დამალვა ეგონა. რა ხანი დაიგვიანა, თვალხილულმან ზახილი დაუნყო:

- რა ჰქენ და რა უყავ, რად დაიგვიანე? დაუნყო ვედრება:

- ნუ წამიღებ უსინათლოსა, მრავლითა ჭირითა და სლევითა მიშოვნია, ჩემი ბრალი ნუ გინდა!

მას ბრმას დასტურ ბრმა ეგონა და იმაღვოდა.

თვალხილულმან ვედრება დაასრულა, აილო ერთი ქვა და თქვა: ღმერთო, თუცა იგი კაცი არ მემართლებოდეს წართმევასა, ეს ქვა ფერხთა ზედან ვჰკრაო.

გაუშვა ქვა და ფერხთა ზედან დასცა. ბრმა იგი მუნით აღგა და სხვაგან დაწვა, გაპარვა ეგონა. აილო მეორე უდიდესი ქვა და ევედრა ღმერთსა: მე უსინათლოსა ესოდენი ნასულთქმი მომპარა, თუცა ვემართლებოდე, ბეჭთა ზედან ვჰკრაო.

სტყორცნა და ბეჭთა ზედა დასცა. ბრმამან იგიცა გასძლო და ხმა არ გასცა. მუნითაც გაიპარა და სხვაგან დაწვა.

მესამე აილო და თქვა: ღმერთო ეს ქვა შუბლსა ვჰკრაო.

მან ბრმამან ესრე თქვა: ორი სადაც დამინიშნა, მკრა და იმასაც თუ შუბლთან მკრავს, მოვკვდები და ეს ვეცხლი ვის დარჩეს? უყივლა: ძმაო, რას სწუხ, გამორჩევა მნებავს ავ-კარგთა და მოგცემო. მან თვალხილულმან აგინა და ეგრე უთხრა: ბოროტ ხარ! მე თვალხილულსა შენ ბრმა ვეცხლსა მპარავო!

- მის მსგავსად, შენც გონების თვალთ ბრმა ხარ და ყოველი შენებრ გგონია. რუქამ უთხრა:

- შენ მარგვილი ხარ და უგუნური და ლეონის მაცდურს სიციყვას აყოლილხარ, არ გასინჯავ და გაუსინჯავი კაცი უღონიოდ ფათერავს დაეხმის.

თქვა რუქამ არაკი:

ვირი, ვაფხი, მელი და მხელი

ერთი ვირი გლახაკისა კაცისა, მიჭირვებული და მჭლე, გაეპარა პატრონსა თვისსა და წავიდა, ერთსა მაღალსა ადგილსა დაისადგურა.

ესეთი ადგილი იყო: დიდი წყალი ჩადიოდა და წყალთა პირსა ხენი შეენიერნი იდგნეს, დიდნი კლდენი მოსცემდენ, კორღნი - მწვანენი, ყვავილოვანნი. თურე ვეფხის სამკვიდრო იყო და მუნ დადგა.

ვეფხი ნადირობად იყო. მოვიდა, ნახა, დიდად ეუცხოვა და დიდად შეშინდა. რა ვირმან ვეფხი ნახა, თავისის სიკუდილის მოციქული ეგონა, ყურნი წაიციქვიგნა და დიდი დაიყვირა. ვეფხს ესეთი შიშის ბარი ეცა, გზათა კვალი ვეღარ გაიგნო, კლდეზედ გარდაიჭრა და გაიქცა.

მიმავალს მელი შემოეყარა. სცნა შეჭირვებული მივიდოდა, თაყვანი სცა და მოახსენა: ნადირთ მეფეო, სად მიბრძანდები, ანუ რად დაგიღრეჯია?

მან უთხრა: ჩემსა სამეფოსა ერთი უცხო ბუმბერაზი მოსულა, მისის შიშით ვეღარ დავდეგ

და გამოვეცალე, მით დამიღრეციაო!

ჰკითხა მელმან მისი ამბავი. მან ყველა უამბო: სახე მისი, ოთხფერხოზა, ყურდილობა და ხმამაღლიობა, ფერი და, რაც რამე სჭირდა, ყველაყა.

მელმან მოახსენა:

- ეგე ვირია, ნუ შირბი, მე მას გავაძებ და თქვენ უბრუნველად განისვენეთ! ვეფხმან არ მოუსმინა; მელიც თან გაჰყვა, წაფიდნენ.

შემოეყარათ მგელი, თაყვანი სცა და მერე მელს ჰკითხა:

- რად შეჭირვებულა, ანუ სად მიბრძანდება?

მელმან მგელს ყოველივე უამბო: ვირის გამოქცეული შირბისო, ვუშალე და არ დაიშალაო.

მგელმან მოახსენა: ნუ სწუხხარ, ჩემი სადილია, ღია შშიან, შეიქეც, მის საქმეს მოგახსენებო!

ვეფხმან ეგრე უთხრა: თუ ჩემი ღალატი არ გნებავსთ და მართლა მეტყვით, ერთი თოკი მოიღეთ, შუა მე მოვებში და აქათ ერთი მოძებით და იქით მორე. ერთად მივიდეთ და რალაცა დაგვემართოს, სამთავ სწორად დაგვემართოსო!

წაფიდა მელი, თოკი მოიპარა, მოიგანა. სამნივე გამოებნეს და ერთად მივიდნენ. რა ვირმან ესენი ერთად მისულნი წახა, ვაება გაუმრავლდა, შექმნა ყვირილი და ზახილი. ვეფხი შეშინდა, მრჩეველებს აღარა უსმინა რა, თოკს მოზიდნა და ორნივე დაარჩო, თვით გარდაიხვენა. უკანის თქვა: თუ არ მას აღვიღოს ჩემი დარჩომა არსად არ იქმნება, წაფიდე და მას ბუმბერაზს ვეყმო, ეგება დამინდოს და ჩემსა ალაგსა კიდევ ვნახევდე ხოლმეო.

მივიდა ვირთან დიდის კრძალვით, შეეხვენა და ეყმო. ვირს მისგან ეშინოდა და მას უფრო ვირისაგან.

უბრძანა ვირმან:

- რადგან მეყმევე, კარგად დაგარჩენ, ჩემის სახლის უხუცესობას მოგცემ, ორს შეცოდებასაც შეგინდობ, და მესამეს ერიდე!

იყვნენ და განისვენებდნენ.

გამოხდა ხანი. ვირს ეძინა. ვეფხს ნაგარდი მოუნდა და წყალს გახლგა, მჭავლს კუდი დაჰკრა, ვირს წუნწკლი შეასხა; გაიღვიძა, იწყინა და დიდად დატუქსა.

მორეგვე ვირი წყალში ჩაფიდა, წყალი დიდი იყო, ვირი წააქცია და დაღუბა. შეიჭრა ვეფხი, ვითამ ბატონს მოეხმარა, და გამოიყვანა. ვირი მიზგზს ეძებდა, თუცა გავიცალოო, არა ამიგეხოს რაო.

გაუნყრა: მე კალმას ვნადირობდი, შენ რად გამომიყვანეო?

ვეფხს მესამის შეცოდების რიდი ჰქონდა და გარდაიხვეწა, იგი ადგილი ვირმან დაიმკვიდრა.

- ძეო მეფისაო! ესე არაკი ამაღ მოგახსენე, მას ვეფხივით მრჩევლებს ნუ დაარჩობ, უგვანს ნუ დაენდობი, გაუსინჯაუად საქმეს ნუ იქმ, თვარა ბოლოს დაინანებ.

თქვა ჯუმბერ არაკი:

მეფე და ელდარ

ინდოთ მეფე აბანოს იბანებოდა და დალაქი თავსა პარსავდა. რა ყელთან სამართებელი მიიღო, მეფეს უთხრა: შენი ასული შემართეო.

გაუკვირდა მეფესა და მიცემას დაჰპირდა.

გამოვიდა აბანოდამ, ვაზირთა ჰკითხა: ვით შემომდგა ქალის თხოვაო? მათ მოახსენეს: ფერხი სალაროსა ზედა სდგმია და მას უთქმევინებიაო. მოთხარეს აბანოს ძირი და სულ ოქროთა და ვეცხლითა სავსე იყო.

- ჰე, შენ, რუქავ! შენც ფერხი ან განძთა ზედან გიდგას და ანუ ღმერთს გაუწირავხარ სიკვდილად, თვარა ესრეთსა უბრალოსა რას უბნობ?

თქვა რუქამ არაკი:

მხვნილი, ფიქარი და მკარვანი

სამნი ძმანი იყვნენ: ერთი მხვნილი, ერთი ფეიქარი და ერთი მკერვალი. უხუცესი მხვნილი და ბერი ვაცი იყო. ცოლი მოუკვდა და სხვის შერთვა მოინება. ძმათ უშალეს და არ დაიშალა. რა არ იქმნა, ერთი ხანდაზმული ბებერი დიაცი მოჰგვარეს, ვითა მას ჰფერობდა და ქორწილი უყვეს.

მასვე ღამესა ერთი აქლემი, აკიდებული განძითა, კარსა მიაღვა. მათ მექორწილეთ აქლემი მოკლეს, ორმოში ჩააგდეს და გვირთი დამალეს. პირი შეკრეს: თუცა მამებარი მოვიდეს, სხვა სიცყვა უთხრან.

ქორწილობა გარდაწყდა. აქლემის პატრონიც მოვიდა. უხუცესი სახვნილითა ხვნიდა, მუნ მივიდა, სცნა აქლემის პატრონობა. უთხრა მეაქლემემ: ჭილღას გამარჯვებო!

მან მხვნილმან უთხრა: ასლსა ვთესავო.

გაუკვირდა მეაქლემეს და ჰკითხა: აქლემი დაგვარგე, თუ იცი, მითხარ და ბევრი მოგცეო.

მან უთხრა: თუ ზაფხული იყოს, დიდი ანეული მოიხვნისო. მეაქლემემ უთხრა: აქლემისასა გკითხავ, ხვნისას არაო.

მან უთხრა: ზანგელა ხარი უარძიოლბსო. შემოსწყრა მეაქლემე და წავიდა.

მივიდა სოფლის ბოლოს. ფეიქარი ნასთსა ქსელავდა. მასთან მივიდა, მასცა ჰკითხა:

აქლემი დაგვარგე, მისი რამ მაცნობე და ბევრს მოგცემო.

ფეიქარმან უთხრა: ჩქარი მქსოველი ვარო, დღევ ორს მოვქსოვო. მეაქლემემ უთხრა: აქლემსა გკითხავ, განა საქსოვარსაო. ფეიქარმან უთხრა: ძმაო, სხვისაა, თვარა მოგყიდლიო!

მეაქლემე შეწუხდა და იგყოდა: რას ხელს თემს ჩამოგვარდიო! და წავიდა.

მივიდა სოფლად, მკერვალს ჰკითხა. მან ვერე უთხრა: ჩემი ხელთასი ექვსი შაურიო. მეაქლემემ უთხრა: ვაჟო, აქლემს ვიკითხავ, აქლემსაო!

მკერვალმან უთხრა: ღია მესწრაფება, შენ სხვას შეაკერვინეო! გაუშვა იგიცა და წამოვიდა.

რა წყალზე ჩამოვიდა, იგი ახალი ნაქორნილევი ბებერი დახვდა. მას ჰკითხა. მან ყველა უთხრა, ანიშნა:

- ერთი ამისთანა აქლემი მოვიდა. ჩემმან ქმარმან და მამლებმან დაკლეს და ქონება დამალეს.

მეაქლემემ ჰკითხა: როდის იყო?

ბებერმან უთხრა: სწორედ ჩემის ქორნილის ღამესაო.

მან კაცმან თქვა: ამ თემის კაცი და ქალი სულობით შემცდარნი ყოფილანო! მე გუშინ დამეკარგა და ეს ბებერი თავისი ქორნილის ამბავს მიამბობსო!

მუნითაც წავიდა შინ ცარიელი.

მან ბებერმან მართალი თქვა, მაგრამ მან კაცმან არ დაუჯერა.

- მე მართალს გეცვი, მაგრამ ჩემი მართალი გყუვილის უმცყუვნესად მივაჩნია: ჩემი სიგყვა კარგი ავის უარესად გესმიან. ყრმა ხარ და სიბრძნეს ჩემობ. პატრონი ხარ და საჭურისნი გძულან. მეფის ძე ხარ და ერთის მეტი კაცი არ გინდა. რადგან ესრეთ ბრძნობ, იგავს დაგიდგამ, და იგი ჰქმენ შენ და შენმან ლეონ.

ჯუმბერ უთხრა: რაო?

რუქამ უთხრა:

გზადი, თხა და თივა

ერთს ვინროს ხიდს გაგიდებ და ზედ ერთი მგელი, ერთი თხა და ერთი ხორომი თივა ესრეთ თითო-თითო გაიტანე, მგელმან თხა არ მოკლას და თხამ თივა არ შეჭამოს.

დაჰყვა ძე მეფისა.

გაღვა რუქამ ნანწალა. მოასხნა მგელი და თხა და ერთი ხორომი თივა მოიღეს, მოვიდა ჭუმბერ, აიყვანა თხა, გაჰხდა ხიდსა და დასვა მუნ. გამოჰხდა, აიყვანა მგელი, გაჰხდა ხიდსა, მგელი მუნ დაუტევა და თხა ამიერ გამოიყვანა. თხა დასვა, თივა აიღო, გაჰხდა ხიდსა და თივა მგელთან დაღვა. გამოჰხდა, თხა აიყვანა, გაიყვანა იგიცა იმიერ.

და უთხრა რუქას:

- აჰა შენი სიბრძნის იგავი, და ან შენ ჩემი იგავი სცან. მე ხელით მიქნია და შენ სიცივით ჰყავო.

უთხრა რუქამ:

- რომელი? უთხრა ჭუმბერ:

- რადგან საჭურისი ხარ, ცვისათვის დიაცისა შეუქმნიხარ და მისი ქმნა შენი ხელია.

სამნი ცოლ-ქმარნი და მდინარა

სამნი კაცნი უმეცარნი ერთის დიდის მდინარის კიდესა შეიყარნენ. სამთავ ცოლები

ჰყვა თანა. მუნ წყალში ერთი მცირე ნაფი ჰპოვეს, ორის მეტი კაცი ვერ დაეციოდა. ამ მდინარესა ეს ექვსი იმიერ ასე გაიყვანე, რომ ერთმან მეორის ცოლი ვერ იხელთოს!

რა გასინჯა რუქამ, ძნელი იგავი იყო, ღია დაჭმუნდა და ვერა გაიგნო რა. შეიქმნა დიდი თქმულობა მეფესა, ვაზირსა და რუქას შორის: არა ასრეა, არა ესე უნდა იყოსო. ვერა რომელმან

დაასკვნა.

რუქამ ჰფიცა: ცუდი, უგვანი მოიგონა, თვარა არა ბრძნისაგან არ გაიყვანებაო. უთხრა ჭუმბერ:

- ჰე, ნადირში კურდღელო და მფრინველში ძერაო, და კაცთა შიგან შენვე იცი, რაცა ხარ, არ გასცუდლებია!

რუქამ იგივე თქვა. ლეონ აფიცა ჭუმბერს:

- შენვე გაიყვანე ეგენი, თუცა ფიცი არ გატეხოს! რუქამ ნება დართო. ჭუმბერ თქვა:

- სამთა მათ კაცთა სახელები ესე არს: მელას, მეტურ და მარასან. მოილო მელას ნავი და ჩაჯდა, ჩაისვა ცოლი თვისი და გაჰხდა გაღმართ, გარდასვა ცოლი თვისი და გამოჰხდა ამიერ. ჩასხეს მათ ორთავ ცოლები და გაჰხდნენ მას ქალთან. ჩაჯდა მელას ცოლი, გამოიგანა ნავი და მოვიდა ქმართან. ჩასხდნენ მეტურ და მარასან და გაჰხდნენ თვითოს ცოლთან. ჩაჯდა მეტურ, ჩაისვა ცოლი თვისი და გამოჰხდა მელასთან. მეტურ და მელას ცოლი იმიერ დაუტევენეს და თვით მარასანთან გაჰხდნენ. ნავში მარასანის ცოლი ჩაჯდა, გამოჰხდა და მელას ცოლი გაიყვანა. მერმე ნავი მეტურ გამოართვა, თვისი ცოლი გაიყვანა და წავიდნენ.

გაეცინა მეფესა და თქვა:

- არა ვგონებდი ამა ქალთა წყალთა გახდომასა. მოახსენა ვაზირმან სედრაქ:

- ამით ავი კაცია ლეონ, ნუ გინებს სიცოცხლე მისი და მოკალ! შენი ძე უმეცარი გაუზრდია.

მამამან შვილი შვას ესეთი და მზრდელმან აღზარდოს მსგავსი ამისი: სიმდაბლით თხოვილი, წყალობით შოვილი ძე და ჩვენებით ნახული, სიბრძნით დასახული ლეონ. არცა ჭუმბერ ულენოდ და არც ლეონ უჭუმბეროდ!

მორიჰარნი ძმანი

ამაზედან მოვიდენ მოჩირად სამნი ძმანი წინაშე მეფისა, რომელნი გაყრილიყვნენ ძმობისაგან. ყველა გაეყვით და ოცდაათი თხა ჰყვათ, იგი ვერც გაენილათ და ვერცა რიგდებოდნენ.

მოახსენეს მეფესა თხათა მათათვის:

- ათსა თხასა თითო თიკანი ჰყავს, ათსა ორ-ორი და ათსა - სამ-სამი: ესრეთ გვინებს გაყოფა, არცა რომელმან ძმამან ძმაზე მეტი აიღოს და არცა თიკანი ღედას მოსწყდეს.

შეიქმნა ცილობა და თქმა. ვერა რომელმან გაყო. ჰკითხეს ჭუმბერს, ძესა მეფისასა, და მან თქვა:

- ოცდაათი თხა არის და სამოცი თიკანი. იგი ათი თხა, რომელსა ორ-ორი თიკანი ჰყავს, მიეცით უხუცესსა, რომელ არს ათი თხა და ოცი თიკანი. იგი ათი თხა, რომელსა ჰყავს სამ- სამი თიკანი, ხუთი თხა საშუალოს მიეცით და ხუთი მრწემსსა, რომელი იქნება ხუთ-ხუთი თხა და თხუთმეც-თხუთმეტი თიკანი. იგი ათი თხა, რომელსა თითო ჰყავს, იგიცა ხუთ-ხუთი მიეცით მათ ორთავე, რომელი იქნება ათ-ათი თხა და ოც-ოცი თიკანი, არცა ძმასა ძმაზე მეტი მიჰხვდეს და არც თიკანი ღედასა მოსწყდეს.

რა ესრე გაჰყვნა, მეფესა ღიდად იამა, ლეონს მადლი უბრძანა სამეფო სამოსელი შეჰქმოსა და თავისსა სახედარსა ტაიჭზე აღსვა, და ფრიადი საუნჯე მიანიჭა.

რუქამ თქვა: თხათა და ცხვართა გაყოფა უსწავლებია და ესოდენი ღიდება მიანიჭა, თუცა

სამეფო წესი და ჭაბუკო ზნენი ესწავლებინა, თავის სამეფოს მისცემდაო!

თქვა რუქამ არაკი:

მღმერთობადი მეფე და მისი ვაჟი

იყო ერთი მეფე, ღმერთობას ჩემულობდა და ვერცა ვინ ეცყოდა, რომ ღმერთი არა ხარო.

ერთი ჭკვიანი და კარგი ვაზირი ჰყვა. მან მოახსენა: რადგან შენ ღმერთი ხარ, მაშა მე შენი ანგელოზობა მიბოძეო!

უბოძა მან ღმერთმან თავისი ანგელოზობა.

გამოხდა ხანი. უბრძანა მან ღმერთმან თვისსა ანგელოზსა: მოდი, ერთი სასწაული ვქმნათო!

მისმან ანგელოზმან მოახსენა: თუ მისმენ, უცხოთა და კარგს სასწაულს ვაქმნებო. დაუჯერა და დააცლევინა სახლები მეფისა. სრულად ნესვითა და ცხოვართა და ბროხათა ფაშვითა ფალანგით ააფსებინა. გამოიხშა კარი. ზაფხულის ჟამი იყო.

ათი დღე დაიყოვნა. მეათერთმეცე დღეს მივიდნენ: ჩვენი ნაქმარი სასწაული ვნახითო! დააღეს კარები, ნახეს: სულ მაგლი. ჭია და ფუნდურა დაჰხვეოდა და ღია აყროლებულიყო.

მეფემან უთხრა ვაზირსა: ეს რა გვარი სასწაულიაო?

ვაზირმან მოახსენა: შენ რომ ღმერთი ხარ და მე შენი ანგელოზი, ჩვენგან ესეც დიდი სასწაულის ქმნა არის და არც უფროსი გამოგვივაო!

- ჭუმბერ რომ უფლისწულია და ლეონ ოსტაგი, ესეც დიდია, თხა-თიკანთ საქმე უსწავლებია და ყველაყას მონონებაც გვმართებს, თვარა დაუნუნოთ, შერცხვინდება და მერმე ძროხა-კამეჩის საქმეს ველარ ასწავლის.

უთხრა მეფემ არაკი:

კუ და მორიელი

ერთი კუ და ერთი მორიელი დამობილდნენ. ნავიდნენ გზასა. გასავალი წყალი დახვდათ.

მორიელი დაღონდა, გასვლა არ ეძლო. კუმ უთხრა: ზურგს შემატყე, მე გაგიყვანო! შეატდა მორიელი ზურგს. კუ რა წყალში შესურდა, მორიელმან ზურგზე კბენა დაუნყო.

კუმ ჰკითხა: ძმაო, რას იქმო?

მორიელმან უთხრა: რა ვქმნა, არც მე მნებავს, მაგრამ ასეთის გვარისანი ვართ, მგერსა და მოყვარეს ყველაყას უნდა ვუკბინოთ.

კუმ დაიყურეუმაღა და მორიელი წყალს მისცა და უთხრა: ძმაო, არც მე მნებავს, მაგრამ ჩემი გვარი, თუ გესლიანს ხორცს არ გაიბანს, გაუსივდება და მოკვდებაო.

- რუქავ, შენნი მსგავსნი ყოველნი მგრისა და მოყვრის მუბენარნი არიან; მაგრამ შენ ეს მაშინც ღამიჯერე. ასეთს საკბენს უკბინე, ან კბილი მოჰკიდო და ან წყალში არ დაირჩო.

მელი პირუტყვია და ესოდენი ჭკუა აქვს: რა მრავალი კრწილი დაესხმის, იცის, შემანუხებენო, პირში ჭლანს დაიჭერს და კუდს წყალში ჩაჰყოფს, რა კუდის კრწილი ტანში შემოვა, მერმე ტანს ჩაყოფს, რა ტანიდამაც თავში ამოვა და ჭლანზე გამოსხდება, თავსაც წყალში ჩაჰყოფს და ჭლანს კრწილებიანს წყალს მისცემს.

თუ ბევრი კრწილი სულიერს შეანუხებს, ბევრის კაცის მგერობა, ნახე, კაცს რას უბამს? ამდენს სულში კაცს ერთი მოყვარე არა ჰყვეს, დიდი სიავეა.

მოახსენა რუქამ:

- კართა შენთა ავსა კაცსა ნუ დაადგენ და მე არ გავუმტერდები. უბრძანა მეფემან:

- თუცა ავი კაცი არ დაუაყენო, პირველ შენ უნდა გავაძო. ეს იცოდე, მეფენი საჭურისთა და სხვათაცა საქმესა სცნობენ და მეფეთა საქმესა ვერაფინა სცნობენ, თუცა კაცი იგი არ გამეფდა, - რომ მათი საჯდომი მაღალია და დაბლიდამ არ ინახება.

შვილს უბრძანა მეფემ არაკი:

ბრძენი და მდიდარი

იყო კაცი ერთი ბრძენი, რომელი ვაჭრობისა სიმდიდრისაგან დაცემულიყო.

წავიდა და მოვლო პირი ყოვლისა ქვეყანისა და მივიდა ინდოეთს. გამოიკითხა მუნ კაცი დიდად მდიდარი და მდიდრობისაგან უმეტესად ღვთის მოშიში. რა აცნობეს, დაისწავლა სახლი მისი, მივიდა და რქვა კაცსა მას:

- ძმაო, ძოღან ორმოცი ლიტრა ვეცხლი ივასხე, ახლა დიდად მეჭირვება და მომეც, ღვთისათვის გვეედრები!

მან მდიდარმან უარყო. რომელი არა ევალა, რას მისცემდა? უთხრა:

- როდეს ვივახშე, მონამე ვინ გივის და ანუ ხელითწერილი სად არს? მან კაცმან ეგრე უთხრა:

- მაშინ საქმიანად იყავ და ესრეთ მითხარ: არა მცალს და ხვალე მოდი, ხელითწერილს მოგცემო. მე შენი მორწმუნე ვიყავ, დაგჯერდი, მე სხვა საქმე დამეცა, იგი დამაფინცდა, წაველ და ან გთხოვ, თუცა მტყუარ ვარ, შენ სახელი ღვთისა იფიცე, ჩემი ვეცხლი არ გევალოს, და გარე შევიქცე!

მან, ღვთის მოშიშმა მდიდარმან, ეგრე თქვა: რასათვის ვფიცო სახელი ღვთისა ამა მცირედსა ზედა. ღმერთს ჩემთვის ეგოდენი უბოძებია, მრავალს კაცს ეყოს. ორმოცი ლიტრა ვეცხლი მას მივსცე, სხვა მე მოვიხმარო და ღმერთი არ გაფინცრომთ. არ იფიცა და მას კაცსა თხოვილი მისცა.

მან კაცმან, რომელმან წარილო ვეცხლი, ეგრე თქვა: ღმერთო, მართალო და ჭეშმარიტო! შენ უწყი, ჩემისა სიგლახავისათვის ვქმენ ესე, ან თუ გამემარჯვოს სავაჭროსა ამასა ზედა, ყოველი მონაგები ამავე კაცსა მოუქდვანო და ყველაყა ვაუწყო.

წავიდა იგი კაცი ჩინ-მაჩინს. ესრეთ ივაჭრა და გამდიდრდა, რომე უდიდესი ვაჭარი აღარ ითქმოდა.

რაოდენთა წელთა უკანის, მუნვე ქალაქად მოვიდა, მონახა მდიდარი იგი, ჰოვა და იწვია. ამან იცნა და მან მდიდარმან ვერა შეიყვანა სალაროსა თვისსა და, რა რომე აქენდა, აჩვენა. და უკვირდა მდიდარსა მას დიდება მისი და სიმრავლე უნჯთა. მოუნონა და უქო ყოველივე. მერმე მან კაცმან ამოილო კლიტე მისისა სალაროსა, მიართვა, ხელს აკოცა და მოახსენა: ესე ყოველი შენია და ღმერთმან გაუფლოსო!

მას მდიდარსა ძოღანდელი საქმე დაფინცებო და ჰვითხა ვინაობა და ვითარობა, და მან ყოველივე ყოფილი მოახსენა: ჩემმან სიგლახავემ მომაგონა, თვარა შენ ჩემი არარა გევალა. მე რა მქონდა, რომ გამევასა. ესე ყოველივე შენია, დაეპატრონეო!

გაუკვირდა მას მდიდარსა მის კაცისა სიმართლე და გულკეთილობა. ერთი სარტყელი აილო და ერთი საპერანგე. ეგრე უთხრა: ესეც ამაღ ავიღე, ნუთუ გულის კლება შეგექმნას, ღმერთმან შენ მოგახმაროს, რადგან შენი ეგეთი კეთილობა ვიხილე, ჩემი რაც მაქვს, იგიც შენი იყოსო.

- შვილო ჩემო, შენთვის ღმერთსაც მოუნდომებია და მეც მომიცია ადგილი და სამეფო ჩემი და დღეის წაღმა უფლებდე ყოველსა ზედა და ნუმცა ვინ არს ურჩი შენი.

მოახსენა რუქამ არაკი:

მეპატრონე და მემარნე

ერთი მეპატრონე შევიდა მარანსა თვისსა ნახვად ღვინისა. ნახა ქვევრის პირსა ერთი ჯამი იდგა. ჰვითხა მემარნესა:

- რად დგას ჯამი ესე აქა?

მან მოახსენა: რაოდენჯერ შემოვალ თითოს ამით ღვინოს შევსვამო. ეწყინა მეპატრონესა და ეგრე თქვა: ჩემი ღვინო ამა კაცსა აუხოხრებიაო. და ერთი კაცი სხვა დაუყენა თავსა, რომე მაგოდენს

ღვინოს ნუ ასმევო.

მეორეზე რა შევიდა მარნად, ნახა ორი ჯამი იღვა ქვევრთან. ჰკითხა მემარნესა: ეს რა უნდა იყოსო?

მან მოახსენა: ერთი ჩემია, რომლითა ვსვემდი და მეორე მაგ ჩემს ამხანაგს მოუნდება,

ახლა რომე დამიყენეო.

- აჰა მეფეო! შენს შეილს კარგი სამეფო მიეც და ერთი მაგდენი სამეფო ლეონსაც უშოვე, თვარა ორთავ ერთი კი არ ეყოფათ.

დიდად ეწყინა ჯუმბერს და

თქვა ჯუმბერ არაკი:

მპალავი და ვირი

ერთი მპალავი იყო. ვირს საფეკავი აჰკიდა, წისქვილში წავიდა, დაფეკვა, გამობრუნდა. გზაზე ვირი დაუდგა. ველარ დაძრა, დაღონდა. ჯიბეში ნიშადური ედვა, ქვაზე დანაყა და ვირს კუდ ქვეშ მოსცხო, ეგება დასწვას და ააჩქაროსო. რა ნიშადური მოსცხო, ვირი ესეთი გაიქცა, მპალავი ველარ მოეწია. დაღონდა: ვირი არსად გარდამეჭრას და არ დაგვარგოო. ცოტა ნიშადური თითონაც ამოისვია: ეგების ვირს მივეწიოო.

ასე გაშმაგდა მპალავი, ვირსაც გაუსწრა, სოფელი და თავისი სახლიც გაირბინა. ცოლს მისძახა: ჩემი ნიშადური ცხარი იყო, მე ველარ დამდგარვარ და ვირს ეპატრონეო!

- რუქავ, შენც ნიშადური ამოგისვამს, იგი გაჩქარებს, თვარა მეფის წინაშე შენგან და ანუ სხვათაგან მაგ რიგი ვითარ იკადრება?

მერმე ჯუმბერ დადრკა, მამას ეთაყვანა, მიწას აკოცა და ეგრე მოახსენა:

- დამბადებელიმცა შენი დიდებულ არს, სვემცა შენი ბედიტურთ ამალღებულ არს, სახელიმცა შენი ნუ დაიღვევის! შენის სიმაღლით მდაბლის გულითგან ჰბრძანებ, თვარა მე შენსა პირისპირ ჭვრეგასაც არა ღირს ვარ, არა თუ ეგეთსა წყალობასა. მე თუცა შენი მონყალე ბრძანება მესმიან, ყოველთა დიდებათა უდიდესად მიჩანს.

მე თუ რამ სიკეთე მაქვს - შენგან, თვარა ვინ ნახა ქვრიმა დათესოს და ებრენიკი მოიძკოს, ანუ ეკალი დაერგოს და ხურმა მაზედ მოეკრიფოს. კეთილი ხე კეთილს მოიბამს, თვარა თავით თვისით ხილი უნერგი კარგი არ იქმნება, და არცა ალქატი ხე რწყვითა და კაზმით გაკეთდება.

არაკად თქმულა: ქორი ქორსა სჩეკს და ძერა ძერუკასაო. ჩემს სიკეთეს მე ნუ მაკვეხებ და ნურც მე მადებ.

გალატომბან, რომელმან ნატივად სახლი აღაშენა, სახლის სიკეთეა, ანუ მაშენებლისა? მხედარმან, რომელმან კვიცი კარგა სადავედ განვართოს, კვიცის საქებელია, თუ მხედრისა?

შენი ხორცი ვარ და ლეონის გაზრდილი. ჩემი სიკეთე ჩემგან არ არის: აგებულობის საქმე - შენგან, და წვრთილობა - ლეონისაგან. არა ამისთვის მოგახსენებ, ლეონს შენგან ბოძება აკლდეს და დიდი წყალობა არა სჭირდეს, არცა ნაათაღს ღირსა იგი; მაგრამ მტერი ბევრი უვის და არ შეასმინონ მეფობისა თქვენისა კარსა.

მოახსენა მამას არაკი:

ქრისტიანი და ურია

სტამბოლს ერთი ქრისტიანი და ერთი მდიდარი ურია ქიშპნი იყვნენ. ურია მალ-მალ ქრთამსა გაიღებდის და ამ საბრალოს ქრისტიანს დააჭერინებდის თათართა. ხან სციან, ხან დაახიან. იყო დიდს საპატიულოში.

დღესა ერთსა მან ქრისტიანმან ჰკითხა მას ურიას: წინასწარმეტყველნი რამდენნი იყვნენო?

ურიამ თქვა: ოცდაოთხნიო.

ქრისტიანმან უთხრა: სახელები დაწერეო! ურიამ ყველა დაწერა.

ქრისტიანმან უთხრა: მაჰმადი რად დააკვლო? ურიამ თქვა: როდის იყო წინასწარმეტყველიო?

ქრისტიანმან მისის მტერობით ამ კითხვაში თათარი დაისწრა, მონმად დაიჭირა.

მივიდა. ყადს უთხრა. დაიჭირეს ურია და დაარჩევს.

- ანე, ყოველი მტერი ამის ცდაშია, რომ დრო შემოიგდოს და ნაახდინოს. დიდს მტერს კაცი ან შეეხვეწება და ან გარდაეხვეწება.

სწორს მტერს ან პასუსს უზამს, ან მოუფრთხილდება. ცოტასა და ცუდს მტერს უნდა უფრო უფრთხილდეს კაცი:

ცოტა მტერი ცეცხლსა ჰგავს, ნაცარში დამალულსა, არა ჩანს და რა გაჰქექ, ხელს დაგნვამს.

ცოტა მტერი სიკუდილსა ჰგავს უჩინარსა, მოვა, ვერცა ქრთამით, ვერცა ძალით, ვერცა ხვეწნით ვერ მორჩება.

ცოტა მტერი რა კაცზე დროს იშოვნის, აღარას ღონითა არ გაუშვებს, არ გადარჩესო. ცოტა მტერი ორმოსა ჰგავს, თივას ქვეშე დათარულსა, რა შესდგე, ჩაიჭრები. ამისათვის

უნდა ყოველი კაცი ცოტას მტერს უფრთხილდეს, საფათერაკო იგია.

აგის კაცისაგან წახდენაც სირცხვილია კაცისა და გაკეთებაცა, თვარამ კარგის კაცისაგან კარგი სჭირს თუ ავი, ორივე სახელია, ამაღ რომე, თუ ავი არა ხარ, ავს კაცს რად მოირვე და თუ უარესი არა ხარ, რად შეეხვენი. ეგრევე, თუ კარგი ხარ, კარგს გიზამს; კარგისაგან კარგი გამოვა და მას იქმს, და თუ ავს გიზამს - სიკეთე, ჭკუა და ძალი სამივე შენზე მეტი ექმნება და მოგერევა.

მაგრამ კაცისა დიდი სიკეთე ივია, რომე სიავე არ იმასხოვროს და სიკეთით დატუაროს. რუქამ უთხრა:

- ძეო მეფისაო, ამას სცდილობ და ამაღ არაკობ, მე წამახდინო და ლეონ გააკეთო, მაგრამ ჩემის გარდაკიდებით ლეონს ეგრე დაემართება, ვითა მას კაცსა დაემართა.

უთხრა რუქამ არაკი:

ღარბანდნი მთიბაჰნი

სოფელსა ღარბანდს გამოვიდნენ თივის მთიბაჰნი, ცხენთა სხდეს და ცელები ხელთა ჰქონდათ. შეექმნათ თივაზე ცილობა. ცელის გარს ჩააბრჯენდიან:

- აქამომდე ჩემიაო!

- არა ჩემია, სამანი ესე არისო!

ერთი მეგად გაგულისდა. ცელის გარი თურე მოკლე იყო. ცხენით რომ ჩააბრჯინა: აქამდინ ჩემიაო! - ცელის პირი კისერს მოჰხვდა და თავი მოჰკვეთა. მისი თივაც მეორეს ღარჩა.

- შენის ლეონის დიდებაც მე არ დამჩეს და ეგ ბოროტად არ გარდაეგოს, ნახავ!

უთხრა ჯუმბერ არაკი:

გილანელი მოლა

გილანს ერთი მოლა იყო. ბრინჯი დაეთესა და ველურმან ღორებმან ღია წაუხდინეს. მოლამ ღორის ქაშანზე დიდი ორმო ჩათხარა და ლელი წაჰბურა და წამოვიდა. რა ნახვენი ღორნი მოვიდნენ, ორმოზე გამოიარეს, ლელმან უტყუა და ერთი დიდი ტახი ორმოში ჩავარდა. მივიდა მოლა, ნახა, ღორი შიგ გდია. აილო უღელი და ზევიდამ შიგ ჯგველემა დაუწყო და გინება. უღლის ტახიკი მოლას კისერზე მოედვა და მოლაც ღორთან ჩავარდა. ღორმან მოლას ღოჯით ცემა და კბენა დაუწყო, ასე გახადა, მთელი ასო აღარ შეარჩინა. რამდენს მოლა ეხვეწებოდა, ღორი უარესს უზამდა.

- მის მსგავსად, შენ შენგან ნათხარს ორმოში ჩავარდები და ვედრება აღარას გაგივა. რქვა რუქამ ჯუმბერს:

- რადგან შენი ლეონ ღორს შეადარე, ესრეთ გავიხარე, ვითამცა ყოველი ჩემი გულისა ნება

აღმისრულდა-მეთქი.

თქვა რუქამ არაკი:

ორი მდიდარი

ერთი დიდად მდიდარი კაცი იყო და ერთი სხვა კაცი იყო. მისი უცხო სიმდიდრის ხმა გასულიყო.

თქვა მან, მრავლის მქონებელმან მდიდარმან:

- ჩემი სალაროსა რიცხვი არა ვიცი, მეფეთაც არა აქვთ ჩემოდენი და მის კაცისა სიმდიდრე უფრო იქება ჩემგან. ნავიდე და ვნახო მისი უნჯი, რის უფალია?

მივიდა, მას კაცს ევედრა მისის სალაროს ჩვენებისათვის.

ნაიყვანა მან კაცმან მდიდარი იგი, ურიცხვი ბელლები უჩვენა ხვარბლითა და ქვითა სავსე და მხიარულად უთხრა: ღმერთს ჩემთვის ესოდენი წყალობა მოუნიჭებიაო!

მდიდარმან მასცა ავინა, და რომელიც მის დიდებას აქებდა, მასცა და ეგრე უთხრა: რაც შენ პური გაქვს, იმდენი მარგალიტი მაქვს და სიმდიდრედ არ მიმაჩნიაო, და ნავიდა.

მომავალსა წელსა ესეთი სიყმილი მოვიდა, რომე პურის ხსენება არსად იყო, დაიმშა ყოველი კაცი.

მან მდიდარმან მოუგზავნა კაცი პურით მდიდარსა და თვალ-მარგალიტი მოუძღვნა და პურს ევაჭრა. მან პასუხი არ გასცა. მერმე აქლემთ აჰვიდა მრავალი თვალ-მარგალიტი და მოუძღვანა, რომე სხვაგან არ დაიდებოდა.

მან ფასი აგრევე შეაქცია და ესრეთ შეუთვალა:

- ნუ ჰვონებ, რითაცა ფასითა მე შენ პური მოგყილო, და თუ ცოლი გამომიგზავნო, რაოდენი გინდეს, ნაილევ!

რა ეს ესმა, კაცი იგი დიდად დაჭმუნდა და თქვა: თუ მივსცე ცოლი, ამხანაგთ რა უთხრა, ანუ ვისთვისღა ვიყილო პური; თუ არა და, პურს არ მომცემს და შეილნი დამეხოცებიანო.

ღონე გაუნყდა. შესვა ცხენსა ცოლი და გამოუგზავნა.

რა მან კაცმან მისის ცოლის მისვლა სცნა, ეგრე უთხრა: შენ ჩემი დედა ხარ, რადგან შენი ქმარი ესრეთ ვნახე. ამპარგავნად მაგინებელი ღია ღამბალა, ან რაოდენი გენებოს, ნაილევ და წადიო!

მრავალი მისცა და გაუშვა.

- ჭუმბერ! რადგან შენ ლეონ ესრეთ მოიძულე, ძაღლთა და ღორთა ადარებ, ან რაღა მომკლავს?

გაეცინა ჭუმბერს და ეგრე უთხრა:

- ვაგლახი შენთა სიხარულთა! ღორს ავი მოლა ვით უკეთესია? და რადგან ეგრე გიამება, თუ გინებს, კიდევ ღორობით ვახსენებ.

მაგრამ რა სარგებელი გეცა? რუქამ უთხრა:

- ოღონც შენ ლეონს ღორი უნოდე, და მე მეგობრად შევექმნები! ჭუმბერ უთხრა:

- ნახევარს ვაცსა რასათვის ოცის ვაცის გული გიძს? ჭინჭრაქა ესრე უგუნურია: რა იქუხებს, გულაღმა გარდაბრუნდება, თუცა ცა არ დაიქცეს ფეხი მივაშველო, რომ ქვეყანა არ წახდესო; და წერო ამპარგაენობით, თუ არ სლვაში, ორ ფეხსა არ დასდგამს, ჩემის სიმძიმით ქვეყანა არ ჩაგყდესო. რა გგონია ეგ შენი ბილწი თავი, ანუ რა ხარ?

თქვა ჭუმბერ არაკი:

მელი და წერი

მელმან წერო აწვია. ოსპი შეუგბო და სპილენძის თეფშზე დაუსხა. ორთავ ჭამა დაუნყეს. მელი ენით სთქლაფევედა და წერო რას შესჭამდა თეფშზე? თითო-თითოს თუ აიღებდა.

მორეს დღეს წერომ აწვია მელი და მუხუდო შეუგბო და პირვინროს ქოთანში ჩაუსხა. ორთავ ჭამა დაუნყეს. წერომ ნისკარგი ჩაყო და ჭამა დაუნყო და მელმან გუჩი ვერ ჩასტია.

რასა სჭამდა? იწყინა მელმან, გაუმტერდა და შეამყრალა. წეროს ეწყინა და თვალთა შეასკინტლა.

ანუ მათი სიგებო და წვეულება რა იყო, ანუ რისხვა და მტერობა?

- აგრევე თქვენი მეგობრობა და სიყვარული რა იქმნება, ანუ სიქიშვე? ზოგთა ვაცთა, რა პატრონი სიკეთეს მიაპყრობს, თვისის თავისა ეგონება და არა პატრონისაგან. შენ საჭურისი ხარ, მეფის ერთგულობა და დღე და ღამის სამსახურისა ცდა გმართებს. იგი ჭაბუკია, მე მახლავს; მეფის მონობა და ჩემი წეროთა ჰმართებს. ან შენ მასთან რა საბრძოლავი გაქვს და ან მას შენთან რა საშუღლარი?

თქვა რუქამ არაკი:

ყანი და ეშმაკი

ორნი ვაცნი გზასა მივიდოდნენ. ერთმან ქვას ფეხი წამოჰკრა და ეშმაკს აგინა. მეორემ უთხრა: რა განყინა, მან ხომ არ გირჩია, ყოველნი ეგრე უბრალოდ აგინებთო?

რა იგი ამხანაგი გაეყარა, მივიდა ეშმაკი და მოსარჩლე ვაცს უთხრა: რადგან შენ მე მომხმარე, მეც შემოგზღავე. ერთს გვარიანს ჯორად ვიქცევი, შემტევე, ჰალაბის ქალაქს ჩადი; მუნებური ყადი ქაბას მივა, ჯორს ეძებს სასყიდელსა, ვირემ ასი ფლური არ მოგცეს, ნუ მიმყიდი და შენ შენდა წადიო!

იქცა ჯორად. შეჯდა ვაცი იგი და ყადის კარი ჩაიარა. ღია მსუქანი, ჭრელი და თოხარიკი ჯორი იყო. ყადის მსახურთ ჰკითხეს. მან გასასყიდლობა უთხრა. შევიდნენ მაშინვე, ყადს მოახსენეს. მისცეს ასი ფლური და ჯორი გამოართვეს. ყადმან დიდად მოინონა. მეცის სიყვარულით წინ დაიბა.

რა ორი-სამი დღე გამოვიდა, მოსამსახურენი საქმებედ გავიდნენ. ყადი შეფრთხვით შესცქეროდა, ჯორმან ავშარა წაიყარა და აეშვა. მუნ ხელსაბანი კუმკუმა იდგა, მას შიგ ჩაძვრა.

დაიწყო ყადმან ძახილი. მსახურნი მოვიდნენ, მათ ყოველი უამბო. ეგრე თქვეს: დაფეთებია რამე და შეშლილია, თვარა რას როგავს, კუმკუმაში ჯორი ვით ჩაუა, ან როგორ დაეცევაო!

დაიჭირეს ყადი, ბევრი ტანჯეს და დააბეს. ფიცავს ყადი: ხელი არა ვარ, მართალს ვიტყვიო!

ვინ მოუსმენდა?

ორმოც დღეს არ დააძინეს, ხან აროკებდენ და ხან რჭიდენ. რა ღონე მოსწყდა, თქვა:

- ახლა მოვრჩი, აღარა მჭირს რა!

გაუშვეს. მარტო ჯდა. კუმკუმის პირიღამ თავი ამოჰყო ჯორმან და ყურები გაიბერცა. დაიძახა ყადმან: აქავ არის, მიშველეთო!

მოვიდნენ იგი კაცნი, კიდევ შეიპყრეს და უარესი ჭირი დამართეს. კიდევ, საქმე რომ გაუჭირეს, თქვა: მოვრჩი, აღარა მჭირს რაო!

კიდევ გაუშვეს და ყადი ჭკვიანად ჯდა. კიდევ კუმკუმის პირიღამ თავი ამოყო ჯორმან და ყურების ბერცა შექმნა. ყადმან უთხრა: დიას გხედავ, მანდა ხარ, მაგრა შიშით ვერ ვიტყვი, ტანჯვისა შეშინიანო.

- იგი ყადი მართლა ამბობდა, ხედვიდა და არავინ უჯერებდა. მე მასავით ვხედავ, მართალს ვამბობ, არავინ მისმენთ და რა ვქმნა?

თქვა ჯუმბერ არაკი:

მჭადელი დაეშმაკები

ერთი მჭედელი იყო ქალაქსა შამისასა. წამსა და წუთს ეშმაკს აგინებდა. შენუხდენ ეშმაკნი და მჭედლისათვის მახე გააკეთეს. ერთი ეშმაკი ბერის ვაცის სახით მოვიდა, ერთი ვაჟკაცი

შვილად მოიყვანა, მჭედელს ოცი ფლური მოუტანა: ამ ჩემს შვილს შენი ხელობა ასწავლეო!

მჭედელს იამა და მიიბარა. კარგს სწავლებას დაჰპირდა.

ორს თვეს უკან ერთი ეშმაკი ბერს, უძღურს კაცად შეიცვალა და მოვიდა მჭედელთანა, ორასი ფლური მოუტანა და უთხრა:

- დია დაბერდი, აღარა ძალმიც რა, ეს ხელფასად აიღე, დამადნე, გარდამახალისე და ოცისა წლისა გამაკეთე!

მჭედელმან ეშმაკს აგინა: ეს როგორ იქმნება კაცისაგანაო!

შაგირდმან უთხრა: ფლური გამოართვი, მე თოქმაჩის შვილი ვარ, მე კარგა დავახალისებო.

ეშმაკი ეშმაკურის საქმის მცოდნელია. შეკრეს ეს ბერიკაცი, დადევს. ნახშირი და ცეცხლი დააყარეს და დაუნყეს საბერველით ბერვა, მრავალი იძახა: დავინვი, ნუ დამწვავთო!

მათ უფრო უბერეს. ეშმაკს რა დასწვავდა?!

ცოცაოღენი ჟამი გამოხდა, ცეცხლიდამ ოცის წლის კაცი ამოძვრა. გაუკვირდა ყოველსა კაცსა და განითქვა ეს ამბავი: ესეთი ხელოსანია იგი მჭედელი, ორასის წლის კაცს დაახალისებს და ოცის წლის ვაჟკაცად შეიქმსო!

მიესმა შამელს ყადს; დია დაბერებულიყო, ორასი ფლური მოუტანა: დამახალისეო! მჭედელი დაჰპირდა. ეგონა, ამასაც დავახალისებო. გარდააცვეს თავსა ფერხი, ჩადევს ცეცხლში და დაუნყეს ბერვა. რა გაჩხრიკეს ცეცხლი, ძვალიც ველარ პოვეს, ესრეთ დამწვარიყო. დაიჭირეს საბრალთ მჭედელი და დაარჩვეს. ეშმაკებმან ეს ხრიკი უგდეს.

- ეშმაკი ეშმაკს კიდევ გარდაახალისებს და კიდევ ნახავს. შენ ეშმაკი ხარ და ეშმაკს ჰხედავ, მაგაზე რა ფიცი გინდა, ან ვინ არ დაგიჯერებს.

თქვა რუქამ არაკი: **სპარსი და ინლო**

ერთი სპარსი ვაჭარი წავიდა ინლოეთს. მივიდა ქიშმირის ქალაქად. სადა დიდებულთა ვაჭართა საკრებულო იყო, მუნ შევიდა. გარდაიარა და ყოველსა კაცსა გვეით დაჯდა, რიდე მოიხადა, გვერდს დაიდვა და ფერხი მუხლთა შემოიდვა. ეგრე ამპარტავენად დაჯდა, რომე მის უდიდესი კაცი მუნ არ ყოფილიყო.

თქვენცა გასმიათ ინლოთ სიმდიდრისა ამბავი.

ერთი კაცი გარედამ იმზერდა, რომე შინაგან შესვლასაც არ აღირსებდენ, არა თუ დაჯდომილიყო. მან კაცმან, რა სპარსი ეგრე მჯდომი ნახა, ერთი მოსამსახურე კაცი შეუყენა:

- გამოიკითხე, რაოდენი ათასის სალაროს პაგრონია?

რა ჰკითხეს სპარსსა, მან კვეხით თქვა: სამასი თუმანი მაქვსო.

რა ეს ესმა გარემდგომსა მას ინდოსა, წყენისაგან უჭკოდ გახდა, ეგრე თქვა:

- მე სამასი სახლი ქარვისა მიდგანან და სხვას დიდებას გარდა, რვა ვეცხლის ბალავარი კართა მიგდია კაცთა უკუსაჯლომად, და მუნ შესვლას არა ღირს ვარ, მათ პაგრონ კაცთა ლოცვა მოვახსენო, და იგი უმსგავსო შესრულ არს და ყოველსა ზემორე უბის, რომლითა ჯდომითა ანუ რომლითა დიდებითა!

რა იგი სპარსი გამოვიდა, ინდო კართა დახვდა და ეგრე უთხრა:

- შენ აქაურის ვაჭრობის უმეცარი ხარ და, თუ შენც გნებავს, რაც სავაჭრო შენ გაქვს, ეგოღენს მე ჩემსას მოვცემ, ერთად ვივაჭროთ, ზიანი და სარგებელი ერთად სწორი იყოს ჩვენთვის!

იამა სპარსსა და ნება დართო. სამასი თუმანი სპარსისა, სამასი - ინდოსი. ექვსასი თუმნისა, ინდომ ურჩივა, სულ ნიორი და ხახვი იყიდეს. ფუნდუკები იქირავეს და იქ დააბზინეს. ინდომ უთხრა:

- სამს თვეს უკან დაძვირდების და ერთი ათად შეგვექმნების.

გამოხდა სამი თვე, სრულებით დალბა ამათი სავაჭრო. სპარსმან უთხრა:

- წახდა ჩვენი ჭირნახული!

ინდომ ურჩია: აიღეს ვალი, მუშა დაიჭირეს, დამპალი გადაარჩიეს და სხვა შეინახეს.

კიდევ უთხრა: - დიდად გასარგებლებო!

გამოხდა სამი თვე. სრულობით ასე დალბა, ერთი აღარ დარჩა.

შექმნა სპარსმან გირილი და ინდოს ბრალობა დაუნყო. ინდომ უთხრა:

- რას ლაყბობ, ზიანი და სარგებელი სწორი იყო, შენი და ჩემი სწორად წახდა!

იგი სპარსი ეგრე დაგლახაკდა, პურის შოვნა არ ძალეღვა. მერმე იგი ინდო მივიდა და სპარსი თავისთან წაიყვანა, მისცა სამასი თუმანი სხვა და ეგრე უთხრა: ძმაო, ეს ექვსასი თუმანი შენმა იქ ჯდომის ჯავრმან დამაკარგვინაო!

- მას ინდოსავით, შენის ლეონის ჯავრი ესრეთს საქმეს მაქნევიანებს, ყოველს კაცს უკვირდეს.

თქვა ჯუმბერ არაკი:

ყარყარის თავგადასავალი

ერთს ადგილსა მრავალი თეთრი ყარყატი ბუდობდა. ერთმან კაცმან ერთის ყარყატის კვერცხები დაიპარა და ბატის კვერცხები ბუდესა ჩაუნყო. გამოჩივა მან ყარყატმან და დაზარდა, თვისი ბარცვი ეგონა. რა დაიზარდა, მამალი ყარყატი მოვიდა, ნახა, მისი მსგავსი არ იყო. შეჰყარა მის თემის ყარყატნი და ყველაყას უჩვენა. დაიჭირეს ეს უბრალო დედალი ყარყატი, მოკლეს და გვინი ამოსწოვეს.

- ან რა განყინა შენ ლეონ? ცოლი იყო შენი და გავიბოზდა, მტერი იყო და ძე მოგიკლა? ანუ ცოლი გესვა და მასთან განისვენა? ანუ მაგან ხეიბარ გყო? რა გიყო? მითხარ! თავმან მეფისამან, არა უსარჩლი. არცა შენსა მირჩვენია, მაგრამ მართალსა ვიგყვი. შენსა და მას შუა სამტერო არა არის რა.

მტერობა სამთა ჰმართებს:

ერთსა - მესამღვრეთ, რომ სამანს გარდასვლა მოინდომოს;

მეორეს - სხვის მამული რომ სხვას ეჭიროს, თუ იგი არ წახდეს, მას ვერ იშოვებს; მესამეს - ერთს მეორისაგან სასირცხო საქმე სჭირდეს.

თქვა რუქამ:

- არა ვფარავ, მტერი ვარ ლეონისა. თქვა ჯუმბერ:

- სამთა არა მართებან მტერობანი: ერთს - ნავში მტდომსა - მენავისა;

მეორეს - მინდორს მსახლობელს - მაგართა ადგილთა მსახლობელისა; მესამეს - ნაკადულთა ზედა ბოლოს მსახლობელს - სათავეზე მსახლობელისა. თქვა რუქამ:

- მეფის ძე ხარ და დაგვატყბე! თქვა ჯუმბერ:

- სამთა ჰმართებენ სიგებონი: ერთსა - ციხის მოზიარესა;

მეორესა - ბევრის განაყოფის პატრონსა; მესამესა - ლხინზედ მსხდომთა.

თქვა რუქამ:

- ცუდად ვაშრობ თავსა ჩემსა. თქვა ჯუმბერ:

სამნი შერებიან ცუდად: ერთი - ცალა მოშიშარი;

მეორე - მცდელი ჯორთა მაშობრობისა; მესამე - მღვეარი ქარისა.

თქვა რუქამ:

- ენათ სიმრავლეს იწვრთი. თქვა ჭუმბერ:

- სამთა მართებენ ენამრავლობა: ერთსა - გლახაკსა უპოვარსა; მეორესა - ქადაგსა მოარულსა; მესამეს - კაცსა მოხუბარსა. თქვა რუქამ:

- გარდავიხვეწო ხელთაგან შენთა. თქვა ჭუმბერ:

- სამთა ჰმართებენ გარდახვეწა: ერთსა - თემთაგან პირადაღებულსა; მეორესა - ურჩის ცოლის უფალსა; მესამესა - პატრონისა ორგულსა. თქვა რუქამ:

- ჩემდა სანატრელ არს სიკვდილი. თქვა ჭუმბერ:

- სამთა ენატრება სიკვდილი:

ერთსა - ბოროტითა სიცოცხლითა ცხოვრებულსა; მეორეს - სენგრძელსა და უკურნებელსა;

მესამესა - უეჭველად ედემის მომლოდნელსა. თქვა რუქამ:

- განძება ჩემი გნებავს, უთუოდ. თქვა ჭუმბერ:

- სამნი განიძებიან:

ერთი - მეზვრე - ქურდი ყურძნისა; მეორე - მკურნალი - ნამლისა უმეცარი; მესამე - მსხემი უამებელი.

თქვა რუქამ:

- ვხედავ განგარისხე! თქვა ჭუმბერ:

- სამნი განარისხებენ კაცსა:

ერთი - შვილი ურჩი და უსმინარი; მეორე - დიაცი მაგინებელი; მესამე - მონა ყბედი.

თქვა რუქამ არაკი:

ფილოსოფოსნი

ერთი დიდი ფილოსოფოსი იყო ყოვლითა სიბრძნით შემკული. დაუტევა სოფელი და განშორებულად უდაბნოდ წავიდა. მუნ დადგა და მარტო ილოცევდა. სხვანი ექვსნი ფილოსოფოსნი იყვნენ დია ცოდნის მცდელნი და მოყვარულნი. სიტყვასა რასმე ზედა შესცილდენ, ვერა რომელი დაესკვნათ. წავიდნენ მის განშორებულისა ნახვად. ჰკითხეს, და მან დიდხანს ხმა არ გასცა, მერმე კიდევ ჰკითხეს და მან ეგრე უთხრა:

- თქვენ ყოველი თქვენი მონაგები ბევრის საუბრისა სწავლისათვის წაგივიათ, და მე ჩემი მონაგები და ეს სოფელი ამაზე დაუტყვევ, რომ დადუმებით ვიყო და არ ვიუბნა.

მეტი არარა უთხრა, და სირცხვილეულნი წამოვიდნ უპასუხონი.

- მეც, თუ თქვენ მოგრჩები, არა ამ სოფელს, მას საუკუნოსაც დაუტყვევ და განვისვენებ.

თქვა ჯუმბერ არაკი:

დათვი და მონაღირანი

ორნი ამხანაგნი წადირობდნ. ხევი იყო და ხევს გაღმა-გამოღმა რონინებდნ. ერთს ამხანაგს დათვი შემოეჭიდა. ქვეშ ჩაიდვა. მეორე ამხანაგმან უყვილა: გაუშვი ეგ დათვი და წამოდი, სხვა საქმე გვიძსო!

მან დაუძახა: დათვი არ მიშეებს, თვარა მე წელანვე გაუშვებდიო!

- იმისი არ იყოს, შენ არავის ეშვები და არ აწყნარებ, თვარა შენი საუბარი არცა ვის იამება და არცა ვის ეხალისება.

უთხრა რუქამ არაკი:

ოზოდი და მისი ძეა

იყო ერთი ოზოდი მარგვილი. რა მოიზარდა, დედას ჰკითხა:

- დედავ, ყოველს კაცს მამა უვის, მე რად არა მყავს? დედამ უთხრა:

- შეილო, შენცა გყვანდა, მაგრა წყალმან დაარჩო. შეილმან უთხრა:

- მას წყალზე ხიდი არ იდვა, მას ზედ გასულიყო? დედამ უთხრა:

- იდვა, მაგრამ შორს იყო. შეილმან უთხრა:

- ასრე შორს იყო, რომ აქამდის ევლო, ვერ მოუარდა? დედას გაეცინა და ეგრე უთხრა:

- თუ მაგდენი გაესინჯა, არც კი დაირჩობოდა.

- ეს არაკი ამაღ მოგახსენე: თუ აგრე სიგყვის მსინჯავი ხარ, მოუნონებელს კაცს რად ეუბნები და აქამდის რად ვერ მოიგონე ჩემი უბრობა?

აღალო ლეონ თავისი ბრძნად მოუბარი პირი და ტვბილად მოლაპარაკე ენა, უთხრა ჯუმბერს:

- ძეო მეფისაო! მარგვილი ხარ, სიგყვის გზას ექებ და მეტის ნდომით უფრო ჰკარგავ, როგორც იმ

მეფეს დაეკარგა, რასაც ეძებდა.

მეფემ ჰკითხა: როგორ ყოფილათ?

თქვა ლეონ არაკი:

მეფე და მჭადელი

ერთი მეფე იყო ლანგარუთს და ამის ცდაში იყო, რომ თავის სამეფოში ან ოქროს ქანი ეპოვნა და ან ქიმის მცოდნე ოსტატი ეშოვნა.

მას ქალაქში ერთი მჭედელი იყო. ერთი ცული შექმნა და გაყიდა: წავიდა, რომელმანც ცული იყიდა, შეშას კოდა დაუნყო. ცული ერთსა ქვას მოხვდა, პირი წაუხდინა. თურმე ის ქვა, რასაც რკინას მოხვდებოდა, ოქროდ შესცვლიდა. დაჰხედა ცულსა, გაყვითლებულიყო და პირი წახდომოდა. იწყინა ამ კაცმან: მომატყუა მჭედელმან და სინის ცული მომყიდაო.

მოვიდა, მჭედელს უშულლა. მჭედელი დია ჰკვიანი კაცი იყო. ჰკითხა: პირი რამ წაუხდინა, რას შემოჰკარო?

წაიყვანა მან კაცმან, იგი ჯირკი აჩვენა: ამასა ვსჭრიდი და ამ ქვას მოჰხვდაო! ფასი ისევ გამოართვა და ცული მისცა და წავიდა.

ამ მჭედელმან იგი ქვა წაიღო. რასაც რკინას წაუსვა, სულ ოქროდ იქცა. გამდიდრდა მჭედელი, რომ რიცხვი არ იცოდა, რა ჰქონდა. მან მეფემან თქვა: ამ მჭედელს ღმერთი სწყალობს, მრავალი აქვს, ამის ქალს ჩემის შვილისათვის ვითხოვო.

ითხოვა ქალი, ქორწილი უყო. მჭედელმან ასე თქვა: ამის უფრო უცხო და უკეთესი მზითევი რა გავაგანო? ამ ქვას გავაგანო. ჩადო ოქროს კოლოფში, დაბეჭდა ქვა და გააგანა.

სხვა არარა მზითევი.

მეფის ჩარდახი ბღვაზე წაკიდებული იყო: მუნ ჯდა. თქვა: ჩემის რძლის მზითევი მაჩვენეთ რა მოჰყოლიათ?

მოიტანეს და მართვეს: ამის მეტი არა მოჰყოლია რაო.

გახსნა მეფემ, ერთი სიბი ქვა იდვა, იწყინა: ამიგომ ვითხოვე გლეხის ქალი, მრავალი ქონება ჰქონოდა, ბევრი მზითევი გამოეგანებინაო.

და იგი ქვა ბღვაში გარდააგდო.

მოვიდა მჭედელი და ყოველივე მოახსენა. დაუნყო ძებნა, სადღა იპოვნიდენ? რადგან გულით უნდოდა, იათუად იშოვნა და ადვილად და გაუსინჯავად დაეკარგა!

- თუ სიბრძნეს ეძებ, მაგასთან ენას ნუ ამშრობ;

თუ სწავლა გინდა, აჰა სედრაქ, ვაზირი მამისა შენისა, რომლისა მსგავსი არა არს ყოველსა ქვეყანასა ზედა;

თუ მეფეთა წესსა იწრთვი, აჰა მეფეთ მეფე, მამაშენი, რომლისა მსგავსი არა შობილა;

და თუცა ამბავი გინდა, ჩემოდენი ჭირი, ლხინი, უცხო თემი, საკვირველნი საქმენი არავის უნახავან. რად ეუბნები ესრეთს უგნურს, უგბილს, უგვანს, კაცთა არასახესა? რა მოგწონს მაგასა შინა? თუცა სიყვარულით ეუბნები, ანუ სიძულილით ელაპარაკები, რად არ მოეშვები?

უბრძანა მეფემან ლეონს:

- მართალს იტყვი. უწინარესვე მენება მე კითხვა ამბისა შენისა: სადაური ხარ? ანუ ვისი ძე? ანუ როგორ წამოხველ? ანუ გზათა რა ჰნახე? ყველაყა მითხარ.

მოახსენა ლეონ:

უწინარი დასაქი

ჩემი შობისა და მამა-დედათა უცნობობისა უწინარესვე ვჰკადრე მეფობასა თქვენსა და რა აქათ წამოველ, სოფელსა ერთსა მოველ. ხუთნი ამხანაგნი სხდეს და ლალობდენ. მანვიეს მეცა და დამსვეს მათთანა.

თავთა პარსვა მოუნდათ. მას სოფელსა ერთი უმეცარი დალაქი თურე იყო. კარგი ცოდნა იჩემა და მოვიდა.

დაუნყო ერთსა თავსა პარსვა. თურე დია შეაჭირვა. მიღმა აქლეში ღრიალებდა.

მან კაცმან თქვა: მას აქლემსაც თავს პარსვენო და მისთვის ასე მწარედ ყვირისო. ჩვენ ვიცინეთ და სხვათაც მოვაპარსვინეთ.

მეორეს დაუნყო პარსვა და დიდად შეაწუხა. ამოიღო ხუთი ბისტი, მისცა და უთხრა: ვიცი, ცოცხალი ვერ გარდავირჩები, შენი ხელთასი არ შემრჩეს, მას სოფელსა ვალად არ დამევიდოსო.

მესამეს დაუნყო პარსვა. მოკორცნა თავი და სისხლმდინარეს ბამბა დააკრა, სხვაგან მოჰკორცნა და დააკრა ბამბა. მართ ათამდე ადგილს დაჰკორცნა, ნახევარი მოჰპარსა. და რომ ვეღარ გაუძლო და შეაჭირვა, ეგრე უთხრა: ძმაო, ნახევარი ბამბა დაგითვისავს, ნახევარი იყოს, ეს წესვად მინდა დავთვისო.

ვიცინოდით და ერთმანერთს ამბავს ვკითხევდით.

მეოთხეს პარსვა დაუნყო. რომ შესჭირდა, მე ვკითხე: რავდენი ძმანი ხართ-მეთქი? მან ეგრე მითხრა: თუ ამ კაცს მოვრჩი, ექვსნი ვართ, თუ არა - ხუთნილა დარჩებიანო.

მეხუთეს დაუნყო პარსვა. დაჰკორცნა ბევრგან და ბამბა დააკრა. რა გაათავა, ორი ფული მისცა. იგი დალაქი თურე სიტყვანყლიანი იყო და ეგრე უთხრა: შენს თავსა ზედა ხუთის ბისტის ბამბა დამეხარჯა და ორს ფულს მაძლეო.

ვიცინოდით და, რომელიც უარს იტყოდა, ძალათ მოვაპარსვინით ხოლმე თავი.

რა მე დამინყო პარსვა, ღია შეეჭირდი, მარა თავს არ დაეიტყვე, რა გაათავა, ფასი მივე

და მაღლად ვუთხარ: ასემც მამა-დედათ შენთა სული განისვენებს, ვითა მე განმასვენე-მეთქი. მათ ჩემთა ამხანაგთა გამკიცხეს: ხმელი ვირის თავი დაიყვირებდაო, შენ რა მაღლს

ეტყვიო?

მე ეგრე ვუპასუხე: - უარი მეთქვა, არ მომეშვებოდით, და იგი კაცი დავიმადლე და მამა-დედა დაუნყევლე.

მათ მკითხეს: ვითაო?

მე ეგრე ვუთხარ: მე რომ მისგან პარსვით განვისვენე, თუცა მისთა მშობელთა სულნი ეგრე განისვენებენ, ჯოჯოხეთს რა უარესი ტანჯვა იქნების-მეთქი?

ვსვით ღვინო და განვისვენეთ.

იხანიანი მხატვარი

წამოველ მუნით და მოველ ქალაქსა იგალიისასა. მნახა მხატვარმან ვინმე და მანვია. ყოველთა მხატვართა უხუცესი იყო. მასთან ერთი თვე დავეყავ. რომელი მხატვარი მას აწვევდა, მეც მანვევდა ხოლმე.

ერთმან მხატვარმან გვანვია. ერთს სარკმელში ერთი სანერელი დაეხატა, გაშლილი კალამი რომ შიგ იდვას, მის მსგავსად, კაცს ეგრე ეგონებოდა, გაშლილი სანერელი ძესო. ერთი სხვა ღია კარგი მხატვარი იყო, ხელოვნების მჩემებელი. მას უთხრა მასპინძელმან: ადევ, ძმაო, ეგ სანერელი მომეც და მერმე მე გემსახურო!

ზე ადგა იგი მხატვარი, სანერელი ეგონა. რა ხელი მიჰყო, კედელი დაჰხვდა, მეგად შერცხვენდა. ჩვენ გაგვეცინა.

მეორეზე მან გვანვია. ამა უწინდელს მასპინძელს სანერლის საქმე დავინყებოდა და მას კედელსა ზედა ერთი გაღებული კარი გამოეხატა. ეგრე ეგონებოდა კაცსა, შესავალი სახლის კარიაო. ღვინოს ვსმევდით და ერთსა სიტყვასა ზედა შეიცილნენ.

მასპინძელმან სანერლის მხატვარს უთხრა: ნუ ცილობთ, ჩემს წიგნში მართალი სწერიაო!

მან ჰკითხა: იგი წიგნი სად არისო?

მასპინძელმან კარი აჩვენა: მას სახლში ძეს და გამოიღეო და ნახეო!

ადგა, სწრაფით შესვლას ლამოდა და კედელს თავი შეატაკა და გაიხეთქა. მასპინძელმან უპასუხა:
 აუად გიმასპინძლე, მარა მისთანა სანერლის ხატვას,

მაგისტანას სახლში ისწავლიანო. ღვინო ვსვით და გავიხარებით.

სხვამან გვანვია მხატვარმან. ჩვენ დაგვსხა და, სადა ჩვენ ვსხედით, იქ გვერდით სხვა სახლი ედგა. მას შიგ ერთი რკინის აუზი გაეკეთებინა. მნახავს მდგარი წყალი ეგონებოდა.

თვითო-თვითო მხატვარი მოიწვივის, მისცის ჭიქა, უთხრის: ძმაო, შევედ, მანდ წყალი დგას, ამოიღე და გამოიგანეო!

შევიდიან, წყალი ეგონისთ, ატაკიან ჭიქა, გატეხიან და სხვით გზით გაიპარიან და სირცხვილეულნი წარვიდიან.

ერთი ბრძენი მხატვარი იყო. რა იგი აწვია, მოვიდა. ჭიქა მისცა და შეგზავნა. ნახა. აგრძნა, ხრიკი რამე არისო. ხელი მიჰყო, რკინა იყო. სამხატვროს სანერელი. მუნ მზა იდგა. მას რკინაზე ერთი მყრალი ძაღლის მძორი გამოხატა, რომე შიგ ჩავარდნილს ჰგვანდა. გამოვიდა და უთხრა: ვინღაცას ძაღლის მძორი ჩაუგდია, იგი აღარ იხმარებს და აღარ ავაგსეო.

შევედით, ვნახეთ, გვიამა, ღვინო ვსვით. ღია მომეწონა მათი ხელოვნება.

სხვამან გვანვია. მეორისა ამხანაგისა ცოლი თურე ენახა და მისი სახე გამოესახა, სრულად მას ამსგავსა. ჩვენ დავესხედით მას სახესთანა. მერმე იგი კაცი აწვია. შემოვიდა, ნახა ჩვენში მჯდომელი. თვისხელი კაცი იყო. მას მართლა მისი ცოლი ეგონა. მეგის ჭავრისაგან ველარა გაიგნო რა. მოუხდა, ცემა ენება. რა მჭილი შემოჰკრა, კედელი დაჰხვდა.

ღიადი ვიცინეთ და ესრეთ დავლიეთ თვე იგი მუნ.

წამოველ მუნით, მოხვდი კაცთა ვისმე სამთა. მინდვრად სხდეს მეზობირთა გზათა თანა. იგინიცა მას დღესა შეყრილიყვნენ, ძმათა სტიროდენ და ცოლებს აგინებდენ. მიველ, ვკითხე: რა წაგვიდებიათ-მეთქი!

მითხრეს: ცხენით გარდამოხედ, დაჯედ და გეცყვითო!

ერთმან თქვა:

მოუზონა რძალი

ერთი ძმა მყვანდა, საყვარელი, მორჩილი ჩემი და ნება გულისა ჩემისა. მისი ცოლი ჩემს ცოლს სიმწყაზრით სჯობდა. ამაზედ გავლისპდა, დაემტერა: რად იგი უკეთესიაო!

გარდამევიდა: ანუ რძალი შენს ძმას გაავდებიან და ანუ ძმას გაეყარეო!

მან, ჩემმა ძმამ, ცოლი არ გაუშვა, მე გავფეარე და ან საგლახაკოდ დავიარები.

მეორემან თქვა:

პური პურიტ ჭამა

ოთხნი ძმანი ვიყავით ცოლიანები. შემომადგა ცოლი ჩემი და ეგრე მეტყოდა: თუცა შენ ძმათა გაეყრები, ესეთი დიაცი ვარ, პურს პურიტ გაჭმეო.

ღლე და ღამე არ მომისვენა. რა ძმას გავფეარე, ვუთხარ: პურიტ პურის ჭამა რა არს, მაჭამე-მეთქი!

შექმნა კორკოტი, წინ დამიდგა, პურიც ხელთ მომცა: აჰა, პური პურიტ ჭამეო. ჭალახანი მომძულდენ და გავფეარე.

მესამემან თქვა:

ნატე-უკუტეჟის ცეცხლი

რვანი ძმანი ვიყავით. შემომადგა ცოლი: თუცა შენს ძმათ გაეყრები, ასე გაგამდიდრებ, ნატე-უკუტეჟის ცეცხლს აგინთებო.

ღონე ვეღარ დავიდევ: გავფეარე ძმათა. ზამთარი იყო. დამსვა, დაანთო ცეცხლი. მოიგანის ჩალა, დააყარის. რა ანთის, უკუტეჟი, რა შემცივდის, წინ ნავჯღი. ეგრე მიყვის. ვკითხე: რა არის-მეთქი?

მან მითხრა: ძოღან დაგპირდი ნატე-უკუტეჟის ცეცხლსა და იგიაო! ახლა ვაებით ვიარები.

მითხრეს: შენც შენი ცოლისა და ძმის ამბავი თქვიო. მე ეგრე ვუთხარ: არც ერთი მყავს-მეთქი.

მათ მაგინეს და გამომადეს: მაშა ჩვენი აუგი რად მოისმინეო?

წამოველ. მოველ ქალაქსა შუყამისასა. მუნ მნახა მკურნალმან, რომელი ყოველთა აქიმთა მთავარი იყო. გამასვენა, მალხინა. აწვია ყოველნი აქიმნი და უთხრა:

- რომელთა უფროსად. ძნელი სამკურნალო საქმე გენახოსთ, ანუ გექმნასთ, სტუმარი ჩემი მოაყურეთ, თუცა იამოს!

თქვა ერთმან:

თავში სვიდენძის ჩამოგმედი

კაცი ერთი ომში დამწყვედოდა. თავის ჭაშა სრულობით დამსხვრეული ჰქონდა, იგი ძვალი აღარ მოეხმოდა. სრულობით ძვალი გამოვიღე და ძვლისა წილ სპილენძი ჩაუკვდივე. შედუღდა და მან კაცმან დიდი ხანი იცოცხლა.

თქვა მეორემან:

მკლავის განსნით მკურნალი

ბიძაჩემი ღია ხელოვანი მკურნალი იყო. მალლა ღერეფანთა ჯდა. მის სახლის ძირს თოლორცი იყო. ერთმან ჭაბუკმან ცხენით ქვე გაირბინა. აქიმმან ბე გარდახედა და კაცი მისწივა და ეგრე შეუთვალა: მკლავი გაიხსენ, თვარა სისხლი მოგაკვდინებსო!

მან ჭაბუკმან მოციქულს აგინა და აქიმი გაკიცხა. რა შინ მივიდა, სისხლი შემოექმნა და სიკვდილს მიეახლა.

რა ბიძაჩემმან იდროვა, მივიდა. ცირილი იყო. შევიდა, მოტირალნი გამოსხნა, ორნივე მკლავნი დაუხსნა და მრავალი სისხლი აღინა. მორჩა კაცი იგი, და უქებდენ სიბრძნესა და ცოდნასა მიერთვან.

თქვა მესამემან:

ვირის წვივის ჩამოგმედი

მეზობელი ჩემი ხელმარჯვე დოსტაქარი იყო. მეზობელმან ჩემმან წვივი დაიღენა ასე, რომე ძვალი სრულობით დაიფუქვა, აღარ შეერთდებოდა და ხორცი გაუჭრა, ძვლები გამოუღო და წვივად ვირის წვივი ჩაუგდო. ნამლები აყარა და შეადულა და მოარჩინა.

თქვა მეოთხემან:

ბრძენი მკურნალი

ჩემი გამწვრთნელი დიდი აქიმი იყო. ყოვლის სენის მკურნალი იყო და თვით დასნეულდა დიდად. მოვიდენ მრავალნი მკურნალნი და რომელნიცა შემოვიდის სანამლოდ, მან სნეულმან ერთი თითი აუშვირის. იგი აქიმნი ვერას მიუხვდიან და აღარ ანამლების.

გამოხდეს მრავალნი დღენი. ეს ამბავი გაითქვა ყოველგან. ერთი სხვა აქიმი მოვიდა და ნახა. მან სნეულმან რომ ერთი თითი აუშვირა, მან მოსულმან ორი თითი აჩვენა. იამა სნეულსა, მოიხმო და მაჭა აჩვენა. უნამლა და მორჩა.

მე ვკითხე:

- რად სხვათ არ აწამლებინე-მეთქი? მან მითხრა:

- ყველა გამოვსცადე და სიბრძნე არც ერთსა ჰქონდა, და უსიბრძნო აქიმი სამსალას მშობელია.

ვპკითხე:

- თითის ჩვენება რა იყო-მეთქი? მან მითხრა:

- მე ერთის თითის ჩვენებით ამას ვეცოდი, თუცა ასი კაცი არ გაგიტყავებია, სრული აქიმი არა ხარ-მეთქი. სხვათ ვერა შეიგნეს რა. და მან ორი თითი მით მიჩვენა, ორასი გამიტყავებიაო და იგი, ამისი ცოდნა, მიამა და მით მოვრჩი. რა სწეულს გულს დიდად იამოს, იგი მორჩეს უსაცილოდ.

თქვა მეხუთემან:

მეფე და აქიმი

ბასრელს მეფეს საჭმლის ჭამასა შინა ყიას ძვალი დაეხირა. ვერა მკურნალმან ვერ არგო. წაიყვანეს პაპა ჩემი. მივიდა და ნახა. ჰკითხა ყოველი ყოფილი და შეიგნო.

მერმე ჰკითხა: შვილი გივისო? მეფემ უბრძანა:

- ერთი ძე მივის ვირე ცხრისა წლისა და მსგავსი მზისა არის.

აქიმმან მოახსენა: თუცა მას დამაკვლევინებ და მის ღვიძლსა სჭამ, მორჩე, თვარა სხვა ღონე არა არის მორჩენისა შენისაო. მეფემ შორს დაიჭირა და მან იგივე უთხრა. რა ღონე აღარ იყო, ვაზირთაც ურჩიეს:

- თუ შენ მოჰკვდე, მტერნი შენნი შენს ძესაც მოჰკვლენ და სამეფოსაც ააოხრებენ და, შენ თუ მორჩები, სხვა ძე გეყოლება.

გამოიყვანა მეფემან ძე, მუხლთა დაისვა და აკოცებდა, გიროდა და ეტყოდა: შვილო, ესრეთ მეტყვიან, ძე შენი დაკალ და მისი ღვიძლი ჭამე და მორჩებიო!

შვილმან ეგრე მოახსენა: თუცა შენ გერგება, ჩემი თავი შენისა ჭირისამც ნაცვალი იყოს, აჰა, დამკალ. მამა შეილსა შობს და შვილი მამას ველარაო!

მოსცეს აქიმსა დასაკლავად.

მან აქიმმან ეგრე თქვა: ერთი ფარდაგი გამიბით, მეფემ თავისი შვილის დაკვლას არ

უმზიროსო!

ფარდავს იმიერ ერთი თხა მოაყვანიხა მალვით. რა თხას ყელზე დანა დააჭირეს, დიდი დაიბლაულა. მეფეს შვილის ხმა ეგონა, გული დაეწვა, ესეთი დაიყვირა «ვაი შვილოო», რომ ძვალი შორს გასცეცორცა.

გამოიჭრა, ნახა, შვილი ცოცხალი იყო. აქიძს უთხრა: რა ესრე მიყაო?

მან ეგრე მოახსენა: თუცა ეს ხრიკი არ მექმნა, შენ თხისათვის ეგეთს რა დაგაძახებდა, ძვალი გამოგლეჭილიყო?

მეფე იგი მორჩა.

თქვა მეექვსემან:

პირდაქცეული ბმოს მკურნალი

ჩემს უხუცესს ძმასთან მოვიდა ერთი სნეული. ყოველთა აქიძთა უკვირდა მისი სენი. ჩემმან ძმამან რქვა სხვათა:

- ამა ვაცსა გვამსა შიგან პირდაქცეული ბმო აბია; თვით არ გამოირწყვის, შაშარი არ მისწვდების და ნამალი არ დაედების, რა ვუყოთ?

მათ რგების ღონე ვერა თქვეს რა. მან ხუთი წურბელი მოასხმევინა და ჩაანთქა. ვაცი იგი მკვდარს დაემსგავსა. თურე წურბელი ბმოს მოევიდა და დახეთქა. რა იდროვა ჩემმან ძმამან ერთი ნამალი ჩაასხა, წურბელებიც ნამოავდო და მრავალი სისხლი და ბაყლი ედინა და მორჩა.

თქვა მეშვიდემან:

ქირმან-შაჰის ძე

ქირმან-შაჰის ძე ღია დასნეულდა. მისთვის მრავალნი მკურნალნი შეკრბნეს და ვერა არგეს რა. აბდულ-ჭათარ წაიყვანეს. ბევრი რამ უნამლა და ღონე ვერა დაიდვა. მერმე მის ყრმის და მამა-დედისა მისისა სახე გასინჯა. მამინ ეჭვი რამე ჩაიგდო: სახეს სახისა მსგავსება შორეულა.

გამოიხმო იღუმალ დედა მის ყმისა და უთხრა: თუცა ძისა შენისა სიცოცხლე გინებს, მოთხარ, ვისგან გივის? ესე შაჰის ძე არ არის, მე ვსცანო.

პირველად ბევრი უარი ფიცა, მაგრამ, რა ღონე აღარ იყო, გაუმხილა და უთხრა: ქმარი ესე ჩემი უშვილო იყო და ნათესავი არა ჰყვა. მკვიდრი სხვასა რჩებოდა. ერთი მენისქვილე ვიხელთე უაზრობისათვის და მისგან არისო.

აქიძმან რა ყველაყა შეიგნა, მამა-დედას აღარ აჩვენა; საგებელი გამოაცალა, მცირე ჩალა

ლაუფენა; მაზე დაანვინა, წამალი აღარ უყო. თუ რამ ითხოვის საჭმელად, აგინის და მცირედი ხმიადი მისცის.

თურე მამის აგებულება ჰქონდა და ძვირფასი წამალი არ იშენია და ამით მორჩა, და მამადედას მთელი მიჰვარა.

თქვა მერვემან:

საბათის მკურნალი

სიძე ჩემი ერთის მოხუცებულის კაცის მეგობარი იყო და უყვარდათ ერთმანერთი. სიძე ჩემი სოფლად წავიდა სააქიმოდ და ვირემ მოვიდოდა, კაცი იგი მოკვდა.

რა დაუღეს, მას დღესა მოვიდა აქიმი. რა მის კაცის სიკვდილი სცნა, მრავალი იტირა და მერმე გამოიკითხა: რის სენით მოკვდაო? მათ ყოველივე უთხრეს.

მალვით წავიდა, ერთი ბაროსანი კაცი თან წაიგანა, საფლავი მოთხარა, კაცი ამოიღო. თურე საგათა შეჰქნოდა და ცოცხალი დაეფლათ. მის სენის უფალი მკვდარს ემსგავსება, და ვერ ეცნათ.

აქიმმან ეს კაცი განძარცვა და, სადაც ძარღვი ჰქონდა, ყველა შაშრით დაჩხვლიტა, საფლავი ეგრევე განგობა, ვით იყო. კაცი შინ წამოიღო. მრავალი სისხლი აღინა, უნამლა და მოარჩინა და დამალა თავისავ სახლს შიგან.

შვილი მის კაცისა წუხდა და, რამდენჯერ ალაპი ქმნის, აქიმიც აწვივის. აქიმი აღარ სტიროდის, მხიარულად იყვის. უკვირდა მას კაცსა: ესე და მამაჩემი მოყვარულნი იყვნეს, ან მისი სიკვდილი რად უხარისო?

რა ორმოცისა ალაპი გათავდა, აქიმმან უთხრა მას კაცსა: მე სიზმარი ვნახე, მამა შენი საფლავივად გაიპარაო.

მან კაცმან არ დაიჯერა. წაიყვანა, მოთხარეს, ნახეს, საფლავში აღარ იყო. დაიწყო ტირილი და მწუხარება. აქიმმან შინ წაიყვანა და ეტყოდა:

- მკვდარი რაღას გარგებს, საფლავშია თუ არა, რა სარგებელი აქვს?

კაცი იგი უფროსად ტირიდა. მერმე შეიყვანა შინა და უჩვენა მამა მისი: აჰა, ასეთი აქიმი ვარო!

რა ნახა, დიდი სიხარული შეექმნა.

თქვა მეცხრემან:

მხარობით განკურნებული

მეზობელი ჩემი დასნეულდა. ყოველი მონაგები მკურნალზე წარავი, და ვერავინ რა ჰკურნა.

ესმა: შირაზის ქალაქსა ერთი აქიმი არის, რა სნეულს ნახავს, სცნობსო, თუცა სასიცოცხლოა, წამლის ნუსხას მისცემს, ეს ინამლეო, და თუ ინამლა, უეჭველად მორჩებაო და, თუცა სასიკვდილოა, პირს მიიმრუდებს და არას ეგყვისო.

რა ეს ამბავი ესმა, წავიდა სნეული იგი, ერთი მონა წაიგანა და მივიდა. რა მან აქიმმან ნახა, თეცხლავ პირი მიიმრუდა და არა უთხრა რა. სნეული უღონო შეიქმნა, გამორიდა და მონასა თვისსა უთხრა:

- შენვე იცი, რამდენი ვეცადე და ვეღარ მოვრჩი, მოკვდავი ვარ. ნადი, მანონი მიყიდე, გული მითქვამს: ვჭამ, მოვეკვდე.

ერთს წალკოცს შიგან გარდასვა, მიაწვინა. მოუგანა მანონი და აჭამა. სრულად ვერ შეჭამა. გადნარჩომი მიაბარა. მიღმართ ხის ძირს დადგა. მონა თხიზლობდა და სნეულს ეძინა. მოვიდა ერთი ასპიტი და მანონის ჯამში თავი ჩაკიდა, სრულად შენთქა. მან შიშით ვერა განაძო. ასპიტიმან ისევ ამონახივა, ჯამშიგავ ჩაასხა და წავიდა. მონა იგი პაგრონისა სნეულობით აბეზარ ქმნილიყო: თუცა ჭამოს, მოკვდეს და თავისუფალ ვიქმნაო!

რა გაეღვიძა, მანონი მოითხოვა. მთართვა. სრულ ასრე შეჭამა, ჭურჭელიც მოლოკა, დაწვა და დაიძინა. დაასხა ოფლმან და განიკურნა. გაიღვიძა, გამრთელეებული ადგა, აღარა სჭირდა რა. უთხრა მონასა: წავიდეთ, აქიმი იგი გავვიცხოთ, სიკვდილი ჩემი ეგონა და უწამლოდ მოვრჩიო.

რა აქიმთან შევიდნენ, აქიმმან დაასწრო, ავინა და ეგრე უთხრა: ვინ მოგცა? ასპიტის ნათხევი გიჭამია და მით მორჩომილხარო!

მან კაცმან ეგრე უთხრა: რას მიჰქარავ, უმეცარი ხარ და ვერა სცანო!

ამას ზედა შესცილდენ. მონა იგი წამოდგა კრთომით და ყოველივე უამბო. მერე მან აქიმმან ეგრე უთხრა:

- მე მაშინვე ვსცან, შენ ასპიტის ნათხევი გაგკურნებდა, მაგრამ რა მექნა, ძმავო? შეპყრობა არ ძალმედვა და, თუცა კიდევ შემეპყრა, ვით ვანთხევენებდი? ან ღმერთს შენთვის წყალობად მოუვლენია და მორჩომილხარ.

თქვა მეათემან:

სოკოს მკურნალი

ჩემმან მასპინძელმან, ქურთისგანის ბატონმან, მე წამიყვანა, დედა მისი თავად ხნიანი დიაცი იყო, და მერმე ასრე თქვეს: ოცი წელიწადია ასრე არისო და ვერა აქიმმან ვერ უწამლა რაო.

მიველ, ვნახე, უსუსურად იყო, დამჭლობილ იყო, ღონე არა ჰქონდა; ხორცი დაეყარა, ფერი წასლოდა, საჭმელს ვერ ინელებდა, სლვისაგან დაურდომილიყო, სიტყვა დამძიმებოდა, მაგრამ ცნობა კიდევ კარგი ჰქონდა. გაესინჯე, დიდი ზრუნვა შემეყნა. რა მრავალი გულისთქმა შევექმენ, მის სენის თავი შევიგენ. ღვიძლზედ სოკო დასხმოდა და მას გაეხადა. გამიჭირდა და დავღონდი.

ვუთხარ: ამას ასეთი სენი სჭირს, რომ ხნიანიც არ იყოს, ძნელ მოსარჩენი არის, მაგრამ ჩემს ოსტატობას ვსცდი-მეთქი და მადლი ღმერთსა-მეთქი.

მათაც ნება დამრთეს. აბანოს ვარ სრულობით ნაბადი მოვაკარ და შიგან ფარდაგი დავეიდე, რომ ნიაფი არ შემოსულიყო და ორთქლი დამდგარიყო. შევიყვანე, საძილო წამალი ვასვი, დავანვინე, მუცელი გავუპე, შიგანი გამოვუშალე, საცა ღვიძლზე ან გვამში სოკო ესხა, ამოვთალე, წამლები დავსცხე, ზეთები დავასხი. შიგანი შიგავ შევუკრიფე, მის მის ადგილს დავანყვე, მუცელი გავუკერე და მაგრად შევუკარ. რა გაეღვიძა, წამლით ხელი შევუწყვე. გავამთელე, მორჩა, გასუქდა, გაკეთდა. დიდად მიქებდენ ხელოვნებასა და მაქებდენ ყოველნი.

რაც ხანი მუნ დავყავ, მალხინეს, განმასვენეს და კარგის ამბებით შემაქციეს.

ღმის ღამგორჯული

წამოველ მუნით. მიველ ადგილსა ერთსა, მინდვრიანსა და ცხელსა. რა იგი გავვლე, ვნახე ჩაღმართი დიდი. მუნ კაცი ერთი ჩაღმართს ჩავიდის, აიკიდის ლოდი მრგვალი, ამოვიდის აღმართ, დააგორის; ჩაღმართ კიდევ ჩავიდის, აიკიდის, ამოიგანის და დააგორის. ამოგანაში ხენქმოდის და, რა დააგორის ლოდი, იცინოდის.

მე ვკითხე: ძმაო, რად იჭირვი, ანუ რად იცინი-მეთქი?

მან მითხრა: მე ამ ერთის ქვით ჭირსაც ვნახავ და ლხინსაცა. ერთი ცოცხა ქვა მაქვს და ჭირი და ლხინი ორივე დიდი; და მრავალს კაცს ათასი ამდენი ოქრო აქვს და ცუდად უცან, მით ვერც ჭირს ნახვენ და ვერც ლხინსაო.

მომეწონა მისგან. ცოცხა ცუდი სიტყვა დიდად კარგა მითხრა.

ორი პურიტ მასპინძლობა

მას გამოვეყარე. მიველ ერთსა წყარობე. ორნი კაცნი წყალსა სმიდენ. რა მნახეს, ჩემი ნახვა იამათ. დასხდენ ჭამად. ორის პურის მეტი არა ჰქონდათ რა. მეც დამსვეს. ერთი პური ერთმან დაიდვა და მეორე მეორემან. მე არა მქონდა. ნახევარი ერთმან მომიტყეხა და ნახევარი მეორემან.

ჩემი თურე მეტი შეიქმნა. რა შეეჭამეთ, მათ არა ეყო. გამირისხდენ: გვაცდუნაო! ერთი პური ორთავ ვჭამეთ და ერთი მარცო ამან შეჭამაო.

ორნი ერთს როგორ არ მომერეოდენ! შემიპყრეს, დამაბეს, ორთავ ას-ასი არგანი მკრეს. ჩემი მშველელი კაცი ვინ გამოჩნდებოდა! ხან ვედრებას ვეცყოდი, ხან სხვასა, მაგრამ არ გამიკითხეს.

მე ვუთხარ: ვისცა ეწვივნეთ, მასცა თქვენთვის ასრე აქმნევინოს-მეთქი! დამაგდეს მუნ დაბმული და სწრაფით წავიდნენ.

მოვიდა ვინმე კაცი ერთი მონყალე; მკითხა ჩემი ამბავი. მე ყოველივე მოვასხენე. მან მითხრა: ძმაო, ხუთ სწავლას გამცნებ და დაიმარხეო:

უმეცარს კაცსა გულით ნუ მიენდობი; შეუმცნებელს უსუსურად ნუ ეჩვენები;

ყოველ ჟამ ფრთხილად იყავ, შენი სახლიც იყოს; მშიერს სცუმრად ნუ ეწვევი;

გლახაკისაგან ჩუქება ნუ გინდა!

მე დიდად დაუჟმადლე. ამხსნა და ესრე მითხრა: მათ კაცთა ბევრი სხვა მოუცდუნებიათო.

საგზალი მომცა და თვით წავიდა. მე რადლა დავდგებოდი?!

ჯიზი-გურბან

წამოველ მუნითაცა. დამხვდა ზღვა. ჩავეე ნავად. ამიდგა ქარი. ხომალდი დაგვემსხვრა. ყოველნი მონაგებიტურთ დაინთქნენ. მე ერთს ფიცარს შევრჩი. შვიდი დღე და ღამე მატარა.

მერვე დღეს ღაღომ კიდურად გამაგდო.

ავდეგ მაშვრალი, ზღვის ღელვისაგან დაღლილი, ვიარე. მცირე მთა იყო. გარდავხედ. ჟამი ზამთრისა იყო. დიდი თოვლი იდვა, ვიდრე მუხლამდე. მიველ ერთ კერძო. თუცა შენობა ვპოვო, მნებავს ჭამა პურისა.

ვნახე ჭაბუკი ერთი მომავალი, ახოვანი, შეენიერი, მხნე, მწყაზარი. თხელი ცილოს ნიფხაე-პერანგი ეცვა, სხვა არარა. თავშიშველი, ფეხთუცმელი, დაეკარნახა. პერანგზე ოქროს სარცყელი ერცყა. ორი ისარი გაეპყრა. მშვილდი ხელთ ჰქონდა. მოვიდა, მნახა. უცხოს თემობისად მიცნა. ამბავი

მკითხა, მოვახსენე.

მან მითხრა: მე ჯიბი-გურგენ მქვიან. ამ ჩემს ქაშანს მიყვებ, სოფლად მიხვალ, ჩემს მაგიერ მათ კაცთა უთხარ: ვიდრე მოვიდუ, კაცი ესე მოიძარებულეთ-თქო.

და წავიდა თვისსა გზასა. მე მოვეყვ კვალსა მისსა. მოველ, ქალაქი იყო დიდი და კარგი. და რა მისი სახელი ვახსენე, მომეგებნენ კაცნი. ესრეთ დამიჭირეს, ვითა მათი პატრონი ვყოფილიყავ. კარგა დამხვდნენ: გამათბეს, მალხინეს, გამანებიერეს.

სალამოს მოვიდა ჯიბი-გურგენ. ერთი ირემი მოეკლა, ზურგს ეკიდა. კართა დაავდო. შვეიდა შინა. სასალუქო შეიმოსა და გამოვიდა. დიდად პატიოსანი კაცი იყო. გვერდს დამიჭდა. ორი მზგეტუსი განმასვენა.

მერმე მითხრა: მომყევ, ჩემსა სახლსა და რიგს ყველაყას გიჩვენებო!

ავდეგ, მივეყვ. ბევრი კარგი სახლი დამატარა, ყოველი სამოხელო განყოფილი და შემეყვანა ერთს ღერეთანში. შუა დიდი აუზი იყო, ცივის წყლით იდგა და ყინული ეყარა. შიგ სამისა და ოთხის თვის მეტი და, წლისა და ორისა და სამის წლისა მარტვილები იხსდეს. ზოგი დავიდოდა, ზოგი ინვა.

გამოვიდა და ვჰკითხე: ყრმანი ესე არ მოსწყდებიან-მეთქი?

მან ვერე მითხრა: სიკვდილი ღეთის ხელთ არის, თუცა მოკვდავია, აბანოთა შიგაც მოკვდებიან. ჩვენი აგებულება ესრეთ მამა-პაპათ უჩვევიათ და ესრე ვიქმთ. ვინ მოკვდება, მოკვდეს და რომელიც დარჩება, მე ძოღან რომ მნახე, მისთანა ჭაბუკი გამოვაო.

გამიკვირდა და წამიყვანა მუნით.

შემეყვანა ერთს პალატში. დია კაი სახლი იყო. შუა ვეცხლის ბოძი ედგა და ოქროს ჭაჭვი ძირს მოება და წვერთა ბორკილი ჰქონდა. მას ზედა ერთი ბერიკაცი ება. ჭაჭვი ესრეთ გრძელი იყო, მას სახლს სულ მოუვლიდა და სხვა სახლსა შევიდის. მას სახლში ერთგნით ცხედარი ეგო, ერთგნით ტაბლა, ყოვლის სანოვაგით საესე: ერთგნით ღვინო და ერთგნით ჭადრაკი და ნარდი. რომელსაც იგი ბერიკაცი მოინებებდა, მას იქმოდა: სმასა, ჭამასა, ძილსა, თუ შექცევასა.

ვჰკითხე: ვინაა-მეთქი? მან მითხრა: მამაჩემიაო.

მე ვუთხარ: რად შეგიბორკილავს-მეთქი?

მან მითხრა: ძმაო, რა კაცი დაბერდება, ჭკუა დაუსუსტდება, კაცსა აწყენს. ეს ავი თემია. არავინ დაუთმობს, მე მას არ დაუთმობ. მას შუღლი მოსდევს და შუღლს კაცის კვლა. ან ნებიერ არის, კართ ვერ გავა და, რაც იამებოდეს, იგი ქმნასო.

მუნით შემეყვანა, ერთი მშვენიერი სახლი იყო, დამსვა. უხმო, ერთი მწყაზარი ქალი გამოვიდა. მისთანა არა მინახავს რა. დია ლამაზი იყო და განადაც საროს ჰგვანდა. მრავალი თვალისა და მარგალიტის სამკაული აქვანდა. თავზე ერთი ოქროს წვლილი მავთულით მობმული, მრგვალი

რალაცა ება, თვალ-მარგალიტით შემკული, და ადგილზე მიათრევდა.

იგი არა ვკითხე. შევიგენ, მისი რამ იყო.

მან მითხრა: ეს ჩემი ცოლიაო და იგი კაცის თავი მისთრევსო.

მე ვკითხე: რად მისთრევს-მეთქი?

მან მითხრა: ერთს დღეს ამის უცნაურად შემოველ, მას კაცსა ეხვეოდა, და ეგრე უთხრა: ნეტამც შენს თავს არაუინ გამყრიდესო. მე ესე სასიკვდილოდ ვერ გავიმეტე, სიტურფეს ჰხედავ და გუნება უკეთესი აქვს, და ცოდნა და რიგი იმისებრი არ ეგების, და ამას დავუთმე. მას კაცსა თავი მოვსჯერ, ოქროთი შევამკვევ და ზედ მოვაბი, ნაგვრა არ გავუქარვე. ღმერთმან ნუ გაჰყაროს! მის სიცოცხლეში ზედ ებას და იყოსო.

მერმე ეგრე მითხრა: ამაზე ნუ გამკიცხავ, რომ ჩემი აუგი გითხარ. თუცა არ მეთქვა, უცხო კაცი, უცხო თემს, უცხოს ამბავს ველარ იტყოდით.

ხუთასი ფლური მომცა, კაცი გამომატანა, ზღვაში ნავს ჩამსვა და გამომისტუმრა და წამოველ.

მიველ ქვეყანასა, რომელსა ჰქვიათ დია კეთილი და კარგი თემი, მარა მას თემსა სიმართლე და მართალი სიგყვა არ ითქმის. ყველანი, დიდნი და მცირენი, მცყუარნი არიან.

მეფესთან მიმიყვანეს. მუნ ვიყავ, მართალს ვერაუინ იტყოდა, დიდი სირცხვილი იყო. მეფემან ნადიმი დაგვიდვა და დაინყეს ნადირობის ამბის თქმა.

თქვა ერთმან დიდებულმან:

შავარდენი და წარო

წეროს შავარდენი მოვუტივე. შეიპყრა და ქვე ჩამოიღო. მიველ, ვნახე: შავარდენს თავი აღარ ება. ვთქვი: ნუთუ წერომ მოსწყვიტა-მეთქი! ვძებნე და ვერ ვპოვე. რა შავარდენის ქუდი ვნახე. შიგ იდვა. თურე მოგვეებაში ქუდის საფხუნი ვერ მოვუფონე და ძლიერ გამექნივა; გაგდებაში თავი მომენყვიტნა. შავარდენის სიკეთემ ეგოლენი მისტანა, უთავომ წერო შეიპყრა და მერმე მოკვდა.

თქვა სხვამან:

ბრმა ავაზი

ავაზი მყვა, მამისაგან დანარჩომი, რომე ნადირი ვერ გარდევუნის. სენიანობით თვალეზი დაუბრმავდა. დავლონდი და ველარა ვუნამლე რა. მიმძიმდა მისი ნახდენა. მისთანა აღარ იშოებოდა.

ერთმან კაცმან მითხრა:

- მაგას თავსა ზედა კაცა ღააკარ და ნადირს აღევნე; კაცა ნახავს და ავაზა შეიპყრობს. ეგრე ვქმენ და ველარას ღონით ნადირი ველარ გარდაეხვენა.

თქვა სხვამან:

ბზიკის მწვრთნელი

მე ბზიკს ასრე გავწვრთნი, ჰაერიღამ მფრინავი წერო და ვარხვი ჩამოიღოს. პირველ მოუწონეს. მერმე ჰკითხეს: ვითაო?

მან თქვა:

- ლერნაშში ჩავსხამ, რა დაიმართება, რა წეროს კავკავი მოვა, ამოვუტყვებ, ჰაერში ავლენ ორნივ, ერთი ერთს თვალში უცემს, მეორე - მეორეში. თვალნი დაუბრმდებიან და ჩამოცვივიან.

იწყინა ვაზირმან და მეფესა ჰკადრა: რა შენი საკადრისია, ასეთსა სიცყვასა მოგახსენებს! ეგება ეს კი იქმნას და მართალი იყოს: ის ბორა ბუზი რომ არის, იმან ამ რიგად ქმნას, რომ შეანუხოს მეკალოვე ხარივითა და ძირს ჩამოიღოს.

თავმან შენმან, ამისთანა კაცი შენ წინ არ უნდა მოიყვანო!

თქვა სხვამან:

მათრახიანი ხოხობი

ნადირობას ვიყავ. მამალი ხოხობი გაფრინდა. ქორი მოვუტყე. მერმე დედალი გაფრინდა. აღარა მაქმნდა რა. მათრახი შევსტყორცნე. მათრახის ბილდირგა ხოხობს ყელს გადაეცვა და ნავიდა.

მეორეს წელს შემოვიარე, მას ხოხობს ღლაპნი დაეფრინნეს და ყველას ყელზე წვრილნი მათრახნი ეკიდნეს.

თქვა აქიმმან:

თავსაფიანნი

მე ნადირობისა არა ვიცი რა და ეს ვიცი: მე სომხითის მეფისა აქიმი ვიყავ. მასთან ვტე. ერთი შემცლოდე კაცი მოიყვანეს. მეფემ მისის თავის წარკვეთა ბრძანა. მე მცირედი დავაყოფნე, მუნვე წამალი შევაგებე. რა თავი მოჰკვეთეს მას კაცს, იგი წამალი ყიას ჩავასხი და ტაფა ყელზე დავაკარ.

აღარ მოკვდა კაცი იგი და თავის ნაცვლად ტაფა ება. სიკვდილს უკან სამი-ოთხი შვილი

ეყოლა და თავი არც ერთს არ ება და წვრილი ტაფები ებნეს თავთა ნაცვლად.

თქვა ვაზირმან:

ბნელეთისა პირსა მსახლობელი კაცი

მე ვიყავ ბნელეთისა პირსა მსახლობელი კაცი. გლახაკი და უპოვარი ვიყავ. ერთი ცოლი მყვა და ერთი სახლი მედგა.

გავედ მინდვრად მარტო და ვლიდი ცუდად. ვნახე, ერთსა მეელსა პირთა ყრმა სჩრია და მოაქვს. შევუბახე. ყრმა დაავდო და გაიქცა.

ავიყვანე ყრმა და ვპკითხე: ვისი ხარ-მეთქი?

მან მრქვა: ქაჯის შვილი, მეელმა მომიტაცა. ან რადგან მომარჩინე, დამმალე, მამაჩემი მოვა ძებნად, ჩემს წონას თვალსა და მარგალიტს მოგცემს, ნუ მიმცემ, ვირემ თავისი მარნის კლიტე არ მოგცეს. იგი შენ გეყოფისო.

ჩავსვი ჭირკსა შიგან და წამოსასხამი ჩემი მივათარე. მოვიდა ქაჯი და მითხრა:

- მეელმან შვილი მომიტაცა: თუ იცი და მასწავლი, ეგოდენს ოქროს მოგცემ, დასასრულამდე გეყოს.

მე ბევრი მიზები დავიდე: ვიდრე მარნის კლიტეს არ მომიცემ, არა იქნება-მეთქი. მარნის კლიტე ღია დამძიმებით მომცა და შეილს აბრალა, თვარა შენ რა იცოდით და კლდე დამანახვა: მას კლდეს მიაყრდენ და კარი გაეღებაო! და წავიდა.

მიველ მას კლდესთან, კარი გავაღე. შეველ, არა იყო რა. ერთი ვირი ება. მენყინა და ასე ვთქვი: ქაჯი იყო და მაცდინა, თვარა მრავალს მაძლევდა, ამის კლიტეს რას ვაქნევდი-მეთქი.

გამწყრალმან ვირს არგანი ვვარ. ვირმან უკანით ხაზინა გახსნა. სულ ვეცხლი და ოქრო გაყარა. რა ეს ვნახე, დიდად მიამა და შინ მოვიყვანე. ცოლს ვახარე. შევიყვანე სახლში, დავაბი. ქვეშ ვარცლი შევუდგით ხოლმე, ვცემდით და ვეცხლი და ოქრო გამოგვიყარის.

გამოხდა ხანი. გაავმპარტავნდი. აბანოში წაველ. მას ვირზე შეჯღომა მოვიხეებე. ცოლმა დამიშალა: მაგ ვირს ნუ წაიყვანო!

არ დაუუტერე. შევჯე, წაველ, ვირი აბანოს კარზე დავაბი და მე შინ შეველ. თურე მეაბანოვე სხვაგან იყო, მოვიდა, აბანოს კარზე ვირი ნახა, არგანი ჰკრა და ავინა. ვირმან თავისი ხაზინა გახსნა.

მეაბანოემ ნახა, იამა, მოიპარა და სხვა მისი მსგავსი ვირი დამიბა.

გავათავე აბანო, გამოველ, შევჯე, წაველ. რამდენი ვსცემე, ჩონჩორიკის მეტი აღარა გაყარა რა.

დამიწყო ცოლმან ბრალეა და საყვედური. წაველ კიდე მარნისაკენ, მეგულებოდა რამე. მიველ, შეველ, ერთი ხელსაფეკვაი იდვა. სხვა ვერა ვნახე რა. წამოვიღე დაღონებულმან, მომეხმარება-მეთქი.

მოველ. თუ წაღმართ მოვაბრუნი, სრულ სასმელ-საჭმელი, რაც მინდის, ყოვლის ნივთისა გამოყარის. ან მით დავიწყე რჩომა.

კიდე ვაავძპარტავნდი და მეუის წვევა მოვინდომე. ცოლმა დამიშალა: ნუ იწვევო!

არ დავიშალე, ვიწვივე. რა თუცი მინდა, კარვა დავხვდი. შემიტყეს და ხელსაფეკვაი წამიღეს. დავრჩი დაღონებული.

წაველ მარნისაკენ, ჩემი ღონე იქივ მწევდა. შეველ, ერთი გოგრა ეკიდა. სხვა აღარა იყო რა მის მეტი. წამოვიღე და წამოველ.

მაშვრალი, მონყენილი გზაზე დავჯე და გულისთქმა მომივიდა და თავს ვაბრალე: რად ვქმენ, მე აბანოს რას ვაქნევდი, ან მეუის წვეულობასა? ამისთანა ვირი და ამისთანა საფეკველი დავკარგე. ნეტამც ოთხი კაცი ხელარგნოსანი მომაყენა და ეგოდენი მირტყა, რომ სულად მიმწურა.

გოგრიდამ ოთხი კაცი ამოძვრა, ეგოდენი მირტყეს, სულად მიმაგდეს. რა მოვისვენე, მიამა.

წამოვიღე გოგრა, მოველ ქალაქის პირსა. ვთქვი: ნეტამც თორმეტი ათასი კაცი ამოვიღეს, მეუის ვირიცა და საფეკველიც წამირთონ და მომიგანონ-მეთქი!

ამოძვრენ ამდენი კაცი გოგრიდამ, ჩაესივნენ ქალაქს, ვირიც და საფეკველიც წაართვეს და მომიგანეს.

ცოლმან მითხრა: სხვა თემს წავიდეთ, ჩვენი ყოფნა აქ აღარ იქნებაო!

წამოვედით, ზღვაში ჩავსხედით. აღელდა ზღვა, ხომალდი დაამტვრია. ყველა დაინთქა. მე მარტო თიცარს შევრჩი, ღაღომ გამომავლო კიღურსა. მოველ აქა და ამ დიდებას მიხვდით.

თქვა მეფემან:

აბდულ-აზიმ დავრიში

მამის მამა ჩემი, აბდულ-აზიმ, დავრიში იყო და ვლიდა პირსა ყოვლისა ქვეყანისასა. ესეთისა გილისმისა ხელოვნობა ჰქონდა, რომე მას საქმე ვერ გადურჩებოდა. მრავალს უცხოთა და საკვირველს საქმესაც იქმოდა. თურე სადაც მიწათა, ანუ კლდეთა საუნჯე შეამცნივის, ამოუღებელი არ გაუშვის და რაც ზედ ძნელი გილისმა ნახის, მოშალის და განძი გლახაკთ განუყვის.

დღესა ერთსა ნახა ერთს ქვაბის კარს გილისმათა ნიშანი და დაუნყო მას ჩხრეკა.

მას გზაზე მრავალი უცხო ტილისმა ნახა შექმნილი. ნახა პირველად ხრმალი, რომელი იქცეოდა, და მოშალა.

შევლო, ნახა წყალი, მდუღარე მომდინარე, რომ გასვლა არ ეგებოდა, და გაახმო. მასთან

- მაიმუნი სპილენძისა, მებრძოლი სასტიკად, და იგიცა მოშალა.

შევლო, ნახა ტბა ვეცხლისა წყლისა. ეს კლდის ბილიკი ვერას ტილისმას, ვერას მხარს ვერ გადაუვლის, ზედ მიადგება. ვეცხლის წყლის მოშლა დიდად ძნელია და იგიცა განვლო.

ნახა ცოცხალი, მას შიგან ბარდახშა დაბეჭდილი, აილო, გამოილო. ნახა ერთი ბალნით და ჩალით დანსული ქუდი, ერთი დაბალი მაშია და ერთი სასანთლე იდგა.

გაუკვირდა და თქვა: ეს რა უნდა იყოს? ამას რაერთი თვასი აცნ, რომ ერთი უცხო და მძიმე ტილისმანი დაუცან ამისთვისო?

მუნით წამოვიდა, მოვიდა ქალაქსა ერთსა. ქუდი თავს ერქვა. ვისაც ეცყოდის რასმე, იგინი არას მიუგებდენ და უკვირდა დიდად. რა იგი ქუდი მოიხადის, ყოველმან კაცმან ხმა გასცის. თურე ვირემ თავს ერქვა, ვერა თვალი ვერ დაინახევდა. ეს იყო ქუდისა მისისა საქმე.

თქვა პაპამან ჩემმან:

- ქუდი შევიგენ რა არის და ან ამათი რა ვყო?

შევიდა სახლად და ამოილო სასანთლე და აანთო. და რა სანთელი დაანთო, ერთი დიდი, შავი და მალაღი ჭაბუკი წამოდგა და ხელს აკოცა და დადგა.

ჰკითხა პაპამან ჩემმან: ვინ ხარო?

მან მოახსენა: მე მონა მაგ სანთლისა ვარ. ვისცა ეგ აქვს, მას ვმსახურებო. პაპამან ჩემმან უბრძანა:

უქმნა.

- რა სამსახური ძალგიც? მან მოახსენა:

- ასეთს კაცი ვერას მომიდებს, რა გინდ ძნელი საქნარი იყოს, არა ვქმნა.

პაპამან ჩემმან ბევრი რამ შეუკვეთა და რაც უთხრა მოსაგანი, მოუგანა, საქმნელი მერმე უბრძანა: ინდოეთს მინდა წასვლა და მალ მიმიყვანეო! მან კაცმან მოახსენა:

- მე ამ სანთლის მსახური ვარ და ესეები შემოძლია, და სხვა უდიდესი საქმე და ეგ თემზე გარება მაგ მაშის წესია. ჩაიცვი, ფერხი ქვეყანასა ჰკარ და სადაც გინდა, ნუთზედ მიხვალ.

ქუდი თავს დაირქვა, სასანთლე უბეს ჩაიდგა, მაშია ჩაიცვა, ფერხი მინას ჰკარა: ინდოეთს მივიდეო, და ნუთსავ მუნ მივიდა მეგობრის კარზე.

მაშინ რა მაშის, სანთლისა და ქუდის საქმე სამივე სცნა, მოვლო ყოველი ქვეყანა.

ამ თემს დიდი მძლავრი მეფე ჯდა, მოუსივა სასანთლის მონა, იგი მეფე მოკლა და თვით დაემკვიდრა.

- აქა მათმან ცყუვილმან გამაკვირვა. მრავალი სხვა ასეთი ცყუვილი ითქვა, ვერც დავისწავლე და არც მეფეთ წინაშე იკადრება.

მისანი ყვავი

წამოველ მუნით და მოველ თემსა ევლათისასა. ვერას ღონით პური საჭმელად ვერ ვიშოვნე. ძუნწნი, უღთონი და ავნი კაცნი იყვნენ. ორი დღე მშიერი ვიარე. მერმე ეს ღონე მოვიგონე: ყვავს ჯობი შევსტყორცე. მხარი მოვგეხე და უბეს ჩავისვი. ვაჩხავლებდი. მით მისნობა დავინწყე.

მოვადეგ ერთსა სახლსა. მარტო დიაცი იყო. კარი არ გამიღო, სახლად არ შემიყვანა. ღამე მესწრა. ღონე არ მქონდა, კარზედ მივეყრდნენ.

დიაცმან ცეცხლიდამ ფუნთუშის პურები ამოიღო, კიდობანში ჩადვა. ცოტა ხანი გამოვიდა. მის სოფლის მამასახლისი მოვიდა, დოქით ღვინო და ერთი ნამზადი ბაგი მოიგანა. ღვინო და ბაგი სარკმელში შედვა. დასხდეს, მცირე იალერსეს. კარზე ერთი ცხენოსანი კაცი მოადვა. რა ცხენის ხმა ესმათ, მამასახლისი, გოდორი იდვა, მას ქვეშ შესვა. დიაცი მიწვა. მე ყოველივე ვნახე. ეს კაცი თურე მის დიაცის ქმარი იყო, საქმარზე წასულიყო და არ მოელოდენ.

მოვიდა, მე მკითხა: ვინ ხარო?

მოვახსენე: ღვთის სტუმარი ვარ-მეთქი და სახლში არავინ შემიშვა-მეთქი.

კაცმან უყვილა. დიაცმან ხმა გვიან გასცა, ვითამ მძინარობა შეიფერა. ცეცხლი აანთო, შემიყვანა. ორნივე მშიერნი ვართ. ცოლს საჭმელი სთხოვა. ცოლმან ზუზვით ორი მჭადი მოიღო და მოსცა: საჭმელი ვინ მომცა, შუაღამეაო!

მე ყვავი უბეში მიჯდა, მკლავი მოვუჭირე და დავაჩხავლე. მან კაცმან მკითხა: რა არისო?

მე ვუთხარ: მისანი ყვავია და ყველას სცნობს, ამისი ენა კარგა ვიცი-მეთქი. იამა მას კაცსა და წლის მოსავლისა მკითხა. ყველა კარგი ვუთხარი.

მერმე დავაჩხავლე და მკითხა: რა თქვაო?

ვუთხარ: ეს თქვა-მეთქი: მჭადს რად სჭამო, კიდობანში ორი თეთრი ფუნთუში ძეგს და ისა სჭამეთო.

მერმე დავაჩხავლე და ბაგისა ვუთხარ და იგიც ამოვალეხინე. კიდევ დავაჩხავლე და ღვინოც მოვადეხინე.

კაცმან ცოლი დატყუა: თუ ეს გქონდა, რად არ მოგვართვიო?

მან თავის გამართლება დაიწყო: სამშობლოს მივიღოდი, ნუზლად მინდოდაო.

რა გავძელ, მეტი აღარ მინდოდა, ყვავი კიდევ დავაჩხავლე. მასპინძელმა მითხრა: რა თქვაო?

მე ვუთხარ: ეს თქვა-მეთქი: თქვენ რომ სმად სხედხართ და მშიერი მამასახლისი გოდორ ქვეშ ზის, უკაცრაოდ რატომ დარჩებით, მასცა ლხინი აჩვენეთო.

მამასახლისსა რა ესმა, გოდორი თავს გარდაიფლო, კარში გამოვარდა, კაცი თან გამოჰყვა, მე ჩემს გზას მივმართე.

სოცხნაე ღამარხუდი და უსახოე ეიღი აღამიანაბი

მოველ ქვეყანასა ერთსა. უცხო და უცხო რიგი და საკვირველი წესი ჰქონდათ. შეველ ქალაქად. მშიერი ვიყავ. ხუთი ბისცის ხორცი მინდოდა მეყიდნა.

მათ კაცთა ასე მიპასუხეს: შენ უცხო თემის კაცსა ჰგაფხარ, თვარა მაგდენი ხორცი მიმინოს ვერ კმა ეყოფისო.

ერთი მათი უხუცესი კაცი იყო, ოქროს სელზე ჯდა, მასთან მიმიყვანეს და ეს სყიდვა აცნობეს. მან ჩემი სადაურობა მკითხა. მე ცოცა რამ ვუამბე და უცხო ვარ-მეთქი.

მან მითხრა: კარგს ვისმე გამსგავსე. მე ძე არ მყავს, უმკვიდრო ვარ, ერთი ასული მივის, იგი შეირთევ და ჩემი მონაგები და მამული შენ დაიმკვიდრეო.

მე დაუჯერდი. ვნახე ქალი მისი, მეგად შევნიერი იყო. შემართო, ქორწილი მიყო. თვით შინ დაჯდა და მე მას ოქროს სელზე დამსვა. ხორცის სყიდვის საქმე მე მაურევებინა.

რა ათი დღე გამოვიდა, ქალი დასნეულდა და ოთხს დღეში მოკვდა.

მოკვამემს უცხოდ, რაც უკეთესი ჰქონდათ. შემოსეს პაგიოსნითა თვალითა და მარგალიტითა. ძვირფასები ჩამაცვეს მეცა და მას მკვდარს ქალსაცა.

მე ვუთხარ: რასა იქმთ? უნდა ვსტიროდე, თავი დავაკლა და თქვენ მკაზმავთ-მეთქი. მე რა ვიცოდი, რას მიპირობდენ?

მათ მითხრეს: ჩვენი წესი ეს არის და ასრე უნდა ვყოთო.

მოიღეს ქოსი, ცაბლაკი, დაფი და დაფდაფი, ნაფირი. ჰკრეს და ლხინით მკვდარიც წაიღეს, მეც წამიტანეს.

მაღლა გორაზე ერთი დიდი ციხე იყო, იქ ავიდენ. ციხეში ერთი დიდი ღრმა აკლდამა იყო, მართ ორი უტევანი განი ჰქონდა.

მკვდარი ჩაიტანეს, მეც ჩამსვეს, შვილის დღის ნუბლი ჩამატანეს. კიბე აგრევე აიტანეს და დავრჩი მუნ მარტოკა.

აღდეგ, მივიარ-მოვიარე, ვნახე, ის აკლდამა სრულ მის ქალაქის სასაფლაო იყო და, რაც ქვეყანას უარგი და პატიოსანი იარალი, ან სამკაული იყო, იქ ეყარა. ქალისათვის საქალო იარალი ჩაეტანებინათ და ვაჟისათვის - სავაჟო. დიდად გამიკვირდა.

ოთხი დღე დავყავ. ქოსისა და ნათერის ხმა მომესმა. მოვიდნენ. თურე ერთი დიდებული კაცი მომკვდარიყო. ახალ ნაქორწილევი ცოლი თან მოსდევდა.

მკვდარიცა და მისი ცოლიც მუნ ჩემთან ჩამოსვეს. შვილის დღის ნუბლი მას ჩამოატანეს. ქალი შეჭირვებული იყო, თვარა დია უბოძოდ კველუცი იყო. სიმწყაზრემან მისმან გამაკვირვა. კიბე აიღეს და ივინი აგრევე წავიდნენ.

ვჰკითხე მას ქალსა: ეს რა არის, რასათვის ასრე გვიყვეს-მეთქი? მე ჩემი ამბავი ვუთხარ.

მან ქალმან მიპასუხა:

- ამ თემს ასრე წესობს. თუ ცოლი მოკვდება, ქმარი უნდა თან ჩაჰყვეს, და თუ ქმარი ამას - ცოლი. შვილის დღის ნუბლს მისცემენ და შერე უნდა ზედ დააკვდესო. მას უკან აღარ უნდა იცოცხლოს, ველარც დღე ნათელი ნახოს.

მე დიდად დამიძიმდა და გულითა ვეცყოდი:

- ვაიმე, ჩემი ჟამი უსახელოდ მივლია, მე ცოლს რას ვაქნევი, ანუ დიდებასა, თუ ასრე აღრე დამშხამდებოდა!

ბევრი ვიბრუნე. მაგრამ ღონის მოშეება არას მარგებდა. მას ქალს სხვა რიგი საუბარი დაუწყე.

ამას ვეცყოდი: ვინც მოკვდა, რა სარგებელია? ჰხედავ, რამდენი მკვდარი ძევს, სულობით წამხდარი? მე და შენ ღმერთს შესაყრელად ვუნდოდით და ან გულის ნებას ვენით-მეთქი.

ამგვარი რამე შეუძრავლე, გავიტყბევით და, რა შევრიგდით, ვნახე, ერთი დიდი ძღარბი, მართ ღორისაგან უფრო დიდი, შემოვიდა. ციხე თურე შემოეთხარა, ქვეშ მინა სოროდ შემოეხვრიტა, მკვდრის ხორცს შემოსჩვეოდა საჭმელად.

რა იგი ვნახე, გავიხარე და მას ქალს ვუთხარ: ან ღმერთმან დაგვიხსნა ჯოჯოხეთისაგან-მეთქი.

მუნ მრავალი აბრეშუმის თოკი ეყარა, მოვძებნე სოროს პირი და მასზე მახე მოვუდგი.

შევიპყარ ძღარბი, უკანას ორსავ ფეხზე თოკი მოვაბი და მივუშვი. შევიდა სოროსა. თოკს გამოვბიდე, ძღარბმან მინას თითებით ბრდღუნა დაუნყო. ამგვარად ბევრჯერ ვქმენ. ასე გამოთხარა, რომ ჩვენ გავეცოდით. დაუწყე მინას ყრა და სორო გავსწმინდე. რაც ორთავ თვალ-მარგალიტი და ოქრო გვებიდებოდა, ავიკიდეთ და გამოვძვერით.

გამოვედით. დღისით დამალულნი ვიყავით და ღამით ვიარებოდით. ერთი კვირა ეგრე ვიარეთ. მერმე ორი ცხენი ვიყიდეთ. შევსხედით და სისტანის ქვეყანას მივედით.

ვნახე ერთი კაცი, დიდად უსახოდ დიდი, წინ დამხვდა, მკითხა: ვინ ხარ, სად მიხვალ?

მე შიშით ხმა ვერ გავეცე. მან შემატყუო შეშინება და ეგრე მითხრა: ნუ გეშინიან, არას გავნებ. ამ ქალს თუ მომცემ, შვილურად შევიტყობ, თვარა ქალსაც ნაგვერი და ბევრსაც გავნებო.

მე ჩემს თავს ვუთხარ: თუ მშვიდობით გარდარჩები, სხვაც დაუსართე-მეთქი. მივეც იგი ქალი. დია იამა, გამეწყო, უბეს ჩამისვა და წამიგანა.

მისი სიდიდე ამისგან კიდე რაღა გითხრა?

რა მთას ავედით, ორნი დიდნი კაცნი შუღლობდენ. ჩემსა უფრო იყვნენ, თვარა მისოდენი არ იყვნენ. ამაზე შეცილებულიყვნენ. ერთს კაცს ზურგს ერთი რუმბი ღვინო ჰკიდებოდა და აღმართში დამძიმებოდა, მეორე მოსწეოდა და ეთქვა: თუ გემძიმება, მე ამკიდე, მთამდის ავიტან და მუნ ერთი ხლაპი მაქნევიწყო.

მას ღვინის პატრონს ეთქვა: თუ მთამდის ამიტან, ხლაპსაცა და ხლუპსაც გაქნევიწყო. რა წვერზე ასულიყო, რუმბისათვის პირი დაედვა და ღვინო ერთ ყლაპად შეესვა. ღვინის პატრონი ეშუღლებოდა: სულ რაგომ შემისვიო.

და იგი კაცი სხვასა სთხოვდა: დამპირდი, ხლაპი შეესვი და ხლუპად აღარ მერგოო.

ამ ცილობაზე მან კაცმან აღარც ერთი აუბნა. ორივე შეიპყრა. ერთი ერთს მოგვეში ჩაისვა, მეორე - მეორეში.

მივიდა შინ. ცოლი მოეგება, დიდობაზე კეკელა ქალი იყო. უთხრა: მოგვი გამხადეო! გაჰხადა ერთი - კაცი ჭდა, მეორე გაჰხადა, - მეორე ჭდა. მე უბით გამომიყვანა. მოინონა

თავი და ცოლს დააქადნა: ჩემისთანა კაცი გინახავსო?! და იგი ქალი რომ წამგვარა, იგიცა უბეს უჭდა, გამოიყვანა და ცოლს მისცა. თურე ცოლი იგი მოტაცებით მოეყვანა და მისი სამშობლო არ ენახა.

მან ქალმან უთხრა: მამაჩემს ვერ ედარებიო.

ინყინა მან კაცმან და ეგრევე უბეში ჩამისვა და წავიდა სიმამრის ნახვად.

მისი სიმამრის სიდიდე ამის მეტი რაღა გითხრა: ყანასა რწყევდა და მისი სარწყავი რუ რომ მიაქენდა, ამ მისმან სიძემ შიგ გასვლა მოინდომა. ცხენით კაცამდინ წყალმან აიგაცა და წაგვიღო. რა სიმამრმან ნახა წყალს ცხენი და კაცი მიაქეს, ამოჰკრა ბარი და ცხენკაცით აიღო და მშრალზე დასვა.

ჰკითხა: ვინ ხარო?

მან მისი ამბავი უამბო.

მან კაცმან უთხრა: ვაგლახთა! - ჩემი სიძე ყოფილხარ, კინალამ მოგკალო! გააშრო, დასვა.

წუთი გამოხდა. ცოლი მოუვიდა, სადილი მოუტანა. სადილი ვჭამეთ, მეც მაპატივებდენ. მათის ქვეყნის თავის ოღენი თუ ვიყავ!

მერმე სიდედრი შინ წავიდა და სიძე აწვია. წაიყვანა. იგი დიაცი უცხენოდ მოვიდოდა. მათი სანუბლე გოდორი ზურგს ეკიდა. სიძე ცხენს მიაჭენებდა და ვერ მიენია. სიდედრმან მოიხედა, სიძე დავარდნილი ნახა, დადგა, აიყვანა ცხენით, გოდორში ჩაისვა, აიკიდა და წაგვასხა.

მივიდა შინ. კარგად დახვდა. რა დაღამდა, ერთი ცალთვალი კაცი მოვიდა, თურე მის დიაცის აშიყი იყო; ბანილამ სვლა დაიწყო, დიაცი სიძის სირცხვილით არ გავიდა. მას კაცსა გულმან არ მოუჭირვა, ჩამოვიდა. მისი სიძე აითვალწუნა და დიაცს კოცნა დაუწყო. სიძემ იწყინა, მას სახლს სვეგნი გამოუყარნა თავს დასაქცევლად და თვით კარი გაიარა. დიაცმან ორივე თეხი ძელებს სვეტად მისცა, ვირემ კაცი მის აღერსს აღასრულებდა. მერმე მან კაცმან სვეგნი შეუდგნა, სახლი აღარ დაიქცა და გამოგვიდგა.

ჩვენ ვიარეთ. ნახა ერთი კაცი ცერცვსა სთესვიდა. საფარცხავი თეხზე ება და თან ფარცხვიდა. კალთას ცერცვი ეყარა. თითოს მჭელს პირში შეიყრიდის და იცყოდის: ეს ჰოლო! თითოს მჭელსა დასთესდის და იცყოდის: ან ჰო, ან არაო.

იგი კაცი მას შეევედრა: ერთი ცალთვალი კაცი მომდევს და მიშველეთ!

მან კაცმან ცხენიანად აგვიყვანა და ცერცვიან კალთაში ჩაგვისხა. პირში რომ ცერცვი ჩაიბნევა, ცხენ-კაცნიანად თან ჩაგვატანა. ერთი ქვევითი კბილი მოტეხილი ჰქონდა, იმაში ცხენი უკუაყენა და მორჩა.

მოვიდა, მან ცალთვალმან კაცმან ჰკითხა, მან უთხრა: აქათ არ გამოუვლიათ.

გაბრუნდა, წავიდა. მან კაცმან კალთა ინახა, აღარ ვიყავით. სინანული შექმნა, ჩანთქმა ეგონა. შიგნიდამ გამოეძრახა კაცი იგი: აქა ვარ და ცოცხალ ვარო!

გამოგვიყვანა და ქვეყანაზე დაგვსხა.

მერმე შეევედრა კაცი იგი: ეს კბილი რას მოუტეხიაო?

მან კაცმან თავისი ამბავი უამბო და უთხრა: ჩვენ თორმეგნი ამხანაგნი შევიყარენით, ყველა ჩემსა უახოვნე იყო.

წავედით სამეკობროდ. აგვიდგა ქარი და ბუქი. მინდორი დიდი იყო და სახვეწარი აღარსად გვაქვდა. ვნახეთ, ერთი ხმელი კაცის თავი ეგლო. ესრეთ დიდი იყო, რომ ჩვენ თორმეგნივ შიგ დავეტიენით. რა მცირე განვისვენეთ, თურე ერთის მწყემსისათვის მგელს თიკანი მოეტაცნა და მას მოსდევდა. ხან ჯოხი ესროლა, ხან ქვა. რა ჩვენთან მოვიდა, ესრეთ დიდი კაცი იყო, აილო იგი თავი, ჩვენ თორმეგნი შიგ ვისხედით, შეგვსცყორცა მგელსა და მგელი, რაღა

კითხვა უნდა, იქავ დანაყა. თერთმეტი ჩემი ამხანაგი მოკვდა და მე ეს კბილი მაშინ მომტყდაო.

მასცა გაუკვირდა მათი სიდიდე და ძალი, თვარა მე რომ გამკვირვებოდა, რა უცხო იყო? ნამოვიდა ცოლთანა, მოვიდა, უთხრა: ყველას მართალს მეუბნებოდიო.

მე ერთი ჯორი მომცა, სამოსელი შემოსა, ნუბლი მომცა, ინდოეთამდინ მიმიყვანა: არაყინ რა განყინოსო და, დაბრუნდა.

ინსოილი ჯამბაჯები

მიველ ინდოეთს და მრავალი უცხო რამე ვნახე: ანუ ხე, ანუ ხილი, ანუ პირუტყვი, ანუ მფრინველი, მაგრამ მისის მოხსენებისათვის სიტყვა გაგრძელებების და მეფეს თავი შეენყინება.

მრავალი უცხო მოთამაშე მოვიდა ხელმწიფესთანა და სამის კაცის თამაშობა დიდად მეუცხოვა და გამიკვირდა.

ერთი კაცი მოვიდა და დადგა. ორმოცი მისი შევირდი მოიყვანა. ერთი ავიდა. მას ოსტატსა ერთი ფეხი მარჯვენას მხარზე დაადგა, მეორე - მარცხენაზედა. დადგა მასზედა სხვა, აგრევე მას ზედ სხვა. ორმოცნივე ერთმანერთზე შედგნენ. არც ერთი არ ჩამოვარდა, არც გადრკა და არც ქვევითმან კაცმან მათი სიძიძე შეიძინივა და აგრეთვე ხან სულა ინყო კაცმან მან, ხან დაჯდის, ხან აღდგის. ბოლოს გაირბინა, შეხლტა და კაცნი გარდმოყარნა. არცერთი ზურგზე არ დაეცა, ყოველნივე ფერხზე დადგნენ.

მოვიდა მეორე მოთამაშე. ხენი ფიცრულად დაეთაღნეს და მის მფრინველის მსგავსად მხარნი და ფრთენი გაენყენეს. შეისხნა იგი და ინყო ფრენა. ხან მთაზე გავიდის, ხან მინდვრად ჰაერში ფრინველის, რომ ყოველს კაცს მფრინველი ეგონა. მისი ფრენა არნივს არ ძალუცს.

მოვიდა მესამე მოთამაშე და ერთი კანათის გორგალი მოიგანა. ერთი წვერი ხელთ დაიჭირა და გორგალი ჰაერში შეაგდო. ნავიდა. გორგალი გაიშალა და ჰაერში ავიდა. რა სრულობით გაიშალა და ჰაერში აღარ გამოჩნდა, მან მოთამაშემ კანათს დასწია, ვერ ჩამოილო, კიდევ დაზივა. არ იქმნა. თქვა: გავალ ამ თოკზე, ჰაერში რამ დააბაო?!

გავიდა თოკზე, იარა, ავიდა ჰაერში. მოთამაშე დაითარა, აღარ გამოჩნდა. რა ცოტა ხანი გამოხდა, ერთი კვილი და კვიინა შეიქმნა, თოფის სროლა და გრიალი, კაცი გაჩემდებოდა. ჰაერიდამ ზოგან კაცის თავი ჩამოვარდა და ზოგან მოკვეთილი ხელი და ფერხი და ზოგან გაკვეთილი კაცი. ვნახეთ, ეს ჩვენი მოთამაშეც შუა გაკვეთილი ჩამოვარდა.

ენყინა მეფესა და ყველას დაგვიძიძა.

მოვიდა მის მოთამაშის ცოლი და ორი შვილით ცეცხლში შევიდა და დაინგნენ. ნაცარი გაანიავეს, ვითა ინდოთა წესია.

რა მცირედი ხანი გამოხდა, მოთამაშე ჰაერიდამ გამოჩნდა, თოკზე ჩამოყვია. უთხრეს ეს საქმე: ცოლისა და შვილის დაწვა. მან თქვა:

- მე არცარა ომი მინახავს, არცარა ყიჟინა მსმენია.

მეფემან სამძიმარი უთხრა და სამეფო სამოსელი შეჰმოსა, სიასამურისა ცყავი წამოასხა. მივიდა, ხელმწიფეს თაყვანია სცა. ერთი კალთა გაიბერცყა, ცოლი ცოცხალი დააგდო; მეორე გაიბერცყა, შვილები დაყარა. გაუკვირდა ყოველსა კაცსა: ამისებრი მოთამაშე არავის უნახავსო.

მრავალი უბოძა და გაისტუმრა.

თუნჯარაი მაცხილისმანი

წამოველ მუნით და მოველ ქვეყანასა თუნჯარისასა. მუნ მრავალი ცილისმა და გრძნება იციან. ასეთი ჭკუათამყოფელი კაცი არ მივა, მათი რამ გაიგოს.

ძველთაგან ვისმე ერთი კლდე გამოუხვრეგია შიგ დიდს მთაშია და შიგნით კამარებით ერთის დღის სავალი შეუკრავს ბნელითად და ერთი დიდი რკინის კარი შეუბამს და ასეთი ცილისმა დაუცხ: წელიწადში ერთხელ გაეღება, ექვსსა ჟამსა ღია არის და აგრევე დაისშვის. მას შიგან ცყავის ქარტების წიგნები შეუკრავს და ზედ არაბულად ცილისმანი და გრძნებანი დაუნერია.

ვისაც მისი სწავლა უნდა, ერთის წლის ნუზღს და მის სანთელს მზას იქმს და მას კარზე დადგება. რა გაიღება, შევა. წლამდის შიგ უნდა იყოს, მონახოს. რა ძნელი ცილისმა უნდა, ჰპოებს და გარდასწერს. რაც გრძნება უნდა, მუნ შეიგნებს და რა წელიწადზე კარი გაეღება, გამოვა, და რაც უნდა იქმს.

ან მე მუნ ვიყავ, და ამბავი მოვიდა და მე კი თვალით არ მინახავს.

ბრძნეული აქიმი

ერთს აქიმს ერთი შეგირდი გაენრთვნა. თურე ის აქიმიც მას საგრძნეულოში ყოფილიყო და მერმე იგი შეგირდიც შესულიყო და მას უფრო უცხოები ესწავლა. ორნივე ინდონი იყვნენ.

შეგირდი მეფის ქალაქში მივიდა. ერთი ჭაბუკი ნახა, დიდად მოეწონა, კარგი და ახოვანი კაცი იყო, მაგრამ ღია გაყვითლებულიყო, დამჭლობილიყო, წყალჭავარი მოჰშლოდა და ვარდი ბათრანად შეჰქმნოდა.

ჰკითხა აქიმის შეგირდმან: რა გჭირს, ძმაო, რა სენის უფალი ხარო? მე მოგარჩენო.

მან კაცმან უთხრა: შენ არა და, ქვეყნის აქიმნი შეიყარნენ, მე ვერას მარგებენ; დამთმე, ნადიო!

მან აქიმის შეგირდმან ფიცი უთხრა: ესეთი არა გეჭირება რა, მე არ გინამლოო.

უთხრა მან კაცმან: შენ ამას რას მინამლებო? დღესა ერთსა მეფის ასული აბანოდ მივიდოდა და სარკმლით დავინახე და მას ვეგროფალე. მას ჩემი გული გაჰყვა და მან გამხადა. შენ რით

მიშველი? შოვნა არ ძალგიც, და თხოვნა და ქორნილი, და მე უმისოდ არ მოვრჩებიო.

აქიმმან უთხრა: შენ მეფიცე, ხვევნა-კოცნის კიდე არა დააკლო-რა, და მე მალე გინამლებო.

ეფიცა კაცი იგი და აქიმმან რაღაც ულოცა. ერთი ასეთი გრძნება ჰქმნა, რა დაღამდა, ქალი ზენარში გახვეული შემოვიდა, მან კაცმან გვერდს დაისვა, ეხვია, უაღერსა და, რა რიჟრაჟი შეიქმნა, ქალი აგრევე წავიდა. რა შინ მივიდა ქალი, ცნობას მოვიდა, შექმნა ტირილი, კივილი, მეფე-დედლოფალი შემოვიდნენ, კითხვა დაუნყეს: რა დაგემთხვიაო? მან ყოველი უამბო. შექმნეს დიდი მონყენა.

ჰკითხა მეფემან ვაზირთა და მათ მოახსენეს: არა, მეფეო, ეგე კაცი ამა თემისა არ არის, სხვაგნით მოვიწვევიდა. ანე ამას ღამესაც წაიყვანენ ასულსა შენსა, და ამცენ, რათა ხელი მეღნით გაისვაროს და, რა მივიდეს, კართა ხელი ჰკრას, ზედ ხელი გამოისახვის. ხვალ მოვნახოთ. სადაც ხელი ჯდეს მეღნისანი კართა, იგი იქმნება და შევიპყრათ, და რაც გენებოს, ჰქმენო.

ჰყვეს ეგრე და მას ღამეს წავიდა ქალი და კარი მეღნით შეუსვარა. დილა გათენდა. მან აქიმმან უთხრა მას ჭაბუკსა: შვილო, თუცა ჩვენი ესე საქმე ცნეს, ავია, და გარე გადი და ჩვენს მიდამოს ნიშანი არა იყოს რაო!

გამოვიდა კაცი იგი, კართა ხელი ნახა. შევიდა და აქიმს უთხრა. აქიმმან ერთი რაღაც შეულოცა. მას ქალაქის სახლის კარზედა ხელი ყველგან გამოისახა.

ვაზირმან მრავალი ხელარგნოსანი კაცი შეყარა ხელის საძებრად. წამოვიდა, ნახა თავისავე კარზე ხელი გამოსახული. გაუკვირდა და შეშინდა. მოვიდა მეფის კარზე, ნახა ხელი აგრევე და, რაც კარი გაიარა, ყველგან ხელი გამოსახული იყო. მოვიდა მეფესთან და მოახსენა: თქვენს ასულს ამაღამ ქალაქი სულ დაუვლიაო.

შექმნეს რჩევა და თქვეს: ამას ღამესა ხელმანდილსა შიგან ფეგვი ჩაიყაროს, ძირი გაუხვრიტოს და მუნამდის ბნევით წაილოს და ხვალ მივყვეთ და ვპოვებთო.

ჰყვეს ეგრე.

მეორეს დღეს გამოვიდა კაცი იგი, ნახა და აქიმს უთხრა:

- ფეგვი მოუფანტავთ ჩვენს კარზე.

ჰქმნა გრძნება. მოვიდა მრავალი ჭიჭკავი და სრულობით აკენკეს.

რა ვაზირთ ველარცარა მით შეიგნეს, ქალი ვაჟად მოკაზმეს. ოცი კაცი თან გაატანეს და თოლორცთა სლვა დაანყებინეს და უთხრეს: სადაცა იგი კაცი ჰნახო, ხომ იცნობ და უთხარ კაცთა ამათ და შეიპყრანო.

დაიწყეს სლვა და ნახეს ჭაბუკი იგი ბაზართა ჯდა. აქიმი მუნ არ იყო. შეიპყრეს და მეფეს

მიჰგვარეს. მეფემან ბრძანა:

- ეგე ძელსა დამოჰკიდეთ და ყოველი კაცი გამოვიდეს, ვინც ხმასა ჩემსა ერჩის. თოფი და ისარი დაუშინონ და ზედ ძელზე დანწყვიტონ!

გამოვიდა ყოველი კაცი და აქიმიც მათთანა. რა აქიმმან მისი შვილი ძელზე

დაკიდებული ნახა, ჰქმნა გრძნება და ვინც თოფი შესტყორცა და ან ისარი, უკუიქცის და მსროლელსავე ეცის და მოკვდის. ამოსწყდა მრავალი ჯარი.

მოახსენა ვაზირმან მეფესა:

- ამ კაცსა ჩვენ ვერას დავაკლებთ, სხვათრივ ვიურვოთ, მცირეს ხანს საპყრობილეში დავაბათ და მერე, რომელიც სჯობდეს, ვყოთ.

ბრძანა მეფემან კაცისა მის ჩამოშვება და პატიმრად შენახვა. მივიდა აქიმი. მესაპყრობილეს ერთი ფლური მისცა და უთხრა: ეგ კაცი ჩემი მოვალეა და კარი გამიღე. შევიდე, ვნახო, ვახში არ დამეკარგოს, და მერმე გამოვალო.

შეუშვა აქიმი და გარეგან კარი დაკლიტა და საქმარზედ წავიდა.

რა მოვიდა და კარი გააღო, ნახა საპატიმრო სახლი წალკოტი შექმნილა. თურე აქიმს გრძნება უქმნია. მრავალი კარგი ხილი დგას, უცხო ყვავილნი ყვავიან, სურნელება ფშვის, აუზნი წყლით საფსენი არიან და ორნი კაცნი მალლა ოქროს ტახტზე მსხდომარენი არიან. ეგრევე კარი დახშა. მივიდა, ვაზირს უთხრა:

ვაზირმან მეფეს მოახსენა: მათგან დასაჯერიაო, წავიდეთ, ვნახოთო!

მივიდნენ მეფე და ვაზირი, შევიდნენ, ნახეს. ქების უმეტესი იყო. ყოველივე ნახეს. აუზის პირს ერთი ატამი იდგა. მეფემ მოკრიტა და დაჯდა, ჭამა ენება. ვირემ მეფე ერთს

ატამს გაუტყვენიდა, ვაზირმან პირზე წყალი შეისხა, დიაცად შეიცვალა, ვითომ კაცისა ვისმე ცოლი იყო და მოვიდა მისი ქმარი, ავინა და წაიყვანა.

დიაცი დაორსულდა, ვაჟი ეყოლა, მან ყრმამან ფეხი აიდგა. დიაცს ისევე ვაზირის ბუნება ჰქონდა. წამოვიდა საპატიმროსა, ვაჟი თან მოჰყვა, ეგრევე კაცად შეიცვალა. მეფეს ჯერ ატამი არ გაეფუტქნა.

ჰკითხა ვაზირმან: ეგ ატამი წლეულია თუ შარშანდელიო? მეფემან უთხრა: რას ამბობო? ახლა არ შემოვედითო?

ვაზირი სიტყვას შეეცილა, თავისი დიაცობა და ყრმის შობა უამბო. გაკვირდნენ და თქვეს: რადგან ვერას თავს გაუვედით, ესე ვქმნათო. მეფის ასული მას კაცს შეერთოთ და ვაზირისა აქიმსაო!

ქორნილი უყვეს და ლხინობდეს.

გამოხდა ხანი. ვაზირს თავისი აუგი არ დავიწყებოდა. თავისი ქალი ცოლად მისცა და ამცნო; რა აქიმი შენთან დანვეს და წყალი გაათბოს საბანებლად, ვირე იბანდეს, მაცნობეო!

რა წყალი გაათბო აქიმმან, ცოლმან დაუქცია და მამას აცნობა. მოვიდენ. აქიმმან გრძნება ვეღარ ქმნა და შეიპყრეს. მივიდა მეფესთან ვაზირი და ორისავე დახოცა არჩივეს.

მეფემ ქალს ჰკითხა, მან არა ჰყო: რადგან ერთს ავს კაცს მიმეცი, მე აღარ ვიკადრებ ამის გამოცვლასო.

ქალმან იგი არ მოაკვლევინა, და აქიმისა ზოგმან თქვა: მოკლესო და ზოგმან თქვა: არ მოუკლავთო. უდიდეს გრძნებას ამბობდენ. და მე ამათ სიკვდილი უფრო მეტყერება. ის გრძნებაები კაცისაგან არ იქმნება, და, რა კაცის სახელი გაითქმის, ბევრს მოუმატებენ, თვარა მოკლეს. მაგრა ვინც მოუკლაობას ამბობს ამას იგყვის: აღარ მოკლეს, გამოაძესო. და მოკვლა ცყუვილი იყო და გამოძება მართალი.

რა ეს გრძნებაები შეიცყო ამ აქიმის ოსტატმან, განყრა იმ შეგირდზე და მოსაკლავად წავიდა, რომ უარესსა საქმეს იქმსო.

რა მივიდა, უამბეს: შენი ოსტატი მოვიდა და სიკვდილს გიპირობსო.

შეგირდი შეშინდა, ტრედად იქცა და გაფრინდა; ოსტატი შავარდნად იქცა და გამოუდგა. რა მონვენას ლამობდა, ჩინეთის მეფე ნადირობდა, გვირგვინად იქცა შეგირდი და თავს დაერქვა. შეექმნათ სიხარული, რომე ზეცით გვირგვინი მოვიდაო. ოსტატი მეჭიანურედ შეიცვალა და მივიდა.

მეფე სმად ჯდა, უცხო ხმები ჰკრა და ტკბილად იმღერა.

ჰკითხეს: სადაური ხარო?

მან უთხრა: საიდამაც გვირგვინი მოვიდა, მეც მუნებური ვარო.

ეს უფრო გაიხარეს. მეფეს აფიცა მეჭიანურემ: რადგან ორივე ერთის ადგილიდამ მოვსულვართ, მაგ გვირგვინის თავს მაკოცნინეო!

მეფემ რა კოცნა ბრძანა, გვირგვინი ბრონეულად იქცა და ჩამოვარდა. დაეცა, გასქდა და გაიბნია.

ოსტატი მამლად იქცა და მარცვალს კენკა დაუნყო. გაშტერდენ ყოველნი კაცნი.

იმ ბრონეულის ქერქიდამ კაცი გამოძვრა და მეფეს მუხლს მოეხვია: მიშველე რამე, ჩემი ოსტატია და მკლავსო!

შეიქმნა კითხულობა. მამალიც კაცად შეიცვალა. მეფემ ყველა შეიცყო. მას აქიმს აღთქმა

დაადგინებს, რომ კვლა გრძნება აღარა ქმნაო, მაგრამ მე სიკვდილი უფრო მეტად მართლება, რომ ამგვარი გრძნება არ იქნებაო.

რა ლეონ გრძნეულთ ამბავი დაასრულა, სხვის ამბის თქმა აღარ დააცალა რუქამ და მოახსენა მეფესა:

- დღეს აქამომდე ავად მიქმნია ქიშპობა ლეონისა, რადგან ესრეთ მცოდინარეა და ამდენის კარგის საქმის სწავლულია და ამდენის თემის მნახავი, ეს შესანახავია და ნურც მოიშორებთ. რაცა თქვა, ქმნაც ძალუცს. აქ გამოაჩინა ლეონ თავისი გრძნების ხელოვნება.

თქვა ჯუმბერ არაუკი:

ბდახაკი და ფღური

ერთი კაცი ღია გლახაკი იყო. დღე ყოველ ღმერთს გამდიდრებას ევედრებოდა. გამოხდა ხანი, და მას კაცს მუცლის ტკივილი და ყვანა დაემართა. რა კარში გავიდის,

ტკივილი დაუნყის. აზომ შენუხდა, მიწას გლეჯა დაუნყო. რა მიწა მოგლიჯა, ერთი ქილა ფლური ჰპოვა.

მან კაცმან ღმერთს მაღლი მისცა და თქვა: დიდად მონყალ ბრძანდები, მაგრამ ვირემ კაცსა სისხლს არ დაანთხევიანებ, არას მისცემო!

- ეს არაუკი ამისთვის მოგახსენე, რომ ლეონ ვირემდის სამჯერ-ოთხჯერ სიკვდილად არ წააყენე, არ მოეხმარე და ან წყალობა უყავ!

ლეონ უთხრა ჯუმბერს:

- ძეო მეფისაო, ყრმა ხარ და მოხმარებას ჰკონებ, თვარა ან დამკლა სრულიად. მტერი რა კაცსა მგერობით ვერას დააკლებს, დაემოყვრების და მით გაუსრულებს მგერობას.

თქვა ლეონ არაუკი:

ორნი მომცარენი

იყვნენ ორნი მომცარენი. არ იქმნა, ვერა დააკლო რა მან კაცმან მის მტერსა.

გამოხდა ხანი. დამოყვრდენ, დიდად გაიწყენენ. ნავიდენ გზასა და ოთხნი ამხანაგნი სხვა გაიტანნეს.

მივიდნენ ერთი კაცის სახლში და დადგნენ. ეს სტუმრები გამოღმართ დაწვნენ და სახლის პატრონი მისის ცოლით გაღმართ დაწვა. რა ცეცხლი დაწელდა, აიპარა ეს კაცი და მას ღიაცთან განსვენება მოინდომა. ღიაცმან დაიძახა, ქმარი წამოაყენა. კაცი იგი გაიპარა და მუნვე თავის

ლოგინში დანვა.

აღვა სახლის პატრონი, მივიდა, ეს სტუმრები დაჩხრიკა. გულში ყველას ხელი ჩაუყო. ბნელა იყო, სხვით ვერათი იცნა, და შემცოდეს გული უძგერდა. ზედ ქუდი ნიშნად დაადვა, ცეცხლს დავანთებ და ამ კაცს ვსცნობო.

იგი კაცი ვირემ ცეცხლს დაანთებდა, მან კაცმან ქუდი თავისაგან აიღო და მას ძველთაგან მგერს და ახალს მოყვარეს დაადვა. მას გულით ეძინა, ვერა შეიგნა რა.

ცეცხლი აანთო, ნახა ამ საბრალო უბრალო კაცს ქუდი აძევს. მან მისი უბრალობა რა

იცოდა, შემცოდე იგი ეგონა. დაჰკრა თავში ცული და მოკლა უბრალო დაუნაშავებელი კაცი. ყოველი მგერი ასრე უზამს, თვარა რით მომეხმარა, გრძნების ქმნა და ეშმაკობა

შემომითქვა.

თქვა კიდევ ლეონ არაკი:

უსაქმო კაცი

იყო ერთი მოცლილი, უსაქმო კაცი. არას ნივთისაგან საქმარი არა იცოდა რა. შემოუვიდა გულშიგან და ინყო მინის თხრა და ნიაყება. სამს-ოთხს თვეს მის მეტი არცარა საქმე ჰქონდა და არცარას ისაქმებდა. მოუვიდა კაცი მოურავისა, სამკალად აწვიეს და არ წავიდა: სამუშაო მინ მიცხო, გარ რად ვიმუშაო.

მოუვიდა მეზობლის კაცი, მამა მოჰკლდომოდა, და აწვიეს: მოდი მიტირეო და აღაპიც მიჭამეო! არც მუნ წავიდა.

მოუვიდა სხვა მექორწილის მანვევარი და ეგრე უთხრა: ძლივ ერთს საქმეს შევმართე, ვირემ გავასრულეებდე და ამისაგან მოვიცლიდე, არც სეუაზე წავალ და არც სატირლად მცალიან და არც ლხინს ვნახაო. რა დავათაყებო, მას უკან ყველას ვიქმო.

- მის მსგავსად, ვიდრემდის ჩემის საქმისაგან ეგ არ მოიცლის, მაგას არცარა ქორწილისა, არცარა ვაებისა, არც მეფისა და არც ერისა არა უნდა რა, და მასუკან სხვას რასმე მოიგონებს, თვარა ჩემის მეტი სანუხარი და სალხინო მაგას არა აქვს რა.

თქვა რუქამ:

- არა ახალია ეს საქმე. ძველთაგან თქმულა: არას კაცს კარგის მოქმედისათვის კარგი არ უქმნია და მის მაგიერ ავი მიუგია. თვარა ლეონ რას მეტყერება? ერთი დაკარგული კაცი არავის შეენწყნარებინა და მოვიდა, მეფეს გავანყევ და დიდი წყალობა მიანიჭა.

ან მე რას მიპირებს?

თქვა რუქამ არაკი:

კაცი და გველი

ერთი კაცი მოვიდოდა გზაზე. ნახა, ერთს ძეძვს ცეცხლი შემოჰკვებია და ზედ გველი გასულა. წასასვლელი გზა არა აქვს, ღონობს და წივის. ნახა მან კაცმან, შეეწყალა და თქვა: ამ გველს მოვარჩენ, მაღლია ჩემთვისაო.

მივიდა, შუბის წვერი მიუშვირა. გველი ზედ შემოეხვია, მხარზე შეახლტა და ყელს შემოეღვლარჩნა, მაგრა მოუჭირა.

ჰკითხა მან კაცმან: რა განყინე, რატომ მიზამ? სიკვდილს მოვარჩინეო! გველმან უთხრა: კარგისათვის კარგი არავის უქმნია და მეც ასრე ვიყავო.

კაცი შეეხვეწა: ამდენი მაცალე, იგი ჭანდარი რომ დგას, მუნამდის მივიდეთ და მას ვჰკითხოთ. თუ ჩემის ცოდვით ხემაც ხმა ამოიღოს და დაგიშალოს, გამიშვი, თუ არა და, რაც ვინდა მიყავო.

ცოტა მოუფონა გველმან და მივიდნენ ჭანდართან.

ჰკითხა მან კაცმან: ეს გველი სიკვდილს მოვარჩინე, ან ასე მიზამსო.

მან ჭანდარმან ეგრე უთხრა: ამ ცხელს მინდორში მარტო ერთი ხე ვდგავარ; მგზავრი, თუ არ ჩემს ჩრდილში, ვერ განისვენებს. მოვლენ, მოიგრილებენ, დავაჩრდილებ, მერმე შტოებს დამამგვრევენ, ზოგს დასწვენ, ზოგს კოლოფებად აკეთებენ: რა კარგი ხეაო! კარგისათვის კარგი არავის უქმნია, მოუჭირე, გველოო!

მოუჭირა ყელსა გველმან.

კიდევ შეეხვეწა კაცი გველსა: ცოტა მოუშვიო, აგერ ხარი სძოვს, მას ვჰკითხოთო! წავიდნენ, ხარს ჰკითხეს.

ხარმან უთხრა: მოვხნავ, დაფუარცხავ, გავლენ და ზაფხულ-ზამთარ სულ კაცთათვის ვმუშაობ, დამანვენენ და დამკვლენ: რაო და, სტუმარი მომივიდაო! კარგისათვის კარგი არავის უქმნია, მოუჭირე, გველოო!

მოუჭირა კიდევ ყელსა.

შეეხვეწა კაცი: ცოტა კიდევ მაცალე, აგერ მელი არის და მასაც ვჰკითხოთო!

მივიდნენ, მელს ჰკითხეს. კაცმან თავისი საჩივარი და გველმან ხისა და ხარის მოწმობა მოახსენა.

მელმან უთხრა თავის ხერხიანის სიტყვითა გველს: ლომნადირთ ხელმწიფისაგან

დასმული მდივანბეგი ვარო, ყელზე შემოჭხვევისარ და ისე მესამართლები, როგორ იქმნებაო? შემოეშვი და შენც დამიჩოქე და ამ კაცმანცაო!

რა გველი შემოეშვა და დაბლა ჩამოვიდა, დაჰკრა მელმან ტოტი თავში, გველი მოკლა და თქვა: გველის სამართალი ეს არისო!

მერმე მან კაცმან ის მელა აღარ დაინდო და შუბის ცემა მოინდომა: კარგი რამ ბენვი აქვსო.

ჰხამს.

შეუცყო მელმან, გაექცა და თავსა აბრალა: დავაშავე, მოვარჩინეო!

- ან შენც ლეონ, მას გველსავით გამომიყვანე, მარჩობ და რა ვქმნა? ლეონის სიციყვა

თქვა ლეონ არაკი:

კათილი გველი

ერთი გლახაკი კაცი მივიდოდა გზასა. ნახა ორი გველი, ერთი შავი და ერთი წითელი, იბრძვის და შავი ერეოდა.

და თქვა მან კაცმან: ამ წითელს ეჭირვება მოხმარება და მოვეხმარებო. მივიდა, შავს გველს ჯობი დაჰკრა და მოკლა.

მოვიდა წითელი გველი, თავი ადგილზედ დაუკრა და კალთას კბილით მოეკიდა და გაზიდა. გაჰყვა ეს კაცი. ერთის კლდის ქვაბში მიიყვანა. ეგზომი განძი აჩვენა, მეფეს არა ჰქონდა იმდენი, და გამდიდრდა კაცი იგი.

- რუქავ! როგორიც კაცი შენა ხარ, ის გველიც, შენი ნათქვამი, შენისთანა ყოფილა, თვარა კარგისათვის აეს ვინ უბამს კაცსაო.

თქვა რუქამ არაკი:

გლახა და მიდარი

ერთი გლახა კაცი თავის სახლში იჯდა და ინატრა: ღმერთო, ხუთასი მარჩილი მომეცო და თუ ან ერთი აკლია, არ ვინდომებო.

ერთი მდიდარი კაცი თურე ბანზე იარებოდა, მან გაიგონა და თქვა: მივიტანო და გამოვცადო კაცი ესე თუ რასა იქმსო? წავიდა, ხუთასი მარჩილი დათვალა და ათი დააკლო.

ღაბეჭდა და ბანიღამ ჩაუგდო.

ღათვალა კაცმან მან და ათი აკლდა. თქვა: ღმერთო, შენმც კურთხეულ ხარო! ერთი მარჩილიც გებოძა, იმასაც დავიმადლებდი, არამც თუ ეს დაგამწყრალო.

ჩამოვიდა იგი მდიდარი კაცი და უთხრა: ჩემია, გამოგცადე. მომეც, წავილო! მან შორს დაუჭირა: შენთვის არ მითხოვნია, ღმერთსა ვსთხოვე და მომცაო. შეიცილნენ და ყადთან საჩივლელოდ წავიდნენ.

მან გლახამან უთხრა: მე არა მაცვია რა და შენ კარგად მორთულხარ, ეგ შენი ცყავ-კაბა მათხოვე და წამოვალო.

მან კაცმან ამდენს სიკეთებე ისიც დაამატა, ათხოვა. ჩაიცვა, და წავიდენ ყადთან. იჩივლეს.

მერმე მან გლახაკმან თქვა: ეგ ასეთი მაცილობელი კაცია, თუ ამ ცყავ-კაბასაც არ შემომეცილება, ნახავთო!

მან კაცმან უთხრა: ახლა არ გათხოვეო?

ამაზე ყადი განყრა, მრავალი ჭოხი ჰკრეს, მდიდარი კაცი გააძეს. ასრე კარგი პასუხი უყო, კიდევ გაძარცვა და ათრევნა.

- კარგისათვის კარგი არავის უქმნია, ნუ ამბობ!

თქვა ლეონ არაკი:

მოხარხაზული არაბი

ბაღდადის ხალიფა ღია კარგი მეჭინბე იყო და კაის ცხენს ძვირფასად იყიდდა. ღავარდა ამისი ხმა. ერთმან არაბმან ერთი ცხენი მოიყვანა, ორი ათას მარჩილად ღაათასა. ხალიფამ მაშინვე მოუტანინა.

მან არაბმან უთხრა: ერთს ძაძაში ჩამიყარეთ, თვარა რით წავილო?

ჩაუყარეს და მისცეს. მოჰკრა არაბმან ვეცხლს ხელი, გარდაჰკიდა ცხენსა, შეჭდა, გააჭენა ცხენი. გამოუდგნენ სულ ხალიფას ჭარი კაის ცხენებითა. გზა და კვალი ვეღარ გაიგნეს. მობრუნდენ დაღონებულნი.

მესამეს ღღეს არაბი მოვიდა, ცხენი მოიყვანა. ჰკითხეს: რაგომ ჰქმენო?

მან მოახსენა: შორს ვიდევ, საკიდარი არა მყვანდა რა, ვეცხლი მძიმე არის, ვერ ვზიდევდი, წავილე და, ახლა ცხენი მომიყვანიო.

მერმე უთხრეს: ვინლა მოგდევდა, ცხენი რადლა მოგყვანდაო?

მან გაიცინა და უპირობა უზრახა: კარგის პასუხად ეგ მექმნა, ღმერთი რას მიზამდაო?

- თუ არაბმან იცის კარგისათვის კარგი, სხვას კაცს ვის არ ეცოდინება. ან ავს ვინ იქმს, თუ არა ღვთის შემცოდე. თვარა მისთვის მას კაცს რა კაი ექმნა, ან მან რა კაი უყო?

ღმერთს მისთვის წაურთმეგია და ამ საბრალოს კაცისათვის მიუცემია.

თქვა რუქამ არაკი:

ჭაბუკი და მამოზრანი

ერთი კაცი, კარგი ჭაბუკი, მოვიდოდა და ხმალიც კარგი ერცვა. ყოველი საჭურველი კარგი ჰქონდა. ცოლი თან მოჰყვანდა, დია, ლამაზი და კარგი ქალი. გაიარა გზა და მიჰხვდა ადგილსა სამეკობროსა. ხუთნი ამხანაგნი იდგნენ და ბევრს კაცს ამიანებდენ. იგი კაი ჭაბუკი უცნაური იყო და უფიქროდ მივიდოდა. ვიდრემდის ხელი არა სტაცეს, ვერა შეიცყო რა.

გაძარცვეს, ხელი შეუკრეს და წაიყვანეს.

ერთს მათგანს ამხანაგს მისი ხრმალი თურე მოეწონა, მალვით უთხრა: ამ შენს საჭურველსა და სხვას ქონებას შენ გაგაყოფინებ. შენი ხრმალი წილად მე მომახვედრე და შენს ცოლს მოგცემ და გაგიშვებო.

მან კაცმან თეცი მისცა: თუ მე გამაყოფინებ, ჩემს ხრმალს შენ მოგახვედრებო.

წაიყვანეს. ერთს სამზირალს ალავს ციხე იდვა, მუნ დაესადგურათ. ათი კაცი სხვა მხარშეკრული იდვა და ნაძარცვი აუარებელი.

მან განდობილმან ამხანაგმან თქვა: ეს დღევანდელი კაცი სულის კაცსა ჰგავს და მოდი ამას გაგაყოფინოთ!

ნება დართეს სხვათაც და ხელი გაუხსნეს.

დაუნყო ყოფა მან კაცმან; ერთ წილად თავისი ცოლი დასვა და ერთ წილად ერთი ფარი და ზედ შიშველი თავისი ხრმალი.

ანამდად დაავლო ხელი, უწინ, რომელსაც ხრმალი უქადა, სცა მას და მოკლა. ერთი სხვა მოკლა. სამნი გაექცნენ. მუნ ხელდაკრულნი კაცნი დახსნნა, ხრმლები მისცა, გამოუდგნენ და ყველა დახოცეს. მან კაცმან თავისი ცოლი წაიყვანა და თავისი საჭურველი. სხვა მათ კაცთ მისცა: მე ეს მეყოფაო.

- რადგან მან ერთმან ამხანაგმან ამდენი სიკეთე უყო, რომ ენდო, ხელი გაუხსნა, გაყოფინა, ცოლი მისცა, ეს მის სიკვდილ რასლა ემართლებოდა? კარგისათვის კარგი არაოდეს ქმნილა, რასაც შენ არა სცეუი და ახლა არ იგონებო!

ლევონ უთხრა:

- კარგი ჰქმენი, მას კაცსა მათზე ავის ქმნა დაუნუნე. ცოლი წაართვეს, გაძარცვეს, თავი დაიხელთა და ის მოკლა, ავად უქმნიაო. მე მასცა ვუძრახავ. უნინვე რასათვის ასრე ლაფლად დარჩა? თუცა უკანის არა ექმნა რა, შენებრი კაცი იქმნებოდა.

თქვა ლევონ არაკი:

ენეზაჭარი და მეფუნდუკი

ბოლნისისა მთისა ძირსა, გზის გადასაგაღსა, ერთი კარგი ფუნდუკი აეშენათ, და მუნ ერთი მეფუნდუკე იდგა. ასეთი კაცი იყო, რომე, რაც მგზავრი გაიარდა, მას ღამეს სამადლოდ ასვის, აჭამის, ცხენის ქერი და ბზე მისცის, თასი არ აიღის, და მეორეს ღღეს გაისტუმრის.

ერთი დიდი ქარავანი მოვიდა და დადგა. კარგა დახვდა. მას ღამეს ასეთი თოვლი მოვიდა, მთა შეიკრა: ველარ გარდავიდა და ველარც გამობრუნდა. მას ზამთარს მას ფუნდუკში დარჩა. მან მეფუნდუკემ არა რა დაახარჯინა, სულ კაცთათვის და აქლემთათვის თავისი ხარჯი მისცა.

გაიწყენენ დიდვაჭარი და მეფუნდუკე, და ჰკითხა: შვილი გყავსო?

მეფუნდუკემ უთხრა: არა მყავსო. თურე არ უჩნდა, კეთროვანი იყო და ამ ჩემს სტუმარს არ ეზიბლოსო, და ჩემი ღვინი აღარ იამებაო. მუნამდინ შვილი კარში არ გამოუტყვა, ვირე ვაჭარი არ წავიდა.

გაბათხული მოვიდა, მთა გაიხსნა. ეს დიდვაჭარი წავიდა, დია მადლიერი იყო და ნაცვალს პასუხსაც სცდილობდა.

მერმე მეფუნდუკემ შვილი გამოუშვა.

შემოსწერა შვილი და უთხრა: მე მაინც გძულვარ და აქეთგან წავალო. გამოუდგა უკან ქარავანსა და მოეწია.

ჰკითხა დიდვაჭარმან: ვინ ხარო?

მან უთხრა: მეფუნდუკის შვილი ვარ. შენ ამაზე უშვილობა გითხრა, ნახვას მოინდომებს, გონჯია, აღარა იამება რაო. ახლა მეც შემოვსწერ და წამოველ, წავალ სადმე, ან ვიშველებ და ან დავიკარგებო.

მან დიდვაჭარმან თეცი უთხრა: თუ რამ გეშველება, გიშველიო! წაიყვანა და წავიდა.

მივიდა შინ. აქიმი მოაყვანინა, ვერა ღონე დაუდგა.

ერთმან აქიმმან უთხრა: ერთს კაცს რომე ერთის მეტი ვაჟი არა ჰყვანდეს, ორის წლისა იყოს, ლამაზი, კარგი. მამამან ნებით მისცეს, დაკლას, და მისი სისხლით შეიბღალოს, მით მორჩებაო!

დალონდა. ამას ვინ მისცემდა? თურე მასვე ვაჭარსა ჰყვანდა ამისთანა ვაჟი, მის მეტი არა ჰყვანდა რა.

ასრე თქვა: თუ ეს ჩემი შვილი არ დაგვკლა, მაშ მამისა ამის ნაკეთარი რით გადავიხადო? ცოლი სხვაგან გაიგყუა. დაკლა შვილი. სისხლით კეთროვანი შებღალა, და მაშინვე მას კაცს ხესავით ქერქი გასძვრა და მორჩა. მკვდარი შვილი აკვანში ჩაანვინა და ზენარი ნაჰხურა. იქ იმ ვაჭრის ცოლს მუცელმან და ტუტეებმან ტკივილი და ნვა დაუნყო, მოიჭრა. ქმარს უთხრა: ტუტუნი მენვიან, მარტვილს თუ არა სჭირს რაო? ქმარმან უთხრა: რა სჭირს, კარგად სძინავსო.

მივიდა, დედამ ტუტე მისცა, მარტვილმან ნოვა დაუნყო. ამოიყვანა კარგად მყოფი, დედას სიცილი და ფოთინი დაუნყო. ყელზე ოქროს სალტესავით აჩნდა რამე.

ქმარს დაუძახა: ეს რა არისო?

ქმარმან ღმერთს მადლი შესწირა და ცოლს ყოველი ყოფილი უთხრა.

შენ რომ ამბობ, კარგისათვის კარგი არავის უქმნიაო, აჰა, ნაკეთარიც ნახე! რა გამოიმეტა წამლად და ღმერთმან რა წყალობა უყო? ავს კაცს ყოველი კაცი თავისი მსგავსი ჰგონია, თვარა რა სიგყვანა.

თქვა რუქამ არაკი:

სამნი ბრმანი

იყო ერთი გლახაკი ყრმა. წავიდა სხვაგან სამწიროდ. დაჰყო ერთი წელი. ცხრა ფლური მოიღვანა. წლის გასრულებამდე წამოვიდა თვისსა თემსა.

რა ქალაქს მოახლოვდა, მდინარე იყო და გაშიშვლდა, დაიბანა და ტანს ჩაიცვა. წამოვიდა, ფლურები თურე მუნვე ღარჩა.

მოაგონდა ფლურები და აღარ აქვნდა. ღმერთსა აღთქმა დაუდვა: თუ ჩემი ფლურები ვიპოვნე, ერთი შენს სახელზე გლახაკს მივსცეო.

მივიდა, სადაც ტანი ებანა, მუნვე პოვა.

წამოვიდა ქალაქად. ერთი უსინათლო გლახაკი პოვა, უთხრა თავისი ამბავი: ასე აღთქმა დამიც და აჰა ფლურიო!

იგი გლახაკი ორისავ თვალით ბრმა იყო. ასე უთხრა: რადგან ღვთისათვის შეგინწირავს, ცხრავე მომეც, მე რომელიც მნებავს, გამოვარჩევო.

დაეწლო კაცი იგი, და ცხრავე მისცა. მან ბრმამ ცხრავე ჯიბეში ჩაიღვა. ამ კაცმან თხოვა დაუნყო.

გლახამ ბახილი შექმნა: მიშველეთ, ეს კაცი რას მიპირობსო?

მონაშე არა ჰყვანდა. წაართვა მან ბრძამან ფლურები. დაღონდა ის საბრალო კაცი, თან გაჰყვა: ამ ჩემ ფლურებს რას უბამსო?

შევიდა ეს გლახა თავის სახლში, ერთი ქილა ამოიღო, სულ ფლური ედვა, ისიც ზედ დააყარა და უთხრა: ჩემო ხუთასო ფლურო, ეს ცხრაც შემოგმაგეო!

სამჯერ შეაგლო ქილა და დაიჭირა. მეოთხედ რა შეაგლო, მან კაცმან ჰაერში ხელი მოჰკრა და დაუძალა. ეძება ბევრი, მაგრამ სადღა ჰპოვებდა? გამოვიდა და დაიწყო ცირილი.

მოვიდა სხვა უსინათლო გლახაკი და უთხრა: რა გაცირებსო? უამბო მის ამბავი: ასე, ხუთასი ფლური დავკარგეო!

მან მეორე ბრძამ უთხრა: აგრე უნდა ფლურის შენახვაო! ამ ჩემს მრუდს ჭობში შვიდასი ფლური ძეს, სადაც დავაგდე, ვინც აიღებს, მევე მომიტანსო!

უნინდელმა ბრძამ სთხოვა: მაჩვენეო!

რო მიადღია, ეს საბრალო კაცი იქივ იდვა, მან გამოართვა. რა დაგვიანდა, თხოვა დაუწყო.

მან უთხრა: არ მოგიციაო. ამაში შულლი გამოერიათ ორთავ ბრძამათა.

ამ ჩხუბზე ერთი სხვა უსინათლო ბრძამ მოვიდა, ჰკითხა: რა გაშულლებსო? მან მისი ქილისა უთხრა და მან მისი ჭობის ამბავი.

მან მესამემ ბრძამ უთხრა: ვაი თქვენს ჭკუასა, რა კარგა შეგინახავსო ფლურებიო! ამ ჩემს ძველს ჩოხაში ათასი ფლური ძეს, სადაც გავაგდე, მევე მომცემენო.

საბრალო იგი კაცი მუნვე დვა. ესმოდა, წავიდა, თაფლი იყიდა და ჩოხაზე შესცხო. ფუტკარი დაეხვია. ბრძამ ჩოხა გაიხადა. ისიც მან საბრალო კაცმან წაიღო. შექმნეს ამ სამთავ ბრძამთ ყვირილი და ცირილი.

ეს საქმე სამეფოდ გახდა.

მეფემ კაცი დააძახა: ვინც ჰქმნით, მოდით, მე მიამბეთ, თვარა სულ ამოგწყვეტო!

იგი საბრალო კაცი შეშინდა. მივიდა და ყველაყა მოახსენა: ესრე კარგი ვუყავ და სიკეთის პასუხი ეს მიყოლო.

მას საბრალო კაცს მეფემ ესრე უბრძანა: რადგან კარგისათვის კარგი არავის უქმნია, ას- ასი ფლური შენს სამლოცველოდ მიეც და სხვა შენი იყოსო.

უთხრა ლეონ:

ეგ კარგისათვის ავი პასუხი არ არის. მას საბრალოს კაცსა ღვთის აღთქმა გარდაუხდია, ბრმა დაჰხარბებია, სამთავ უსამართლოებით ნაშოვნნი ჰქონიათ და ღმერთს სულ იმ საბრალოსთვის მიუცია.

თქვა ლეონ არაკი:

მაგისტროსი კინოსა

იყო მაგისტროსი ერთი, ღია კარგი და სახელოვანი ჭაბუკი, ყმა კეისრისა. და გაგზავნა კეისარმან მოციქულად საფრანგეთს. ღია ქველის მოქმედი კაცი იყო, უფროსად თარულად იქმოდის.

წავიდა. რა გზა განვლო, ნახა, ერთს ადგილს ერთი შიშველი მკვდარი კაცი გდია. წავლო პაშტა ადგილი, მოსამსახურეთ უთხრა: თქვენ წადით, მე ნუ მელითო!

რა ისინი გაიცალა, დაბრუნდა, ტანს გაიხადა, ორი პერანგი ეცვა, ერთი მას მკვდარს წახურა. ჩაიცვა აგრეც და მსახურთ მოენია.

მივიდა ქალაქსა ერთსა. ნახა, თოლორცში მწვირე დგას და შიგ საპყარი გლახა ეგდო. არცავინ ამომყვანი პყვანდა და არცავინ მიმცემი რისამე. თვით მაგისტროსი ჩამოხდა სახედრით და ამოიყვანა საპყარი, ხმელზე დასვა და ერთი ფლურიც მისცა.

წავიდა საფრანგეთს, ჩაჯდა ნავში, ზღვა აუღელდა, ნავი დაემსხვრა და მაგისტროსი უფსკრულში დაინთქა.

მოუხდა კაცი ერთი, მოჰკრა ხელი და ხმელზე გამოიყვანა და უთხრა მაგისტროსს: მე ის გლახა ვარ, შენ რომ წუმპით ამომიყვანე; მე მის მაგიერ ეს მიქნიაო!

წავიდა საფრანგეთს, ყოველი კეისრის ბრძანებული გაასრულა, მობრუნდა, მოვიდა კონსტანტინეპოლედ. მოედანზე ცხენი გამოაჭენა, წაექცა, წვივი სრულებით დაიღენა. გამოვარდა მეფე და სრული ჯარი. აიყვანეს მაგისტროსი, შეიყვანეს, დაანვინეს, მკურნალნი დააყენეს. ვერა უნამლეს რა.

მაგისტროსს ერთი გულითადი მონა ჰყვა, სულ სანოლს უწვის, იგი შეუყენა დასტაქართა: ჩემთვის რას იტყვიანო? დასტაქარნი გავიდენ, მონა გაჰყვა, დასტაქართ თქვეს: ხვალ მოვიდეთ, თუ მუხლში მოგვაჭრევენოს, უნამლოთ, და კიდევ მორჩება, თვარა მოკვდება და ხელს ნუ მივყოფთო!

მივიდა მონა და ყველა უამბო.

რა მაგისტროს მოისმინა, ასე თქვა: მე ცალფეხს სიცოცხლეს, მოვკვდე, ღია მიჯობსო! მრავალი იტირა და მიეძინა. და მონა იგი ფერხითით უწვა.

შუალამისას შემოვიდა კაცი ერთის სარკმლიდგან, თეთრი პერანგი ემოსა, დაჯდა. მაგისტროს

მოიკითხა და ფერხის ამბავი ჰკითხა. მერმე უთხრა: მაჩვენე ფერხი, რა რიგად გაქვსო?

გაუსხნა და უბეთა ერთი მოთხე ედვა, ამოიღო. მას შიგან წამალი რამ იდვა, ამოიღო, თითო დაანო და ფერხი დაუბილა. უთხრა: გაიძარო! არ მოეხსნა და გააძვრეგინა. ფერხი კარგა გაიძრა.

მეორედ კიდევ წასცხო წამალი და უთხრა: აღდეგ, მამეყრდენო! მაგისტროს კიდევ უარი თქვა და არ მოეხსნა, აღადგინა და მიიყრდნა.

დაანვინა და მესამეც წასცხო და უთხრა: აღდეგ, წარვლე, მორჩიო!

წარვლო, მთელი კაცი შეიქმნა. უთხრა: მე იგი მკვდარი ვარ, შენ რომ გზაზე მნახე და პერანგი წამსურეო. მე მის სიკეთის პასუხი ეს მიქნიაო!

- ან, ძმაო რუქავ, დიდმან იცის და მცირემან კარგისათვის კარგი პასუხი. გლახაკმან და ვაჭარმან, მკვდარმან და საპყარმან ესე ქმნა და შენ რად იცყვი კარგისათვის ავსა და მაგიერის უქმნელობასა?

თქვა რუქამ არაკი:

მეფე ანაკოფიისა

მეფე იყო ანაკოფიისა. მრავალი ერი მონებდა და ყოველი კაცი უყვარდა. ერთგულისას ამას იცოდის: რა გინდ ბევრი ვაწყინო, ისევე ერთგული ბუნება აქვს და არ დამთმობსო და ორგულს ეგოდენს წყალობას ვუბამ, გავიერთგულოო.

გამოხდა ხანი. ორგული არ გაუერთგულდა და ერთგულიც გაუორგულდა. მტერნი აუჩნდნენ. მეფე სამკვიდროზე ვეღარ დადგა და სხვას თემს ივლტოდა. თან ორიგ გარდაჰყვა: ერთგულიცა და ორგულიცა.

რა დიდად გასჭირდა ხანთ სიგრძისაგან, თუ რამ ორგულს უბრძანის სამსასური, აყვედრის: რა მენწყალობება? სახლი გაუშვი, მამული და შენ გახლავარ. ან კიდევ აქა-იქ ტანტალს არ მაჭერებო!

რა ერთგულს უბრძანის, უთქმელად ჰყვის. გამოხდა ხანი და უფრორე გაუძნელდა საქმე.

რა აღარას ხსნა იყო, მოახსენა ერთგულმან: გარდმოვარდნილხარ და საგანძური დაგლევია, აღარა გეშოვება რა. მე გამყიდე და ჩემის ფასით სხვანი დაარჩინე!

შენუხდა მეფე და არა ქმნა ენება. მაგრა ღონე აღარ იყო. გაყიდა ერთგული და მისი ფასი იხმარა. მან ერთგულმან, რა თავი გაიყიდა და გაჰშორდა, გამოიპარა და პატრონთან მოვიდა. რამდენჯერ გაუჭირდის, თავი გაიყიდის და გამოიპარის და პატრონთან მოვიდის.

ჟამთა ვითარებით, მეფე იგი მუნვე მამულსა თვისსა მოვიდა და გამეფდა. მას ერთგულის წამსახურს აღარა პატივი მისცა და მისი მამულიც მიუღო, და ორგულს ბევრი შეჰმატა, რომ ეს მხნე და გამძრავი კაციო, და შენ უღონო და გულდევალაი კაცი ხარო!

- ამით სცან, რომ კარგისათვის კარგი არავის უქმნიაო. უთხრა ლეონ რუქას:

- რამცალა გითხარ, ესრეთ შმაგხარ, მეფეს პირისპირ ეგყვი: კარგისათვის კარგი არ ძალგიც და ავისათვის ავიო. მე შენ დღეის ნაღმა აღარას გეუბნები, თავმან მეფისამან!

მან სიტყვის მდინარემან, ამბავტკბილმან, ენამრავალმან ვაზირმა სედრაქ დაუნყო წვრთნა რუქასა და ეგყოლა:

- რუქავ, მე რა ამაღლებულისა და ღრუბელთა უმაღლესისა ხელმწიფისა საფარველს ქვეშე შემოვსულვარ და შენ შემისწავლიხარ, ძმასა და შვილსა ორსავ მიჩვენებხარ და არცა შენგან უკეთესი მეგობარი მყოლია. ამას გეცყვი და გასწავლი: რა კაცი კაცს გაუმტერდება, სიქიმზე ვეღარას დაანახებებს, თვარა შენგან მართებული არ არის. რასაც კაცისათვის ავი და ბოროტის მთქმელი იყო, ყოველს კაცსა სიყვარულს უნდა აჩვენებდე, თვარა, რა გაუმტერდე და ვეღარ შეიძლო, დაძახუნდები.

თათვანი

არისინდოეთს მფრინველი ერთი, რომელსა თათვალს უხმობენ, მიმინოს უფროა და მფრინველს ნადირობს, თუცა მოუხდა. რასაც დღეს მფრინველი ვერ ინადირა, მივა და გუშინდელს ნაჭამს ძვალს მონახავს, დაჯდება და თითო-თითო ძვალს აიღებს ნისკარგითა და უკანით შეიყოფს. თუ სრულიად დაეცია, მერმე ჩანთქამს. იცის რომე მოვიდნობო და განსავალითაცა გავაო. და თუცა არ დაეცია, აგრევე დასდებს, რომ ვერ მოვიდნობო, და არცა ხელჰყოფს ჭამად.

- თუცა მფრინველს ეგოდენი გონი აქვს, წინასწარ გამოიკითხავს საქმესა, შენ ხომ კაცი ხარ და მეფის წინ აღბრდილი, რად იქმ უგვანსა, რად არ დაადუმებ ცუდის საუბრისაგან ენასა.

კარგი ამხანაგი ადვილად არ იშოვების, გზაზედ ცუდად არ იშოვების, იათად ვერავინ იყიდის.

ამხანაგი ციხე წყლიანია, ზღუდე მაღალია, სიმაგრე დაურღვეველია.

ამხანაგი ლხინი ფრიალია, სიხარულთა გამამდიდრებელია, სუფრათა შემამკობელია. ამხანაგი გულთა ნათელია, თვალთა ჩინია, მკლავთა ძალია და ზურგთა მომბმელია. ამხანაგი მტერთათვის მაზიანებელია, მოყვარეთათვის საიმედოვნეა, უცხოს თანა გამოსაჩენია და მეცნიერსა თანა მოსამსახურეა.

ამხანაგი მარტოსათვის ხმის გამცემია, ჯართათვის მარგებელია და ცოტას კაცთა შემაქცეველია.

ამხანაგი ჭირში მომხმარია, სნეულებაში მკურნალია, სიკვდილში თავის წამგებია. ამხანაგის უკეთესსა შენ რას იშოვნი? რად გძულან, რად ეშუღვლი, რად ეკამათები? მე მრავალი კარგი კაცი მინახავს, მამაშვილობასა და ძმობას გაჰყროდეს და ამხანაგს შესწყობოდეს.

ამხანაგში თუ არ სიყვარული, საქიმპარი არა არის რა.

უთხრა რუქამ არაკი:

საღამანდრა

ინდოეთს არის სულიერი ერთი, რომელსა საღამანდრას ეძახიან. საღაც სააგურე ენთება, ან აბანოს სახშილი, ან საკირე, მას ცეცხლში იქმნება და მუნ იპოვების. რა ცეცხლი მოაკლდება, მაშინვე მოკვდება მეტის სიგრილისაგან. ცეცხლის სიცხე არჩენს.

მუნებური მეფე მის ცყავს შეიმოსს სიგრილისათვის. მას ეგეთი აგებულება აქვს, რომე ცეცხლი თუ მოაკლდა, მოკვდება და სხვას სულიერს, თუ ცეცხლი მიეხლო, დასწვავს.

რა რიგადაც სხვადასხვა რიგი აგებულობის პატრონი მფრინველია, აგრევე სხვადასხვა რიგისა კაცია.

შენ მაგ ბუნების პატრონი ხარ, რომე ყოველი კაცი გიყვარს და მე ყოველნი მძულან. მე კი არავინ მძულს, მაგრამ მე ყველას ამაზე ვძულვარ, მეთვის ერთგული ვარ. მე ამის მეტი არავინ ვიცი და არცავის ვეფერები, ვირემ მეფე ცოცხალია, არცავინ მინდა. თქვენ ყველაყანი სხვასა დაეკვრიოთ და სხვას პირს ჰკრავთ, თვარა მე ვისზე რა დანაშაული მაქვს, რაც ცუდად არ ამიმტერდით.

თქვა რუქამ არაკი:

სამნი ამხანაგნი

იყენენ სამნი ამხანაგნი. ერთი ღია კარგი და ბატონის ერთგული და ყოვლის კაცის შეუცლოდარი, მართალი და მართლის მოქმელი იყო და ორნი მტყუარნი და ორგულნი.

იგი ორნი ამხანაგნი ორგულებაზე აწვევდენ მას ერთსა, და იგი ერთი ეტყოდა: ნუ, ძმანო, არა სჯობს. პატრონისა ორგული ღმერთსაც სძულს და კაცსაცა, და ნუ ბოროტებო!

იგინი გაუმტერდენ და პატრონთან შესმენას ეცადენ. არ შეიბებლა და ღამე ბაგირი წაუჭირეს და დააშთვეს.

- თქვენც აგრე მიპირობთ, განა ვერა ვხედავ? ამხანაგს რომ მიქვებ, ამხანაგი ესეთი მინდა, ჩემის ნებისა და ჩემთვის კარგის მოქმედი, კეთილისმყოფელი, უზიანო, მეფესთან კადნიერად სიკეთის მოქმედი, არა მათხარი, ქიშპი, მტერი და წახდენის მცდელი. ღმერთთან ეგეთი ამხანაგი თქვენ მოგცეს, თქვენ მე ამხანაგები მყავებართ, ან როგორსაც ამხანაგობას მიპირობთ!

თქვა ვაზირმან არაკი:

გლახაკი და ქილა ერბო

ერთი გლახაკი კაცი მივიდოდა გზასა ზედა და ერთი ქილა ერბო ჰპოვა. აილო ქილა, საკიდარში ჯოხი გაუყარა და მხარზე შეიდვა. დაიწყო გზა-გზა სლვა და გულთა ამასა უბნობდა:

- ან გამდიდრება მოინდომა ღმერთმან ჩემი. ჩავალ ქალაქად და ერბოს ნახევარ მარჩილად გავყიდი; მით თორმეტს ქათმის სამამლე ნინილებს ვიყიდი, მოვიყვან, დავზრდი, დავყვარავ, დავასუქებ და თითოს თითო აბაზად დავყიდი. მერმე მით საეშვე გოჭებს ვიყიდი, დავასუქებ, დავაკერავ და ორ-ორ მარჩილად დავყიდი. მერმე მით სახარე ხბორებს ვიყიდი, დავზრდი, მოვხნავ, მოვთესავ და ამენებული შევიქმნები.

და ამ გულისთქმაში შეშა აუდვა და ქალაქს გასასყიდლად წამოიღო.

ერთი ხიდი დახვდა. თქვა მან კაცმან: აქ ხარი არ გაიარს, ხმა გავცეო. შესძახა: ჰარიო! დაუქნია ჯოხი, ერბოს ქოთანს ხიდზე დაჰკრა, ქოთანს გაგება, ერბო დაიქცა. მისის

გულისთქმით გამდიდრება წუთზე წაუხდა.

- შენც შენის გონებით ბევრს რასმე ზრახავ და გამდიდრდები, მაგრამ ასეთი რამ გაგიზრახავს, რომე ღვთის ძალით შენს თავსაც მოჰშლი, არამც თუ განზრახული გაათაო.

უთხრა რუქამ პასუხად არაკი:

ორი ღაფრიში და შაჰი

ორი ღაფრიში მოვიდა ისპანს. ერთი სადგომს დადვა და ერთი ისპანის შაჰთან მივიდა.

ჰკითხა შაჰმან: მრავალი თემი მოგივლია, რა უფრო უცხო გინახავს? მან ღაფრიშმან მოახსენა:

- მრავალი უცხო მინახავს, მაგრამ ძოღან ღამ აქ საკვირველი რამ უცხო ვნახე, არას ადგილს არ მინახავსო. რა შუალამე შეიქმნა, მოვიდა ერთი ასეთი მფრინველი: ერთი ფუნდუკი მისის კაცებითა, აქლემებითა, ადგილითა, სახლებითა, გალავანითა, სრულობით აიგაცა და წაიღო.

განყრა შაჰი და გააძო: ასეთი ცყუელი რა სათქმელია, ფუნდუკი და მისი გარეშემო მფრინველმან აიგაცა და წაიღო!

მოვიდა განზილებული ღაფრიში და ამხანავს ყოველი უთხრა. აგინა ამხანავმან და ეგრე უთხრა: საშოვარს მოველოდი და შენ მაგისთანა ცყუელით გამოძებული მოხვალ! ფუნდუკის აღება რამ გათქმეინაო? ან აქლემის აგაცებას იცყოდი, ან ცხენისასაო.

მერმე მან ღაფრიშმან თქვა: წავიდე ამ ჩემს ამხანავს ცყუელი გაუმართლოო.

მივიდა. მაჰმან დავრიში ნახა, ჰკითხა: მრავალი თემი გინახავს და რა უფრო უცხო გინახავა?

მან დავრიშმან მოახსენა: ბევრი რამ უცხო მინახავს და გუშინ წინ რომ აქ უცხო ვნახე, მისთანა არა მინახავს რაო. რა მამლის ყვილი შეიქმნა, ჰაერიოვან ხან აქლემის თავი ჩამოვარდა, ხან ფერხი, ხან ცხენის ნაწყვეტი, ხან აგურის ნაგეხი, ხან ალიზის ნალენი. გათენებამდის ძილი არ მომსვლიაო.

მაჰს გაუკვირდა და თქვა: თურე იგი გუშინდელი დავრიში მართალს უბნობდა, და ცუდად ვაუაძეო.

მრავალი მისცა და ის ცეუილიც დაუჭერა.

- თქვენც სამთავ პირი შევიკრავს და რომელიც ცეუილს იცევიო, მეორეს ასეთს სიცევას მოახსენებთ, რომ მეფეს დააჯერებთ და მე კი წამახდენთ.

თქვა ლეონ არაკო:

ბღახი და საში გველი

ერთი კაცი ყანას მკიდა. ნახა, ორი გველი თამაშობდა. ერთმან გველმან მეორე დაანვინა, გარეშემო თვით წრე შემოავლო და წავიდა.

მივიდა ერთი სხვა გველი. დაინახა, წრეს შიგნით ერთი გველი წევს, წრე აღარ შეშალა, შეიკუნჩხა, მხელტა, წრეში ჩახლტა, გველი მოკლა და ისევე გადახლტა და წავიდა.

მოვიდა მეორე იგი გველი. ნახა, თავისი ცოლი მოკლულია. მას კაცსა ცხენისათვის აღერდი დაეთიბა, ხორომად შეეკრა. მას შიგ შეძვრა და დაიძალა.

მან კაცმან რა მუშაობა ვაათავა, თივა აიკიდა, შინ წაიღო. მას ღამე გველი გამოძვრა და სულ ჭამჭურჭელი დაუშხამა და თივაშივე დაიძალა.

მეორეს დღეს მან კაცმან მათ გველთ ამბავი ცოლს უამბო. რა გველმან მის კაცის უბრალობა შეიგნა, გამოძვრა და, რაც ჭურჭელი გესლით დაეშხამა, სულ ჩამოყარა და დაამგვრია და კარი გაიარა.

შეიგნეს მათ ცოლ-ქმართა, რომ გველი თან მოჰყოლოდა და ახლა უბრალობისათვის ჭურჭლის დაშხამაც აცნობა და წავიდა.

- ძმაო რუქავ! ღია კაი კაცი ხარ და ამას იქმოდე: უბრალოსას, თუ გველი ცდილობს,

არა აწყინოს რა, შენ ხომ აღამის ცომი ხარ. ჩვენ შენთან შეცოდება არა გვიცს რა, და ნურც ეგრე გესლით გვეშხამავ, თვარა უბრალოს ღმერთი არ მოიძულებს და არც შენის გულისას უზამს.

თქვა რუქამ არაკი:

სამნი ძმანი

სამნი ძმანი იყვნენ. ორნი ბოროტნი და ხარბნი და ერთი მართალი და ღვთისმოსავი. გაიყარნენ. ავნი ძმანი ერთგან დადგნენ და კარგი ძმა ცალკერძ გააძეს.

წავიდა კარგი ძმა, ნახა ერთს ალაგს ერთი დიდი ქილა ფლური. ერთპირობით ვერ ზიდა. წამოვიდა შინ. მას ღამესა ცოლს უთხრა: ამა და ამ ალაგს ქილით ფლური ვნახე და ხვალ წავალ, სახედარს წაიყვან და მოვიტანო.

თურე ძმანი ერდოლამ უმზერდენ, დახარბდენ. მასვე ღამეს წავიდენ, ხვალ ჩვენმან ძმამ არ დაგვასწრასო. მივიდენ, ლამპარი აანთეს, ნახეს, ქილა სრულობით გველითა და ღრიანკლით საფეე ეჩვენათ.

მათ ძმათა ესრე თქვეს: ჩვენმან ძმამ გვილაღატა. ეს უნდოდა ჩვენთვის ესმენინა, მოვსრულეყავით, დაგვენახა და ეკბინათ, თვარა რა ჩვენს მზერაში თქვა იგი ამბავიო.

პირს მაგრა მოჰკრეს ორთავ ძმათ, აიკიდეს, ესრეთ თქვეს: მას ჩვენს ძმას ჩვენი სიკვდილი უნდოდა, და ჩვენ ცოლ-შვილით დავხოცოთო.

წაიღეს ქილა და ბანიდამ ჩაუგდეს. თქვეს: ქილა შეიმუსვრის, გველი და ღრიანკალი სახლს მოიცავს და ყველაყას დახოცსო.

მეორეს დღეს გაეღვიდა მას მართალს ძმას, ნახა, გუმინდელი ფლურები სახლში უყრია. მათ ძმათ მისი წახდენა მოინდომეს, მაგრამ ღმერთმან ფლურები შინ გაურჩელად მიუტანა.

- თქვენც ჩემსა ამ რიგად რასმე სცდილობთ, მაგრამ ღმერთი თქვენის ნებისას არ მიზამს, იცოდეთ!

თქვა ჭუმბერ არაკი:

გრძნეული ცოლის ჰაზრონი

იყო ისპანს ერთი საბრალო კაცი. და ჰყვა ცოლი ერთი, ფლიდი და გრძნეული, რომე იმისთანა არ იქმნებოდა. ქმარსა სხვა რიგად ახედებდა. მუდამისად ყურანს იკითხვიდა, დღეში ხუთს ლოცვას არ აკლებდა, ნასვამის წყლით ხელს არ დაიბანდა, სულიერობას ჩემულობდა.

თქვა მან კაცმან: რადგან ცოლი ასეთი მლოცავი მივის, მეცა ქაბას წავალ და ორნივ დაუცადებლად სამოთხეში შევალთო.

ერთს დღეს ქარაგანი გადგა ბაღდადისაკენ და კაცი თან გაჰყვა. ქალაქს გარეთ ქარაგანი ახლოს დადგა და მან კაცმან ესრე თქვა: რადგან ესრეთ ახლოს დგანან, ამას ღამეს შინ მივალ და

დილას ადრიან ამათ მოუესწრობო.

მის ცოლს ქმარი მისი წასული ეგონა. თავისი საცრთვიალო კაცი ეწვივა და ლხინად დაჭდა. ღვინოს სმიდენ. კაცი იგი ღამე კარს მიაღდა. ნახა დაფის ცემა, როკვა და სიმღერა იყო. მან კაცმან უჩუმრადვე გაიარა და ასრე წავიდა, მათ ვერა გრძნეს რა მისი მოსვლა და წასვლა, და ქარავანსავე მიენია და წაჰყვა.

წავიდნენ ბაღდადად. და მუნ მერწყულად დადგა. დღივ და ღამივ წყალსა ზიდევდა, და მით ფულს შოობდა და იზრდებოდა. ბაღდადის ქალაქში ასეთი ქურდობა შეიქმნა, სახლი დაუთხრელი არ დარჩა. აოხრდა ქალაქი იგი. შეიქმნა ჩივილი.

იწყინა ხალიფამ და შეიპყრა ბაზრის მცველნი და უბრძანა: თუცა მპარავნი არ მიპოვნოთ, ვფიცავ თავსა ჩემსა, მუცლებს დაგიპობ ყოველთათ!

წავიდნენ კაცნი იგი და ესე ღონე მოიპოვეს: იგი ისპანელი კაცი შეიპყრეს. კაცმან ჰკითხა: რად შემოიპყართ, რა შეგცოდეთო?

მათ უთხრეს: ამ ქალაქის განძი სრულობით მოიპარეს და შენ უნდა მოგვკლათ, მპარავი შენ ხარო.

მან კაცმან ვედრება დაუნყო: ერთა კვირა მაცალეთ, თუცა ქურდი ვერ ვიპოვნო, მაშინ მომკალითო.

მათ თავდები სთხოვეს. მას ვინ უთავდებებდა? ღმერთი მისცა თავდებად და წავიდა. ორი-სამი დღე იარა. ნახა მათი სჯულის თავი, რომელსაც სადრს ეძახიან, მოვიდოდა, წინარე ორნი კაცნი მოვიდოდნენ, ცოცხით გზას მოჰგვიდნენ.

იკითხა მან კაცმან: ვინ არის კაცი ესე, ანუ გზას რისათვის მოჰგვიანო?

უთხრეს: ამ ქვეყნის რჯულის თავია, ესეთი ღირსი და წმიდა არის, რომ ამისის ლოცვით დგას ეს თემი და წვიმაც და მოსავალიც ამისის ლოცვით მოვაო.

თქვა მერწყულმან კაცმან: აჰა ამ ქალაქის მომთხრელი ქურდი ეს არისო. მის სადრის ჯარში აერია.

მივიდა, სადრმან ხალიფა ნახა, გამობრუნდა, სადგომს მოვიდა. ის კაცი უცნაურად შინ შეჰყვა, ერთს სამალაგს ადგილს დაიმალა.

რა დაღამდა, კაცნი დაითხოვეს და მის სახლის საფენი წამოკეცეს, კარი ახადეს. თურე მის ქვეშ სახლი აკლდამად იყო, და მის ქალაქის ქონება მუნ იღვა. მუნით ათორმეტნი ქურდნი კაცი აღმოიყვანნეს, ღვინო ოქროს სურებითა მოიგანეს და სმად დასხდნენ.

უბრძანა სადრმან: ძმანო, ახლა რას მოინადირებთო?

მათ მოახსენეს: სამის სალაროს მეტი აღარ არის და მათაც წამოვიღებთო: ერთი ხალიფასია,

ერთი ვაზირისა და ერთი ნაზირისა. ამაღამ ნაზირს ვეწვევითო. მათ ქურდთა მათი საქმე იურვეს.

კაცი იგი გამოიპარა. მათ ბაზრის მცველებს ყოველივე უთხრა. მათ არ დაუტყერეს და მან კაცმან უთხრა: აჰა მე მომყევით და თვალით გაჩვენებთო!

რა სადრი გამოვიდა და ხალიფა ნახა, დაბრუნდა და მოვიდა. ორნი კაცნი თან შეჰყენენ, მასვე სამალავში დაიმაღნენ და სანათურით უმზირეს. მას ღამესაც ნახეს. ვაზირის სალარო გატყხეს.

წავიდნენ, ხალიფას აფიცეს მოუკლაობისათვის და, რა ფიცი გამოართვეს, მოახსენეს. ეწყინა ხალიფას.

მოახსენეს: ხელმწიფევე, თუცა თავს დაიმდაბლებთ და სამოსელს შეიცვლით, თვით თქვენს ბედნიერს თვალს ვაჩვენებთო.

ხალიფამ სხვა შეიმოსა და გაჰყვა მათ. მასვე ადგილს დაიმაღნენ. რაც მოეხსენებინათ, ყველა მართალი იყო.

მას ღამეს ხალიფას სალარო ინადირეს. წამოვიდა ხალიფა თავის სახლსა. მეორეს დღეს სადრი მობრძანდა.

ხალიფამ უთხრა სადრს: რომ დღე ყოველ ჩემს სანახავად გაირჩები, მეც რატომ არ მანვევ ხოლმეო?

სადრმან დაიმაღლა და ხალიფა აწვია. მოვიდა, სადილი მოართვეს. ხალიფამ ღვინო ითხოვა. სადრმან შორს დაიჭირა: ჩემს სახლში ღვინო რამ გახსენებინაო?

მერმე ხალიფამ ქურდობისა უთხრა: ამისთანა მპარაობა შეიქმნა, რა უნდა ვქმნაო? სადრმან მოახსენა: შენის უღონობით არისო.

ხალიფამ საფენი წამოაკეცინა, კარი იპოვეს და კაცნი გამოახსენეს. შერცხვა სადრსა. გამოათრივეს და, რაც ეკადრებოდა, უყვეს.

მერმე ჰკითხეს მას ისპანელს კაცს: რით იპოვე, როგორ შეამცნივეო?

მან თავისი ცოლის ამბავი უამბო და მით გამოვიცანო, რომე ესეც მასავით ფლიდი იყო და მით ვპოვეო.

- შენც მის კაცის ცოლსავით ფლიდი ხარ და მეფეს შენს სიკეთეს აჩვენებ. ანეც არ იყოს, შენს საქმეს ბოლოდ სცნობენ.

უთხრა პასუხად რუქამ არაკი:

მეცნიერი აქიმი

ერთი კარგი აქიმი იყო. სწეულთან რა მივიდის, სწეულის პატრონი ჭიქით მის შარდს მიუტანდის და, რა ნახის, სენი სცნის, ნამალე მისცის და განკურნის.

ერთი სწეულის ამბავი მიუვიდა. ჭიქა გაგზავნა, შარდი ითხოვა. მუნ სწეულის სანახავად ორნი მისნი ამხანაგნი იყვნენ. მათ სწეულის შარდში ორთავ თავიანთი შარდიც აურიეს, მას ჭიქაში ჩაასხეს და გაუგზავნეს.

ნახა აქიმმან, გაიცინა და თქვა: მე გაუკიცხავარ, მაგრამ იგი სწეული ორ კვირაში აღდგება. ამ ერთის მთელის კაცის ცოლი ორსულად არის, ყრმასა შობს, და მეორე მთელი კაცი სამს დღეში დასწეულდება და სწორამდის მოკვდება.

მოუვიდათ ეს ამბავი და ყველა ეგრე იქმნა.

- თქვენც მათსავით ერთს მინაში აფსამთ. მე უგუნური ნუ გვინივართ, ვერა შევიგნა რა. რაც თქვენ ქმნათ, თემმან სცნას.

თქვა ვაზირმან არაკი:

ანხლი ცოლის პასუხი

ერთი კაცი იყო საბრალო და მართალი. ერთი ანხლი ცოლი ჰყვა. ეს კაცი, რა პურს აიღებდის ჭამად, მდინარის პირს დაჭდის, ზოგი თვით სჭამის და ზოგი მდინარეში ჩაყარის.

გამოხდა ხანი. მდინარიდამ ერთი კაცი გამოვიდა და უთხრა: ესოდენი ხანია, რომ შენი საბრლოთი მზრდი. აწ პირში ენას გამოგავლებ და ყოველის სულიერის ენას ისწავლიო. ამას შემოგზღავ და თუცა ეტყვი ვისმე, მაშინვე მოკვდები უცილოდო.

გამოავლო ენა და ისევ მდინარეში ჩავიდა და წავიდა.

მოვიდა კაცი იგი, სოფლის პირს დაწვა. საბძელზე ყვაუი შემოჭდა. მისი ბახალა თან მოჰყვა.

ბახალამ დედას უთხრა: კაცი იგი მკვდარია და წავალ თვალეხს ამოვჭამო. დედამ უთხრა: ნუ შვილო, ადამის ცოში ხრიკიანია, არ შევიპყრასო!

ბახალამ უთხრა: მივალ, თუხზე ნისკარცს დავჭკრავ, თუ გაიძრა, გავფრინდები, თუ არა და გულზე დავჭკრავ, თუ კიდევ არ გაიღვიძა, მკვდარი იქმნება და თვალეხს დავთხრიო.

კაცს ყველა ესმოდა. ჩავიდა ბახალა, თუხზე ნისკარტი დაჭკრა, არ გაიჩუჩუნა, რა გულზე

დააჯდა, მისწვდა და შეიპყრა.

ბახალამ დედას დაუძახა: მიშველო!

დედამ უთხრა: რა ვქმნა, გიშალე და არ დაიშალე. ახლა მაგ კაცმა თუ ჩემი ენა იცოდეს, მალე მოგარჩენ, მაგრამ რა გიშველო?

მან კაცმან დაუძახა ყვავსა: რა გინდა, შენი ენა ვიცო!

ყვავს იამა და წაუძღვა. ერთს კაცს მრავალი განძი დაეფელა, აჩვენა და ბარცყი მოარჩინა. წამოვიდა კაცი იგი, შინ მოვიდა.

ერთს დღეს საცალა ლოცვა მოუნდა. ცოლმან დაუჟინა წაყვანა. რა აღარ დაიშალა, ერთი კვიციანი მაკე ცხენი შეუკაზმა. ღიაციც ორსულად იყო. შეჭდა, ერთი მარცვილი უკან შემოისვა, საგზალი გარდაიკიდა და წავიდა.

რა პირშედმართ შეუდგეს, კვიცი დაგარდა და დედას დაუძახა: მომიცადეო!

დედამ დაუძახა: მე ერთი მუცელში მიძს და სამი თავისის ნუზლით ზურგსა მკიდა. თუ მე ვიარები, შენ რა დაგემართა, რატომ დაგარდიო?

მან კაცმან რა მოისმინა, დიდად გაიცინა. ცოლმან უთხრა: რაზედ იცინი, მითხარო? მან უთხრა: ვერ გეტყვიო.

ცოლი არ მოეშვა.

ქმარმან შეჰვიცა: თუ ვთქვი, მოვკვდებიო. არ იქმნა, ცოლმან ღია შეაჭირვა.

ქმარმან უთხრა: არ დამეხსენ, წავიდეთ, ვილოცოთ, შინ მოდი, ჩემი ალაპისა და სუდარის საქმე გამირიგე და გეტყვიო.

ღიაცს იამა, სწრაფით მივიდა, ილოცა, გამობრუნდა, ალაპი და სუდარა დაუმზადა და თქმას დაუჟინდა.

მას კაცს ერთი ციბა ჰყვანდა. ტირილით კარში გამოვიდა. კარზე მამალი დაჰხვდა. ჰკითხა ციბას: რა გატირებსო?

მან ყოველი უთხრა: პატრონს ღიაცი მიკლავს და ის მატირებსო. მამალმან უთხრა: შედი შენი პატრონი გამომგვარეო!

ვირემდის კაცი გამოვიდოდა, სოფლის დედლები სულ შემოიგროვა და მამალი შუა დაუდგა.

კაცს ჰკითხა: რატომ იკლავ თავსაო?

მან უთხრა: ცოლი არ მეშვება და რა ვქმნაო?

მამალმან მას ქათმებს რაღაც უთხრა და შემოურბინა. ყველანი გაინახნენ. მერმე კაცს უთხრა: მე სამოცი ცოლი მყავს, ვინძლო უჩემოდ ერთმან საკენკი აიღოსო, და შენ ერთის ცოლის ხელით ჰკვდებიო.

კაცმან ჰკითხა: მაშ რა ვქმნაო?

მამალმან უთხრა: ერთი შინდის ჯოხი მოსჭერ, რა ვითხრას თქვით, მისდევ, ეგოდენი ჰკარ, რომ მიაძკვდარო და აღარ გკითხავსო.

დაუჯერა მამალსა. რა ცოლმან თქმა უთხრა, მუნამდის სცა, ვირემდის სულობას მიდგებოდა, და მორჩა კაცი იგი სიკვდილსა.

- მის მსგავსად, ვირემდის შენთვისაც შინდის ჯოხს არ მოსჭრიან, შენს მანკიერს ენას ვერავინ დაადუმებს.

უთხრა პასუხად რუქამ არაკი:

თხა და მძი

ერთი თხა და ერთი მელი დაძმობილდნენ და საზიაროდ ყანა დათესეს. რა მოსავალი მოუვიდათ, ღია კარგი ყანა იყო. მოძკეს, გალენეს და გაანიავეს. ხვათი ცალკერძ დააგროვეს და ბზე ცალკერძ.

მელმან უთხრა თხასა: ხვათი მე და ბზე შენაო.

თხამან უთხრა: არა, სამართალი ასეა, ორივე შუა გავიყოთო.

მელმან უთხრა: მაშ მე წავალ, ბიძახემს მოვიყვან და მან განგვიყოსო.

ვირემდის მელი ბიძას მოიყვანდა, თხა წავიდა, ცხვრიდამ ორი დიდი ქოთავი მოიყვანა და ბზეში დამალა.

მოვიდა მელი, ერთი ასეთი მგელი მოიყვანა, თხას თვალთ დაუბნელდა. უთხრა მგელმან თხასა: ჩემს დისწულს რაგომ აჩივლებო?

თხამ უთხრა: მაშ რადგან მონძად მოყოლიხარ, მეც მამა-ბიძანი აქ მისათულავიან, მათ სათულავზე შედევ, დაისულე და მართალი მონამე იქმნებო.

მგელმან თხის შეჭმის ნდომით ველარა გაიგო რა. ბზეზე რომ შედგა, წამოუცვივდნენ ძაღლები. მელი და მისი მონამე ისე გახადეს, შარშანდელიც დაავინყეს, არამც თუ წლეული ეშოვნათ.

- თქვენ რომ ორნი-სამნი გაბიძამამიდებულხართ, თუ ერთი მისთანა მომხმარო მეც მყვანდეს, შინდის ჭოხებს არა და უზნისასაც გაგითლი, მაგრამ მარტოკამ რა ვქმნაო.

თქვა ლეონ არაკი:

მუშა კაცი და ბიძი

იყო ერთი უცხო მუშა კაცი სოფელსა ერთსა და ქონებისა მისისა რიცხვი არ იცოდა. დღესა ერთსა დილაზე დაიძახა: კაცი ვინც მოვა ჩემთანა, რომ ჩემს ბედთან გავეზავნო

და ჩემი ამბავი მიუტანოს, ასს ფლურს მივსცემო.

არავინ გამოჩნდა. შუადღისას დაიძახა კაცი და ოცი ფლური უქადა. არავინ იპოვა. საღამოს ჟამს ერთი ფლური უქადა. ერთი გლახაკი კაცი გამოჩნდა და უთხრა: მე წაეალო.

კაცმან მან არა რა იცოდა, არც ვაჭრობა, არც მუშაობა; ორძალი კარგა იცოდა და უკრეველის ხოლმე და იმღერდის.

გავზავნა მან კაცმან კაცი მეორძლე და ასწავლა: ამა და ამ ალაგს მრავალნი კარავნი დგანან და მუნ კაცნი ურიცხვნი და ერთი დიდი კარავია. მუნ მყოფი კაცი მე მგავს და ესრე მუშაობს, ოფელი ჩარცხის. მას ჩემ მაგიერ უთხარ: ღმერთმან მაღლი მოგანიჭოს, ნულარ იჭირვი, მე სამყოფი მაქვს, ან შენც მოისვენე, და მეც მომასვენე-თქო. ერთი ფლური მისცა და წავიდა.

მივიდა, ადგილი იგი პოვა. კაცი იგი ნახა და დაბარებული უამბო. იამა კაცსა მას და მაღლი უთხრა. მას ღამეს გაასვენა.

მეორეს დღეს მან კაცმან მისი ბედი იკითხა: რომელიაო? უთხრეს მას: ასკილის ძირს მეორძლე კაცი რომ ზის, იგიაო. მივიდა, მოემშვიდობა, ჰკითხა: ჩემი ბედი შენ ხარო?

მან უთხრა: მე ვარო.

უთხრა: დილაზე ასი ფლური რომ მიქადეს, რად არ მაცნობეო? ბედმან უთხრა: მაშინ ორძალი გამიტყდა და ვანებებდიო. კაცმან უთხრა: ოცი ფლური რომ მიქადეს, მაშინ რას იქმოდით! ბედმან უთხრა: ახალ ალყას ვაბამდიო.

კაცმან უთხრა: საღამოს ერთს ფლურზე რაღას იქმოდით! ბედმან უთხრა: მაშინ გავმართე და გამოვინიეო.

მან კაცმან ორძალი სთხოვა: მომეც, მეც დავეკრაო. გამოულა, დაჰკრა თავში და დააღწა.

ბედმან უთხრა: რას მირისხდები, რაც მე ვიცოდი, შენც გასწავლე და მეტი რა მექნაო. შეუძლებელს ღმერთიც არ მოუდებს კაცთაო.

- ან შენს უამხანაგობას ჩვენ რას გვაბრალე? ჩვენს ბედს სიმარტოვე სძულს და მოყვასნი

უყვარან. და შენი ბედი შენისთანაა და რაც მას სჭირს, შენც იმას გაძლევეს.

უთხრა პასუხად რუქამ არაკი:

მეფე და მებალე

იყო მეფე ერთი და აქვდა ნალკოცი, ვითა ჰმეფებდა. მოვიდა მებალე და მოახსენა მეფესა:

- ვარდსა შიგან ბულბულს ბუდე დაუცს. მეფემ უბრძანა:

- არა შერჩეს ბულბულსა მაგისი ქმნა!

გამოხდა ხანი. მოვიდა მებალე და მოახსენა მეფესა:

- ბულბულმან ბარცენი დაჩივნა; მოვიდა გველი, ბულბულიც შეჭამა და ბარცეებიცა. უბრძანა მეფემა:

- არცა გველს შერჩეს მაგისი ქმნა! კიდევ მოვიდა მებალე და მოახსენა:

- შამხსა ვთიბლი და გველი შემომაკვდა, მანგლით დავჭერ. უბრძანა მეფემან:

- არც შენ შეგრჩეს!

მეფემ დაითხოვნა კაცნი და ჯალაბეურ ნალკოცში ლხინი მოიხება.

მებალე ერთს ხეზე გავიდა და დაიძალა, სცნეს ხადუმთა, პოვეს და მეფეს მოგვარეს. მეფემ სიკვდილი ბრძანა.

მებალემ მოახსენა: ვითა ჩვენ არ შეგვრჩა ბრძანებისაებრ შენისა, აღარც შენ შეგრჩეს

სიკვდილი ჩემიო!

გაეცინა მეფესა და აღარ მოკლა.

- ღვთით, იმედი მაქვს, არც თქვენ შეგრჩესთ ჩემი ნახდენა, თვარა ჩემს საქმეს მე ვხედავ, რაც მაყან თავსაო.

თქვა ჯუმბერ არაკი:

განშორებული და მარცვინი

იყო ერთი წმიდა კაცი, განშორებული. მონიება სოფლად გამოსვლა. გამოვიდა, მოვიდა ქალაქსა ერთსა, შევიდა კაცისა დიდებულისასა. ღია კარგა დაჰხვდა. ვითა ჰმართებდა, გაასვენა. დიდებულს ერთის რვის წლის მარცვინი ჰყვანდა, უხაროდა.

გამოხდა ჟამი. კარზე ტირილი შემოესმათ, მკვდარი მიაქენდათ. უთხრა მამამან:

- გადი, შვილო, მკვდარი მიაქვთ; ნახე: წარწყმდა, თუ ცხონდა? გავიდა მარტვილი. მოვიდა და მოახსენა სიხარულით: ცხონდაო! მეორეზე სხვა მკვდარი გამოატარეს. გაგზავნა კიდევ.

მარტვილი მერმე მწუხარებით შემოვიდა: ეს კი წარწყმდაო!

თქვა მან განშორებულმან: მე ორმოცი წელიწადია უდაბნოში ვარ და ანგელოზი საზრდოს მიზიდავს; მე ვერა ვსცნობ, ვინ ცხონდა და ანუ ვინ წარწყმდა, ამ მარტვილმან ვით სცნაო?

უთხრა მარტვილმან: წმიდასა ამით ვსცნობ: ვინცა ვინ უკან ერი მისდევს, მას ყური დაუგდევ. წელან ამას ამბობდენ: კარგი და ღირსი იყო, უწყინარი და ღვთის მამებელიო, და ვიცი ცხონებულისა, საქმით შეიცვალა. ახლა ამას ყველანი უჩიოდენ: ავი, უწყალო და უსამართლო, მტყუანი იყო, ღვთისა არ ეშინოდა და კაცისა არა რცხვენოდაო. ამით ვიცი, კაცი მისი საქმით იცნობებაო.

- ახლა შენცა გეცვალა. შენის ავისტყვით და საქმით მრავალის ავის მოქმედი ხარ და ჩვენც შეგვიტყვია.

უთხრა პასუხად რუქამ არაკი:

ჰანის გაზრდილი ომი

ერთი კატა დაიარებოდა. ნახა, ერთი ძუ ლომი მომკვდარა და ერთი ლეკვი დარჩომია. წაიყვანა და ზრდა დაუნყო. რა გაიზარდა და დიდი შეიქმნა, დაიწყო ნადირობა და ნადირის ჭამა.

დღესა ერთსა ნადირი ველარ იშოვნა, თავისი გამზრდელი კატა შესაჭმელად მონდომა. კატამ რა შეიცყო, გაექცა და ხეზე გავიდა. ლომი ძირს წამოუნვა, უთხრა: ჩემო ღედის უსაყვარლესო და ჩემო დამარჩენელი გამზრდელიო, ყოველი შენი ზნეობა რომ მასწავლე, ეგ ხეზე გასვლა რად აღარ მასწავლეო?

კატამ უპასუხა: ეს ჩემთვის შევინახე: რა ასრე გამიჭირდებოდა, მომხმარებოდაო.

- მე ჩემი ცოდნა, თუ რამ ვიცოდი, შენ გასწავლე და ჩემთვის აღარა შევინახე რა, ან არ ვიცი, ხელთა გყვარ და ბევრს ავსაც მიზამ.

თქვა ვაზირმან არაკი:

მოცირადი და მოცინარი

ორნი კაცნი იყვნენ ქალაქსა ერთსა. ერთი ნამდაუნუმ სულ ციროდა და ერთი სრულობით იცინოდა, რომე მონყენილს ვერავინ ნახევდა.

ჰკითხეს მოცირალს კაცსა: ავზე და კარგზე, საცინალზე და საცირალზე სულ რაგომ სციროო?

მან ეგრე თქვა: რა ვქმნა, ეს სოფელი მოკლეა, ყოველნი კაცნი ამ სანუთროს საქმეს შერებიან, საუკუნო სასჯელი დაუვინყებიან, და მით ვცირო, ყოველნი ჭოჭოხეთს იშენებენო.

მერმე მას მოცინარეს კაცს ჰკითხეს: შენ რა გაცინებსო?

მან ესრე თქვა: ეს სოფელი მოკლეა, ყოველნი კაცნი ავს შერებიან, კარგს არ იქმნენ. ყოველს კაცს ვუქადაგე, ვურჩიე, ვერა დავაჯერებინე რა და ან სიცილს ძალი მივეც. მეც რომ ზრუნვით თავი მოვიკლა, რას მარგია და ან მათი რა სარგებელია?

- მის მსგავსად, შენთვის ვიურვე, ვინუხე, ვინალვლე, გასწავლე, ჩემი ვერა მოგასმინე რა; ახლა მეც სიცილს ძალი მივეც.

უთხრა პასუხად რუქამ არაკი:

მელი და მწვერანი

ორნი მწვერანი ნადირობას დადიოდენ. ერთს მინდორში ნახეს, მელს თავგი შეუპყრია, ხან გაუშვებს და ხან დაიჭერს, ხან ჰაერში შეაგდებს - ათამაშებს. მიეპარნენ და მელი შეიპყრეს. უთხრა მელმან მწვერებს: ჩემი დლე ხომ მოვიდა. ღმერთმან ჩემი თავი თქვენ მოგვცათ.

საღლა ნაგივალ? ამ მინდორს ხედავთ? ამდენი შემთხვევით, თქვენც იცით, როგორ ჩემი გვარი თავის მტერია. გამიშვით, ერთი თავგი დავიჭირო, ვითამაშო და მერე, რაც გინდა, მიყავითო! დატყუვდენ. მწვერებმა გაუშვეს მელი. მელმან თავგი დაიჭირა, ათამაშა. შეაგდო და

დაიჭირა. ხან აქეთ ათამაშა, ხან იქით. თურე ახლოს სორო ჰქონდა და შიგ შევარდა.

მოუსხდენ მწვერები და უთხრეს: მელიო! გამოდი ერთი თავგი კიდევ ათამაშე, ის ხომ დიდად გიყვარსო და მერე შედიო!

მელმან უთხრა: შარშან რაც ვითამაშე, ისიც მიმძიმს, არა თუ ახლა გამოვიდე და ვითამაშო!

- შარშან რაც გეუბენ და ან შენი ვისმინე, ისიც დიდად მიმძიმს, თუ დამეხსნებოდე, არცა

რას ახლა გეუბნები.

თქვა ლეონ არაკი:

ვირადე ცნობილი ყალი

ერთი გლახაკი კაცი იყო, ერთი მჭლე ვირი ჰყვანდა. გაიპარა ვირი, წავიდა მთაში გასასუქებლად. გასუქებული მუნვე პატრონთან მოვიდა.

იამა პატრონს დიდად და ცოლს უთხრა: საფუქვავი აჰკიდე, წადი წისქვილში, დაფუქვიო. ცოლმან უთხრა: თუ ჩვენს ვირს ამდენი ჭკუა ჰქონდა, მთაში მჭლე წავიდა, გასუქდა და

მოვიდა, მაგას როგორ ვერა იქმს, უკაცოდ დაფუქვას და მოიტანოსო?

დაუჯერა ცოლს, ვირს ჭოხი დაჰკრა და გააძო. წავიდა ვირი. ვინცაღა კაცმან წაიყვანა, ვინ იცის!

გამოხდა ერთი კვირა. ვირი აღარ მოვიდა. წავიდა ვირის პატრონი, მივიდა, მენისქვილეს ჰკითხა: ვირი გამოვეგზავნე შენთანა საფუქვავითა და რა იქმნაო?

მან ჰკითხა: ვინ გამოატანეო?

ვირის პატრონმან უთხრა: ჩემი ვირი ასე ჭკვიანი იყო, კაცი არ უნდოდაო.

იგი მენისქვილე ხრიკიანი რამ იყო, მის კაცის სიბრიყვე შეიგნა. მის ზემოდ ერთი ქოსა მენისქვილე იყო, დია ეშმაკი, მასთან მიასწავლა: აქ ჭერი არ ერგო და მასთან გავგზავნეო. იცოდა, რომ ის ისეთს უცხოვს გყუვილს ეცყოდა. მივიდა მას ქოსა მენისქვილესთან, ყველა უთხრა.

მან ეგრე უთხრა: აქ მოვიდა, დაფუქვა, მე ისრე ჭკვიანი ვირი არ მინახავს! ერთი შავი ჯოროსანი, ოქროთ აკაზმული კაცი მოვიდოდა, მისი ჯორი ფუქვილით იყიდა. შენი ვირი ზედ შექდა, ზანგას ჩავიდა. მუნებური ყალი მომკვდარიყო და ყადაღ შენი ვირი დასვეს, იქ მონახეო!

მან კაცმან დაუჯერა. ზანგას წავიდა. ნახა, ყალი შავს ჯორსა ზის, ოქროთ აკაზმულსა. მის კაცის სიცყვა ენიშნა, შავი ჯორი იყო.

უთხრა ყაღს: მე ვერ მიცნობო?

ყალი რას იცნობდა, პასუხი არ მისცა.

მერმე უთხრა: ჩემი ვირი ხარ, რად აგრე მალე გაამპარტავნებულხარო?

რა ეს ისმინა, მრავალი სცეს, თავი გაუტყეხეს და გააძევეს.

რა ყალი ტარულასთან მივიდა, მოვიდა იგი კაციც და იხივლა: ეგე ჩემი ვირია, სათქვაავი მაგ ჯორში მიუცია, გამომეპარა და აქ ყადაღ დამტყდარა.

ყადმან თქვა: რას ამბობ? ვერაფერ მიცნობთ? მამა-პაპანი ჩემნი აქ დაბერებულან, რად არ გააძებთ მაგ კაცსაო.

მან კაცმან ასრე თქვა: მოსამართლენო! ეგ ყალი ნახეთ, ჩემს ვირს შიგნით ბარკლებზე, ორგნითვე დალი აზის. თუ ეს ნიშანი ჰქონდეს, ჩემი ვირია, მომეცით და თუ არა და, ვსტყუიო. ყადს თურე ქარი სჭირდა და ორსავ ბარკალზე შიგნით დუგუნები დაესხა. რა ნიფხავი

ჩაჰხადეს, ნიშანი ნახეს. გამტყუნდა ყალი, სამართლით მისი ვირი შეიქმნა! მისცეს მას კაცსა. მერე ყალი შეეხვენა: შენც იცი, რასაც რეგვენობით არ მედავები. ჩემთან შენ ხელი არა

გაქვს, მაგრა ამ ჯორს თავისის აკაბმულობით მოგცემ, შენს ვირს ხომ ესე სჯობს და ნულარ მარცხენიო.

მისცა ქრთამად ჯორი ოქროს აკაბმულობით. და მან კაცმან კიდევ ღავა დაუნყო: ეს ჯორი ჩემის ფქვილით გიყიდა, შენ ჩემი ვირი ხარო.

დალონდა, რას გადავეკიდე მე ამ კაცსაო. სხვა ღონე ველარა ქმნა რა და ასი ფლურიც თავის თავში მისცა.

შეჯდა ჯორსა ოქროთ აკაბმულსა და ნამოვიდა კაცი იგი.

- რუქავ, ეს ხომ ყოველმან კაცმან იცის, შენც მას უგუნურსავით, რასაც ცუდად არ ედები, ჩვენში საქიმპარი საქიმე არა გაქვს რა, და ჩვენც ქრთამს მოგცემთ და მოგვეშორე, გეხვენებით!

თქვა რუქამ არაკი:

პირი, კაჭკაჭი და მბილი

ერთი კაცი იყო. ერთი დალლეგილი ვირი ჰყვანდა. ნაიყვანა და საძოვარზე დააბა. თვითონ მიღმა დაჯდა და ყურება დაუნყო.

მოვიდა კაჭკაჭი, ზურგზე შეაჯდა, დამპალს ხორცს გლეჯა დაუნყო.

ვირი დაბმული იყო, ვერ აეშვა და ტლინკვა დაიწყო. რამდენჯერ ვირი ტლინკს შეყრიდა, მისი პატრონი კაცი სიცილით ბნდებოდა.

ტყიდამ ერთი მგელი უყურებდა და თქვა: მე თუ მას ვირთან მნახვენ, ამ სოფლის კაცი და ძალი სრულობით მე გამომეკიდებიან, და აგერ ვირი კაჭკაჭმან ლამის შეჭამოს, და პატრონი ხარობსო!

- მისი არ იყოს, რა მე ხმას ამოვიღებ, ყველანი პირს შეკვრენ და მე გამომეკიდებიან,

თვარა უმისოდ თვით გაერთებულან და რას ხრიკს ლამიან, ჩანს.

თქვა ჭუმბერ არაკი:

ორნი ამხანაგნი და დათვი

ორნი ამხანაგნი წავიდნენ ნადირობად. ნახეს, ერთი მანოვარი დათვი მოვიდოდა. იარეს და მისი სორო პოვეს. თქვეს: სოროში მას დათვს ბელეები ეყოლება, იგინი გამოვასხათო!

ერთი შიგ შევიდა და მეორე გარედ დადვა. ნახა: დათვი დაბრუნებულიყო და მოვიდა. იგი მეორე ამხანაგი შეშინდა და ხეზე გავიდა. დათვმან სოროში შესვლა მოინდომა. მან ამხანაგმან თქვა: თუცა დათვი სოროში შევა, მას ჩემს ამხანაგს ხომ მოკლავსო.

დათვმან რომ წელს წინათი სოროში შეყო, ჩამოვიდა ხილამ მეორე ამხანაგი, დათვს კუდი მაგრა დაუჭირა, სოროს პირს ორნივე ფერხნი მიაჭირნა. დათვმან ყვირილი შექმნა და მინას ბრძღენა დაუნყო, სორო სულ მტვრით აავსო.

მან შიგნიტმან ამხანაგმან უყივლა: - ნუ ამტვერებ, მტვერმან დამარჩო!

გარეთმან უთხრა: თუ კუდი ხელთ არ მეჭიროს, შენს მტვრის მოდენას მაშინ ნახავო!

- მეც თუ ამათი კუდი ხელთ არ მეჭიროს და შენზე მოვუშვებდე, შენს ყოფას ესენი მოგანახვებენ.

უთხრა პასუხად რუქამ არაკი:

ყაზან-შაჰ და მისი ცოლი

იყო ყაზან-შაჰ ერთი დიდი დიდებული და ხათუნად ჰყვა ქალი ერთი შვენური. ეყოლა ვაჟიშვილი და, რა მოიბარდა, მამა-დედანი ათამაშებდენ.

ცოლს მარცვლი სთხოვა და, რა მიაძლია, ხათუნს ფათერაკი მოუხდა და ქარი დასძვრა.

იწყინა დიდად ყაზან-შაჰ და ცოლიც გაავლო და შვილიც თან გაატანა მარტო უკაცოდ. და მან სხვა ხათუნი დაისვა.

წავიდა ხათუნი, სამკაული დამალა, ძონძი შეიმოსა და ერთს მენისქვილეს შეეწყო. ერთი მისი ცოლი ყრმა მას მენისქვილეს ჰყვანდა და ორნივე ერთად იბრძებოდენ და

თამაშობდენ. მენისქვილის ძე მცირეს წისქვილს აშენებდის, ღარსა და ბორბალს აკეთებდის, ვითა მამა-პაპათა წესია.

ხათუნის ძე ცახცხ კრევდის, ზედ დაჯდის და ეგყოდის: მე დამიჩოქე და შემომჩივლეო!

ყრმობითგანვე ესრე იყვნენ. რა ათვიდმეცისა წლისა შეიქმნა, მას წისქვილთან კაი აღვილი ხეგნარი იყო, ყაზან-შას სპასალარი თემის ასანერად იარებოდა, მუნ მოვიდა და დადგა. ნახა ყრმა იგი და მოეწონა. იკითხა: ვისიაო. და მოახსენეს: ერთი საბრალთო დიაცის შვილიაო.

სპასალარმან დიაცისა და მისი ძეც, ორნიც თან წაიგანა. მან ყრმამან ასრე შეაყვარა თავი, მის ძეს იგი ერჩია და დიდს პატივს უყოფდა.

ღღესა ერთსა ჰკითხა შვილმან ღედასა: ვინა ვარ, ან ვისი ძეო?

ღედამ უთხრა: შაჰის ძე ხარო და ასე მომიხდაო. მისთვის მეც გამომაძო და შენცაო. შვილმან უთხრა: თუ სხვა არა შეგიცოდებია რა, მაგისი აღვილი არისო.

ღედამ შეჰფიცა: არაო.

გამოუღო ღედას სამკაული, ოქროზე გაყიდა. დასხა ოქრომჭედლები და სულ ოქროს ხორბალი დააქნევენა. წავიდა ბაზარში. ყასაბსა, მენწერილმანესა და მეპურესა სუყველას ხორბალი დაუწინდა:

სამს ღღეს უკან ფასს მოგიგანთო, სასმელ-საჭმელი იყიდა და სპასალარს გაუმასპინძლდა.

რა ღრო გარდავიდა, ხორბალი აღარ დაიხსნა. მოვიდნენ ვაჭარნი და ხორბალი მოუგანეს. ფასი სთხოვეს.

მან შორს დაუჭირა: მე ფასი ვინ მომცა? ჩვენს თემს მაგას ვსთესავთ, მოვიძვით და მაგას გავეყიდით; მე სხვა არა მაქვს რაო.

წავიდნენ ვაჭარნი და ყაზან-შას შესჩივლეს. უხმეს მას ყრმასა. ჰკითხეს. მან იგივე თქვა. ყაზან-შამ ყოველი ხორბალი მოაღებინა, წინ დაიგროვა, ჰკითხა მას ყრმასა: აქაც მოვა

ამისთანა ხორბალიო?

მან მოახსენა: ყოველგან მოვაო. მაშინვე ბალი დააბარვინა და უნდა, რომ დათესონ. მოახსენა: აგრე არ უნდა. ასეთი კაცი იშოეთ, რომ ქარი არა სძროდეს, თვარა არ მოვაო. შეიქმნა მოკითხულობა: ვის არა სძროდია ქარიო?

ვერაგინ პოვეს. მოახსენა: თქვენ ხომ არ იკადრებდითო? მან უბრძანა: მე წელანაცა დამემართაო.

მერმე მოახსენა: რა სირცხვილია, შინ მოიკითხეთ და ხათუნმან თავი დაიმდაბლოს და დათესოს.

შევიდა ყაზან-შაჰ. ვერც მუნ პოვა. მოვიდა, უთხრა: რა ვქმნა, არ იშოებაო!

მერმე ყრმამან უთხრა: მაშ, დანაშაული რა იყო, ან ღედა რად გამოგდე და ან მე, თუ სხვა კი არ იპოვებოდაო?

რა შეიგნა მისი შვილობა, ყელს მოეხვია და დედა მისი აგრევე ხათუნად დაისვა და შვილი შვილად.

- ან მეც, თუ მაგის მეტი შეცოდება არა მაქვს, რომ კარგსიგევა ვარ და პასუხს მოცემ, მაგაზე რად მომისევ მაგ კაცთა და გამალახვინებ? მითხარ: უთქმელი და უსიტყვო კაცი ვინ არის?

თქვა ვაზირმან არაკი:

მეფის ანდერძი

იყო მეფე ერთი და, რა მოიწია დღე სიკვდილისა მისისა, მოუწოდა ძესა თვისსა და უთხრა: სხვას ანდერძს არას გეტყვი, ოღონც ეს ათავო: ქოსა კაცი შენს საბრძანებელში ნუ გინდა!

მოკვდა მეფე, და გამეფდა ძე მისი. ასრე სძულდა ქოსა კაცი, მის სახსენებელს ვერავინ ახსენებდა.

დღესა ერთსა ერთმან ქოსამან ყვავილი მოუძღვნა. იწყინა, მიუშვა ხელარგნოსანი კაცი, ეგოდენი ჰკრეს, შებნდა. შეეცოდა მეფესა და თქვა: ნუ მოკლავთ, ბრალია, ერთს სახლში შეიყვანეთ, ეგება არ მოკვდეს და გააძეთო!

მზარეულთ-უხუცესმა წაიყვანა. ქოსა ეშმაკობით იქმოდა და მორჩა. ასეთი საჭმლის კეთება დაიწყო, მეფე მის მეგს აღარას სჭამდა.

შეუყვარდა მზარეულთ-უხუცესს და აპატივა. დაიწყო ამხანაგებში ჭადრაკის მღერა და ასეთი არაფინ გამოჩნდა, მისთვის ეჭობნა.

ესმა ვაზირსა, ღია უყვარდა ჭადრაკის მღერა და კარგადაც იცოდა. მიიყვანა ვაზირმან, მღერა დაუწყო, მასცა აჯობა.

მის ქოსის ქებამ მეფემდის მიანია. მიიყვანინა მეფემან, ვაზირსა და მას ჭადრაკი ამღერა. აჯობა ვაზირსა და დიდად შეუვიდა მეფესა.

გამოხდა ხანი. მას ვაზირსა ვაზირობა წაართვა და ქოსას მისცა. ასეთი ყმა შეიქმნა ქოსა, მის გარდავლილს არას იქმოდის მეფე.

მოუხდა მტერი. ველარ გაუმაგრდა. რაც ეზიდებოდა ორს ცხენს, თვალ-მარგალიტი აჰკიდა, ერთზე თვით შეტდა, ერთზე ქოსა ვაზირი შესვა და გარდაიხვეწნენ.

მივიდნენ სხვას სამეფოსა. ვაზირმან ურჩივა: შენ ყმა კაცი ხარ და მე ხანდაზმული ვარ. აქ რომ შენ პატრონობა სთქვა და მე ყმობა, არამც სირცხვილი იყოსო და პატივი არ დაგვდებანო. თუ დამიჭერებ, შენ ჩემი ყმობა თქვი და მე შენს პატრონობას ვიტყვიო.

მეფემ უთხრა: ეგეც აგრე იყოს: რასაც კაცს მამის ანდერძი არ დაუსწავლია, უარესიმც

დაემართებაო!

- ვიცი, შენც მას ქოსასავით ხომ ქოსა ხარ და კარგსიტყვა და ენიანი; ასეთსაც იტყვი, კაცი დაატერო. მას ქოსასავითაც გინდა ჰქმნა, თუ დრო დაიეც.

თქვა რუქამ არაკი:

ბრონეულის წვენი

ერთი მებაღე იყო მოსავი ღვთისა და მართალი კაცი. ვინც მასთან მივიდის, ხილი მიართვის. ერთი ბრონეული გამოუნურა. რაგინდ დიდი ჯამი ყოფილიყო, ერთის ბრონეულის წვენით აივსის და მას ასმევდის.

დღესა ერთსა მეფე ეწვია სხვის განისამოსითა. მებაღემ ვერ იცნა და ხილი მიართვა და ბრონეული გამოუნურა. გაუკვირდა მეფესა ერთის ბრონეულისაგან ეგოლენი წვენი და თქვა: თუ ერთს ბრონეულს ამდენი წვენი აქვს, მე რატომ ჩემნი მოხელენი ცოტას მომიღებენო? მათ მოვეკითხაო!

ხვალის დღეს კიდევ მოვიდა მეფე და ბრონეული გამოანურგინა. მცირედი წვენი გამოვიდა. ჰკითხა მებაღეს: გუშინ მრავალი წვენი ჰქონდა, ახლა რა დამართებიაო?

მებაღემ უთხრა: ძმაო, ჩვენი მეფე აქამომდე გულხსნილი და უხვი კაცი იყო და მით

დიდი გამოსავალი ჰქონდა, ახლა თურე გულში ზრუნვა რამ შესვლია და მით მოაკლდაო. მეფემან სცნა მისი გულის ზრახვა და წავიდა.

- თურე ჩემს მონყალეს მეფესაც თქვენის გესლოვნის ენისაგან ჩემზე გული გარყენია და მით მეუბნებით მაგ რიგად, თვარა ვერა მეტყოდითო.

თქვა ლეონ არაკი:

ყასაბი და მყიდველი

ერთი კაცი მივიდა ყასაბთან, უთხრა: ძმაო, თასი მზა არა მაქვს, ერთი ცხვრის ფეშხო მომეც და ხვალ თასსა მოგცემო.

ყასაბმან უთხრა: შენ არ გეკადრება სისხლიანი ხორცი გეპყრას და მიხვიდოდე; სადგომს მიდი, ერთის მონის ხელით შენის თმის ბენვი გამომიგზავნე, ვინიშნებ და გამოვიგზავნიო.

წავიდა კაცი იგი და ერთის მონის ხელით თმის ბენვი გამოუგზავნა. მოუგანა მან კაცმან და უთხრა: მან კაცმან გამოვიგზავნა ნიშნად ბენვი და ხორცი გთხოვაო.

ყასაბმან უთხრა: ვაჟო! თვით აქ იყო, წვერიცა და ულვაშიც ზედ ესხა, არამც თუ თმის ბალანი, და ერთი გამოსაცოხნიც არ ვაჭამე, ახლა ერთის ბალნით ბევრი რად გაუუგზავნო?

- შენც ისე როგავ. მეფის შვილი და ვაზირი რომ შენთვის კარგნი იყვნენ, მაშინ როდის იყო მეფე შენზე გულგზობილად, რომ ახლა ესენი გემდურვიან, მეფე შენზე გულგაურყვნელად იყოსო?

უთხრა პასუხად რუქამ არაკი:

ქაჭთა ზამკრობილი

იყო სოფელსა ერთსა ხევი კლდიანი და ხრამი, ღრმა ჩასასვლელი მთანი მოსდგმიდენ. მუნ ხიდი იდგა და მის თემის კაცნი მასზე დადიოდენ.

დაიმკვიდრეს ქაჭთა და მასზე მიმავალს კაცს ზოგს ლოდს ესროდენ, ზოგს ეფეთებოდენ და შემლიდენ.

შენუხდა თემი და მეფე მის ადგილისა. ვერა უნამლეს რა. მოახსენა ერთმან კაცმან: მე თუ მიბრძანო, გმსახურო!

დაუმაღლა მეფემან და ნავიდა კაცი იგი. ორი ორძალი წაიღო, ორი ხირაული, ერთი ქიშა ღვინო, ერთი ქიშა საძილო წამალი, ორი თიალა და ერთი ღორის ჭაგრის თოკი.

მივიდა მას ხიდზე. ერთი ხირაული მიღმართ გაფინა, ერთი ორძალი და ერთი თიალა და საძილო წამალი მასზე დადგა. მოღმართ სხვა ხირაული გაფინა, თოკი ქვეშ დაიდგა და ზედ დაჭდა. ღვინო მოიდგა, ორძალს კვრა დაუნყო და ზედ ემღეროდა. ღვინოს სმიდა და მარტოობის ლექსსა იტყოდა.

ნახეს ქაჭთა ეს საქმე. ორნი იყვნენ, მივიდნენ, მას ხირაულზე დასხდნენ. მათაც სმა დაუნყეს და ორძალს კვრა. მოეკიდა საძილო წამალი და ორთავ დაეძინათ. ადგა კაცი იგი, ორნივე ქაჭნი ხირაულში გაახვია, მაგრა ღორის საბლით შეკრა და მეფესთან მიიყვანა.

მათ ქაჭთაც გაეღვიძათ. ჰკითხა მეფემან: თქვენა ხართ ქაჭნი? მოახსენეს: ჩვენ არა ვართ, ეს თქვენი კაცი ყოფილა ქაჭიცა და ემმაკიცაო.

- მის მსგავსად, თქვენ ხართ ყოვლის ავის მქმნელი და თქვენ აავებთ მეფის გულსა, თვარა ჩემი უზომოდ მონყალე ბრძანდებოდა.

თქვა ჯუმბერ არაკი:

მავალი ბლახაკი

ერთი გლახაკი კაცი გამდიდრებულიყო და მისის შვილისათვის ერთის მდიდრის ქალი ითხოვა. მან მდიდარმან თქვა: უარი უთხრა, დამემგერება, და მივსცე არ იქმნება; ამასაც ვეცადო, მიზეზით მოვრჩეო. უთხრა: თუცა ეგ შენი შვილი ერთს წელს სიგლახაკეს იწყებს და კარდაკარ მავალი და მათხოვარი შეიქმნება, მივსცემო.

რა მისმან ქემან მოისმინა, ინყო წლამდის მავლობა და თხოვა. რა წელიწადი

გასრულდა, კიდევ სთხოვა. მერმე უთხრა: თუცა ახლა მავლობას და თხოვნას მოიკვეთს, მივსცემ, თვარა მავალს როგორ მივსცეო?

რა მას მავალს ესმა, შორს დაიჭირა: ერთს წელიწადს ძლივ ვისწავლეო, როგორღა მოვიკვეთო?

იმან მავლობა არ გაუშვა და მან ქალი აღარა მისცა.

- ან შენცა მაგ ჩხუბიანსა და ავს ენას ნაჩვევი ხარ და არას მიზგებით არ მოიშლი, რადგან წლის ჩვეულება ძნელი მოსაკვეთია. შენ ხომ შენი დღენი მაგ საქმეში დაგიღამებია.

უთხრა პასუხად რუქამ არაკი:

სანთლით საძებარი მოურავი

იყო ერთი მოურავი. ღია კარგი კაცი იყო, მაგრამ მისი სახელო კაცნი გაუმტვრდენ, შეასმინეს მეფესა. მას წაართვა მოურაობა და სხვას მისცა.

ახალი იგი მოურავი ავი კაცი იყო და ბევრი ძალა უყო. დაღონდნენ იგი კაცნი და თქვეს: ეს ხომ არ ძალგვიც, მეფეს კიდევ სხვა მოურავი გამოვთხოვოთ, და ან რა ვქმნათ?

შეიყარნენ კაცით დედაკაცამდის, და ათსავე თითზე სანთლები დაინთეს და თოლორცში სვლა დაიწყეს.

ივითხა მეფემან: რას ეგარებიანო?

მათ მოახსენეს: მაშინ რომ მოურავი გავაძეთ, მას ვეძებთო და ვერ გვიპოვნიანო.

- მე ხომ თქვენ კიდევ გამათავეთ და ვიცი, თქვენის ნებისას დამმართებთ, მაგრამ თუ სანთლით არ მომნახოთ, შეიგყობთ!

მიეპყრო ყური მეფესა: ხან იცინოდის, ხან იამის და ხან განყრის და არ გამოიჩინის სიყვარულისა მათისათვის. და დაეცყო ბოლოდ, რომ რუქაზედ ავგულად ქმნილიყო.

თქვა მეფემან არაკი:

ძალღობი და მგაღი

ერთი მძორი იღვა ადგილსა ერთსა. და შვიდი-რვა ძალღობი ეხვივნენ, სჭამდენ მძორსა და იღრინებოდნენ და შუღლობდენ და კბენდენ ერთმანერთსა. ნახეს მგელი მომავალი. მათი შუღლი, ღრენა და კბენა გაუშვეს და ყოველთა ერთად შეუტივეს და მგელი გააძეს. მოიქცნენ და მასვე

მძორზე შუღლი დაინყეს. რამდენჯერ მხეცს ნახევდენ, მას ერთპირ გაუხდიან და მერმე აგრევე შუღლობდიან.

- ჰა, თქვენც ან დლე იცოდეთ, ან ღამე. ან მტრისა გაიგეეთ, ან ჩემი რამ იურვეთ და მერმე კიდევ იუბენით და იკამათეთ.

თქვა ვაზირმან არაკი:

ნივზაჭარი და სრანი

იყო ბურსას დიდებული ერთი, დიდვაჭარი, მდიდარი, ღვთისმოყვარე, ბედნიერი. რასაც სახლში იდგა, იმ სახლის კედელში ერთი პალო ერჭვა. მოვიდის ერთი ტრედი და მას პალოზე ბუდე ქმნის და ხუნდები გამოჩივის.

დღესა ერთსა ნახა ქარავანი დიდი მომავალი და მიაგება კაცი, მოიყვანა და ახლო დააყენა. მას ქარავნის უხუცესი ყრმა კაცი იყო, ინდოეთით წამოსული, დიდვაჭრის შვილი. და მამას ასი აქლემის საპალნე დარიჩინი და მიხაკი გამოეგანებინა და ესრე დაემცნო: ერთს კაცს მიჰყიდე და ერთი რიგი ფასი აილე. ან ფლური, ან სულ მარჩილი, ან ასლანი.

მან ვაჭარმან ესე ყველა უთხრა. თქვა: მამის ბრძანებას ვერ გარდავხდებიო, და ესოდენი ვის ექმნება ესრეთის რიგის ფასით იყიდოსო?

მან ბურსელმან კაცმან უთხრა: მე ვიყიდო, რომელი ფასი გინდაო?

მან ინდოელმან ვაჭარმან გამოსცადა და უთხრა: სრულობით ასლანი მინდაო. ბურსელმან ვაჭარმან უბრძანა მსახურთა. მისის ფასისა სულ ასლანი ვეცხლი შეკრეს. მერმე ინდომან თქვა: არა ეგ არ მინდა, სრულობით მარჩილი მინდაო.

დაცალეს მისი გვირთები და მარჩილით აავსეს. მერმე ფლური მოინდომა. ამიგომ

სცდიდა, მისი საქონელი უნდოდა შეეგნა, რაერთის მქონეაო. ბურსელს ვაჭარს აბანოს შენება უნდოდა. კირი დაბელილი მზად ჰქონდა და, რა რომ ინდოელი ვაჭარი მოვიდა, მაშინვე ის ასი საპალნე დარიჩინი და მიხაკი დაანაყენა და მას კირში გაურია. აბანო ააშენა და მაშვიგ აბანა, მრავალი აჩუქა და გაისტუმრა.

ინდოელი ვაჭარი წავიდა დიდად გაკვირვებული მისის სიმდიდრისაგან.

გამოხდა ხანი და ტრედმან რიგი გარდაიცვალა. მას პალოზე ტრედმან ბუდე აღარ დადგა და აღარც შემოვიდა სახლსა.

თქვა მან ვაჭარმან: დღეს ვნახე, ჩემი ბედი უკუღმა დაბრუნდაო, ქონებიდამ დავიცლებიო.

ვაჭრობიდამ ხელი აიღო, სალაროები დაბეჭდა, გლახური შეიმოსა, აღარც ცხენზე შეჭდა და წავიდა ქვეითი. იარა მრავალი და დაშვრა მეტად და მიეგდო ერთსა ადგილსა. მოვიდა

სოფლის ხვასტავი და ერთმან ვირმან ზედ ვაჭარზე გარდაილაჯა და დაათსა.

მან დიდვაჭარმან თავი არ მიპრიდა; თქვა: ვიცი ბედი დაბრუნებული მაქვს და ესეც შევირაცხო, თვარა განა სხვას ადგილს ვერ ჰპოებდა, ჩემთვის არ დაეთსაო.

ზე ადგა და წავიდა. მუნამდე იარა, ინლოეთს მივიდა, დაინყო გლახაკურად სვლა. ბაზარში ვიღოდა და ნახა მისმან ვაჭრის შეილმან, რომელმან დარიჩინი და მიხაკი მიჰყიდა. იცნა და ორი ფლური მისცა საგლახაკო და მონას უთხრა მისსა სადგომს მიიყვანეო.

რა დალამდა, მივიდა, ჰკითხა: რა დაგმართებია ან რა მოგიხდაო?

მან ყოველივე უამბო. რა მართალი შეიგნა, მივიდა, მამას უამბო. დიდად გაიხარა და დიდის პატივით შეინახა. იმყოფებოდა მუნ. თურე ღმერთმან მისის სასჯელი და ეგოდენი ჭირი შეუწირა და ბედი წალმავე დაუბრუნდა.

მას სახლში, სადაც იდგა, ერთი პალო იყო. შემოვიდა ტრედი და პალოზე კვერცხი დადო. შეიგნა მან ვაჭარმან მისის უკუღმართის ბედის წალმართობა და გამოეთხოვა მასპინძელს, მივიდა შინ ეგრევე ვაჭრობა დაინყო.

- მაღალო ხელმწიფეო! თვით უძლეველმან თავმან თქვენმან უწყის, მე ვითარი ამხანაგი და მოყვასი ვარ რუქასი, მაგრამ ვიცი, ბედი უკუღმა დაბრუნებია. ვუშლი, ვასწავლი და არ ისმენს, თვარა მე ან ერთთან და ან მეორესთან სანამეგნაო, სამცერ-სამოყვრო რა მაქვს?

თქვა მეფემან არაკი:

მეფე და მისი შვილი

იყო ერთი მეფე მოსამართლე, მონყალე და მდიდარი ურიცხვი. დაბერდა და შვილი ჰყვანდა კარგი. მისი მეფობა მას მისცა და უთხრა:

- შვილო ჩემო! ჩემ მაგიერ შენ იმეფე და, მე ვირემ ცოცხალ ვიყო, ჩემს სალაროს ხელს ნუ მიჰყოფ და რა მოგვედე, ჩემი სულისათვის გლახაკს მიეც!

უსმინა შვილმან და ესრეთი სამართალი და სიკეთე გამოიჩინა, მამა ყოველთავე დაავინყა და კარგად დაინყო მეფობა. დღისით ცხენს არ შეჰყდის, ღამით შეჰყდის, წავიდის და ღამპარი უკან მიიღვენის, წინ არ გაიმძღვანის. უკვირდა ყოველსა კაცსა და ვერვინ აკადრა მოხსენება.

იკითხა ერთსა დღესა მამამან მისმან შვილისა: ვითარ მეფობსო?

მათ ყოველივე მოახსენეს, მეფობისა ქება, ღამე სიარული და ღამპრისა უკან მიყოლა. მოიყვანა მამამან და უთხრა: შვილო, შენი დიდი ქება მესმის და ღამით თუ სლვა

გიყვარს, ღამპარი წინ წაიმძღვანო, იგი არ უმჯობესია, უკან გარებასაო!

შვილმან მოახსენა: დღეისამდინ მე ვერა შემოგვადრე, თვარა მისთვის ვქმენი ეს საქმე, სალაროც თქვენსავ სიცოცხლეში წინ წაიმძღვანო და გლახაკს უბოძო, ისი სჯობს, თვარა მას უკან გაცემული უკან მიდევნებელი ლამპარი იქმნებაო.

იამა მეფესა და ყოველივე გასცა. დაუმაღლა შვილსა და თქვა: ყოველივე კეთილი სიცოცხლეში ქმნას სჯობსო და სიკეთის ქმნას დაეშუროსო.

- სედრაქ ვაზირო! განა მე არ ვუნცი, მაგრამ მაგ რუქას ესრე ჰგონია, ჯერეთ ესრე სჯობსო, მერმე სიკეთეს ვიქმნო. ეს კი არ იცის, სოფელი მოკლეა და მოუსწრობს. ავნაქმნარი და კაის უქმნელი რჩება და მერმე ველარას წაიძღვანს ავნაქმნარის მეგსა.

თქვა ვაზირმან არაკი:

ქორი, იხვი და კაკაბი

ერთმან ქორმან ერთი იხვი შეიპყრა და ჭამა ენება. იხვი ევრევე უვნებელი ცოცხალი ეპყრა, ბევიდამ მონადირისაგან შეშინებულმან ერთმან კაკაბმან ჩამოუარა. ქორი წაეცანა, ამასაც დაეჭერო. იგი იხვიც ჭანგიდამ დაეხსნა და წაუვიდა. ველარც კაკაბს მოეწია და ორივე დაეკარგა.

- ახლა თქვენმან რუქამ რომ ავგაცობა გაუშვას და სიკეთეს გამოუდგეს, მას ველარ მოეწევა და ისიც დაეკარგება, მას ქორსავით დაემართება და საბრალლო შეიქმნება.

თქვა მეფემან არაკი:

იხვი და მყვარი

ერთს მთაში ერთი მომცრო, წვიმის მდგარი გუბე ღარჩომილიყო. მივიდა ერთი იხვი, ჩაჯდა და იყოფებოდა.

ერთი მყვარი დაემძობილა იხვსა და ერთად იყვნენ და, რაც გაეწყობოდა, შეექცეოდნენ. რა მზე გაცხარდა და ზათხულმან სიცხე მოუმაგა, წყალმან კლება შექმნა.

იხვმან უთხრა მყვარს: მოდი, ადგილი ვიცვალათო!

მყვარმან უთხრა: შენ აქა-იქ თრევას ჩვეულხარ, მე სამკვიდროს ვერ დაუუტევებო! იხვი გაფრინდა, სადაც დიდი წყალი იყო, იქ მივიდა.

მყვარმან სამკვიდრო არ გაუშვა.

ცოტას ხანს უკან იხვმან თქვა: წავალ, ჩემს ძმობილს ვნახავ, რასა იქმსო?

მოვიდა, ნახა, გუბე გამხმარიყო, მყვარი მომკვდარიყო. უთხრა: ძმობილო, მაგისტანას სამკვიდროს სიყვარულს ჩემეულად სიარული სჯობნებიაო.

- რადგან რუქა აგრე ავის საქმის ქმნაზე დამკვიდრებულია, თქვენ კი ნუ აჰყვებით, კარგი ქმენით და მაგას იმ მყვარსავით დაემართებაო.

თქვა ვაზირმან არაკი:

აქიმი და ორი სნაული

იყო ერთი მეფე სახელოვანი, მონყალე და ძლიერი. ჰყვა აქიმი ერთი, რომ სენი უკურნებელი ვერ მოურჩებოდა.

ორი დიდებული დასნეულდა მეფისა სასტიკითა სენითა. ერთი ესრეთ შეკრულ იყო მუცელში, ათხუთმეცს დღეში ერთხელ ვერ გავიდის. და ერთი ასრე გახსნილიყო, დღეში ორმოცჯერ იყვანდის. დიდად დაშვრა მათ აქიმობაზე და ვერა რა ჰკურნა. ჰკითხვიდის მეფე მრავალგზის მათს ამბავს.

დღესა ერთსა მოეხვია აქიმი მეფესა მუხლსა და მოახსენა:

- თუცა რისხვა გნებავს ჩემი, მომკალი და ამიკლე, და, თუცა მწყალობ, ეს მითავე, მათს აქიმობას მომარიდე. ერთისათვის ამბავი ვაღამებ დღესა: ცოტად გავიდეს, და ერთისათვის ამბავი ვათვე ღამესა, როდეს მეღირსოს მისი გასვლა! ჩემის სიმდიდრისათვის მეფეს ვევედრები და ცხოვნებისათვის ღმერთსა. ღვთის ხვეწნა ამბავი დავასრულე და რილათ ან ერთს ველირსო?!

- ჰე მეფეო, შენც შემივედრე, და მათს უხნობას და ამათში გართვას გარდამარჩინე!

თქვა მეფემან არაკი:

მოყვარულნი ცოლ-ქმარნი

იყვნენ ქალაქსა კონსტანტინეპოლისასა ერთი ცოლ-ქმარნი დიდად მოყვარულნი. ქმარი ბაზარში ჯდის სყიდვად რაოდენისა რისამე და თვალაგნა ქალმან ვინმე. იგი მრავალგზის გარს უვლიდის, და ვერ აგრძნა მან კაცმან ტრფიალება აშიკისა მისისა. მერმე

ქალმან მან თიალა ერთი წყლით აღავსო და ფურცელი ჭანდრისა ზედ დაბურა და წინაშე დაუდგა. კაცი იგი გაჰკვირდა და ვერა შეიცყო რა და დასნეულდა.

უთხრა ცოლსა:

ერთმან ქალმან ესრეთ მიქმნა და მას უკან ავად ვარ, მე ველარ ვკეთილობ. ცოლმან უთხრა:

- ქალი იგი შენი ტრფიალი შექმნილა და ამით დასნეულებულხარ. თავს რად მოიკლავ, ნადი მას ქალსა თანა!

ქმარმან უთხრა:

- არ ვიცი სად არის.

უთხა ცოლმან: სადაც სახლის წინ ჭანდარი იდგეს და ჭანდრის წინ აუზი იყოს, მუნ მონახე და პოეებო!

წავიდა ქმარი მისი და ადგილი იგი პოვა. კარი დახშული იყო და არ გააღეს. მოვიდა, ცოლს უთხრა.

ცოლმან უთხრა: მის კარიდამ შენი მისვლა არ ნებავს, სხვის კარით მიდიო. წავიდა კაცი იგი, სხვა კარით შევიდა, მას ქალს შეეყარა, ილხინეს და იმუსაიფეს.

მოვიდნენ ბაზრის მცველნი და მათ ქალ-ყმათ კარი დაუჭირეს, მრავალი ქრთამი აძლიეს და თავი ვერ დაიხსნეს. მან კაცმან ერთს კაცს ერთი ფლური მისცა, მის ცოლთან გაგზავნა: ჩვენ ესრეთ მოგვევლინაო!

იგინი ბაზრის მცველთ წაიყვანეს, საპატიმროსა დააბნეს. ენებათ მეორეს დღეს ყადის მბობა და დახოცა მათი.

მან კაცისა ცოლმან ერთი წიგნი დაწერა ყადთან: შენ, სამართლიანო მსაჯულო! შენს ღროში ცოლ-ქმარნი ერთმანერთის ყოფისათვის გაიყვანონ და შეიპყრან და დაატყვევონ ვის ჟამად ქმნილაო?

და თვით ზენარში გაეხვია, და სადაც ქმარი დაბმული და იგი ბობი დიაცი იყო, მუნ მივიდა. მეპატიმრეს შეევედრა, ვალი მართებს მას კაცსა ჩემიო და მუნ შემიშვიო!

რა შეუშვა, ზენარი მას ბობს დიაცს ნამოასხა, გამოუტევა და თვით ქმარს მოუტდა.

რა ყადს მისი წიგნი მიუვიდა, დია იწყინა. გაგზავნა კაცნი და მის წინ ჰყრობილნიცა და შემპყრობელნიც მოიყვანნა. მათ შემპყრობელთ ფიცეს: ესენი ისიძვედესო და ბობობაზე შევიპყარითო.

მან ქალმან ესე უთხრა: მამაჩემი ესადაეს კაცია და მას ჰკითხეთ, თუ მე ამ კაცის ცოლი არ ვიყო! თუ ბობობას მიღებთ სხვას კაცთან მინყინეთ, თვარა ჩემს ქმართან მე ბობობას ვერას საქმით ვერ მოვრჩებიო.

- ჰე სედრაქ ვაზირო, მეც დიდად მიძძიმს თქვენი ასრე გარდაკიდება, მაგრამ ასრე ვხედავ: ვერც შენ გარდარჩები ამ საქმეს უფათერაკოდ, ვერც მე და ვერც სხვა ვინმე.

და კმა არს დღესა ამას თქმად მრავალი ესე მეტყველება ჩვენი.